

Regeringens proposition till Riksdagen med förslag till lag om pension för företagare och till vissa lagar, som har samband med den

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I propositionen föreslås att lagstiftningen om arbetspensioner för företagare revideras. Pensionslagarna för löntagare har sammanlagits till en lag om pension för arbetstagare, som träder i kraft den 1 januari 2007. På samma gång har lagstiftningen om arbetspension för löntagare moderniserats och för enhetligats. Till innehållet är pensionsskyddet för företagare och löntagare likadant. Strukturen i lagstiftningen om pensionsskydd för företagare revideras att motsvara lagen om pension för arbetstagare och ordalydelsen i de enskilda bestämmelserna preciseras och görs klarare. I lagen om pension för företagare görs även ändringar som orsakas av lagen om pension för arbetstagare. Pensionsskyddet för företagare och löntagare förblir till

innehållet likadant.

När det gäller ikraftträdandet föreslås att en separat lag om införande av lagen om pension för företagare stiftas. I lagen intas utöver bestämmelser om införande av lagen om pension för företagare också bestämmelser om tilläggspensionsskydd som upphör samt om att befrielse från försäkringskyldighet upphör.

I lagen om pension för arbetstagare görs tekniska justeringar på grund av de ändringar som skett i annan lagstiftning.

Propositionen hänför sig till budgetpropositionen för 2007 och avses bli behandlad i samband med den.

De föreslagna lagarna avses träda i kraft den 1 januari 2007.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL	1
INNEHÅLLSFÖRTECKNING.....	2
ALLMÄN MOTIVERING.....	5
1. Inledning.....	5
2. Nuläge och bedömning av nuläget.....	7
2.1. Behov av att revidera lagen om pension för företagare	7
Övre gränsen för en företagares arbetsinkomst	7
Aktiebolags ägares familjemedlem	7
Försäkringsskyldighet för den som får ålderspension	7
Retroaktiv ålderspension	8
Nedsatt arbetspensionsförsäkringsavgifts inverkan.....	8
Tilläggs pensionsförsäkring	8
Befrielse från försäkringsskyldighet.....	8
3. Propositionens mål och de viktigaste förslagen.....	9
3.1. Allmänt	9
3.2. De föreslagna innehållsmässiga ändringarna i FÖPL.....	9
Arbetsinkomstens övre gräns	9
Försäkringsskyldighet för den som får ålderspension	10
Retroaktiv ålderspension	10
Nedsatt arbetspensionsförsäkringsavgifts inverkan.....	10
Tilläggs pensionsförsäkring	10
Befrielse från försäkringsskyldighet.....	10
Sändande av utdrag.....	11
Partiell sjukdagpenning	11
4. Propositionens konsekvenser	11
4.1. Konsekvenser för företagarna	11
4.2. Ekonomiska konsekvenser	12
4.3. Könrelaterade konsekvenser	13
Sambo	14
Övriga ändringar.....	14
5. Beredningen av propositionen	14
DETALJMOTIVERING.....	16
1. Lagförslag.....	16
1.1. Lag om pension för företagare	16
1 kap. Lagens syfte.....	16
2 kap. Lagens tillämpningsområde	16
3 kap. Pensions- och rehabiliteringsförmåner.....	19
Ålderspension.....	19
Deltidspension	20
Arbetspensionsrehabilitering	25
Invalidpension.....	28

Familjepension.....	33
4 kap. Fastställande av pension	35
Pensionstillväxt	35
Återstående tid.....	40
Livslängskoefficient.....	42
Fastställande av familjepension	42
5 kap. Primära förmåner som dras av från pension.....	45
6 kap. Beaktande av förändringar i löne- och prisnivå.....	47
7 kap. Ansökan om pension och beslut	47
8 kap. Utbetalning av pension, dröjsmålsförhöjning och återkrav.....	48
9 kap. Ordande av pensionsskydd och arbetspensionsförsäkringsavgift	51
Ordande av pensionsskydd	51
Arbetspensionsförsäkringsavgift.....	53
10 kap. Ändringssökande.....	54
11 kap. Villkoren och beräkningsgrunderna för en pensionsförsäkring samt fördelningen av kostnaderna mellan pensionsanstalterna.....	58
12 kap Tillsynen över ordnandet av försäkring	58
13 kap. Utlämnande, erhållande och hemlighållande av uppgifter.....	59
14 kap. Vissa bestämmelser	61
1.2. Lag om införande av lagen om pension för företagare	62
1.3. Lag om pension för arbetstagare.....	73
1.4. Lag om införande av lagen om pension för arbetstagare.....	74
1.5. Sjukförsäkringslag.....	75
1 kap. Lagens syfte och tillämpningsområde	75
7 kap. Allmänna förutsättningar för erhållande av dagpenningsförmåner ...	75
11 kap. Beloppet av dagpenningsförmånerna	75
18 kap. Sjukförsäkringsfonden och försäkringspremier och försäkringsavgifter	75
1.6. Lag om tillämpning av lagstiftningen om bosättningsbaserad social trygghet.....	75
1.7. Lag om utkomstskydd för arbetslösa.....	75
1 kap. Allmänna bestämmelser.....	75
1.8. Lag om företagshälsovård.....	76
1 kap. Allmänna bestämmelser.....	76
2. Närmare bestämmelser	76
3. Ikraftträdande.....	76
4. Lagstiftningsordning	76
LAGFÖRSLAGEN.....	77
om pension för företagare.....	77
om införande av lagen om pension för företagare.....	119
om ändring av lagen om pension för arbetstagare	126
om ändring av lagen om införande av lagen om pension för arbetstagare	130
om ändring av sjukförsäkringslagen	132

om ändring av 2 a § i lagen om tillämpning av lagstiftningen om bosättningsbaserad social trygghet	134
om ändring av 1 kap. 6 § i lagen om utkomstskydd för arbetslösa.....	135
om ändring av 1 kap. 3 § i företagshälsovårdslagen	136
BILAGA.....	137
PARALLELLTEXTER.....	137
om ändring av lagen om pension för arbetstagare	137
om ändring av lagen om införande av lagen om pension för arbetstagare	146
om ändring av sjukförsäkringslagen	149
om ändring av 2 a § i lagen om tillämpning av lagstiftningen om bosättningsbaserad social trygghet	153
om ändring av 1 kap. 6 § i lagen om utkomstskydd för arbetslösa.....	154
om ändring av 1 kap. 3 § i företagshälsovårdslagen	155

ALLMÄN MOTIVERING

1. Inledning

Det lagstadgade pensionssystemet består av ett arbetspensionssystem, som berör löntagare och företagare, samt av ett kompletterande folkpensionssystem som berör hela befolkningen. Arbetspensionens viktigaste uppgift är att trygga utkomstens kontinuitet då löntagarens eller företagarens förvärvsinkomster upphör till följd av ålderdom, arbetsoförmåga eller familjeförsörjarens död. En företagare är skyldig att försäkra sig för ovannämnda omständigheter genom att teckna en arbetspensionsförsäkring i enlighet med lagen om pension för företagare (FÖPL).

FÖPL har varit i kraft sedan den 1 januari 1970. Företagarpensionsförsäkringen är obligatorisk för dem som omfattas av lagen. Med företagare avses i Finland bosatt person i åldern 18—68 år, som utför förvärvsarbete dock utan att stå i arbets- eller tjänsteförhållande i detta arbete. En försäkring förutsätter att arbete utförs, att enbart äga ett företag räcker inte. Frågan om en person omfattas av en arbetspensionslag som baserar sig på arbetsförhållande eller företagarkerksamhet avgörs utifrån arbetsrättsliga principer.

FÖPL gäller företagarkerksamhet som utan avbrott fortgått minst fyra månader efter det företagaren har fyllt 18 år. Den FÖPL-arbetsinkomst som på basis av företagarens arbetsinsats skall fastställas för honom eller henne måste också uppgå till minst det gränobelopp som bestäms i lagen. År 2006 är den nedre gränsen för arbetsinkomsten 5 850,92 euro per år. Om arbetsinsatsen uppskattas till ett belopp som är mindre än detta är företagaren inte försäkringsskyldig. Han eller hon får sitt pensionsskydd i form av folkpension.

En FÖPL-försäkring kan upptas i ett pensionsförsäkringsbolag eller i en pensionskassa som sköter företagarpensioner. All FÖPL-verksamhet som företagaren bedriver försäkras i en och samma pensionsförsäkring fastän

företagaren samtidigt bedriver verksamhet i mera än ett företag.

På ansökan av företagaren fastställer pensionsanstalten en FÖPL-arbetsinkomst som motsvarar företagarens arbetsinsats. På basis av FÖPL-arbetsinkomsten tillväxer företagarens pension och hans eller hennes pensionsförsäkringsavgift bestäms också utifrån den. De lagstadgade pensionsförsäkringsavgifter som uppbärs av de försäkrade är i sin helhet avdragbara i beskattningen.

Enlig FÖPL fastställs arbetsinkomsten till ett belopp som motsvarar den lön som borde betalas, om en person med samma yrkeskicklighet skulle avlönas att utföra FÖPL-arbetet, eller den ersättning som i genomsnitt motsvarar detta arbete. FÖPL-arbetsinkomsten är inte beroende av den inkomst företagaren får från sitt företag. Genom FÖPL-arbetsinkomsten prissätts företagarens arbetsinsats. FÖPL-arbetsinkomsten skall för varje företagares del bestämmas utifrån en helhetsbedömning. Pensionsanstalten ger ett beslut om fastställandet av arbetsinkomsten. Pensionsanstalten kan fastställa arbetsinkomsten retroaktivt för högst det löpande kalenderåret och de tre närmast föregående kalenderåren. Om företagaren är missnöjd med arbetsinkomstbeslutet kan han eller hon söka ändring i det hos besvärnsnämnden för arbetspensionsärenden.

Den fastställda arbetsinkomsten justeras årligen med lönekoeficienten. Om de omständigheter som inverkar på den fastställda arbetsinkomsten förändras väsentligt, justeras den på företagarens eller pensionsanstaltens initiativ.

En nyetablerad företagare har rätt att under högst fyra år få en 25 procents nedsättning av sin arbetspensionsförsäkringsavgift. Med hjälp av nedsättningen av avgiften sporras en nyetablerad företagare att redan från början fastställa sin arbetsinkomst till rätt nivå. Nedsättningen gäller företagare som omfattas av lagen oberoende av deras ålder. Om den

första företagaverksamheten pågår en kortare tid än 48 månader, kan nedsättning av avgiften erhållas för den tid som återstår av nedsättningsperioden också i en andra företagaverksamhet.

Från och med ingången av 2005 kan företagaren utifrån företagets ekonomiska ställning betala antingen en tillskottsarbetspensionsförsäkringsavgift eller en lägre arbetspensionsförsäkringsavgift än vad den fastställda arbetsinkomsten förutsätter. På motsvarande sätt ändras den pensionsgrundande arbetsinkomsten för ett sådant kalenderår att motsvara beloppet av den betalda arbetspensionsförsäkringsavgiften. Flexibiliteten gäller alltid hela kalenderåret. Tillskottsarbetspensionsförsäkringsavgiften bör vara minst 10 procent av arbetspensionsförsäkringsavgiften för den fastställda arbetsinkomsten och tillskottsavgiften kan vara högst lika stor som årsavgiften för den fastställda arbetsinkomsten. Vid flexibilitet neråt är minimiflexibiliteten 10 procent och maximiflexibiliteten 20 procent av avgiften för den fastställda arbetsinkomsten. Användning av flexibilitet ändrar inte nivån på den fastställda arbetsinkomsten, utan nästa år bestäms arbetspensionsförsäkringsavgiften igen utgående från den arbetsinkomst som fastställts för företagaren. Flexibilitet kan användas bara en gång under samma år och försäkringen måste vara i kraft under hela kalenderåret i fråga. Flexibilitet kan inte användas under de kalenderår företagaren har rätt till den nedsättning av avgiften som gäller nyetablerade företagare. Erhållande av pension och obetalda arbetspensionsförsäkringsavgifter är hinder för användningen av flexibilitet. Rätt till flexibilitet föreligger inte längre efter det år under vilket företagaren fyller 62 år. Flexavgifterna inverkar till fullt belopp på den pension som beräknas för företagaverksamhetsperioden. En tillskottsarbetspensionsförsäkringsavgift som betalats för året före insjuknandet beaktas dock inte i pensionen för den återstående tiden i en invalidpension. Vid beräkningen av en deltidspension beaktas inte heller en tillskottsarbetspensionsförsäkringsavgift som betalats för det år som föregår det år under vilket pensionen börjar. En flexibilitet har ingen betydelse när det gäller förmåner som Folkpensionsanstalten betalar (dagpenning,

moderskaps-, faderskaps- eller föräldrapenning enligt sjukförsäkringslagen; 1224/2004), eftersom förmånen bestäms på basis av den fastställda arbetsinkomsten.

Pensionsskyddscentralen övervakar att företagarna upptar försäkring. Om en företagare inte har upptagit försäkring uppmanar Pensionsskyddscentralen honom eller henne att göra det. Om företagaren inte följer uppmaningen upptar Pensionsskyddscentralen en arbetspensionsförsäkring för honom eller henne i en pensionsanstalt. I sådana fall kan arbetspensionsförsäkringsavgiften höjas till högst dubbelt belopp. Försäkring kan upptas retroaktivt endast för det löpande kalenderåret och de tre närmast föregående kalenderåren. Om företagaren har försummat sin försäkringsskyldighet förlorar han sin rätt till FÖPL-pension för den tid som föregår de tre nämnda åren. Om en företagare försummat att betala sin arbetspensionsförsäkringsavgift leder detta till minskat pensionsskydd till den del som gäller preskriberade avgifter. Företagaren tar själv konsekvenserna av sin försummelse i form av ett minskat arbetspensionsskydd.

Bestämmelserna om rätt till pension är i huvudsak desamma för företagare och löntagare. En företagare har på i lagen föreskrivna villkor rätt till deltids-, ålders-, invalid- och arbetslöshetspension liksom även rätt till yrkesinriktad rehabilitering. En företagares förmånstagare har rätt till familjepension. FÖPL-pensionens belopp påverkas av den tid företagaverksamheten pågått, pensionens tillväxtprocent, arbetsinkomsterna och de betalda försäkringsavgifterna.

Från och med ingången av 2005 tillväxer pensionen även på basis av nya sociala förmåner såsom sjukdagpenning, specialvårdspenning, ersättningar för inkomstbortfall enligt trafikförsäkringslagen och lagen om olycksfallsförsäkring, föräldrapenningar samt arbetslöshetsdagpenningar. Pensionen tillväxer även för tiden för vård av barn samt för tiden för studier som leder till examen. Pensionen tillväxer med 1,5 procent för de tidsperioder förenämnda förmåner erhålls. Den arbetsinkomst som fastställts för företagaren är också grund för de inkomstrelaterade förmånerna i sjukförsäkringen.

Arbetspensionerna är bundna vid ett index

som tryggar deras nivå. Företagarpensionssystemet finansieras i huvudsak med företagarnas arbetspensionsförsäkringsavgifter, men staten har förbundit sig att bekosta företagarnas pensionsskydd till den del inkomsterna av företagarnas arbetspensionsförsäkringsavgifter inte räcker till.

I statsminister Matti Vanhanens regeringsprogram sägs: ”Grunden och målsättningen för en hållbar pensionspolitik utgörs av ekonomisk tillväxt, allmänt förtroende för ett hållbart system och strävandena att få människor att orka längre i arbetslivet. Under regeringsperioden slutförs verkställandet av den reform av arbetspensionsförmånerna inom den privata sektorn som riksdagen godkände den 19 februari 2003. Reformerna utsträcks till varje sektor på lämpligt sätt så att de även gäller de övriga förvärvspensionerna.” Ett viktigt mål för regeringens program är att trygga förutsättningarna för företagssamhet.

I enlighet med regeringens program har en sammanslagning och ett förtydligande av pensionslagarna inom den privata sektorn genomförts så att pensionslagarna för löntagare inom den privata sektorn, med undantag av lagen om sjömanspensioner (72/1956; SjöPL), har sammanslagits till en lag om pension för arbetstagare (395/2006; ArPL) som träder i kraft den 1 januari 2007. För att slutföra detta arbete föreslås att lagen om pension för företagare revideras till en ny lag om pension för företagare. Det är meningen att en särskild regeringsproposition som förtydligar lagen om pension för lantbruksföretagare samtidigt avläts så att den nya lagen träder i kraft den 1 januari 2007. I denna proposition revideras även lagarnas namn att motsvara den nya lagen om pension för lantbruksföretagare. I propositionen görs även vissa tekniska justeringar i ArPL

2. Nuläge och bedömning av nuläget

2.1. Behov av att revidera lagen om pension för företagare

Lagen om pension för företagare har varit i kraft nästan 40 år. Lagen är till skrivningen föråldrad. I lagen om pension för företagare

hänvisas till stor del till APL, som är i kraft till utgången av 2006. Därför är det ändamålsenligt att stifta en ny lag som ersätter den gamla lagen.

Övre gränsen för en företagares arbetsinkomst

När försäkringen börjar fastställer pensionsanstalten en arbetsinkomst för företagen som motsvarar hans eller hennes arbetsinsats. Företagarens arbetspension tillväxer på basis av arbetsinkomsten, som också är grund för arbetspensionsförsäkringsavgifterna. Då FÖPL trädde i kraft 1970 fastställdes den övre gränsen för arbetsinkomsten till 50 000 mark. I index för år 2004 var den övre gränsen 91 820,40 euro. År 2004 hade 0,3 procent av företagarna en arbetsinkomst som motsvarade den övre gränsen eller dess omedelbara närhet. Den övre gränsen för arbetsinkomsten har blivit över 20 procent efter jämfört med hur löntagarnas medelinkomster har utvecklats sedan år 1970. I arbetspensionssystemet finns inga andra i euro angivna belopp som övre gräns för de pensionsgrundande inkomsterna, men alla ersättningar som en arbetsgivare betalar beaktas ändå inte i den förvärvsinkomst som är grund för löntagarnas pension.

Aktiebolags ägares familjemedlem

Som i FÖPL avsedd företagare anses bland annat en person som ensam eller tillsammans med sina familjemedlemmar äger över hälften av ett aktiebolag. I prövningspraxisen har av hävd ansetts att en sambo är familjemedlem, om samborna har ett gemensamt barn. Sambor som äger hälften var av ett aktiebolag omfattas av löntagarnas pensionslagar, om de inte ha ett gemensamt barn. Om samborna får ett barn omfattas de enligt den prövningspraxis som gäller arbetspensioner av lagen om pension för företagare.

Försäkringsskyldighet för den som får ålderspension

Skyldigheten att uppta försäkring för företagareverksamhet gäller alla ålderspensionstagare förutom dem som får ålderspension en-

ligt FÖPL. Företagaren är inte skyldig att uppta försäkring för en företagareverksamhet som bedrivs under den tid företagaren får ålderspension, om han eller hon under sin arbetskarriär har bedrivit företagareverksamhet, också en blygsam sådan, för vilken pension har intjänats. Om en person inte tidigare har bedrivit företagareverksamhet och inleder sådan medan han eller hon får ålderspension, är han eller hon skyldig att uppta försäkring tills han eller hon fyller 68 år. Försäkringsskyldigheten är sålunda beroende av enligt vilken lag personens ålderspension har beviljats. Detta är inte till alla delar motiverat.

Retroaktiv ålderspension

I detta nu betalas en FÖPL-enlig ålderspension inte retroaktivt. Löntagarnas arbetspension beviljas retroaktivt för tre månader, om löntagarens arbetsförhållande har upphört före det. Om en person före ålderspensioneringen har bedrivit både företagareverksamhet och varit i arbetsförhållande kan hans eller hennes FÖPL- respektive APL-pension börja vid olika tidpunkter. Det är inte ändamålsenligt.

Nedsatt arbetspensionsförsäkringsavgifts inverkan

En viss flexibilitet kan iakttas när det gäller arbetspensionsförsäkringsavgifterna så att företagaren kan betala en tillskottsarbetspensionsförsäkringsavgift eller en nedsatt arbetspensionsförsäkringsavgift. En tillskottsarbetspensionsförsäkringsavgift som företagaren betalat beaktas enligt gällande bestämmelser dock inte i arbetsinkomsten för det år som föregår pensionsfallet för en invalidpension när arbetsinkomsten för den återstående tiden beräknas. Genom detta strävar man efter att förhindra spekulation. Däremot beaktas den inverkan en nedsatt arbetspensionsförsäkringsavgift har även om företagaren inte kan inverka på när arbetsoförmågan börjar.

Tilläggs pensionsförsäkring

Genom en FÖPL-enlig tilläggs pension kan pensionsåldern tidigareläggas och pensionens

belopp ökas. Efter utgången av år 2000 har en företagare inte längre kunnat teckna någon ny FÖPL-enlig tilläggs pensionsförsäkring. Om företagaren likväl har tagit en tilläggs pensionsförsäkring före det kan försäkringen fortgå. Tilläggs pensionen finansieras med de arbetspensionsförsäkringsavgifter som företagarna betalar. På grund av ökad livslängd och ändringar i ekonomin har beräkningsgrunderna i obligatoriska pensionsförsäkringar och APL-tilläggs pensionsförsäkringar justerats när det gäller ränte- och mortalitetsgrunderna. Sådana ändringar av grunderna har inte gjorts i det FÖPL-enliga tilläggs pensionsskyddet. Därför har FÖPL-tilläggs pensionsskyddets försäkringsavgiftsnivå varit för låg under de senaste åren och sålunda har statens andel av kostnaderna för FÖPL varit större än planerat. Syftet med pensionsreformen är att förlänga arbetskarriären och senarelägga övergången till pension. Möjligheten till tilläggs pensionsförsäkring strider mot de mål som uppställts för reformen.

Befrielse från försäkringsskyldighet

En person som hade ett tillräckligt pensionsskydd av annat arbete kunde före år 2002 få befrielse från skyldigheten att uppta FÖPL-försäkring. Ett villkor var bland annat att ny pension inte längre intjänades av företagareverksamheten på grund av samordningsbestämmelserna. Före pensionsreformen 2005 begränsades arbetspensionsskyddets totalbelopp med hjälp av samordningsbestämmelser. Därför var det motiverat att en person, som på grund av samordningsbestämmelserna inte kunde intjäna mera pension av exempelvis en som bisyssla bedriven företagareverksamhet, eller vars arbetspensionsskydd redan kunde anses vara tillräckligt, inte var skyldig att uppta FÖPL-försäkring. Efter pensionsreformen är principen dock den att arbetspension intjänas av alla arbetsinkomster och deras totalbelopp begränsas inte heller. Sålunda har grunderna för en befrielse fallit bort.

Enligt ikraftträdande bestämmelsen i FÖPL (1281/2001) fortsätter en beviljad befrielse så länge som förutsättningarna för den finns. Om en befrielse som är i kraft med stöd av

ikraftträdandebestämmelsen blir i kraft permanent, uppstår situationer, där en del av sådana personer som bedriver likadana företagarverksamheter har befrielse, en del inte, beroende på om FÖPL-verksamheten börjat före eller efter år 2002. Med tanke på målen för pensionssystemet är detta problematiskt.

3. Propositionens mål och de viktigaste förslagen

3.1. Allmänt

I propositionen föreslås att lagen görs klarare så att i FÖPL föreskrivs om alla de faktorer som har betydelse med tanke på en företagares pensionsskydd. Det är inte nödvändigt att i de olika lagarna upprepa de bestämmelser som berör verksamheten mellan pensionsanstalterna, Pensionsskyddscentralen och myndigheterna. Av den orsaken hänvisar lagen om pension för företagare till ArPL i fråga om de bestämmelser som gäller kostnadsfördelning, pensionsanstalt som behandlar pensionsansökan, erhållande av uppgifter och betalning av pension till annan än företagaren själv.

Företagarnas och löntagarnas inkomster och pensioner justeras med samma index och koefficienter. Närmare bestämmelser om hur dessa index och koefficienter fastställs finns i ArPL. I propositionen föreslås att lagen om pension för företagare hänvisar till dessa bestämmelser i ArPL.

Inga betydande ändringar föreslås i företagarnas pensionsskydd och därför är bestämmelserna till stor del likadana som i den nuvarande FÖPL. På finska ändras lagens namn på samma sätt som ArPL från den nuvarande plurala formen till singularform, vilket inte inverkar på det svenska namnet som förblir oförändrat. Genom de föreslagna ändringarna förenhetligas, moderniseras och förtydligas arbetspensionsbestämmelserna. Trots att ordalydelsen i lagen föreslås bli ändrad är avsikten dock att bevara hävdvunnen tolkning. Väsentliga ändringar i rätten till pension eller i bestämmandet av pension har inte eftersträvat.

Det föreslås att lagen till sin struktur skrivs i enlighet med den uppbyggnad som ArPL har. Det föreslås att de innehållsmässiga änd-

ringar som gjorts i ArPL också görs i lagen om pension för företagare.

I propositionen har beaktats de krav som grundlagen ställer i fråga om författningsnivå och bemyndigande.

3.2. De föreslagna innehållsmässiga ändringarna i FÖPL

Arbetsinkomstens övre gräns

En företagares arbetsinkomst används som sådan arbetsinkomst som ligger till grund för andra socialförsäkringsförmåner, såsom exempelvis dagpenningarna enligt sjukförsäkringslagen. Staten deltar i kostnaderna för företagarpensionssystemet. Alla ersättningar som en arbetsgivare betalar beaktas inte heller i den arbetsinkomst som är grund för löntagarnas pension, arbetspensionsskydd intjänas exempelvis inte av optioner som hänförs till anställningsförhållandet. Av dessa orsaker är det motiverat att hålla kvar den övre gränsen för en företagares arbetsinkomst.

Eftersom den övre gränsen för en FÖPL-arbetsinkomst likväl har blivit över 20 procent efter jämfört med löntagarnas inkomstutveckling, föreslås att gränsen justeras till 125 000 euro (index för 2004). I och med att den övre gränsen i fortsättningen årligen höjs med en lönekoeficient, där inkomstnivåutvecklingen har en tyngd på 80 procent, kommer den övre gränsen med tiden att börja släpa efter i relation till inkomstnivåutvecklingen. Därför bör höjningen av den övre gränsen i det här skedet vara tillräcklig.

Möjligheten att betala en tillskottsarbetspensionsförsäkringsavgift eller en förminskad arbetspensionsförsäkringsavgift har varit i kraft bara sedan ingången av 2005. Därför kan man ännu inte dra några slutsatser om hur funktionellt systemet är. Då det nu föreslås att den övre gränsen för försäkring nu höjs, är det skäl att senare utreda om det borde bli möjligt att betala tillskottsarbetspensionsförsäkringsavgift också över den övre gränsen för arbetsinkomsten.

Familjemedlem

Det föreslås att definitionen på familjemedlem vid beräkning av ägoandelarna ändras så

att gemensamt barn inte längre förutsätts av sambor. Definitionen på sambo tryggar dennes arbetspensionsförsäkring och harmonierar med föreslaget till ny folkpensionslag.

Försäkringsskyldighet för den som får ålderspension

I propositionen föreslås att skyldighet att uppta försäkring för företagareverksamhet inte gäller dem som får i arbetspensionslagarna avsedd ålderspension. Försäkringsskyldigheten är sålunda inte beroende av enligt vilken lag ålderspensionen betalas till den person som bedriver företagareverksamheten. Den föreslagna ändringen gör försäkringsskyldigheten klarare och är mera jämlik gentemot alla som bedriver företagareverksamhet under den tid de får ålderspension. Om det föreskrivs att pensionstagare är tvungna att uppta försäkring för den företagareverksamhet de bedriver, kan det minska villigheten att bedriva företagareverksamhet under tid med pension.

Retroaktiv ålderspension

I propositionen föreslås att en ålderspension eller förtida ålderspension kan beviljas retroaktivt för de tre månader som föregår den månad under vilken pension söks, om företagarens FÖPL-försäkring har upphört före det. På så sätt är bestämmelserna också till denna del likadana för företagare och arbetstagare. Bestämmelsen i lagen om pension för företagare om beviljande av pension retroaktivt gör det även möjligt att personens hela arbetspension kan börja från samma tidpunkt exempelvis i fall, där personen senast varit i anställningsförhållande, men tidigare har haft en företagareverksamhet för vilken pension intjänats.

Nedsatt arbetspensionsförsäkringsavgifts inverkan

I propositionen föreslås att då arbetsinkomsten för den återstående tiden bestäms skall man i arbetsinkomsten för det år som

föregår pensionsfallet för en invalidpension inte beakta en av företagaren betald tillskottsarbetspensionsförsäkringsavgift och av rimlighetsskäl inte heller en förminskad arbetspensionsförsäkringsavgift. En företagare kan inte spekulera med tidpunkten för när hans eller hennes arbetsförmåga börjar.

Tilläggs pensionsförsäkring

Pensionsreformen 2005 har som mål att förlänga arbetskarriären och senarelägga pensioneringen. Därför är det motiverat att upphöra med tilläggs pensionsförsäkringar. En tilläggs pensionsförsäkring som intjänats fram till denna lags ikraftträdande omvandlas till ett fribrev, som företagaren kan ta ut tidigast från den pensionsålder som an knyter till tilläggs pensionsförsäkringen. Genom övergångsbestämmelser tryggas rätten till tilläggs pensionen för dem som är nära pensionsåldern. Beräkningsgrunderna för tilläggs pensions skyddet justeras till den del som gäller mortalitetsgrunden och avgiftsnivån justeras i motsvarande mån.

Befrielse från försäkringsskyldighet

Före arbetspensionsreformen 2005 begränsades arbetspensionsskyddets totalbelopp med hjälp av samordningsbestämmelser. Det var då motiverat att en person, som på grund av samordningsbestämmelserna inte kunde intjäna mera pension exempelvis på grund av en som bisyssla bedriven företagareverksamhet, inte var skyldig att uppta FÖPL-försäkring. Efter arbetspensionsreformen tillväxer arbetspensionen på grund av alla arbetsinkomster och arbetspensionens maximalbelopp begränsas inte heller. Sålunda har grunderna för en befrielse fallit bort. Därför föreslås att den ikraftvarande befrielsen från försäkringsskyldighet slopas. En del av personerna har intjänat huvuddelen av sitt pensionsskydd under den tid den tidigare lagstiftningen varit i kraft. Därför föreslås att de som är födda före 1961 kan hålla kvar en gällande befrielse.

Sändande av utdrag

På samma sätt som i ArPL föreslås att även i lagen om pension för företagare intas en bestämmelse, enligt vilken ett utdrag ur registret årligen sänds till företagaren. I utdraget ges uppgifter om arbetsinkomsten enligt lagen om pension för företagare samt uppgifter om de inkomster som legat till grund för förmåner som erhållits under oavlönad tid och som berättigar till pension på grundval av lagen om pension för företagare eller lagen om pensionsersättning som skall betalas av statens medel för tiden för vård av barn under tre år eller för tiden för studier (644/2003). Om företagaren konstaterar bristfälligheter i uppgifterna som berör oavlönade tider eller tider för vård av barn under tre år eller tider för studier, bör den pensionsanstalt som skickat utdraget på företagarens yrkande utreda uppgifternas riktighet. Företagaren kan inte begära skilt beslut om de uppgifter om FÖPL-försäkringen och arbetsinkomsten som finns i utdraget. Pensionsanstalten har gett beslut om fastställande av arbetsinkomsten redan då försäkringen började samt då arbetsinkomsten ändrats. Något nytt beslut ges inte längre åt företagaren efter det utdraget skickats så att företagaren inte får två beslut om samma sak.

Pensionsanstaltens skyldighet att utreda uppgifter som inverkar på företagarens pensionsrätt begränsas i fråga om den retroaktiva tiden till det innevarande året och de fem därpå föregående åren. Uppgifternas korrekthet utreds inte för tiden före det och uppgifterna ändras inte heller i annat fall än på grundval av ostridig utredning som företagaren företer. Företagarförsäkring kan inte uppställas retroaktivt för längre tid än tre år.

Om företagaren vid utgången av det år som föregår året då utdraget skickas parallellt har både företagarens verksamhet och arbete som försäkras enligt ArPL, skickas utdraget av den pensionsanstalt som har försäkrat FÖPL-verksamheten. Den pensionsanstalten har noggrannare uppgifter om den ikraftvarande FÖPL-försäkringen.

Partiell sjukdagpenning

För att stöda den försäkrades återgång till

arbetet införs i sjukförsäkringslagen räknat från den 1 januari 2007 ett system för partiell sjukdagpenning, där den försäkrade har möjlighet att arbeta på deltid och därutöver få en partiell sjukdagpenning efter en sjukdom som varat minst 60 sjukdagpenningss dagar. Partiell sjukdagpenning betalas till en arbetstagare eller företagare som är arbetsförmögen på det sätt som avses i sjukförsäkringslagen. Den partiella sjukdagpenningen är en självständig förmån som betalas under förutsättning att en arbetstagare i ett heltidsanställningsförhållande har kommit överens med sin arbetsgivare om att arbetet utförs på deltid inom ramen för de tidsgränser som anges i lagen. Arbetstiden och lönen måste minska till 40—60 procent av den tidigare arbetstiden och lönen. Av en företagare förutsätts att arbetstiden och inkomsterna har minskat på motsvarande sätt. Den partiella sjukdagpenningen är till sitt belopp alltid hälften av den sjukdagpenning som omedelbart föregår den partiella sjukdagpenningen och den kan betalas för 12-72 vardagar. I propositionen föreslås att arbetspensionen också tillväxer på grundval av de arbetsinkomster som är grund för den partiella sjukdagpenningen.

4. Propositionens konsekvenser

4.1. Konsekvenser för företagarna

Regeringens ekonomiska politik riktar in sig på att i enlighet med regeringens sysselsättningsstrategi förstärka de ekonomiska tillväxtpotentialerna och strukturerna både genom att förbättra förutsättningarna för företagsamhet och genom att sporra till arbete och utveckling av kunnandet. Utöver åtgärder för att förstärka förutsättningarna för ekonomisk tillväxt bör man enligt regeringen dessutom sörja för att företagen och hemhushållen bevarar sitt förtroende för ekonomin. Politikprogrammet för företagsamhet har som mål att säkerställa en stabil och även på lång sikt förutsägbar utveckling av företagens verksamhetsmiljö samt att beakta företagets och företagarnas betydelse när det gäller att trygga den ekonomiska tillväxten och sysselsättningen.

Den föreslagna reformen har som mål att

främja företagaverksamheten genom att modernisera den nuvarande FÖPL och på så sätt säkerställa företagarnas pensionsskydd och upptagandet av arbetspensionsförsäkring för dem.

Företagararbete som man låtit utföra med hjälp av det nya hushållsavdraget kan föra med sig en ny delfaktor när det gäller utkomstskyddet för personer som omfattas av företagarpensionssystemet. År 2004 kunde cirka 180 000 personer göra hushållsavdrag och avdragsbeloppet uppgick till sammanlagt ungefär 111 miljoner euro. I arbetsersättningar m.m. betalade dessa personer cirka 185 miljoner euro till företagen. Ingen statistik har förts över hur många företag som fått dessa arbetsersättningar, dvs. blivit sysselsatta (åtminstone för en tid) tack vare en hushållsarbetsgivare.

4.2. Ekonomiska konsekvenser

Förslaget om en revidering av pensionslagstiftningen för företagare baserar sig på den nuvarande FÖPL och den nya ArPL. Förslaget är till sin natur i huvudsak tekniskt och avsett att göra lagstiftningen klarare.

År 2005 var 200 000 företagare försäkrade i företagarnas pensionssystem och antalet pensionstagare uppgick till cirka 160 000. Pensionsutgifterna var 590 miljoner euro och försäkringspremieavkastningen 593 miljoner euro. Därtill deltog staten med 32 miljoner euro i finansieringen av företagarnas pensionssystem.

Förhöjningen av den övre gränsen för en företagares arbetsinkomst uppskattas beröra cirka 500 företagare. Under de första åren ökar försäkringspremieavkastningen med ungefär tre miljoner euro och med 2,8 miljoner euro under år 2007, vilket minskar statens andel i motsvarande mån. I ett jämviktsläge omkring år 2080 överskrider ökningen av pensionsutgifterna ökningen av premieinkomsterna med cirka åtta miljoner euro, vil-

ket ökar statens andel med motsvarande belopp.

Antalet ikraftvarande tilläggs-pensionsförsäkringar enligt lagen om pension för företagare är ungefär 300, antalet fribrev 400 och antalet pensionstagare 600. Den föreslagna ändringen av mortalitetsgrunden i tilläggs-pensionsförsäkringen ökar statens utgifter med uppskattningsvis cirka 4,5 miljoner euro totalt under de följande 10—15 åren.

De ändringar som gäller befrielse från försäkringsskyldigheten uppskattas beröra ungefär 2 000 företagare, som i fortsättningen omfattas av företagarpensionsförsäkringen. I och med att befrielserna upphör uppskattas försäkringspremieinkomsten öka med cirka fyra miljoner euro under de första åren, vilket minskar statens andel på motsvarande sätt. På längre sikt kommer den premieinkomst som beror på att företagarnas befrielser upphör att minska och pensionsutgifterna uppskattas överstiga premieinkomsten som mest år 2030 med vidpass sju miljoner euro, vilket ökar statens andel på motsvarande sätt.

Följande förslag uppskattas ha endast marginella kostnadskonsekvenser: vid beräkningen av arbetsinkomsten för den återstående tiden beaktas inte en minskning av arbetsinkomsten som inom ramen för flexibilitetsmöjligheten gjorts under det år som föregår pensionsfallsåret, personer som inleder företagaverksamhet medan de får ålderspension är inte försäkringsskyldiga samt förslaget att en sambo alltid betraktas som en familjemedlem oberoende av om samborna har ett gemensamt barn eller inte.

Förslagen till ändringar i lagen om pension för företagare uppskattas sänka statens andel med 6,8 miljoner euro år 2007. På lång sikt väntas förslagen öka pensionsutgifterna med ungefär 20 miljoner euro, vilket är 0,7 procent av de uppskattade pensionsutgifterna. Statens andel av företagarnas pensionsutgifter ökar då med cirka 8,0 miljoner euro.

Kostnadskonsekvenser av FÖPL-ändringar, miljoner euro i nuvärde penningvärde

	FÖPLs övre gräns			Befrielser			Sammanlagt		
	Premie- inkomst	Pensions- utgift	Stats- andel	Premie- inkomst	Pensions- utgift	Stats- andel	Premie- inkomst	Pensions- utgift	Stats- andel
2007	2,8	0,0	-2,8	4,0	0,0	-4,0	6,8	0,0	-6,8
2008	3,0	0,0	-3,0	4,0	0,0	-4,1	7,0	0,0	-7,1
2009	3,2	0,0	-3,2	4,1	0,0	-4,1	7,3	0,0	-7,3
2010	3,2	0,0	-3,2	4,1	0,0	-4,1	7,3	0,0	-7,3
2011	3,5	0,0	-3,5	4,1	0,1	-4,0	7,6	0,1	-7,5
2012	3,8	1,0	-2,8	4,0	0,2	-3,8	7,8	1,2	-6,6
2013	3,9	1,0	-2,9	3,8	0,3	-3,5	7,7	1,3	-6,4
2014	4,0	1,0	-3,0	3,6	0,5	-3,1	7,6	1,5	-6,1
2015	4,4	1,0	-3,4	3,4	0,7	-2,7	7,8	1,7	-6,1
2020	5,3	3,1	-2,2	2,1	2,5	0,4	7,5	5,6	-1,9
2025	5,8	6,1	0,3	0,9	5,2	4,3	6,7	11,3	4,6
2030	6,3	8,2	1,9	0,0	7,9	7,9	6,3	16,1	9,8

Pensionskyddcentralen

4.3. Könrelaterade konsekvenser

När det gäller villkoren för att omfattas av FÖPL kan sammanfattningsvis konstateras att de inte försätter könen i olika ställning. Inga nämnvärda skillnader kan observeras mellan könen.

Från och med den 1 januari 2007 intjänar företagarna pension på grundval av arbetsinkomsten i FÖPL-försäkringen och i enlighet med samma bestämmelser och åldersbundna tillväxtprocenter som allmänt gäller för dem som omfattas av en arbetspensionsförsäkring. I samband med pensionsreformen har inte kunnat konstateras att de bestämmelser som gäller pensionens tillväxt skulle försätta könen i olika ställning.

På grundval av FÖPL-försäkringen intjänar företagarna pension för i arbetspensionslagarna bestämda perioder under vilka vissa sociala förmåner betalats, exempelvis sjukdagpenning samt moderskaps-, faderskaps- och föräldrapenning. Dessutom intjänas en av staten finansierad pension för den tid hemvårdsstöd för barn under tre år betalats (SPEL). I och med att företagarna omfattas av FÖPL innebär det att de försätts i jämlik ställning med andra arbetspensionsförsäkrade

när det gäller den pensionsrätt som intjänas för perioder då föräldradagpenningar och stöd för vård av barn i hemmet betalas. Årets 2005 lagändring förbättrade särskilt pensionen för tiden för vård av barn för kvinnor, om föräldrarna också i framtiden på samma sätt som nu utnyttjar sin rätt till föräldradagpenning och till att sköta barnen hemma med hjälp av det stöd som betalas för vård av barn i hemmet. Vården av barn har till stor del förblivit på mödrarnas ansvar. Lagändringen kompenserade det underskott i pensionskyddet som tiden för vård av barn orsakar och utjämnade för sin del pensionsskillnaderna mellan könen, om föräldrarnas ansvar för vården förblir detsamma som nu. Lagen försätter inte könen i ojämlig ställning.

För att erhålla den pension som tillväxer på grundval av sociala förmåner förutsätts att personen under sin arbetskarriär har arbetsförtjänster på minst 13 358,40 euro i 2006 års nivå. FÖPL-arbetsinkomsten medräknas i dessa arbetsförtjänster.

Detta har stor betydelse i synnerhet för dem som blir arbetsoförmögna i unga år. Om nämnda gräns uppfylls ger detta förutom rätt till pension för vissa i lagen bestämda perioder då en social förmån betalas också rätt till

återstående tid vid en invalidpension. Rätten till återstående tid förutsätter att arbetsförtjänster till ett belopp av minst 13 358,40 euro har erhållits under de tio kalenderår som föregår pensionsfallet. FÖPL-arbetsinkomsten ger det minimibelopp som krävs. Inkomsten för den återstående tiden beräknas å sin sida utgående från den genomsnittliga inkomsten under de fem hela kalenderår som föregår tidpunkten då arbetsförmågan började. I inkomsterna medtas alla förvärvsinkomster som omfattas av en arbetspensionsförsäkring liksom även de inkomster som grundar sig på i lagen bestämda perioder då social förmån betalats. Det uppskattas att männens utkomstskydd förbättras något oftare än kvinnornas på grund av lagändringen, eftersom unga män löper något större risk att bli arbetsförmögna än unga kvinnor. Skillnaden beror på många faktorer, bland annat på att kvinnorna och männen inriktar sig på olika yrken med därtill hörande skillnader i arbetsuppgifter och arbetsförhållanden. Pensionslagstiftningen försätter inte könen i ojämlig ställning.

Sambo

Definitionen på familjemedlem föreslås bli ändrad då ägoandelarna i ett företag beräknas så att det inte längre förutsätts att samborna har ett gemensamt barn. Ändringen berör framför allt sambor som har lika stora andelar i ett företag som de äger tillsammans, men också situationer där den ena sambon ensam äger över hälften av företaget och sålunda redan nu blir försäkrad på grundval av sin företagareverksamhet.

Att börja omfattas av lagens tillämpningsområde berör båda könen. Eftersom två tredjedelar av företagarna är män förbättrar ändringen sannolikt oftare ställningen för de kvinnor som arbetar i företaget utan lön än männens ställning.

Övriga ändringar

I förslaget ingår även ändringar genom vilka man strävar efter att klarlägga lagstiftningen och tillämpningspraxisen. Ändringarna inverkar dock även på bland annat pen-

sionens belopp. Dyliga ändringsförslag är höjningen av den övre gränsen för arbetsinkomsten, beviljande av ålderspension retroaktivt för tre månader, befrielse från försäkringsskyldighet som upphör samt avslutande av tilläggs pensionsförsäkringar.

Två tredjedelar av företagarna är män och en tredjedel kvinnor. Utöver detta är de manliga företagarnas arbetsinkomster ofta större än de kvinnliga företagarnas. Ju högre arbetsinkomstklass som granskas, desto mindre blir i regel andelen kvinnor i den. I snitt är de kvinnliga företagarnas arbetsinkomster ungefär 85 procent av de manliga företagarnas arbetsinkomster. På grund av dessa arbetsmarknadsdivergenser berör de ovan nämnda föreslagna ändringarna i lagen om pension för företagare män och kvinnor på olika sätt. Det beror dock inte på bestämmelserna i lagen om pension för företagare, utan uttryckligen på arbetsmarknadsdivergenserna mellan män och kvinnor. Sålunda kan det inte uppskattas att ändringarna försätter könen i ojämlig ställning.

5. Beredningen av propositionen

Regeringens proposition har beretts vid social- och hälsovårdsministeriet i samarbete med Pensionsskyddscentralen och de centrala företagare-, arbetstagar- och arbetsgivarorganisationerna. I beredningen har i mån av möjlighet beaktats den rapport som getts av arbetsgruppen för företagarnas socialskydd 2004 (SHM:s promemorior 2005:12) samt de utlåtanden som getts om den.

Arbetsgruppen för företagarnas socialskydd har föreslagit att tillämpningsgränsen för FÖPL och ArPL ändras så att personer, som är ägare i ett aktiebolag och i praktiken i företagareställning, skall överföras från lagen om pension för arbetstagar till att omfattas av lagen om pension för företagare. Om lön inte betalas till sådana minoritetsägare i ledande ställning i ett aktiebolag, utan de tar ut ersättningen för sitt arbete i form av kapitalinkomst, omfattas de enligt gällande bestämmelser inte alls av arbetspensionsskyddet. Arbetsgruppen föreslog att ägoandelen sänks från nuvarande 50 till 30 procent. Detta förslag har återverkningar på definitionen på

företagare och arbetstagare i annan socialförsäkringslagstiftning. Av den orsaken kommer regeringen under hösten 2006 att utreda på vilket sätt det är ändamålsenligt att definiera

begreppen företagare och arbetstagare i sådana situationer med beaktande av hur definitionen återverkar på annan socialförsäkring som en helhet.

DETALJMOTIVERING

1. Lagförslag

1.1. Lag om pension för företagare

I AVDELNINGEN

ALLMÄNNA BESTÄMMELSER

1 kap. Lagens syfte

1 §. Lagens syfte. Paragrafen är ny. Enligt 1 mom. föreskrivs det i lagen om den rätt till ålderspension, deltidspension, invalidpension och rehabilitering som företagare har. Dessutom föreskrivs i lagen om den rätt till familjepension som företagares förmånstagare har.

Enligt 2 mom. är en företagare som är bosatt och verksam i Finland skyldig att försäkra sig såsom föreskrivs i denna lag. På samma sätt som nu avgör pensionsanstalten om företagaren kan anses bo och bedriva verksamhet i Finland. Boendet avgörs på samma grunder som vid tillämpningen av lagen om tillämpning av lagstiftningen om bosättningsbaserad social trygghet (1573/1993; tillämpningsområdeslagen). Enligt tillämpningsområdeslagen anses en person vara bosatt i Finland om han eller hon har sin egentliga bostad och sitt egentliga hem här och ständigt huvudsakligen vistas här. Pensionsanstalten kan vid behov begära utlåtande av Folkpensionsanstalten om Folkpensionsanstalten anser viss person vara bosatt i Finland. Enligt vedertagen tillämpningspraxis förutsätts att företagareverksamheten också måste bedrivas i Finland, dock med undantag av situationer som avses i 6 §.

Företagaren kan enligt eget val ordna sitt arbetspensionsskydd i ett försäkringsbolag eller i en pensionskassa. Det konstateras i 3 mom. Närmare föreskrifter om ordnande av arbetspensionsskyddet finns i 9 kap. Pensionsskyddscentralen fungerar även i företagarpensionsärenden som samarbetsorgan för pensionsanstalterna. I dagens läge finns be-

stämmelser om en företagares försäkringskyldighet i 1 § 1 mom. och 2 § 1 mom. i lagen om pension för företagare (FöPL).

2 §. Centrala definitioner. Paragrafen är ny. Den innehåller definitioner på de centrala begrepp som förekommer i flera kapitel. Alla definitioner som förekommer i lagen finns inte i denna paragraf. Bl.a. begrepp som anknyter till deltidspension definieras i början av bestämmelserna om deltidspension. Definitioner ingår i olika paragrafer till den del som de gäller begrepp som används endast i vissa paragrafer eller kapitel.

I 2 mom. definieras begreppet pensionsfall. I fråga om ålderspension och deltidspension avses med pensionsfallet uppfyllande av villkoren för erhållande av pension. Villkoren för erhållande av ålderspension och deltidspension definieras i bestämmelserna om dessa pensionsslag i 3 kap. Med pensionsfall vid invalidpension avses den tidpunkt då arbetsoförmågan började och med pensionsfall vid familjepension förmånslåtarens död. Pensionsfallet inverkar bland annat på pensionsbegynnelsepunkt och pensionens belopp.

2 kap. Lagens tillämpningsområde

3 §. Företagare. I 1 mom. intas i preciserad form definitionen i gällande 1 § 2 mom. i FöPL, enligt vilken med företagare avses person, som utför förvärvsarbete utan att stå i arbetsförhållande. De övriga momenten i paragrafen baserar sig på hävdvunnen tillämpningspraxis, som härleds ur bestämmelserna i 1 d § i APL.

Enligt 1 mom. betraktas som företagare exempelvis en person, som bedriver företagareverksamhet i egenskap av yrkesutövare eller så att han eller hon har enskild firma. En make som utan lön deltar i företagareverksamheten samt ett barn som bor i samma hushåll betraktas härvid också såsom företa-

gare. Så är fallet även om firman endast är i den ena makens namn. I sådana situationer anses att familjen arbetar för gemensam räkning och inte för något bolags räkning.

Enligt 2 mom. betraktas såsom företagare sådan bolagsman i ett öppet bolag eller en sådan delägare eller bolagsman i ett annat samfund eller i en annan sammanslutning som är personligen ansvarig för samfundets eller sammanslutningens förpliktelser och förbindelser. Med annat samfund avses exempelvis andelslag. Enligt 3 § i lagen om andelslag (1488/2001) är medlemmarna i ett andelslag explicit inte personligen ansvariga för andelslagets förpliktelser. I andelslagets stadgar kan dock intas bestämmelser om medlemmarnas tillskottsplikt gentemot borgenärerna. Betalningsskyldigheten kan vara obegränsad eller begränsad. Om ett obegränsat ansvar förordnats för medlem betraktas han eller hon som företagare.

Familjemedlemmar och tysta bolagsmän som arbetar i ett öppet bolag eller ett kommanditbolag samt familjemedlemmar till medlem i ett andelslag betraktas inte som företagare. Om lön betalas till dem försäkras de enligt lagen om pension för arbetstagare. Om de arbetar utan lön eller endast lyfter kapitalinkomst blir de utanför arbetspensionsskyddet.

I 3 mom. föreskrivs om när en ägare i ett aktiebolag betraktas som företagare. Enligt bestämmelsen måste företagaren ensam eller tillsammans med sina familjemedlemmar äga över 50 procent av aktiebolaget och arbeta i ledande ställning i det. Dessutom måste företagaren själv äga minst en aktie. Aktier som är delbart samägda beaktas också. Om personen ensam eller tillsammans med sina familjemedlemmar äger högst hälften av aktiebolaget försäkras ett avlönat arbete enligt lagen om pension för arbetstagare. Ett oavlönat arbete blir då utanför arbetspensionsskyddet.

I 4 mom. föreskrivs att som företagare också betraktas en person i ledande ställning i annat samfund, om han eller hon har bestämmanderätt i samfundet. På grundval av bestämmelsen betraktas exempelvis verkställande direktören i ett andelslag som företagare om villkoren uppfylls. Ett utländskt samfund kan också betraktas som annat samfund.

I 5 mom. definieras vad som avses med

begreppen i 3 mom. När ägoandelen beräknas beaktas även ett indirekt ägande via andra samfund eller sammanslutningar, såsom fallet är i den nuvarande tillämpningspraxisen. Ett villkor är då att personen ensam eller tillsammans med sina familjemedlemmar äger över hälften av det andra samfundet eller den andra sammanslutningen eller har motsvarande bestämmanderätt. Personen måste själv ha minst en aktie i nämnda företag eller samfund, men härvid krävs inte att han eller hon dessutom äger minst en aktie i det företag där han eller hon arbetar. Ett indirekt ägande kan förutom via aktiebolag också uppstå via öppna bolag, kommanditbolag, andelslag eller motsvarande utländska samfund och sammanslutningar. Ett indirekt ägande kan däremot inte bedömas på grundval av delägarskap i ett dödsbo eftersom ägandet i ett dödsbo är odelbart.

Med ledande ställning avses verksamhet som verkställande direktör, styrelsemedlemskap eller annan motsvarande ställning. I tillämpningspraxisen har som annan motsvarande ställning betraktas exempelvis förvaltnings- eller branschdirektör, person som är ägare och som på basis av sin ställning har namnteckningsrätt samt person som äger alla aktier i bolaget. Ägarfamiljemedlemmar som arbetar i små familjeföretag har av hävd ansetts vara i ledande ställning oberoende av sin formella ställning. Det är tillämpligt närmast i fall, där det utöver familjemedlemmarna inte finns annan avlönad personal i anställningsförhållande. I allmänhet är det då fråga om deltagande i äkta makes företagerverksamhet. En ersättare i ett aktiebolags styrelse anses inte vara i ledande ställning i bolaget på grund av sin ställning. En i bolaget arbetande ersättare i bolagets styrelse omfattas därför oberoende av aktieägandet av lagen om pension för arbetstagare, om han eller hon får lön för sitt arbete.

Definitionen på familjemedlem ändras jämfört med den tidigare definitionen så att gemensamt barn inte längre förutsätts av sambor. Med samboende avses att en man och en kvinna, som inte är gifta med varandra, varaktigt lever i gemensamt hushåll i äkten-skapsliknande förhållanden. På grundval av den gällande tillämpningspraxisen i FöPL är en sambos ställning som familjemedlem be-

roende av barns födelse. Eftersom denna faktor inte är väsentlig från företagarverksamhetens synpunkt föreslås att villkoret om gemensamt barn slopas.

Enligt 6 mom. betraktas som företagare även en person, som de facto bedriver företagarverksamhet även om verksamheten formellt bedrivs i en annan persons namn, eller i ett sådant samfund eller i en sådan sammanslutning där en annan person formellt har bestämmanderätt. En dylik situation kommer i fråga exempelvis i fall, där företaget ägs av minderåriga barn, men företagarverksamheten bedrivs i praktiken av deras föräldrar. Paragrafen tillämpas även i situationer där man uppenbart vill kringgå lagen.

4 §. Företagarverksamhet som faller utanför lagen. I paragrafen intas i preciserad form de gällande bestämmelserna i 1 § 3 mom. i FöPL om företagarverksamhet som inte berörs av denna lag.

För närvarande gäller skyldigheten att uppta försäkring för företagarverksamhet fram till 68 års ålder alla andra ålderspensionstagare än de pensionstagare som får ålderspension enligt FöPL. Företagaren är inte skyldig att uppta försäkring för företagarverksamhet som bedrivs under den tid företagaren får ålderspension, om han eller hon under sin arbetskarriär bedrivit företagarverksamhet, även en blygsam sådan, för vilken pension har intjänats. I 1 mom. 3 punkten föreslås att skyldigheten att uppta försäkring för en företagarverksamhet inte heller skulle gälla dem som får ålderspension enligt någon annan arbetspensionslag. Om de så vill kan de uppta en frivillig försäkring. Försäkringsskyldigheten är således inte beroende av enligt vilken lag ålderspensionen har beviljats den person som bedriver företagarverksamhet. Enligt bestämmelsen gäller försäkringsskyldigheten inte heller dem som gått i ålderspension från den offentliga sektorn vid en yrkesbaserad pensionsålder, eller dem som får tilläggs pension enligt FöPL. Den föreslagna ändringen skapar klarhet i försäkringsskyldigheten och är rättvisare gentemot alla ålderspensionstagare som bedriver företagarverksamhet.

I 1 mom. 4 punkten föreskrivs om den nedre gränsen för upptagande av försäkring, 5 504,14 euro (index för 2004). Den nedre gränsen förblir oförändrad. I index för 2006

är gränsen 5 850,90 euro.

Det föreslås att en ny punkt 6, som förtydligar lagen, fogas till 1 mom. Enligt den tillämpas FöPL inte på en företagare, på vilken finsk lagstiftning inte tillämpas på basis av EG:s förordning om social trygghet eller en för Finland bindande internationell överenskommelse om social trygghet, utan i stället tillämpas lagstiftningen om social trygghet i någon annan stat på honom eller henne.

5 §. Försäkring av idrottsutövare. I paragrafen intas i preciserad form den gällande bestämmelsen i 1 § 4 mom. i FöPL om att denna lag inte gäller utövande av idrott.

6 §. Företagarverksamhet utomlands. Paragrafen är ny. I den klargörs tillämpningen av denna lag på företagarverksamhet som bedrivs utomlands i situationer, där företagarverksamheten försäkras i Finland på grundval av EG:s förordning om social trygghet eller internationella överenskommelser om social trygghet som är bindande för Finland. Bestämmelser om företagare finns i överenskommelser som Finland träffat med Förenta Staterna, Kanada och Quebec. I de situationer som nämns i paragrafen gäller denna lag även sådan företagarverksamhet som bedrivs utomlands.

Om en företagare försäkrats i enlighet med denna lag kan han eller hon enligt 2 mom. hålla sin försäkring i kraft även då han eller hon tillfälligt bedriver företagarverksamhet i ett annat land än ett EU- eller EES-land eller ett land med vilket överenskommelse om social trygghet har träffats. Som tillfällig verksamhet avses verksamhet som fortgår högst ett år. Bestämmelsen baserar sig på hävdvunnen tillämpningspraxis. Ett villkor är att det kan anses att företagaren fortfarande är bosatt i Finland trots att han eller hon tillfälligt vistas utomlands. I enlighet med principerna i tillämpningsområdeslagen bedömer pensionsanstalten om villkoret om boende i Finland uppfylls.

7 §. Avgörande om tillämpningen av lagen. I paragrafen intas i preciserad form de gällande bestämmelserna i 1 § 5 mom. i FöPL om att Pensionsskyddscentralen avgör på ansökan av den som låter utföra arbete, arbetstagaren, den som utför arbete eller pensionsanstalten huruvida denna lag skall tillämpas på arbetet.

II AVDELNINGEN

**BESTÄMMELSER OM PENSIONER
OCH REHABILITERING OCH OM
VERKSTÄLLET AV DEM**3 kap. **Pensions- och rehabiliterings-
förmåner**

Ålderspension

8 §. Rätt till ålderspension. I paragrafen föreskrivs om åldergränserna för ålderspension samt vid vilken ålder ålderspensionen kan tas ut i förtid eller uppskjutas. I detta nu föreskrivs om åldergränsen för ålderspension i första meningen i 4 § 1 mom. i APL medan bestämmelser om åldergränserna för förtida och uppskjuten ålderspension finns i 4 § 2 mom. i APL. Bestämmelserna i APL tillämpas för närvarande på grundval av 17 § i FöPL.

I 2 mom. föreskrivs om företagarens rätt att gå i ålderspension enligt denna lag vid pensionsålder enligt SjöPL i fall, där företagaren går i ålderspension eller förtida ålderspension enligt SjöPL före 62 års ålder. En motsvarande bestämmelse finns i detta nu i slutdelen av 3 a § 2 mom. i APL, som tillämpas på grundval av 17 § i FöPL.

Motsvarande bestämmelser finns i 11 § i ArPL.

9 §. Ålderspensionens belopp. 1 mom. är nytt. Enligt det är ålderspensionens belopp den pension som intjänats fram till begynnelse-tidpunkten för pensionen, om ålderspensionen börjar vid ingången av månaden efter den under vilken 63—68 års ålder uppnåts. Till innehållet motsvarar bestämmelsen den lag som varit i kraft sedan ingången av 2005.

I 2 och 4 mom. bestäms om förtidsminskning och uppskovsförhöjning. I detta nu finns motsvarande bestämmelser i 5 a § 1 och 2 mom. i APL, som tillämpas på grundval av 17 § i FöPL.

En företagare har inte rätt till tilläggsdagar enligt 6 kap. 9 § 2 mom. i lagen om utkomstskydd för arbetslösa. Om företagaren dock har fått denna rätt på basis av tidigare arbete, beviljas också en pension enligt denna lag oförminskad vid 62 års ålder. Bestämmelser om detta ingår nu i 5 a § 3 mom. i APL som

på grundval av 17 § i FöPL skall tillämpas på företagare.

Motsvarande bestämmelser finns i 12 § i ArPL.

10 §. Begynnelse-tidpunkten för ålderspension. I 1 mom. föreskrivs om begynnelse-tidpunkten för en ålderspension och en förtida ålderspension. Bestämmelser om begynnelse-tidpunkten för ålderspension finns nu i 4 § 2 mom. i APL som tillämpas på företagare på basis av 17 § i FöPL.

För närvarande beviljas ålderspension enligt FöPL inte retroaktivt. I paragrafen föreslås att ålderspension eller förtida ålderspension kan beviljas retroaktivt för tre månader före ansökan om pension, om företagarens FÖPL-försäkring har upphört före det. Av giltigt skäl kan pensionen beviljas retroaktivt även för en längre tid än detta. I andra fall än då ålderspensionen beviljas retroaktivt förutsätts inte att FÖPL-försäkringen upphört. Under den tid företagaren får ålderspension är han eller hon inte skyldig att uppta försäkring för företagareverksamhet som då bedrivs. Om beviljande av ålderspension retroaktivt inte skulle förutsätta att försäkringen upphört, skulle företagaren ha ålderspension och obligatorisk FÖPL-försäkring parallellt under denna tid. Det är inte motiverat. Bestämmelsen om beviljande av pension retroaktivt i lagen om pension för företagare möjliggör också att personens hela arbetspension börjar vid samma tidpunkt exempelvis i fall, där personen senast varit i anställningsförhållande, men tidigare haft företagareverksamhet av vilken pension har intjänats. Enligt infördelagen kan retroaktiv pension beviljas tidigast från den 1 januari 2007.

Företagaren kan uppta en frivillig försäkring för sig under den tid han eller hon får ålderspension. Enligt 2 mom. har företagaren rätt till en pension som intjänats av en företagareverksamhet som börjat under den tid företagaren fått ålderspension tidigast från ingången av kalendermånaden efter den under vilken företagaren fyller 68 år. En motsvarande bestämmelse finns i sista meningen i 4 § 2 mom. i APL, som tillämpas på företagare på grundval av den gällande hänvisningsbestämmelsen i 5 § 1 mom. i FöPL.

11 §. Indragning av ålderspension. Paragrafen är ny. En invalidpension ändras till ål-

derspension när företagaren fyller 63 år. Om en företagare som blivit arbetsoförmögen för viss tid nära 63 års ålder likväl vill fortsätta med sitt arbete efter det arbetsoförmågan har upphört, kan han eller hon ansöka om indragning av sin ålderspension. Ett villkor är att företagaren har beviljats rehabiliteringsstöd på basis av en sådan arbetsförmåga på viss tid som när rehabiliteringsstödet beviljades har beräknats fortgå ännu efter det att företagaren fyllt 63 år. Företagaren skall ansöka om indragning av ålderspensionen inom en månad sedan arbetsförmågan upphört. Om villkoren för indragning uppfylls tillväxer pensionen på grundval av arbetsförtjänsterna av det arbete som utförs efter indragningen med 4,5 procent per år. På ansökan beviljas företagaren ny ålderspension. En motsvarande bestämmelse finns också i 14 § i ArPL.

Deltidspension

12 §. Begrepp i anslutning till deltidspension. I paragrafen definieras begrepp i anslutning till deltidspension. I 1 punkten definieras begreppet förvärvsarbete. Med förvärvsarbete avses arbete som skall försäkras på basis av arbetspensionslagarna och med dem jämförbara lagar. I 2 punkten definieras begreppet heltidsarbete. I den gällande FöPL finns ingen definition på heltidsarbete utan det baserar sig på hävdvunnen praxis. Gränsen för heltidsarbete här härletts från det att då arbetsinkomsten halveras måste den även därefter vara minst lika stor som den i FöPL föreskrivna nedre gränsen för arbetsinkomsten.

Enligt 2 mom. avses med deltidarbete i de bestämmelser som gäller deltidspension allt arbete som skall försäkras på basis av arbetspensionslagarna och som en företagare utför när han eller hon får deltidspension. Med ett sådant deltidarbete jämställs heltidsarbete som utförs i ett EU- eller EES-land. Till innehållet motsvarar bestämmelsen den nuvarande tillämpningspraxisen.

När deltidspensionen bestäms avses med stabiliserad inkomst den i 70 § avsedda inkomsten för återstående tid. Inkomsten för återstående tid bestäms i regel på grundval av inkomsterna under de fem år som föregår

pensionsfallsåret. Inkomsten för den återstående tiden beräknas sålunda som om företagaren hade blivit arbetsoförmögen vid den tidpunkt deltidspensionen börjar. När den stabiliserade inkomstnivån fastställs för företagare beaktas en tillskottsarbetspensionsförsäkringsavgift inte i arbetsinkomsten för det år som föregår det år då pensionen börjar, men däremot beaktas en förminskad arbetspensionsförsäkringsavgifts inverkan. Bestämmelsen ingår nu i 4 f § 3 mom. i APL, som tillämpas på företagare på basis av 17 § i FöPL. Bestämmelser om beräkning av arbetsinkomsten i fall, där företagaren har betalat förminskad arbetspensionsförsäkringsavgift finns i 67 § 4 mom. Företagaren kan själv bestämma vid vilken tidpunkt deltidspensionen börjar. Att lämna en förminskad arbetspensionsförsäkringsavgift obeaktad skulle därför möjliggöra spekulation.

13 §. Rätt till deltidspension. För att få deltidspension förutsätts att företagaren under en tid av 18 månader omedelbart före deltidspensionens början i minst 12 månader haft heltidsarbete. Enligt 2 mom. jämställs arbete i ett EU- eller EES-land med ett heltidsarbete. Enligt den gällande lagen förutsätter villkoret om heltidsarbete i minst 12 månader faktiskt arbete. Villkoret uppfylls således inte om företagaren exempelvis insjuknar och är sjukledig under en del av dessa 12 månader. Nu föreslås att den tid under vilken företagaren har fått dagpenning eller partiell dagpenning enligt sjukförsäkringslagen (1224/2004), ersättning för inkomstbortfall enligt trafikförsäkringslagen (279/1959) eller dagpenning enligt lagen om olycksfallsförsäkring (608/1948) förlänger denna 18 månaders granskningstid, dock med högst sex månader. Om företagaren insjuknar förlängs granskningstiden således till att omfatta högst två år och ifrågavarande villkor för deltidspension uppfylls, om företagaren har haft heltidsarbete i minst 12 månader under två år omedelbart före deltidspensionens början. Ett kortvarigt insjuknande före deltidspensionens början hindrar sålunda inte längre i praktiken företagaren från att gå i deltidspension. En motsvarande bestämmelse finns också i 16 § 1 mom. i ArPL.

Enligt 4 f § 1 mom. 4 punkten i APL är ett villkor för deltidspension att företagaren un-

der en tid av 15 kalenderår omedelbart före deltidspensionens början har intjänat pension enligt arbetspensionslagarna under en tid av sammanlagt minst fem år. Bestämmelsen i APL tillämpas på företagare på grundval av 17 § i FöPL. Från ingången av 2005 bestäms pensionen inte längre separat för varje anställningsförhållande och därför registreras anställningsförhållandena inte längre med samma exakthet som tidigare. Bestämmelsen i FöPL ändras att motsvara bestämmelsen i ArPL fastän de exakta dagarna nog fortfarande registreras för företagarnas del. Villkoret om att arbetspension skall intjänas under minst fem år, som ingår i den gällande 4 f § 1 mom. 4 punkten i APL, kvarstår men ändras numeriskt till månader, varvid talet 60 erhålls. Årsinkomsterna ändras till tid genom att dividera årsinkomsten med 25 gånger det belopp, 41,89 euro, som anges som nedre gräns i 4 § 3 mom. 1 punkten i ArPL, dvs. med 1 047,25 euro. Den erhållna kvoten avrundas nedåt till närmaste hela tal, som kan vara högst 12. Kvoterna för de 15 senaste åren räknas samman. Om de sammanräknade kvoterna för de olika åren uppgår till talet 60 eller mera uppfylls arbetsvillkoret för deltidspension. Bestämmelsen motsvarar 16 § 1 mom. i ArPL.

Ett villkor för deltidspension är att företagaren inte får annan lagstadgad pension på grundval av eget arbete eller någon motsvarande utländsk förmån eller en förmån på grundval av anställning i en internationell organisation eller ett organ inom Europeiska gemenskaperna. I jämförelse med den gällande bestämmelsen preciseras ordalydelsen. I de gällande bestämmelserna nämns att endast grundpension enligt 8 § 4 mom. i APL eller en annan jämförbar pension som grundar sig på ett anställnings- eller tjänsteförhållande utgör ett hinder. Bestämmelsen har tillämpats så att en utländsk pension som grundar sig på ett anställnings- eller tjänsteförhållande har jämförats med en grundpension enligt 8 § 4 mom. i APL. Sålunda har en utländsk pension utgjort ett hinder för beviljande av deltidspension också då den gällande lagen tolkats. Dessutom har man i prövningspraxisen ansett att också den gällande ordalydelsen ger vid handen att pension som grundar sig på tjänstgöring i en internationell

organisation eller ett organ inom Europeiska gemenskaperna utgör ett hinder för beviljande av deltidspension. Preciseringen av ordalydelsen innebär sålunda inte någon ändring av den nuvarande tillämpningspraxisen. En motsvarande bestämmelse finns också i 16 § 1 mom. i ArPL.

Enligt 1 mom. 4 punkten är ett villkor för deltidspension att företagaren inte efter att den verksamhet som omfattas av lagen om pension för företagare upphörde har rätt till deltidspension enligt arbetspensionslagarna inom den offentliga sektorn på grund av heltidsanställning som omfattas av de nämnda lagarna. I förhållande till den gällande bestämmelsen i 4 f § 1 mom. 1 punkten i APL preciseras bestämmelsen. Bestämmelsen i APL tillämpas nu på basis av 17 § i FöPL. I den gällande bestämmelsen i APL nämns endast heltidsanställning enligt lagen om statens pensioner eller lagen om kommunala pensioner trots att den även avser anställning enligt de övriga arbetspensionslagarna inom den offentliga sektorn. En motsvarande ändring har också gjorts i 16 § 1 mom. i ArPL.

I 4 mom. föreskrivs om det deltidsarbete som deltidspensionen förutsätter. Motsvarande bestämmelser finns nu i 5 b § i FöPL. Ett villkor för deltidspension enligt FöPL är att företagaren helt upphör med sin företagarkerksamhet eller halverar sin arbetsinkomst. Enligt den gällande FöPL uträknas den arbetsinkomst som skall halveras så att de försäkrade arbetsinkomsterna under granskningstiden fem år (60 månader) divideras med antalet månader som ingår i hela granskningsperioden (60 månader), varvid de månader för vilka FöPL-försäkring saknas också tas med. Om företagarkerksamheten inte fortgått under hela granskningstiden på fem år leder det ofta till att pensionsrätten går förlorad. Därför föreslås att bestämmelsen ändras så att man utöver granskningstiden 60 månader också kan beakta företagarkerksamhet under det år deltidspensionen börjar för maximalt 11 månader och då beaktas endast de månader för vilka företagaren har haft FöPL-försäkring. Den på så sätt beräknade granskningsperioden kan som mest omfatta 71 månader. Arbetsinkomsten kan halveras för en företagarkerksamhetsperiod som fram till deltidspensionens början fortgått minst fyra

månader och högst 71 månader utan avbrott.

I den gällande lagen är ett villkor för deltidspension att deltidspensionstagaren inte har varit borta från arbetet en längre tid än sex veckor i följd. I frånvarotiden medräknas inte semester eller tid för vilken deltidspensionstagaren har rätt till dagpenning enligt SFL. Det föreslås att ordalydelsen i bestämmelsen preciseras i 4 mom. 4 punkten att motsvara gällande tillämpningspraxis så att den tid, för vilken företagaren fått ersättning för inkomstbortfall enligt trafikförsäkringslagen, som beviljats på grundval av egen skada, eller dagpenning enligt lagen om olycksfallsförsäkring inte heller räknas in i frånvarotiden. Förmåner enligt trafikförsäkringslagen och lagen om olycksfallsförsäkring är primära i förhållande till dagpenning enligt SFL. Den tid för vilken företagaren får dessa förmåner och som kan godkännas som frånvarotid får vara högst 12 månader. En motsvarande bestämmelse finns också i 16 § 4 mom. i ArPL.

I 5 mom. föreskrivs om det deltidarbete som deltidspensionen förutsätter i situationer, där företagaren upphör helt med företagarkerksamheten eller vid sidan av företagarkerksamheten också har ett anställningsförhållande. För att deltidspension enligt FöPL skall erhållas förutsätts då att FöPL-verksamheten antingen upphör helt eller halveras och dessutom att arbetsförtjänsterna minskas så att företagarens i arbetspensionslagarna avsedda förvärvsinkomster av deltidarbetet sammanlagt är 35—70 procent av företagarens stabiliserade inkomst samt att arbetstiden och arbetsinsatsen ändras i motsvarande mån. Motsvarande villkor finns också i den gällande lagen. Om minskningen av företagarens förvärvsinkomster avviker från minskningen av arbetstiden av den orsaken att den förvärvsinkomst, som företagaren fått av heltidsarbete i arbetsförhållande, har innehållit till lönen hörande övertidsersättning, söndags-, nattarbets- eller skiftesarbets-tillägg eller andra särskilda tillägg eller ersättningar, som inte ingår i den förvärvsinkomst som fås av deltidarbetet, lämnas sådana tillägg eller ersättningar obeaktade vid bedömningen av om de villkor som föreskrivs i 5 mom. uppfylls. En bestämmelse om detta finns i 16 § 4 mom. ArPL.

Antalet timmar för deltidarbete som ingår i den gällande lagen slopas och i stället förutsätts att det skett sådan ändring i arbetstiden som motsvarar inkomstminskningen. I praktiken är det svårt att övervaka antalet timmar i deltidarbetet och övervakningen av att villkoren för deltidspension uppfylls baserar sig därför till stor del på övervakning av inkomsterna av deltidarbetet. Motsvarande ändring har också gjorts i 16 § 4 mom. i ArPL.

14 §. Deltidspensionens belopp. Enligt 1 mom. är deltidspensionens belopp hälften av skillnaden mellan den stabiliserade inkomsten och inkomsten av deltidarbetet (inkomstbortfall). Motsvarande bestämmelse finns nu i 5 c § i APL och den tillämpas på företagare på basis av 17 § i FöPL.

I 2 mom. föreskrivs om deltidspensionens belopp i fall, där företagaren har rätt till deltidspension även på grundval av någon annan arbetspensionslag. Härvid är deltidspensionens belopp 50 procent av skillnaden mellan den stabiliserade inkomsten och inkomsten av deltidarbetet. Andelen för en deltidspension enligt denna lag är en lika stor andel som den i denna lag avsedda totala arbetsinkomstens andel utgör av de förvärvsinkomster som beaktats i den stabiliserade inkomsten och som baserar sig på de lagar på basis av vilka deltidspensionen beviljas. En bestämmelse med motsvarande innehåll finns nu i 5 c § 2 mom. i APL och den tillämpas på företagare på grundval av 17 § i FöPL.

Enligt 3 mom. kan deltidspensionen högst vara 75 procent av de pensioner som företagaren innan deltidspensionen börjar har tjänat in enligt arbetspensionslagarna och lagen om pensionsersättning som skall betalas av statens medel för tiden för vård av barn under tre år och för tiden för studier (644/2003). En primär förmån som företagaren får minskar maximibeloppet, eftersom maximibeloppet beräknas på den pension som minskats med primär förmån som företagaren får. Maximibeloppet bör justeras i situationer, där deltidspensionstagaren beviljas en primär förmån eller om beloppet av en primär förmån som beaktats när maximibeloppet beräknats ändras. I den gällande bestämmelsen föreskrivs inte om justering av maximibeloppet i dessa situationer, fastän pensionen enligt

hävduvnen rättspraxis har justerats i sådana situationer. I jämförelse med den nuvarande bestämmelsen preciseras bestämmelsen till denna del.

Enligt 4 mom. jämföras med en pension som skall beaktas då maximibeloppet beräknas en motsvarande förmån som företagaren har tjänat in inom Europeiska samarbetsområdet eller i ett land som slutit en överenskommelse om social trygghet med Finland. I den gällande 5 c § i APL nämns inte särskilt att pension som intjänats utomlands skall beaktas när maximibeloppet på 75 procent för deltidspension skall räknas ut. Bestämmelsen i APL tillämpas på företagare på basis av 17 § FöPL. Enligt hävdvunne tillämpningspraxis har en pension som tjänats in inom Europeiska samarbetsområdet eller i ett land som slutit en överenskommelse om social trygghet med Finland dock jämföras med pension som intjänats i Finland. Denna tillämpningspraxis har för EES-ländernas del baserat sig på Europeiska gemenskapernas domstols (EG-domstolen) avgöranden, enligt vilka en persons arbetskarriär skall granskas som en helhet när hans eller hennes rätt till en förmån prövas. Dessutom har EG-domstolen i sina avgöranden betonat att EU-medborgarna skall behandlas jämlikt.

När bestämmelsen tillämpas behövs uppgifter om pension som tjänats in inom Europeiska samarbetsområdet eller i ett land som slutit en överenskommelse om social trygghet med Finland. Om tillräcklig utredning om en sådan pensions belopp inte fås, kan såsom pension som skall beaktas då maximibeloppet beräknas användas den pension, som företagaren hade intjänat, om hans eller hennes i försäkringstiden medräknade arbete inom Europeiska samarbetsområdet eller i ett land med vilket överenskommelse om social trygghet ingåtts, hade utgjort arbete som omfattas av denna lag (teoretisk pension).

I fall där den nämnda 75 procents gränsen minskar deltidspensionens belopp, görs minskningen med beaktande av dessa lagar i förhållande till de förvärvsinkomster som beaktats i den stabiliserade inkomsten. Till denna del överensstämmer innehållet i bestämmelsen med gällande bestämmelse i 5 c § 3 mom. i APL, som tillämpas på företagare på grundval av 17 § i FöPL.

Motsvarande bestämmelser finns i 17 § i ArPL.

15 §. *Begynnelsetidpunkten för deltidspension.* Deltidspensionen beviljas från ingången av månaden efter den under villkoren för deltidspension uppfylls. Deltidspension beviljas dock inte retroaktivt. I den gällande lagen föreskrivs om begynnelsetidpunkten för en deltidspension i första meningen i 4 g § 1 mom. i APL, som tillämpas på företagare på basis av 17 § i FöPL. Enligt gällande bestämmelse kan deltidspension beviljas retroaktivt för sex månader före ansökan om pension. Nu slopas möjligheten att bevilja pension retroaktivt. I praktiken ansöker man om deltidspension så att den börjar vid den tidpunkt deltidsarbetet börjar. Motsvarande ändring har också gjorts i 18 § i ArPL.

16 §. *Deltidspensionstagarens anmälningskyldighet.* Till innehållet motsvarar paragrafen till den del som berör deltidspension bestämmelsen i 17 b § i APL om en pensionsstagares anmälningskyldighet. Bestämmelsen i APL tillämpas på företagare på basis av 17 § i FöPL. Den gällande bestämmelsen kompletteras så att en deltidspensionstagare också är skyldig att underrätta pensionsanstalten om en över sex veckor lång frånvaro från arbetet, som inte beror på en sådan sjukdom på basis av vilken deltidspensionstagaren får dagpenning enligt SFL, lön för sjukdomstid, ersättning för inkomstbortfall enligt trafikförsäkringslagen eller dagpenning enligt lagen om olycksfallsförsäkring, förutsatt att förmånen inte betalas för längre tid än 12 månader.

En motsvarande bestämmelse finns i 19 § i ArPL.

17 §. *Justering av deltidspension.* De nuvarande bestämmelserna om justering av deltidspension finns i 5 c § 4 mom. i APL, som tillämpas på företagare på basis av 17 § i FöPL. Deltidspensionens belopp justeras om det inträffar en permanent förändring i inkomsterna av deltidsarbetet. Dessutom justeras deltidspensionens belopp i sådana fall, där deltidspensionstagaren beviljas deltidspension med stöd av en sådan arbetspensionslag som inte tidigare har berättigat honom eller henne till deltidspension.

Justeringen görs från ingången av kalendermånaden efter den under vilken föränd-

ringen skett, eller från kalendermånadens första dag, om förändringen sker då. Om en förändring i förvärvsinkomsterna konstateras först i samband med den årliga kontrollen och det inte går att få en utredning om förändringstidpunkten, justeras deltidspensionens belopp från ingången av det år då inkomsten förändrades. Om inkomsten av deltidssarbetet inte längre ligger mellan 35 och 70 procent, indras deltidspensionen. Bestämmelsen motsvarar den gällande bestämmelsen, men preciserad så att det föreslås att det genom lag föreskrivs från vilken tidpunkt justeringen görs.

När deltidspensionens belopp justeras anses den förvärvsinkomst som deltidspensionen första gången fastställdes på som stabiliserad förvärvsinkomst.

Motsvarande bestämmelser finns även i 20 § i ArPL.

18 §. Avbrytande av utbetalningen av deltidspension. Paragrafen är ny. Om företagarens inkomst av deltidssarbete eller frånvaron från arbetet tillfälligt förändras så att villkoren för deltidspension inte uppfylls, kan deltidspensionstagaren meddela om avbrytande av deltidspensionen. I de gällande lagarna finns ingen sådan möjlighet att avbryta pensionen, utan i dylika situationer skall deltidspensionen enligt gällande bestämmelser indras. Bestämmelsen ger deltidspensionen mera flexibilitet eftersom den tillåter tillfälliga förändringar i deltidssarbetet. Deltidspensionen avbryts från och med förändringen. En avbruten deltidspension börjar efter meddelande från företagaren utbetalas på nytt räknat från den tidpunkt från vilken villkoren för att få deltidspension igen uppfylls. Avbrottet kan inte fortgå längre än sex månader. Har förnyad utbetalning av deltidspensionen inte begärts inom sex månader sedan deltidspensionen avbröts, dras pensionen in från och med tidpunkten för avbrottet. En bestämmelse som motsvarar denna paragraf finns också i 21 § i ArPL.

19 §. Indragning av deltidspension och erhallande av deltidspension på nytt. I 1 mom. föreskrivs om indragning av en deltidspension. För närvarande finns bestämmelser om detta i första meningen i 4 g § 2 mom. i APL och de tillämpas på företagare på grundval av 17 § i FöPL. Det föreslås att bestämmelsen

preciseras i jämförelse med den nuvarande så att i lagen nu intas bestämmelser om från vilken tidpunkt deltidspensionen indras. Dessutom konstateras uttryckligen i paragrafen att en deltidspension också kan indras retroaktivt. Deltidspensionen dras in från ingången av kalendermånaden efter den under vilken pensionstagaren inte längre uppfyller villkoren för att få pension. Om villkoren för att få pension upphör en månads första dag, dras deltidspensionen dock in från denna dag. Om indragningen beror på att förvärvsinkomsterna har ökat och om det inte kan påvisas vid vilken tidpunkt förändringen skett, indras deltidspensionen från ingången av det år under vilket inkomsten förändrades. Deltidspensionen indras dock inte om förändringen är tillfällig och betalningen av deltidspensionen kan avbrytas enligt 18 §.

I 2 mom. intas en bestämmelse som motsvarar den nuvarande bestämmelsen i 4 g § 3 mom. i APL, enligt vilken en företagare vars deltidspension dragits in har rätt att på nytt få deltidspension när han eller hon uppfyller villkoren för den. Bestämmelsen i APL tillämpas på företagare på grundval av 17 § i FöPL. Bestämmelser om beviljande av deltidspension på tidigare grunder finns nu i 4 g § 3 mom. som också tillämpas på företagare på grundval av 17 § i FöPL. Enligt den gällande bestämmelsen beviljas pensionen på tidigare grunder, om deltidspensionen börjar inom sex månader från det den tidigare deltidspensionen upphörde. Denna bestämmelse intas i 2 mom. förändrad så att deltidspensionen beviljas på tidigare grunder, om den varit indragen i högst sex månader. Verkställigheten av bestämmelsen underlättas av att innehållet i den förändras så litet. Ett villkor för att deltidspensionen skall beviljas på tidigare grunder är att dess belopp inte bör justeras på grund av förändringar i inkomsterna av deltidssarbetet.

Motsvarande bestämmelser finns också i 22 § i ArPL.

20 §. Invalidpension efter deltidspension. I paragrafen föreslås en bestämmelse för situationer, där en företagare som får deltidspension beviljas invalidpension. Om invalidpension skall beviljas för samma tid för vilken deltidspension redan betalats, betraktas deltidspensionen som en delbetalning av inva-

lidpensionen. En motsvarande bestämmelse finns nu i 4 g § 2 mom. i APL och den tillämpas på företagare på grundval av 17 § i FöPL.

En motsvarande bestämmelse finns i 23 § i ArPL.

21 §. Ändring av deltidspension till ålderspension. Om en företagare inte söker ålderspension när han eller hon fyller 68 år ändras deltidspensionen vid 68 års ålder till en ålderspension som är lika stor som deltidspensionen. På ansökan beräknas ålderspensionen på nytt. Motsvarande bestämmelse finns nu i 4 g § i APL och den tillämpas på företagare på basis av 17 § i FöPL.

En motsvarande bestämmelse finns i 24 § i ArPL.

Arbetspensionsrehabilitering

22 §. Rätt till arbetspensionsrehabilitering. I paragrafen föreskrivs om på vilka villkor en företagare har rätt att få yrkesinriktad rehabilitering. En företagare har rätt att få ändamålsenlig yrkesinriktad rehabilitering för förhindrande av arbetsoförmåga eller förbättrande av arbets- och förvärvsförmågan, om sannolik risk för arbetsoförmåga föreligger på grund av en sjukdom, ett lyte eller en kroppsskada som konstaterats på behörigt sätt. Ett villkor för rehabilitering som ges av en arbetspensionsanstalt är dessutom att företagaren har inkomster av arbete under granskningstiden för återstående tid till ett belopp av minst 25 133,40 euro. En bestämmelse som motsvarar denna finns i 17 § i FöPL och i 4 h § 1 mom. i APL som trädde i kraft från ingången av 2005. Till 3 punkten i momentet överförs innehållet i gällande 4 h § 4 mom. i APL som sådant. Bestämmelsen i APL tillämpas nu på grundval av 17 § i FöPL. Enligt denna punkt har företagaren inte rätt till rehabilitering enligt denna lag om han eller hon har rätt till rehabilitering med stöd av bestämmelserna om rehabilitering inom ramen för olycksfalls- eller trafikförsäkring.

I 2 mom. föreskrivs om faktorer som skall beaktas när rehabiliteringens ändamålsenlighet bedöms. Härvid beaktas företagarens ålder, yrke, tidigare verksamhet, utbildning och etablering i arbetslivet. Det föreslås att be-

stämelsen preciseras i jämförelse med den nuvarande bestämmelsen så att uttrycket kontakter med arbetslivet i gällande 4 h § 2 mom. i APL ersätts med etablering i arbetslivet. Bestämmelsen i APL tillämpas nu på företagare på grundval av 17 § i FöPL. I fråga om ung person undersöks på vilket vis han eller hon har hunnit etablera sig i arbetslivet. Härvid beaktas för hur många år han eller hon har intjänat arbetspension på grundval av arbete. Att företagaren i ringa grad har inkomster för återstående tid räcker inte ensamt som bevis på att företagaren har etablerat sig i arbetslivet, om företagarens stadigvarande förvärvsarbete upphörde för flera år sedan.

Till 3 mom. överförs bestämmelserna i slutdelen av gällande 4 h § 2 mom. i APL, enligt vilka med risk för arbetsoförmåga avses en situation där det är sannolikt att företagaren under de närmaste åren utan yrkesinriktade rehabiliteringsåtgärder skulle bli beviljad full invalidpension eller delinvalidpension enligt denna lag. Bestämmelsen i APL tillämpas nu på företagare på grundval av 17 § i FöPL. Företagarens arbetsoförmåga bedöms i enlighet med den definition på arbetsoförmåga som föreslås i 32 §.

Rätten till rehabilitering förutsätter i enlighet med 1 mom. 2 punkten att företagaren har inkomster av arbete under granskningstiden för återstående tid till ett belopp av minst 25 133,40 euro. Enligt 4 mom. bestäms arbetsförtjänsterna för prövning av rätten till rehabilitering på samma sätt som om företagaren hade blivit arbetsoförmögen vid tidpunkten för ansökan om rehabilitering, dock så att arbetsinkomster som är grund för förmåner som betalats för oavlönad tid inte beaktas. Begreppet dagen för rehabiliteringsfallet, som definieras i gällande 4 h § 1 mom. 2 punkten i APL och som tillämpas på basis av 17 § i FöPL, slopas. Genom den föreslagna ändringen eftersträvas en klarläggning och förenkling av villkoren för erhållande av rehabilitering till denna del.

En företagare som redan får invalidpension kan också ha rätt till rehabilitering. Om företagaren redan får invalidpension, fastställs hans eller hennes arbetsförtjänst på samma sätt som inkomsten för återstående tid har fastställts i hans eller hennes invalidpension. Bestämmelser om detta intas i 5 mom., som

till innehållet motsvarar slutdelen av gällande 4 h § 1 mom. 2 punkten, som tillämpas på företagare på grundval av 17 § i FöPL. Det anses att villkoret uppfylls även i sådana fall, där den återstående tiden i företagarens pension har beaktats i enlighet med 6 a och 6 b § i APL, sådana de lydde före den 1 januari 2005. Bestämmelser om detta finns i lagen om införande av FöPL.

Bestämmelserna i paragrafen motsvarar 25 § i ArPL.

23 §. Yrkesinriktad rehabilitering och rehabiliteringsplan. I paragrafen definieras vad som avses med yrkesinriktad rehabilitering. I jämförelse med gällande 4 h § 3 mom. i APL, som tillämpas på basis av 17 § i FöPL, stryks medicinsk rehabilitering från förteckningen, eftersom den formen av rehabilitering ytterst sällan har använts som yrkesinriktad rehabilitering. Till förteckningen fogas arbetsprövning, som är en form av yrkesinriktad rehabilitering som använts ofta i praktiken. Det i den gällande lagen konstaterade givandet av näringsunderstöd preciseras dessutom så att det är fråga om stöd för inledande av eller fortsatt näringsverksamhet.

Inledande av yrkesinriktad rehabilitering förutsätter att företagaren presenterar en plan för den yrkesinriktade rehabiliteringen för pensionsanstalten. Bestämmelsen förtydligar företagarens skyldighet att agera i rehabiliteringsärenden. Pensionsanstalten kan stödja utarbetandet av en rehabiliteringsplan genom att ge råd eller betala rehabiliteringsunderstöd enligt 28 §. Vid behov hänvisas företagaren till Arbetskraftsbyrån eller till den som producerar rehabiliteringstjänsten för uppgörande av en rehabiliteringsplan för fortsatt medverkan i arbetslivet.

I motsats till nuläget kan ändring också sökas i ett beslut om rehabiliteringens innehåll.

Bestämmelserna i paragrafen motsvarar 26 § i ArPL.

24 §. Förhandsbeslut om rätt till arbetspensionsrehabilitering. En företagare har rätt att få ett förhandsbeslut av vilket framgår om han eller hon uppfyller villkoren för arbetspensionsrehabilitering. Ett förhandsbeslut kan ges även om rehabiliteringsplanen ännu inte är klar eller företagaren ännu inte har lämnat in en rehabiliteringsplan som pensionsanstalten har godkänt. Ett förhandsbe-

slut är bindande för pensionsanstalten, om företagaren inom nio månader från det att förhandsbeslutet har vunnit laga kraft lämnar in en sådan rehabiliteringsplan som pensionsanstalten godkänner. Motsvarande bestämmelser om förhandsbeslut och dess bindande verkan finns i gällande 19 e § i APL som tillämpas på grundval av 17 § i FöPL.

En motsvarande bestämmelse finns i 27 § i ArPL.

25 §. Rehabiliteringspenning. I 1 mom. konstateras att en företagare har rätt till rehabiliteringspenning för de kalendermånader under vilka han eller hon på grund av yrkesinriktad rehabilitering är förhindrad att bedriva företagarens verksamhet. En motsvarande bestämmelse finns nu i 4 i § 1 mom. i APL, som tillämpas på grundval av 17 § i FöPL. En motsvarande bestämmelse finns i 28 § i ArPL.

I 2 mom. föreskrivs om rehabiliteringspenningens storlek. Rehabiliteringspenningen är lika stor som det sammanlagda beloppet av de arbetspensioner, förhöjt med 33 procent, som företagaren skulle ha rätt till om han eller hon hade blivit arbetsoförmögen när ansökan om rehabilitering gjordes. Bestämmelser om rehabiliteringspenning finns nu i 4 i § 2 mom. i APL, som tillämpas på grundval av 17 § i FöPL. I förhållande till dessa bestämmelser klarläggs och förenklas fastställandet av rehabiliteringspenningen genom att begreppet dagen för rehabiliteringsfallet, som definieras på flera olika sätt i den gällande lagen, slopas. I stället fastställs rehabiliteringspenningens belopp i regel utifrån den tidpunkt vid vilken ansökan om rehabilitering anhängiggjordes. Motsvarande ändring har även gjorts i 28 § i ArPL. I situationer där företagaren hade blivit sjukledig direkt från sin företagarens verksamhet och rehabiliteringsbehovet fanns redan när sjukledigheten började, fastställs rehabiliteringspenningen dock utgående från den tidpunkt då sjukledigheten började. Bestämmelser om detta finns i 3 mom. Genom bestämmelsen säkerställs att en sjukledighet före rehabiliteringens början inte minskar rehabiliteringspenningens belopp. Dessutom säkerställer bestämmelsen att rehabiliteringspenningen till sitt belopp inte blir lägre än den invalidpension som företagaren skulle få om han eller

hon i stället för rehabiliteringen skulle konstateras vara arbetsoförmögen. Bestämmelsen finns nu i 4 h § 1 mom. 2 punkten i APL, som tillämpas på företagare på basis av 17 § i FöPL.

26 §. Partiell rehabiliteringspenning. Om företagarens inkomster under den tid yrkesinriktad rehabilitering pågår uppgår till mer än hälften av den stabiliserade inkomsten, utgör rehabiliteringspenningen hälften av full rehabiliteringspenning. Motsvarande bestämmelse finns i gällande 4 i § 3 mom. i APL, som tillämpas på företagare på basis av 17 § i FöPL.

I den gällande paragrafen i APL jämförs inkomsterna med lönen för den återstående tiden. Det föreslås nu att bestämmelsen preciseras så att inkomsterna jämförs med den stabiliserade inkomsten på samma sätt som i 29 § i ArPL. Avsikten är inte att ändra innehållet, dvs. även i fortsättningen jämförs inkomsterna i praktiken med företagarens inkomst för den återstående tiden.

27 §. Rehabiliteringstillägg till invalidpensionstagare. Till paragrafen överförs de gällande bestämmelserna i 4 j § 1 och 2 mom. i APL, som tillämpas på grundval av 17 § i FöPL och som gäller det rehabiliteringstillägg som skall betalas till en företagare som får invalidpension för den tid som den yrkesinriktade rehabiliteringen pågår.

Motsvarande bestämmelse finns i 30 § i ArPL.

28 §. Rehabiliteringsunderstöd. Till paragrafen överförs bestämmelsen i 4 k § 1 mom. APL om att en företagare kan beviljas rehabiliteringspenning i form av rehabiliteringsunderstöd enligt prövning till ett lika stort belopp som invalidpensionen. Det kan vara motiverat att betala rehabiliteringsunderstöd för uppgörande av rehabiliteringsplan exempelvis i fall, där pensionsanstalten bedömer att rehabiliteringsplanen sannolikt leder till att yrkesinriktad rehabilitering med stöd från arbetspensionsanstalten kommer att inledas. Rehabiliteringsunderstödet är lika stort som invalidpensionen. Det kan också utbetalas till samma belopp som delinvalidpension, om företagaren samtidigt arbetar. Begreppet vårdplan som finns i motsvarande gällande bestämmelse slopas. Rehabiliteringsunderstödet är avsett för företagare som får yrkesinriktad

rehabilitering. Därför bör även rehabiliteringsunderstödet endast riktas in på situationer som hänför sig till yrkesinriktad rehabilitering.

I dagens läge har en företagare haft möjlighet att få rehabiliteringsunderstöd enligt prövning för att främja sysselsättandet av honom eller henne. Denna möjlighet kvarstår fortfarande för företagarna. En motsvarande bestämmelse finns nu i 4 k § 2 mom. i APL, som tillämpas på grundval av 17 § i FöPL.

I motsats till nuläget kan ändring sökas i ett beslut om rehabiliteringsunderstöd enligt prövning.

Motsvarande bestämmelser finns i 31 § i ArPL.

29 §. Indragning av rehabiliteringspenning eller av invalidpensionstagares rehabiliteringstillägg. Rehabiliteringsunderstödet eller det rehabiliteringstillägg som betalas till invalidpensionstagaren kan dras in, om dess mottagare utan giltig orsak vägrar delta i yrkesinriktad rehabilitering eller avbryter sådan rehabilitering. Trots att ett rehabiliteringstillägg eller en rehabiliteringspenning i regel indras i de situationer som nämns i paragrafen, är en indragning beroende av pensionsanstaltens prövning. I vissa enskilda fall kan en indragning leda till ett oskäligt slutresultat, därför föreslås inte att en indragning är obligatorisk. En motsvarande bestämmelse finns nu i 5 b § 4 mom. i APL, som tillämpas på grundval av 17 § i FöPL.

I 2 mom. föreskrivs om att rehabiliteringspenningen är primär i förhållande till en invalidpension. En till innehållet motsvarande bestämmelse finns nu i 4 n § i APL, som tillämpas på företagare på grundval av 17 § i FöPL.

Motsvarande bestämmelser finns i 32 § i ArPL.

30 §. Pensionsanstalternas anmälningsskyldighet. Till paragrafen överförs de nuvarande bestämmelserna om anmälningsskyldighet i 17 § i FöPL och i 4 l § i APL. Pensionsanstalten skall underrätta Folkpensionsanstalten om yrkesinriktad rehabilitering samt om sådana beslut som gäller rehabiliteringspenning och rehabiliteringstillägg. En motsvarande bestämmelse finns i 33 § i ArPL.

31 §. Andra bestämmelser om rehabilitering.

ing. Rehabiliteringspenning och rehabiliteringstillägg samt mottagare av dem omfattas i regel av samma bestämmelser som gäller för invalidpension och invalidpensionstagare. Det innebär att ansökan om rehabiliteringsförmåner skall göras på samma av Pensionsmyndigheten godkända blankett som invalidpension och att ett läkarutlåtande skall fogas till ansökan. Ändring i överklagbara rehabiliteringsbeslut söks på samma sätt som ändring söks i pensionsbeslut och rehabiliteringspenning beviljas på tidigare grunder, om en person som har fått rehabiliteringspenning tidigare beviljas rehabiliteringspenning på grundval av en ny rehabilitering inom två år från det den tidigare rehabiliteringen avslutades eller också senare på grundval av samma sjukdom. Bestämmelserna om engångsförhöjning, beaktande av förändringar i löne- och prisnivån, avdrag av primära förmåner, utbetalning av förmåner till rehabiliteringsklienten själv eller någon annan, dröjsmålsförhöjning, återkrav, lämnande och erhållande av uppgifter och anmälningsskyldighet för invalidpensionstagare gäller också rehabiliteringspenning och rehabiliteringstillägg samt mottagare av dem.

I 2 mom. konstateras att i motsats till vad som bestäms om invalidpension kan rehabiliteringspenning och rehabiliteringstillägg också betalas för kortare tid än en månad. Betalningen av rehabiliteringspenningen börjar då rehabiliteringen inleds. Sålunda inverkar en primärtid enligt SFL inte på begynnelsepunkten för rehabiliteringspenningen. Rehabiliteringsklienten får dock inte förmåner som överlappar varandra under denna tid. I 8 kap., som berör utbetalning av pension, föreslås en bestämmelse i vilken hänvisas till bestämmelserna i 118 § i ArPL som gäller situationer, där rehabiliteringspenning eller — tillägg beviljas retroaktivt för samma tid för vilken dagpenning enligt SFL har betalats till rehabiliteringsklienten. I en sådan situation betalas rehabiliteringspenningen och rehabiliteringstillägget till sjukförsäkringsfonden till den del förmånen till sitt belopp motsvarar den dagpenning enligt SFL som betalats för samma tid.

I 2 mom. konstateras dessutom att för den tid rehabiliteringspenning betalas tjänas pension inte in så som för den tid invalidpension

betalas, utan på det sätt som föreskrivs i 61 § om hur pension intjänas av arbete. Rehabiliteringsförmånerna tas inte heller som grund för en familjepension utan familjepensionen fastställs fortfarande på basis av invalidpensionen eller ålderspensionen.

Motsvarande bestämmelser finns i 34 § i ArPL.

Invalidpension

32 §. Rätt till invalidpension. I 1 mom. föreskrivs om villkoren för invalidpension samt när pension beviljas som full invalidpension respektive delinvalidpension. I detta nu finns motsvarande bestämmelser i början av 4 § 3 mom. och i 5 b § 1 mom. i APL, som tillämpas på företagare på grundval av 17 § i FöPL. Enligt den gällande bestämmelsen är ett villkor för rätt till invalidpension att företagarens arbetsförmåga är nedsatt på det sätt som närmare föreskrivs i bestämmelsen. I förslaget har ordalydelsen i den finska texten preciserats. I den föreslagna bestämmelsen används ”työkyvyn heikentyminen” i stället för ”työkyvyn alentuminen”. Preciseringsen i den finska texten ger inte anledning att ändra den svenska texten. Avsikten med preciseringen är inte att ändra på nuvarande tillämpningspraxis.

I 2 mom. föreskrivs om omständigheter som skall beaktas när nedsättningen av arbetsförmågan bedöms. Motsvarande omständigheter skall beaktas vid bedömningen av nedsättningen av arbetsförmågan enligt de gällande bestämmelserna i början av 4 § 3 mom. i APL, som tillämpas på företagare på grundval av 17 § i FöPL.

I 3 mom. föreskrivs om bedömningen av rätt till invalidpension i fråga om en företagare som har fyllt 60 år. En motsvarande bestämmelse finns nu i 4 § 8 mom. i APL, som tillämpas på företagare på grundval av 17 § i FöPL. Ju äldre pensionssökanden är, desto större betydelse får de i 2 mom. nämnda omständigheterna ålder, utbildning, yrkeskunskap samt tidigare verksamhet när arbetsförmågan bedöms. Vid bedömningen av rätt till invalidpension för en företagare som fyllt 60 år betonas särskilt arbetsoförmågans yrkesmässiga karaktär, då företagarens arbetskarriär är lång och den belastning och det slitage

som orsakats av arbetet tillsammans med faktorer som anknyter till åldrandet bidrar till att det vore oskäligt att fortsätta i arbetet.

Motsvarande bestämmelser finns i 35 § i ArPL.

33 §. Utredning av rehabiliteringsmöjligheterna. Till denna paragraf överförs den gällande bestämmelsen i början av 4 § 5 mom. i APL, som på grundval av 17 § i FöPL skall tillämpas på företagare, om att pensionsanstalten innan den fattar beslut om en invalidpension är skyldig att se till att företagarens möjligheter till rehabilitering har utretts. Det är inte nödvändigt att utreda rehabiliteringsmöjligheterna, om det på basis av företagarens hälsotillstånd är uppenbart att han eller hon inte kan återvända till arbetslivet efter en rehabilitering. En motsvarande bestämmelse finns i 36 § i ArPL.

34 §. Invalidpension på basis av pension som beviljats enligt arbetspensionslagarna för den offentliga sektorn. Från slutdelen av 4 § 3 mom. och delvis från 10 d § 5 mom. i den gällande APL överförs till denna paragraf bestämmelsen om den s.k. begränsade utlösningsmekanismen som gäller principen om sista pensionsanstalt och som tillämpas på företagare på grundval av 17 § i FöPL. Enligt 1 mom. har en företagare rätt till invalidpension enligt denna lag i situationer, där företagaren efter det att ett arbete som omfattas av denna lag upphört, för ett senare tjänste- eller arbetsavtalsförhållande beviljats invalidpension, som baserar sig på den så kallade allmänna definitionen på arbetsförmåga, med stöd av lagen om statens pensioner, lagen om kommunala pensioner, pensionslagen för evangelisk-lutherska kyrkan (298/1966) eller lagen om Folkpensionsanstalten (731/2001). Invalidpension enligt arbetspensionslagarna för den privata sektorn beviljas också om företagaren beviljas en invalidpension enligt någon av ovan nämnda arbetspensionslagarna för den offentliga sektorn som baserar sig på den särskilda definitionen på yrkesbaserad arbetsförmåga som tillämpas inom den offentliga sektorn, förutsatt att pensionen enligt pensionssystemet för den privata sektorn är högst 688,02 euro per månad. Om pensionen från den privata sektorn överstiger nämnda belopp skall den offentliga sektorns pensionsanstalt innan beslut

fattas begära en utredning om företagarens arbetsförmåga av den privata sektorns pensionsanstalt. Om denna förhandlingsskyldighet föreskrivs i 108 § i ArPL, som tillämpas på företagare på grundval av 96 § i lagen om pension för företagare. Om den privata sektorns pensionsanstalt och den offentliga sektorns pensionsanstalt, som är sista pensionsanstalt, är av olika åsikt om företagarens arbetsförmåga, skall de enligt 108 § i ArPL avgöra ärendet separat. Avsikten med bestämmelsen är inte att ändra den nuvarande rättspraxisen.

En motsvarande bestämmelse finns i 37 § i ArPL.

35 §. Invalidpensionens belopp. Första meningen i paragrafen är ny. Där konstateras huvudprinciperna för hur en invalidpension bestäms. I andra meningen konstateras att en delinvalidpension utgör hälften av full invalidpension. En motsvarande bestämmelse finns nu i sista meningen i 5 b § 1 mom. i APL, som tillämpas på företagare på basis av 17 § i FöPL. Motsvarande bestämmelse finns i 38 § i ArPL.

36 §. Förhandsbeslut om rätten till delinvalidpension. En företagare har rätt att få ett förhandsbeslut av vilket framgår om han eller hon uppfyller villkoren för delinvalidpension. Ett sådant förhandsbeslut binder pensionsanstalten för en tid av nio månader eller, om företagaren och pensionsanstalten avtalar om en längre tid än detta, den avtalade tiden. En motsvarande bestämmelse finns nu i 19 e § 1 mom. 1 punkten och 2 mom. i APL, som tillämpas på företagare på grundval av 17 § i FöPL. Motsvarande bestämmelse finns i 39 § i ArPL.

37 §. Pensionsanstaltens sakkunnigläkare. Till paragrafen överförs den nuvarande bestämmelsen i 10 c § 2 mom. i APL om sakkunnigläkarens ställning, som tillämpas på företagare på grundval av 17 § i FöPL. Motsvarande bestämmelse finns i 40 § i ArPL.

38 §. Begynnelsestidpunkten för full invalidpension. Till denna paragraf överförs med ändrad ordalydelse bestämmelserna i 4 d § i APL om begynnelsetidpunkten för full invalidpension. Bestämmelsen i APL tillämpas nu på företagare på grundval av 17 § i FöPL. Avsikten är inte att ändra på nuvarande praxis. En motsvarande bestämmelse finns i 41 §

i ArPL.

39 §. *Begynnelse-tidpunkten för delinvalidpension.* På samma sätt som nu börjar en delinvalidpension från ingången av den månad som följer på pensionsfallet, en primärtid enligt SFL inverkar således inte på begynnelse-tidpunkten för en delinvalidpension. Företagaren beviljas dock inte förmåner som går på varandra. Till den del delinvalidpension beviljas retroaktivt för samma tid för vilken företagaren har fått sjukdagpenning enligt SFL, betalas den retroaktivt beviljade delinvalidpensionen bara till den del dess belopp överstiger beloppet av sjukdagpenningen enligt SFL. Detta föreskrivs i 40 § 3 mom. Om företagaren har beviljats sjukdagpenning enligt SFL för så lång tid framåt att delinvalidpension skall betalas för samma tid även när pensionen inte är retroaktiv, avdras delinvalidpensionen från sjukdagpenningen enligt 12 kap. 4 § i sjukförsäkringslagen. Bestämmelser om en delinvalidpensions begynnelse-tidpunkt finns nu i början av 4 § 6 mom. i APL, som tillämpas på företagare på grundval av 17 § i FöPL. Avsikten är inte att ändra på nuvarande praxis. En motsvarande bestämmelse finns i 42 § i ArPL.

40 §. *Betalning av invalidpension retroaktivt.* Enligt 1 mom. betalas invalidpension inte utan giltigt skäl retroaktivt för längre tid än sex månader före månaden för ansökan om pension. Enligt gällande 4 § 6 mom. i APL, som nu tillämpas på företagare på grundval av 17 § i FöPL, beviljas invalidpension inte retroaktivt för längre tid än ett år före den månad som följer efter ansökan om pension. I praktiken får företagaren sjukdagpenning enligt SFL för en tid av cirka ett år innan han eller hon har rätt till invalidpension. Sålunda ansöker företagaren i praktiken om pension i slutet av SFL-sjukdagpenningensperioden och pension beviljas vanligen inte för lång tid retroaktivt. Om pension beviljas för retroaktiv tid betalas den oftast till någon myndighet som har betalat annan förmån eller ersättning till företagaren för samma tid.

Till 2 mom. överförs den gällande bestämmelsen i 4 d § 6 mom. i APL, enligt vilken invalidpension som beviljats retroaktivt inte betalas för den tid för vilken företagaren har fått rehabiliteringspenning eller ersätt-

ning för inkomstbortfall med stöd av bestämmelserna om rehabilitering i olycksfallsförsäkringen eller trafikförsäkringen. Bestämmelsen i APL tillämpas nu på företagare på grundval av 17 § i FöPL.

En bestämmelse som delvis motsvarar gällande bestämmelsen i 4 d 5 mom. i APL preciseras och tas in i 3 mom. Bestämmelsen i APL tillämpas nu på företagare på grundval av 17 § i FöPL. En retroaktivt beviljad delinvalidpension betalas endast till den del dess belopp överstiger dagpenningens belopp, om företagaren hade fått sjukdagpenning eller partiell sjukdagpenning enligt SFL för samma tid. På samma sätt förfars om företagaren beviljas full invalidpension på basis av 38 § 2 mom.

Motsvarande bestämmelser finns i 43 § i ArPL.

41 §. *Tid för vilken invalidpension beviljas.* Invalidpension beviljas tills vidare eller i form av rehabiliteringsstöd för viss tid. Det konstateras i 1 mom. I 2 mom. föreskrivs om den tid för vilken rehabiliteringsstöd beviljas och i 3 mom. om att när rehabiliteringsstöd beviljas skall pensionsanstalten se till att en vård- eller rehabiliteringsplan har utarbetats för företagaren. Motsvarande bestämmelser finns nu i 4 § 6 och 7 mom. i APL, som tillämpas på företagare på grundval av 17 § i FöPL. Ordalydelsen i de gällande bestämmelserna preciseras så att det av paragrafen framgår att avsikten är att rehabiliteringsstöd beviljas för en så lång tid som det uppskattas ta att återställa arbetsförmågan. Bestämmelsen motsvarar 44 § i ArPL.

42 §. *Invalidpensionstagarens anmälnings-skyldighet.* Till paragrafen överförs i preciserad form den nuvarande bestämmelsen i 17 b § 2 mom. i APL till den del den berör invalidpensionstagarens anmälnings-skyldighet. Bestämmelsen i APL tillämpas nu på företagare på grundval av 17 § i FöPL. I den gällande bestämmelsen används uttrycket börjar förvärvsarbete. Uttrycket ersätts i paragrafen med uttrycket inleder eller utökar en företagareverksamhet eller ett annat förvärvsarbete. Bestämmelsen motsvarar 45 § i ArPL.

43 §. *Utredning om att arbetsoförmågan fortgår.* En invalidpensionstagare är skyldig att på anmodan av pensionsanstalten för utredning av om arbetsoförmågan fortgår låta

undersöka sig hos en av pensionsanstalten angiven legitimerad läkare eller på en rehabiliteringsanstalt eller en undersökningsinrättning som anvisas av pensionsanstalten. För närvarande finns en bestämmelse om detta i 10 b § 3 mom. i APL, som tillämpas på företagare på grundval av 17 § i FöPL. I förhållande till den nuvarande bestämmelsen preciseras ordalydelsen så att den läkare som pensionsanstalten anger skall vara legitimerad läkare. Dessutom preciseras ordalydelsen så att en sådan anmodan att låta undersöka sig för utredning av om arbetsförmågan fortgår kommer i fråga bara i undantagsfall. En anmodan förutsätter att pensionsanstalten har motiverat skäl att anta att pensionstagaren åter är arbetsförmögen. På samma sätt som i den nuvarande bestämmelsen föreskrivs att om pensionsanstalten ålägger pensionstagaren att genomgå sådan undersökning skall pensionsanstalten ersätta skäligena kostnader för undersökningen och eventuella resor. Till dessa kostnader räknas även dagtraktamente, om undersökningen utförs på annan ort. En motsvarande bestämmelse finns också i 46 § i ArPL.

44 §. Kontroll av rätten till invalidpension. Förändras en invalidpensionstagares arbetsförmåga kontrolleras hans eller hennes rätt till invalidpension antingen på ansökan av pensionstagaren eller på pensionsanstaltens initiativ. En motsvarande bestämmelse finns nu i 5 b § 3 mom. i APL, som tillämpas på företagare på grundval av 17 § i FöPL.

Till 2 mom. överförs i preciserad form bestämmelsen i 5 b § 5 mom. i APL om situationer, där företagaren inte har rätt till invalidpension. Bestämmelsen i APL tillämpas nu på företagare på basis av 17 § i FöPL. En kontroll av rätten till pension blir anhängig när företagaren själv ansöker om justering eller fastställande av sin arbetsinkomst på grundval av expanderings eller inledande av företagareverksamhet. Förändringar i pensionstagarens arbetsförmåga eller återfående av arbetsförmågan måste bedömas på nytt även i sådana fall, där lön börjar betalas till pensionstagaren eller om den lön som betalas höjs. I praktiken måste ställning tas till förändringar i arbetsförmågan och hur de inverkar på den pension som betalas även då, när pensionsanstalten får veta att en företagare

som får pension har ökat sin arbetsinsats i företaget efter det pensionen beviljades. I dessa situationer har förändringarna i arbetsförmågan ännu inte hunnit inverka på arbetsinkomsten, varför bedömningen måste göras på grundval av de förändringar som skett i arbetsinsatsen. Därför föreskrivs i 2 mom. att man utöver arbetsförtjänsterna också skall beakta förändringar i arbetsinsatsen när bedömningen görs. Härvid bedöms samtidigt om pensionstagaren fortfarande har rätt till pension samt om arbetsinkomst för företagareverksamhet bör fastställas för honom eller henne eller om den fastställda arbetsinkomsten måste justeras.

Den förvärvsinkomstgräns som anknyter till rätten till invalidpension räknas ut på grundval av alla inkomster före pensionen. Utgående från löner och arbetsinkomster fastställs den genomsnittliga stabiliserade inkomst som pensionstagaren haft innan arbetsförmågan började. Utifrån denna inkomst beräknas gränserna 60 och 40 procent, som jämförs med de arbetsförtjänster som pensionstagaren har parallellt med pensionen. Om pensionstagaren har parallella arbetsförtjänster under den tid han eller hon får pension, sammanräknas alla inkomster och efter det bedöms om förvärvsinkomstgränsen överskrids och om pensionstagaren fortfarande har rätt till invalidpension. I situationer där rätten till invalidpension kontrolleras på basis av förändringar som skett i arbetsinsatsen, uppskattar pensionsanstalten hur stor arbetsinkomst företagaren borde ha på grundval av de erhållna uppgifterna om företagareverksamheten. I dessa situationer kan den på grundval av arbetsinsatsen uppskattade arbetsinkomsten användas när förvärvsinkomstgränsen kontrolleras trots att beslut om arbetsinkomsten ännu inte har getts.

I 47 § i ArPL föreskrivs om kontroll av rätten till invalidpension.

45 §. Ändring av invalidpensionens belopp. Sker en sådan förändring i arbetsförmågan hos en företagare som får full invalidpension att han eller hon inte längre har rätt att få full invalidpension, utan bara rätt att få delinvalidpension, ändras full invalidpension till delinvalidpension från ingången av månaden efter förändringen.

I 2 mom. föreskrivs om situationer där en

företagare som får delinvalidpension blir arbetsförmögen i sådan grad att han eller hon har rätt att få full invalidpension. Full invalidpension beviljas efter det primärtiden enligt sjukförsäkringslagen upphört så som bestäms i 38 §.

Motsvarande bestämmelser finns nu i 4 d § 3 mom. i APL och de tillämpas på företagare på grundval av 17 § i FöPL. En motsvarande bestämmelse finns i 48 § i ArPL.

46 §. Indragning av invalidpension. Om en invalidpensionstagare har återfått sin arbetsförmåga i sådan grad att han eller hon inte längre uppfyller villkoren för erhållande av pensionen, dras invalidpensionen in från och med ingången av kalendermånaden efter den under vilken pensionstagaren återfått arbetsförmågan. En motsvarande bestämmelse finns nu i 5 b § 4 mom. i APL och den tillämpas på företagare på grundval av 17 § i FöPL.

Om en invalidpension dras in eller ett rehabiliteringsstöd upphör, kan pensionen eller stödet för att stödja återgången till arbete fortgå i form av rehabiliteringsstöd till samma belopp som delinvalidpension även för en kortare tid än ett år. En motsvarande bestämmelse finns nu i 5 b § 8 mom. i APL, som tillämpas på företagare på grundval av 17 § i FöPL.

Motsvarande bestämmelser finns i 49 § i ArPL.

47 §. Avbrott i utbetalningen av invalidpension. Utbetalningen av en invalidpension kan avbrytas, om pensionstagaren är i förvärsarbete och inkomsten av detta arbete en viss tid överstiger 60 procent av den stabiliserade genomsnittliga inkomsten för tiden innan arbetsförmågan började. Med stabiliserad genomsnittlig inkomst avses i regel inkomsten för återstående tid. I vissa situationer kan användningen av inkomsten för återstående tid i samband med denna bestämmelse leda till fel slutresultat. En sådan situation uppstår exempelvis när invalidpension beviljas en ung person, vars arbetskarriär i ett yrke som motsvarar hans eller hennes utbildning har blivit kort på grund av studier innan arbetsförmågan började. Inkomsten för återstående tid kan då vara väsentligt lägre än företagarens inkomst av det sista arbete som motsvarar hans eller hennes utbildning. I si-

tuationer av denna typ kan inkomsterna under den tid företagaren varit arbetsförmögen jämföras med de inkomster som hunnit bli stabiliserade inkomster för företagaren i det yrke som motsvarar hans eller hennes utbildning innan arbetsförmågan började.

Utbetalningen av pensionen kan avbrytas även då pensionstagaren inte följer pensionsanstaltens anmodan att för utredning av om arbetsförmågan fortgår låta undersöka sig hos en av pensionsanstalten angiven läkare eller på en rehabiliteringsanstalt eller en undersökningsinrättning som anvisas av pensionsanstalten och det inte finns något godtagbart skäl till denna vägran. Utbetalningen av pensionen kan dessutom avbrytas om företagaren inte lämnar resultaten av nämnda undersökning till pensionsanstalten inom en skälig tid som pensionsanstalten sätter ut. Utbetalningen av pensionen kan vidare avbrytas om pensionstagaren vägrar delta i rehabilitering eller utbildning. I gällande APL föreskrivs om avbrytande av pensionen till följd av vägran att låta sig undersökas och till följd av att företagaren vägrat att delta i rehabilitering eller utbildning i 8 b § 1 mom. Om avbrytande av pensionen till följd av tillfälligt förvärsarbete föreskrivs i slutdelen av 5 b § 3 mom. och i slutdelen av 4 mom. i samma paragraf. Förenämnda bestämmelser i APL tillämpas nu på företagare på basis av 17 § i FöPL. Motsvarande bestämmelser finns i 50 § i ArPL.

48 §. Justering av invalidpension retroaktivt. En invalidpension kan dras in, dess belopp justeras eller utbetalningen av den avbrytas retroaktivt för högst ett år. Om utbetalningen av en invalidpension har avbrutits och om den pensionen sedan skall dras in, kan pensionen dras in eller justeras från och med tidpunkten för avbrytandet. En motsvarande bestämmelse finns nu i 5 b § 7 mom. i APL, som tillämpas på grundval av 17 § i FöPL. En motsvarande bestämmelse finns i 51 § i ArPL.

49 §. Ändring av invalidpension till ålderspension. Full invalidpension ändras till ålderspension från ingången av månaden efter den under vilken pensionstagaren fyller 63 år. Från samma tidpunkt ändras även en delinvalidpension till sådan ålderspension som till beloppet motsvarar full invalidpension.

Om företagaren har arbetat under den tid han eller hon har fått invalidpension och har nytt pensionsskydd intjänats av arbetet, beviljas pensionen tidigast från ingången av månaden efter den under vilken pensionstagaren fyller 63 år. Det föreslås att en bestämmelse om detta intas i 2 mom. I den lag som trädde i kraft från ingången av 2005 finns motsvarande bestämmelser om ändring av invalidpension till ålderspension samt om erhållande av pension som intjänats av arbete som utförts under den tid pension erhållits i slutdelen av 4 § 6 mom. i APL, som tillämpas på företagare på grundval av 17 § i FöPL.

Det föreslås att i 3 mom. intas den bestämmelse som finns i 4 § 6 mom. i APL och som tillämpas på grundval av 17 § i FöPL och enligt vilken pensionen beviljas och beräknas i form av ålderspension, om företagaren fyller 63 år före utgången av primärtiden enligt SFL. Bestämmelsen kompletteras så att pensionen beviljas och beräknas i form av ålderspension även i sådana fall, där ingen primärtid på basis av 12 kap. 3 § i SFL fastställs för en företagare som fyllt 63 år.

Motsvarande bestämmelser finns även i 52 § i ArPL.

50 §. Information och hänvisning till rehabilitering. Till paragrafen överförs i preciserad form bestämmelsen i 4 § 5 mom. i APL, som nu tillämpas på grundval av 17 § i FöPL, enligt vilken pensionsanstalten skall se till att företagaren ges information om andra rehabiliteringsmöjligheter och hänvisa till annan rehabilitering eller någon annan service som motsvarar hans eller hennes rehabiliteringsbehov, om pensionsansökan eller ansökan om arbetspensionsrehabilitering avslås. Motsvarande bestämmelse finns i 53 § i ArPL.

Familjepension

51 §. Familjepension och familjepensionstagare. I paragrafen definieras förmånsåtagare och förmånstagare. Förmånsåtagare är en företagare som tjänat in pension enligt denna lag och efter vars död familjepension betalas. Förmånstagare är en person som har rätt till familjepension efter förmånsåtagarens död. Förmånstagare är på de villkor som närmare anges nedan en efterlevande make, förmånsåtagarens samt den efterlevande makens barn

och en tidigare make till förmånsåtagaren. Rätt till familjepension har inte den som genom brott uppsåtligt har orsakat förmånsåtagarens död. I gällande APL föreskrivs om förmånstagare i 4 a § 1 mom. I 4 a § 6 mom. i APL finns en bestämmelse som motsvarar 4 mom. i denna paragraf. Förenämnda bestämmelser i APL tillämpas på företagare på grundval av 17 § i FöPL. En motsvarande bestämmelse finns i 54 § i ArPL.

52 §. Efterlevande makes rätt till pension. En efterlevande make har rätt till efterlevandepension, om han eller hon hade ingått äktenskap med förmånsåtagaren innan denne hade fyllt 65 år och har eller har haft ett gemensamt barn med förmånsåtagaren. En bestämmelse som motsvarar bestämmelsen i 1 mom. finns nu i 4 a § 1 mom. 1 punkten och 2 mom. 1 punkten i APL och de tillämpas på företagare på grundval av 17 § i FöPL.

I 2 mom. föreskrivs om den efterlevande makens rätt till efterlevandepension i situationer där den efterlevande maken och förmånsåtagaren inte har eller har haft ett gemensamt barn. Motsvarande bestämmelser finns nu i 4 a § 1 mom. 1 punkten och 2 mom. 2 punkten i APL och de tillämpas på företagare på grundval av 17 § i FöPL.

I 3 mom. intas bestämmelsen i första meningen i 4 a § 5 mom. i APL, som tillämpas på grundval av 17 § i FöPL, enligt vilken en efterlevande make inte har rätt till efterlevandepension på grundval av ett gemensamt barn, om barnet har givits som adoptivbarn utanför familjen före förmånsåtagarens död. Rätt till efterlevandepension finns inte heller på grundval av sådant barn till förmånsåtagaren som den efterlevande maken adopterat först efter förmånsåtagarens död.

Till 4 mom. överförs den nuvarande bestämmelsen i andra meningen i 4 a § 5 mom. i APL, som tillämpas på grundval av 17 § i FöPL, enligt vilken en efterlevande make har rätt till familjepension efter endast en förmånsåtagare.

Motsvarande bestämmelser finns i 55 § i ArPL.

53 §. Barns rätt till pension. Rätt till familjepension har barn som inte har fyllt 18 år. Rätt till familjepension har förutom barn till förmånsåtagaren även sådant barn till den efterlevande maken som vid förmånsåtagarens

död bodde i samma hushåll som förmånslåtare och den efterlevande maken. En motsvarande bestämmelse finns nu i 4 a § 1 mom. 2 och 3 punkten i APL, som tillämpas på företagare på grundval av 17 § i FöPL.

Barnpension betalas alltid i första hand efter barnets egen förälder och barnet kan inte ha rätt till barnpension efter flera än två förmånslåtare samtidigt. Om ett barn redan får barnpension efter två förmånslåtare då familjepension skall beviljas barnet efter barnets egen förälder, upphör den barnpension som beviljats efter annan förmånslåtare från den tidpunkt då den familjepension som beviljas efter den egna föräldern börjar. Det föreskrivs om detta i 2 mom. En motsvarande bestämmelse finns nu i 4 a § 4 mom. i APL, som tillämpas på företagare på grundval av 17 § i FöPL, samt i 15 § 2 mom. i förordningen om pension för företagare (668/1969; FöPF).

Motsvarande bestämmelser finns i 56 § i ArPL.

54 §. Tidigare makes rätt till pension. En tidigare make till förmånslåtare har rätt till efterlevandepension bara, om förmånslåtare vid sin död på basis av ett lagakraftvunnet domstolsbeslut eller en lagakraftvunnen dom eller ett avtal som har fastställts av socialnämnden var skyldig att betala periodiskt underhållsbidrag till honom eller henne. En motsvarande bestämmelse finns nu i 4 a § 1 mom. 4 punkten i APL och den tillämpas på företagare på basis av 17 § i FöPL. En motsvarande bestämmelse finns i 57 § i ArPL.

55 §. Begynnelsestidpunkten för familjepension och utbetalning retroaktivt. Familjepension betalas från ingången av månaden efter den under vilken förmånslåtare avled. Till ett barn som fötts först efter förmånslåtarens död betalas familjepension dock från ingången av månaden efter barnets födelse. Familjepension betalas inte utan giltigt skäl retroaktivt för längre tid än sex månader före den månad då ansökan om pension gjordes. Den nuvarande bestämmelsen om begynnelsetidpunkten för familjepension finns i 4 b § 1 mom. i APL och den tillämpas på företagare på grundval av 17 § i FöPL. Enligt den gällande bestämmelsen utgår familjepensionen inte utan särskilt skäl retroaktivt för

längre tid än ett år före den månad, som följer efter pensionsansökningen. Den retroaktiva tiden för pensionen förenhetligas med motsvarande retroaktiva tid för en invalidpension. En motsvarande bestämmelse finns i 58 § i ArPL.

56 §. Anmälningsskyldighet. Till paragrafen överförs som sådan den nuvarande bestämmelsen i 17 b § 5 mom. i APL, som tillämpas på företagare på grundval av 17 § i FöPL. En motsvarande bestämmelse finns i 59 § i ArPL.

57 §. Upphörande av familjepension. Enligt den bestämmelse som föreslås i 1 mom. upphör rätten till efterlevandepension om den efterlevande maken ingår nytt äktenskap före fyllda 50 år. För närvarande föreskrivs om detta i 4 b § 2 mom. i APL, som tillämpas på företagare på grundval av 17 § i ArPL.

I 2 mom. föreskrivs om barnpensions upphörande. Rätten till barnpension upphör då barnet fyller 18 år. Likaså upphör barnpensionen om barnet ges som adoptivbarn till någon annan än den efterlevande maken eller dennes nya make. En motsvarande bestämmelse finns i gällande 4 b § 3 mom. i APL, som tillämpas på företagare på grundval av 17 § i FöPL.

Motsvarande bestämmelser finns i 60 § i ArPL.

58 §. Beviljande av familjepension för viss tid. Den nuvarande bestämmelsen i 4 b § 5 mom. i APL, som tillämpas på grundval av 17 § i FöPL, överförs i kompletterad form till paragrafen. Familjepension kan beviljas för viss tid fastän någon utredning om förmånslåtarens död inte kan läggas fram, om det är sannolikt att förmånslåtare har avlidit genom drunkning, genom någon annan olycka eller av någon annan därmed jämförbar orsak. Om pension beviljas på grundval av denna paragraf uppskattar pensionsanstalten när förmånslåtarens dödsdag har inträffat. Den uppskattade dödsdagen iaktas vid tillämpningen av denna lag även om en domstol fastställer en senare dödsdag.

Enligt 11 § i lagen om dödförklaring (127/2005) skall domstolen fastställa den dag då det är mest sannolikt att den försvunna personen har avlidit som dödsdag. Om en sådan dag inte kan slås fast, skall den dag då personen sannolikt senast har avlidit faststäl-

las som dödsdag. Den sista dag som kan fastställas som dödsdag är dock den dag då det gått fem år sedan den försvunna personen vederligen senast var vid liv. Syftet med en familjepension enligt arbetspensionslagarna är att hålla kvar familjens utkomst på en skälig nivå efter familjeförsörjarens död. I situationer, där familjeförsörjaren försvinner och antas ha avlidit behöver familjen familjepension genast från den förmodade dödsdagen. Familjepensionen beviljas för viss tid bara i sådana situationer, där det är sannolikt att förmånslåtaren har avlidit genom drunkning, genom någon annan olycka eller av någon annan därmed jämförbar orsak. Om pensionsanstalten inte kan uppskatta dödsdagen, är det möjligt att familjen blir tvungen att klara sig utan familjepension i fem år. Under dessa fem år kan antalet förmånstagare minska, eftersom familjepension betalas till ett barn bara tills barnet fyller 18 år. Om en väntetid på fem år iaktas kan detta dessutom leda till att familjepensionens belopp minskar väsentligt. Om förmånslåtaren inte fått pension beräknas som grund för familjepensionen den pension, som förmånslåtaren hade fått om han eller hon på sin dödsdag hade blivit arbetsoförmögen i sådan grad som ger rätt till full invalidpension. När denna invalidpension räknas ut berättigar utöver den intjänade pensionen också tiden från ingången av dödsåret till utgången av den kalendermånad under vilken förmånslåtaren skulle ha fyllt 63 år till pension. Beloppet av denna pension för den s.k. återstående tiden bestäms på grundval av företagarens inkomster under de fem sista kalenderåren. Om förmånslåtaren är försvunnen fem år och familjepensionen beräknas först därefter, skulle pension för den s.k. återstående tiden inte alls ingå i förmånslåtarens invalidpension som är grund för familjepensionen. Beroende på förmånslåtarens ålder kan pensionen för den återstående tiden ha en betydande inverkan på familjepensionens belopp.

I 2 mom. föreslås en ny bestämmelse, enligt vilken förmånslåtarens arbetspension dras in den dag familjepensionen börjar i situationer, där familjepensionen har beviljats på grundval av en uppskattad dödsdag. Det är inte motiverat att för samma tid betala familjepension till förmånslåtarens förmånstagare

och förmånslåtarens egen pension. På samma sätt som i fråga om begynnelse-tidpunkten för familjepension ändras inte heller indragningstidpunkten för förmånslåtarens egen pension senare, även om en domstol fastställer en senare dödsdag än den dag som pensionsanstalten har använt när den beviljat familjepension för viss tid.

En motsvarande bestämmelse finns i 61 § i ArPL.

59 §. Engångsbetalning av efterlevandepension. Om den efterlevande maken ingår nytt äktenskap före 50 års ålder och efterlevandepensionen därför dras in, utbetalas ett engångsbelopp till den efterlevande maken som motsvarar tre års efterlevandepension. Grund för beloppet är den månadspension som senast har utbetalats. Om familjepension har beviljats enligt principen om sista pensionsanstalt, är grunden det sammanräknade beloppet av pensionerna enligt beslutssammanställningen som den sista pensionsanstalten har betalat. Bestämmelsen motsvarar för övrigt den nuvarande bestämmelsen i 4 b § 4 mom. i APL, som tillämpas på grundval av 17 § i FöPL, men bestämmelsen om att indragen efterlevandepension börjar betalas på nytt har strukits. Den finns inte heller i ArPL.

4 kap. Fastställande av pension

Pensionstillväxt

60 §. Grunderna för pensionstillväxten. Paragrafen är delvis ny. I den föreskrivs sammanfattningsvis hur en pension enligt denna lag tillväxer. Enligt 1 mom. 1 punkten tillväxer arbetspensionen på grundval av den totala arbetsinkomsten för företagarens verksamhet som företagaren bedrivit i åldern 18—67 år. Enligt 2 mom. berättigar den totala arbetsinkomsten för det år under vilket arbetsoförmågan började dock inte till pension, om den återstående tiden vid fastställandet av invalidpensionen har räknats såsom till pension berättigande tid. En motsvarande bestämmelse finns nu i 6 § 1 mom. i APL, som tillämpas på företagare på grundval av 17 § i FöPL.

Enligt 1 mom. 2 punkten tillväxer pensio-

nen för oavlönad tid. Uttrycket oavlönad tid används inte i den gällande lagen, men till övriga delar finns en motsvarande bestämmelse i 6 § 2 mom. i APL, som tillämpas på företagare på grundval av 17 § i FöPL. Dessutom intjänas ny pension för tid under vilken invalidpension och deltidspension erhålls. Detta föreskrivs i 1 mom. 3 punkten.

Bestämmelserna motsvarar 63 § i ArPL.

61 §. Pensionstillväxt på grundval av den totala arbetsinkomsten. I paragrafen föreskrivs om hur pensionen tillväxer på grundval av den totala arbetsinkomsten när företagaren inte får pension samtidigt. Tillväxtprocenterna för pension finns nu i 5 § 1 mom. i APL och inga ändringar föreslås i dem. Bestämmelsen i APL tillämpas på företagare på grundval av 17 § i FöPL.

I 2 mom. intas bestämmelsen i 6 § 3 mom. FöPF. Där föreskrivs om hur pensionstillväxten räknas ut om tillväxtprocenten för pensionen ändras under ett kalenderår. Bestämmelsen avviker från bestämmelsen i ArPL, där en genomsnittlig tillväxtprocent används. Jämfört med arbetstagare har pensionsanstalten när det gäller företagare exaktare uppgifter om FöPL-försäkringens begynnelse- och avslutningstidpunkter samt om ändringar i arbetsinkomsten. Därför kan tillväxten beräknas mera exakt än vad som föreskrivs i ArPL.

3 mom. är nytt. Där föreskrivs om beräkning av teoretisk pension. EG:s förordning om social trygghet förutsätter att arbete i andra EES-länder jämföras med arbete i Finland också när pensionstillväxten fastställs. Vid beräkning av den teoretiska pensionen beaktas därför en tillväxt som är större än tillväxten på 1,5 procent enligt 1 mom. efter det att företagaren fyller 53 eller 63 år. Detta genomförs så att den teoretiska pensionen som beräknas med en tillväxt på 1,5 procent ökas med ett särskilt tillägg som beräknats på skillnaden mellan de större tillväxtprocent-satserna och tillväxtprocentsatsen på 1,5 procent. Det särskilda tillägget räknas ut på grundval av företagareverksamhet som försäkrats i Finland. En motsvarande bestämmelse finns även i 64 § 3 mom. i ArPL.

62 §. Pensionstillväxt för oavlönad tid. Pensionen tillväxer med 1,5 procent per år för de oavlönade tider som bestäms närmare i

68 §. I detta nu föreskrivs om pensionens tillväxt på grundval av ifrågavarande förmåner på sätt som motsvarar den föreslagna bestämmelsen i 5 § 1 mom. 1 punkten i APL, som tillämpas på företagare på grundval av 17 § i FöPL. En motsvarande bestämmelse finns i 65 § i ArPL.

63 §. Fastställande av pension för återstående tid. Med återstående tid vid invalidpension avses en tid som beräknas från ingången av det kalenderår under vilket företagaren har blivit arbetsoförmögen till utgången av den kalendermånad under vilken företagaren fyller 63 år. När invalidpensionen fastställs räknas den återstående tiden som till pension berättigande, om företagaren under det år då arbetsoförmågan började och under de tio föregående kalenderåren har haft sammanlagt minst 12 566,70 euro i arbetsförtjänster enligt arbetspensionslagarna. Bestämmelsen motsvarar 7 c § 1 mom. i APL som trädde i kraft från ingången av 2005 och som tillämpas på företagare på grundval av 6 § i FöPL.

I 2 mom. föreskrivs om tillväxtprocenterna för pension för återstående tid. Pensionen för återstående tid beräknas på grundval av den inkomst som avses i 70 § och som den återstående tiden grundar sig på, med en tillväxt på 1,5 procent per år till den del som pensionen omfattar återstående tid fram till utgången av den månad under vilken företagaren fyller 50 år. Tillväxtprocenten för pensionen för återstående tid är 1,3 procent per år från ingången av kalendermånaden efter den under vilken företagaren fyller 50 år till utgången av den kalendermånad under vilken företagaren fyller 63 år. I gällande 5 § 2 mom. i APL, som tillämpas på företagare på grundval av 17 § i FöPL, föreskrivs om tillväxtprocenterna för pension för återstående tid.

Motsvarande bestämmelser finns i 66 § i ArPL.

64 §. Pensionstillväxt för arbete som utförs under tiden med pension. Pensionen tillväxer med 1,5 procent per år på grundval av den totala arbetsinkomsten under en tid för vilken företagaren fått invalidpension, ålderspension eller motsvarande pension från utlandet. I fråga om ålderspension förutsätts att företagaren upptagit en frivillig försäkring. Pensionen tillväxer med 1,5 procent också på

grundval av sådan årsinkomst som intjänats under den tid företagaren fått pension enligt lagen om generationsväxlingspension för lantbruksföretagare (1317/1990), avträdelserersättning enligt lagen om avträdelserersättning för lantbruksföretagare (1330/1992) eller avträdelsestöd enligt lagen om avträdelsestöd för lantbruksföretagare (1293/1994) eller lagen om stöd för upphörande med att bedriva jordbruk (612/2006). Om detta föreskrivs i lagen om införande av lagen om pension för företagare, eftersom de andra ovan nämnda pensionerna kommer att utgå eller gälla endast under en viss tid. Pensionen tillväxer enligt denna paragraf också i de fall att utbetalningen av invalidpension till en invalidpensionstagare har avbrutits med stöd av 47 §, eftersom avbrottstiden betraktas som pensionstid. Om den invalidpension som avbrutits i ett senare skede slopas från och med avbrottstidpunkten, tillväxer också pensionen från och med avbrottstidpunkten enligt vad som föreskrivs i 61 §. Bestämmelser om pensionstillväxten under tid med pension finns i 5 § 1 mom. 1 punkten i APL, som tillämpas på företagare på grundval av 17 § i FöPL.

En motsvarande bestämmelse finns i 67 § i ArPL.

65 §. Pensionstillväxt för tid med invalidpension som upphört. För den tid invalidpension enligt denna lag erhålls intjänas pension såsom även nu är fallet. Som grund för den pension som intjänas används inkomsten för den återstående tiden. I detta nu föreskrivs om detta i början av 7 e § 1 mom. i APL, som tillämpas på företagare på grundval av 17 § i FöPL. Ny pension intjänas av invalidpensionen även om arbetspension inte har betalats efter avdrag av en primär pension enligt lagen om olycksfallsförsäkring eller trafikförsäkringslagen.

I 2 mom. föreskrivs om tillväxtprocenterna för pension som intjänas under tid med invalidpension. Pension intjänas från och med ingången av det år under vilket arbetsförmågan började till utgången av den månad under vilken invalidpensionen upphörde. Tillväxten är 1,5 procent per år till den del pensionen omfattar tiden fram till utgången av den månad under vilken företagaren fyller 50 år. Därefter tillväxer pensionen med 1,3 procent per år fram till utgången av den kalen-

dermånad under vilken företagaren fyller 63 år. En motsvarande bestämmelse finns i 5 § 3 mom. i APL, som tillämpas på företagare på grundval av 17 § i FöPL.

I 3 mom. föreskrivs om hur inkomsten för återstående tid fastställs om företagaren utöver invalidpension enligt denna lag också fått invalidpension enligt någon annan arbetspensionslag. I sådana fall erhålls den inkomst för återstående tid som omfattas av denna lag genom att räkna ut samma relativa andel av inkomsten för den återstående tiden under vilken företagaren får pension som den andel den totala arbetsinkomsten enligt denna lag utgör av summan av inkomsterna enligt arbetspensionslagarna under de fem kalenderår som föregick det år under vilket arbetsförmågan började. I gällande lag föreskrivs om detta i slutdelen av 7 e § 1 mom. i APL, som tillämpas på företagare på grundval av 17 § i FöPL.

I 4 mom. intas en bestämmelse enligt vilken tiden med invalidpension, trots det som sägs ovan, inte berättigar till pension, om företagaren har fått invalidpension utan grund. En motsvarande bestämmelse finns i 7 e § 1 mom. i APL, som tillämpas på företagare på grundval av 17 § i FöPL.

Motsvarande bestämmelser finns i 68 § i ArPL.

66 §. Pensionstillväxt på grundval av deltidarbete och för tid med deltidspension. I 1 mom. föreskrivs om den pension som intjänas av deltidarbete som utförs vid sidan av deltidspension. Pension tillväxer för deltidarbete och för oavlönad tid under tiden för deltidarbete liksom även för sådant arbete som inte utförts vid sidan av någon pension. Bestämmelser om detta finns nu i 5 § 1 mom. 1 punkten i APL, som tillämpas på företagare på grundval av 17 § i FöPL.

I 2 och 3 mom. föreskrivs om hur ålderspension och invalidpension tillväxer för tid med deltidspension. Grund för tillväxten är skillnaden mellan den stabiliserade arbetsförtjänsten och arbetsförtjänsterna av deltidarbete, med andra ord inkomstbortfallet. Ålderspensionen tillväxer med 0,75 procent per år av inkomstbortfallet och invalidpensionen med 1,5 procent per år. Räknas pension för återstående tid med i pension som tjänas in på grundval av deltidarbete som utförs vid

sidan av deltidspension när invalidpensionen fastställs, räknas den återstående tiden också till inkomstbortfallet. Föreskrifter om detta finns nu i 5 § 7 mom. i APL, som tillämpas på grundval av 17 § i FöPL.

Motsvarande bestämmelse finns i 69 § i ArPL.

Den pensionsgrundande totala arbetsinkomsten och förmåner som berättigar till pension

67 §. *Den pensionsgrundande totala arbetsinkomsten.* Till paragrafen överförs bestämmelserna i gällande 7 § 7 och 10 mom. och 7 a § 1 och 3 mom. i FöPL samt i 6 § i FöPF om beräkning av den totala arbetsinkomsten, kompletterade med två nya bestämmelser, varvid paragrafen heltäckande innehåller olika situationer som berör fastställande av den totala arbetsinkomsten. Såsom nya bestämmelser fogas till 1 mom. en mening om beräkning av den totala arbetsinkomsten för ett kalenderår som inte är helt och till 3 mom. en mening som definierar företagarens totala arbetsinkomst för ett kalenderår, för vilket företagaren har obetalda arbetspensionsförsäkringsavgifter som pensionsanstalten inte har förlorat sin rätt till på grundval av 119 §. Båda de nya bestämmelserna baserar sig på gällande hävdvunnen tillämpningspraxis.

I 4 mom. konstateras att om företagaren har betalat tillskottsarbetspensionsförsäkringsavgift eller nedsatt arbetspensionsförsäkringsavgift och företagarens fastställda arbetsinkomst ändras senare under samma kalenderår, beaktas inte tillskottsarbetspensionsförsäkringsavgiften eller den nedsatta arbetspensionsförsäkringsavgiften när företagarens totala arbetsinkomst för kalenderåret i fråga räknas ut. Denna bestämmelse hindrar dock inte att en företagare, som efter att arbetsinkomsten har fastställts meddelar att han eller hon önskar avvika från normal arbetspensionsförsäkringsavgift i enlighet med 116 §, kan få den avvikande avgiften uträknad på nytt.

68 §. *Oavlönad tid som berättigar till pension.* Pensionen tillväxer förutom på grundval av arbetsförtjänster även för oavlönad tid. Grund för den pension som intjänas för oavlönad tid är de inkomster som är grund för den förmån som erhållits för den oavlönade

tiden. I 3 mom. uppräknas dessa inkomster samt anges på vilka villkor och till vilka delar den inkomst som är grund för socialförsäkringsförmånen ger pension. Med inkomstrelaterad dagpenning enligt lagen om utkomstskydd för arbetslösa, som nämns i 3 mom. 2 punkten, avses alla förmåner enligt lagen om utkomstskydd för arbetslösa som är bundna till den inkomstrelaterade dagpenningens belopp. När det gäller den inkomst som ligger till grund för den utbildningsdagpenning som avses i 10 kap. i lagen om utkomstskydd för arbetslösa intjänas pension av den dock på sätt som föreskrivs i 3 mom. 5 punkten. Vuxenutbildningsstödet för en företagare bestäms till minimibeloppet, det baserar sig således inte på inkomsterna. Bestämmelser som till sakinhållet motsvarar den föreslagna paragrafen finns i 6 a § i APL, som trädde i kraft från ingången av 2005 och tillämpas på företagare på grundval av 17 § i FöPL, samt i 7 a § 4 mom. i FöPL. Till paragrafen har fogats en ny bestämmelse om att partiell sjukdagpenning enligt SFL också är pensionsgrundande.

69 §. *Pensionsutdrag och kontroll av det.* Bestämmelsen är ny och den motsvarar till stor del bestämmelsen i 75 § i ArPL. Pensionsanstaltens skyldighet att reda ut de uppgifter som inverkar på rätten till pension begränsas för den retroaktiva tiden till det löpande året och de fem föregående kalenderåren. Riktigheten i de uppgifter som berör tiden därförinnan utreds inte och ändras inte heller förutom på grundval av ostridiga bevis som företagaren lägger fram.

Den pensionsanstalt där företagaren är försäkrad vid utgången av kalenderåret före det under vilket utdraget skickades eller senast därförinnan, sänder årligen ett utdrag till företagaren. Pensionsutdraget innehåller uppgifter om företagarens företagarkerksamhet som försäkrats enligt lagen om pension för företagare samt om den totala arbetsinkomsten för den. I den totala arbetsinkomsten har beaktats tillskottsarbetspensionsförsäkringsavgift eller nedsatt arbetspensionsförsäkringsavgift som företagaren betalat. Obetalda försäkringsavgifter avdras inte eftersom de preskriberas efter fem år och därför hinner de inte preskriberas före den tidpunkt, vid vilken utdraget skickas. Dessutom innehåller

utdraget uppgifter om de inkomster som ligger till grund för sådana förmåner för oavlönad tid som företagaren fått och på grund av vilka företagaren intjänar pension samt uppgifter om grunden och den tid för vilken företagaren intjänar pension enligt lagen om pensionsersättning som skall betalas av statens medel för tiden för vård av barn under tre år eller för tiden för studier. Dessutom innehåller utdraget uppgifter om företagarens eventuella andra arbetsförtjänster särskilt för varje arbetsgivare i enlighet med ArPL. På pensionsutdraget finns dessa uppgifter för de fem år som föregår det år under vilket utdraget skickades. Utöver detta innehåller utdraget uppgifter om beloppet av den pension som intjänas fram till utgången av året före det år under vilket utdraget skickades. Uppgifterna kan tillställas företagaren som ett skriftligt dokument eller i elektronisk form.

Om en företagare efter att företagareverksamheten har upphört har försäkrats exempelvis enligt ArPL, skickas pensionsutdraget av den pensionsanstalt som avses i 75 § i ArPL, varvid utdraget utöver de uppgifter som föreskrivs i ArPL också innehåller uppgifter om företagareverksamheten. En företagare som haft såväl företagareverksamhet som arbetsförhållanden får sålunda ett utdrag per år. Om företagaren vid utgången av det år som föregår det år under vilket utdraget skickades parallellt haft både företagareverksamhet och arbete som försäkrats enligt ArPL, skickas utdraget av den pensionsanstalt som FöPL-försäkrat honom eller henne. Pensionsanstalten i fråga har noggrannare uppgifter om den gällande FÖPL-försäkringen. Om företagaren vid utgången av året före det år under vilket utdraget skickades samtidigt hade företagareverksamhet enligt såväl LFöPL som FöPL skickas utdraget av den pensionsanstalt som FöPL-försäkrat företagaren.

Om företagaren konstaterar en brist eller ett fel i de uppgifter som berör oavlönad tid eller tid för vård av barn under tre år eller studietid, skall den pensionsanstalt som skickat utdraget på företagarens yrkande reda ut uppgifternas riktighet. Företagaren skall vid behov uppvisa en sådan utredning om grunderna för sitt yrkande som skäligen kan förutsättas av honom eller henne då man även beak-

tar pensionsanstaltens möjlighet att skaffa utredning. Företagaren har rätt att få ett beslut om de uppgifter som utretts på grundval av hans eller hennes yrkande samt om de uppgifter, som på basis av ostridig utredning som företagaren lagt fram ändras för längre tid än fem år retroaktivt. Beslutet ges av den pensionsanstalt som skickat utdraget eller av Pensionsskyddscentralen. Den pensionsanstalt som ger beslutet begär vid behov utlåtande om oavlönade tider av Pensionsskyddscentralen. Om utredningen av ärendet hänför sig till ett tillämpningsärende som Pensionsskyddscentralen behandlar ges beslutet av Pensionsskyddscentralen.

Företagaren kan inte begära skilt beslut om de uppgifter i utdraget som berör FÖPL-försäkringen och arbetsinkomsten. Pensionsanstalten har gett beslut om fastställande av arbetsinkomsten då försäkringen började och då arbetsinkomsten ändrats. Pensionsanstalten ger också beslut när företagaren betalar tillskottspensionsförsäkringsavgift eller nedsett pensionsförsäkringsavgift. Efter det utdraget skickats ges inte längre något nytt beslut till företagaren så att han eller hon inte får två beslut om samma sak.

I det här skedet utreder pensionsanstalterna inte uppgifter som berör den intjänade pensionens belopp, utan i sinom tid får företagaren ett pensionsbeslut om den intjänade pensionens belopp och i det beslutet kan han eller hon söka ändring.

Den i bestämmelsen nämnda femårsperioden träder stegvis i kraft så att det utdrag som skall skickas 2013 innehåller uppgifter om de fem år som föregår året då utdraget skickades. Det första utdraget skickas till företagarna 2008. Efter det förkortas den tid för vilken uppgifterna i utdraget anges retroaktivt med ett år åt gången. När utdraget första gången skickas 2008 innehåller det uppgifter för åren 1998—2007. Eftersom pension intjänas för oavlönad tid och studier samt för vård av barn under tre år från och med ingången av 2005, finns det uppgifter om dessa förmåner först från och med 2005. Pensionsanstalten eller Pensionsskyddscentralen är skyldig att reda ut eventuella brister i utdraget för samma tid som uppgifterna i utdraget gäller. År 2013 innehåller utdraget uppgifter för fem år retroaktivt, dvs. för åren 2008—2012.

Återstående tid

70 §. *Inkomst som pension för återstående tid grundar sig på.* Den inkomst som pension för återstående tid grundar sig på bestäms på grundval av de arbetsförtjänster samt de inkomster som ligger till grund för förmåner för oavlönad tid vilka företagaren har erhållit under granskningstiden. Granskningstiden är de fem kalenderår som föregick det år under vilket pensionsfallet inträffade. När inkomsten för återstående tid fastställs beaktas den inkomst som ligger till grund för sådan förmån som erhålls för oavlönad tid till 100 procent med undantag för inkomst som ligger till grund för moderskaps-, särskild moderskaps-, faderskaps- eller föräldrapenning, som beaktas till 117 procent för den tid som förmånen betalats ut till företagaren. När en förmån för oavlönad tid på grund av att förvärvsinkomster saknas eller att de varit låga betalats till ett belopp som motsvarar minimidagpenning, beaktas förmånen till ett belopp av 523,61 euro i månaden. Bestämmelsen motsvarar till sakinnehållet 7 c § 2 mom. i APL, som trädde i kraft från ingången av 2005 och som tillämpas på företagare på grundval av 6 § i FöPL.

När inkomsten för återstående tid bestäms beaktas en tillskottsarbetspensionsförsäkringsavgift eller en nedsatt arbetspensionsförsäkringsavgift som företagaren betalat inte i arbetsinkomsten för det år som föregår pensionsfallet vid invalidpension, om inte den återstående tiden fastställs på grundval av undantagsbestämmelsen enligt 72 §. I detta nu föreskrivs i 7 a § 2 mom. i FöPL att en tilläggsarbetspensionsförsäkringsavgift inte skall beaktas. I rimlighetens namn föreslås nu att en nedsatt arbetspensionsförsäkringsavgift inte heller beaktas. Företagaren kan inte spekulera med begynnelsestidpunkten för sin arbetsoförmåga.

Om företagaren under granskningstiden har fått grunddagpenning eller arbetsmarknadsstöd enligt lagen om utkomstskydd för arbetslösa eller utbildningsdagpenning till ett belopp som motsvarar grunddagpenningen enligt lagen om utkomstskydd för arbetslösa, eller utbildningsstöd enligt lagen om offentlig arbetskraftsservice (1295/2002) såsom grundstöd, beaktas såsom inkomst 1 047,22

euro för varje hel månad en dylik förmån har betalats när inkomsten för återstående tid bestäms. På motsvarande sätt beaktas en dagpenning enligt SFL, om den har beviljats till samma belopp som den grunddagpenning som avses i lagen om utkomstskydd för arbetslösa. Bestämmelsen motsvarar till denna del bestämmelsen i 7 c § 4 mom. i APL som trädde i kraft från ingången av 2005 och som nu tillämpas på företagare på grundval av 6 § i FöPL.

Enbart de inkomster som ligger till grund för förmånerna enligt 68 § och de förmåner som nämns tidigare i detta stycke ger inte rätt till pension för den återstående tiden, utan dessutom krävs arbetsförtjänster enligt arbetspensionslagarna. Detta föreskrivs i 7 mom. En motsvarande bestämmelse finns i 7 c § 5 mom. i APL som trädde i kraft från ingången av 2005 och som nu tillämpas på företagare på grundval av 6 § i FöPL.

Motsvarande villkor finns i 76 § i ArPL.

71 §. *Hur tid för vård av barn inverkar på pension för återstående tid.* Till paragrafen överförs i preciserad form bestämmelsen i 7 c § 6 mom. i APL om hur den inverkan tiden för vård av barn har skall beaktas i pensionen för den återstående tiden, som nu tillämpas på företagare på grundval av 6 § i FöPL. En motsvarande bestämmelse finns i 77 § i ArPL.

72 §. *Fastställande av pension för återstående tid på grundval av inkomst under mindre än fem år.* I 1 mom. föreskrivs om fastställande av inkomster för återstående tid i situationer där företagaren, när inkomsterna för återstående tid skall fastställas, inte har andra inkomster som kan beaktas än inkomsterna under det år när arbetsoförmågan inträdde eller under året före det. I en sådan situation beaktas också inkomsterna under det år arbetsoförmågan inträdde fram till utgången av den månad när företagaren blev arbetsoförmögen. Härvid beaktas en tillskottsarbetspensionsförsäkringsavgift eller en nedsatt arbetspensionsförsäkringsavgift också i arbetsinkomsten för det år som föregår pensionsfallet. En motsvarande bestämmelse finns i 7 d § 1 mom. i APL som nu tillämpas på företagare på grundval av 7 a § 2 mom. i FöPL.

I 2 mom. föreskrivs om situationer, där företagaren blivit arbetsoförmögen före ut-

gången av det kalenderår under vilket han eller hon fyller 23 år. Granskningstiden är då tiden mellan ingången av månaden efter uppnådd 18 års ålder och utgången av den månad under vilken arbetsförmågan började. Inkomsten för återstående tid är då summan av arbetsförtjänsterna under granskningstiden dividerad med det antal månader som ingår i samma period. En motsvarande bestämmelse finns i 7 d § 2 mom. i APL som nu tillämpas på företagare på grundval av 7 a § 2 mom. i FöPL.

Motsvarande bestämmelser finns i 78 § i ArPL.

73 §. Andel enligt denna lag av inkomster för återstående tid. Om återstående tid skall beaktas i en företagares pension på basis av flera olika arbetspensionslagar, utgör den inkomst för återstående tid som omfattas av denna lag en lika stor andel av summan av inkomsterna för återstående tid enligt arbetspensionslagarna som den andel de totala arbetsinkomsterna enligt denna lag utgör av summan av inkomsterna enligt arbetspensionslagarna för den privata och den offentliga sektorn under granskningstiden. Sedan ingången av 2005 finns motsvarande bestämmelse i 7 a § 2 mom. i FöPL. En motsvarande bestämmelse finns i 79 § i ArPL.

Andra omständigheter som inverkar på invalidpensionens belopp

74 §. Pension på tidigare grunder. I 1 mom. föreskrivs om en situation, där en företagare som fått rehabiliteringspenning senare beviljas invalidpension på grund av arbetsförmåga som har börjat innan två år har förflutit från det att rehabiliteringspenningperioden löpte ut. Tiden kan inte förlängas även om det vore fråga om samma sjukdom. I sådana fall fastställs invalidpensionen på de grunder enligt vilka den skulle ha fastställts om arbetsförmågan hade börjat vid ingången av rehabiliteringspenningperioden. En motsvarande bestämmelse finns i gällande 7 e § 3 mom. i APL som nu tillämpas på företagare på grundval av 17 § i FöPL.

I 2 mom. föreskrivs om bestämmande av invalidpension på tidigare grunder. Den nya pensionen beviljas till samma belopp som den tidigare pensionen, om företagaren beviljas ny invalidpension på grund av sådan ny arbetsförmåga som har börjat innan två år

har förflutit från det att den tidigare pensionen upphörde. På samma sätt förfars om till en företagare som fått invalidpension senare skall betalas invalidpension med anledning av samma sjukdom, lyte eller skada som legat till grund för den tidigare pensionen. Bestämmelsen tillämpas också med stöd av hänvisningen till rehabilitering i 31 §, dvs. i en situation där ny rehabiliteringspenning betalas efter det en rehabiliteringspenning har upphört. En motsvarande bestämmelse finns i gällande 7 e § 2 mom. i APL som nu tillämpas på företagare på grundval av 17 § i FöPL.

I 3 mom. föreskrivs om en situation, där ålderspension beviljas en företagare som fått invalidpension. Om ålderspensionen börjar innan två år har förflutit från det att invalidpensionen upphörde, beviljas ålderspensionen enligt samma grunder som den tidigare invalidpensionen. Bestämmelsen tillämpas också med stöd av hänvisningen till rehabilitering i 31 §. En motsvarande bestämmelse finns i slutdelen av 7 e § 2 mom. i APL som trädde i kraft från ingången av 2005 och som nu tillämpas på företagare på grundval av 17 § i FöPL.

Motsvarande bestämmelser finns i 80 § i ArPL

75 §. Engångsförhöjning av invalidpension. Ordalydelsen i bestämmelsen om engångsförhöjning av unga personers invalidpension preciseras i förhållande till ordalydelsen i 7 g § 1 mom. i APL, som varit i kraft sedan ingången av 2005 och som nu tillämpas på företagare på grundval av 17 § i FöPL, så att förhöjningen läggs till pensionen från ingången av det kalenderår fram till vilket fem kalenderår har förflutit sedan pensionen började. Förhöjningen förutsätter då inte att invalidpension betalas ut fem år innan pensionen höjs. I de situationer där det tidvis finns avbrott i pensionsbetalningen, men pension beviljas på nytt på tidigare grunder, avbryter avbrotten inte den tid på fem kalenderår som avses i paragrafen. I paragrafen konstateras dessutom att en engångsförhöjning inte läggs till ett rehabiliteringstillägg. I lagen om införande av lagen om pension för företagare konstateras att denna bestämmelse tillämpas för första gången den 1 januari 2010. Enligt lagen om införande tillämpas bestämmelsen också på de invalidpensioner

som börjat innan denna lag träder i kraft enligt den förhöjningsprocent som motsvarar invalidpensionstagarens ålder vid ingången av 2010.

En motsvarande bestämmelse finns i 81 § i ArPL.

Livslängdskoefficient

76 §. *Anpassning av pensionskyddet till den allmänna förändringen i livslängden.* I paragrafen föreskrivs om den livslängdskoefficient som inverkar på ålderspensionens belopp. Pensionskyddet anpassas till förändringen i den förväntade livslängden genom att pensionen, när ålderspensionen börjar, omvandlas med den livslängdskoefficient som fastställts för det år under vilket företagaren fyllde 62 år. Enligt lagen om införande av lagen tillämpas denna bestämmelse för första gången på de pensioner som beviljas 2010. En motsvarande bestämmelse finns i 7 h § 1 mom. i APL som tillämpas på företagare på grundval av 17 § i FöPL.

I 2 mom. föreskrivs om justering av ålderspensionen med livslängdskoefficienten när invalidpensionen för en person som fyllt 63 år ändras till en ålderspension. Också i det fallet används den livslängdskoefficient som fastställts för det år under vilket företagaren fyllde 62 år. En motsvarande bestämmelse finns i 7 h § 2 mom. i APL som tillämpas på företagare på grundval av 17 § i FöPL.

I 3 mom. finns en hänvisning till 83 § i ArPL, där det föreskrivs om fastställande av livslängdskoefficienten. Det är inte nödvändigt att föreskriva om fastställandet i flera pensionslagar.

Fastställande av familjepension

77 §. *Grund för familjepension.* Föreskrifter om grunden för familjepension finns i gällande 7 i § 1 mom. i APL som nu tillämpas på företagare på grundval av 17 § i FöPL. Det föreslås att bestämmelser som delvis motsvarar dem intas i 77 § 1 och 2 mom. I situationer där förmånsåtagaren vid sin död fick ålderspension eller full invalidpension enligt denna lag fastställs familjepensionen på

grundval av denna pension dock så att såsom ålderspension som är grund för familjepension betraktas en ålderspension, som inte har omvandlats med den i 76 § avsedda livslängdskoefficient, som fastställts för det år under vilket företagaren fyllde 62 år. En motsvarande bestämmelse finns även i 84 § i ArPL. Om förmånsåtagaren hade arbetat under den tid han eller hon fått pension, läggs den nya pension som förmånsåtagaren tjänat in under sin tid med pension till den pension som räknas ut som grund för familjepensionen.

Om förmånsåtagaren vid sin död inte fick pension uträknas som grund för familjepension den invalidpension som hade beviljats förmånsåtagaren om han eller hon på sin dödsdag hade blivit arbetsoförmögen. Enligt 7 i § i APL kan som grund för familjepensionen också fastställas en sådan invalidpension som förmånsåtagaren skulle ha beviljats, om han eller hon hade blivit arbetsoförmögen tidigare än på sin dödsdag, förutsatt att förmånstagaren lägger fram en utredning över den tidigare tidpunkten när arbetsoförmågan började. Bestämmelsen har säkerställt att förmånsåtagarens pension har ökat med pension för återstående tid också i det fall att förmånsåtagaren vid sin död på grund av sjukdom inte längre arbetade. Beräkningen av pension för återstående tid har på grund av en lagändring som trädde i kraft från ingången av 2005 ändrats så att pensionen för återstående tid beaktas i familjepensionen på grundval av inkomsterna under de fem kalenderår som föregick förmånsåtagarens död. Pensionsrätten för återstående tid kvarstår således betydligt längre än tidigare, varigenom den nämnda bestämmelsen inte längre behövs.

I 3 mom. föreskrivs om beaktande av engångsförhöjning av invalidpension när en familjepension fastställs. Ordalydelsen i bestämmelsen har preciserats, men till innehållet motsvarar den 7 g § 2 mom. i APL som nu tillämpas på företagare på grundval av 17 § i FöPL. En motsvarande bestämmelse finns i 84 § i ArPL.

När engångsförhöjning läggs till den invalidpension eller kalkylerade invalidpension som ligger till grund för familjepensionen justeras familjepensionens belopp. Bestämmelser om justering av familjepensionen finns i 80 §.

78 §. Efterlevande makes och tidigare makes pension. Efterlevandepensionens belopp är utan avdrag av de primära förmånerna och effekten av det avdrag som den efterlevande makens egna inkomster föranleder hälften av förmånslåtarens pension, om den efterlevande maken ensam, eller den efterlevande maken och ett barn, är förmånstagare. När antalet barn som är förmånstagare ökar, minskar efterlevandepensionens belopp. I den gällande lagen finns motsvarande bestämmelse i 7 i § 2 mom. i APL, som tillämpas på företagare på grundval av 17 § i FöPL.

I 2 mom. föreskrivs om beloppet av tidigare makes pension. En motsvarande bestämmelse finns i gällande 7 i § 5 mom. i APL, som nu tillämpas på företagare på grundval av 17 § i FöPL.

Motsvarande bestämmelser finns i 85 § i ArPL.

79 §. Barnpensionens belopp. Barnpensionens belopp är beroende av antalet barn som är förmånstagare. En motsvarande bestämmelse finns i gällande 7 i § 3 mom. i APL, som nu tillämpas på företagare på grundval av 17 § i FöPL.

I 2 mom. konstateras i enlighet med gällande 7 i § 3 mom. i APL att barnpensionen fördelas jämnt mellan de barn som är förmånstagare. Bestämmelsen i APL tillämpas nu på företagare på grundval av 17 § i FöPL.

Motsvarande bestämmelser finns i 86 § i ArPL.

80 §. Justering av familjepension. Familjepensionens belopp och dess fördelning mellan förmånstagarna justeras från ingången av kalendermånaden efter förändringen om antalet förmånstagare ändras. Sålunda blir exempelvis den efterlevande makens pension större om antalet barn som får barnpension minskar. Om en engångsförhöjning läggs till förmånslåtarens pension som ligger till grund för familjepensionen, justeras familjepensionen från samma tidpunkt vid vilken engångsförhöjningen läggs till. Den gällande bestämmelsen i 7 i § 6 mom. i APL preciseras till den del som gäller fogande av engångsförhöjning. Bestämmelsen i APL tillämpas nu på företagare på grundval av 17 § i FöPL. Motsvarande bestämmelse finns i 87 § i ArPL.

81 §. Minskning av efterlevandepension. I

paragrafen föreskrivs om beaktande av den efterlevande makens inkomster när familjepensionen fastställs. För närvarande finns bestämmelser om detta i 8 c § i APL, som tillämpas på företagare på grundval av 17 § i FöPL. I gällande lag används benämningen pensionsjämkning för detta. Ordet pensionsjämkning anger dock inte tydligt att det är fråga om minskning av den efterlevande makens pension på grundval av den efterlevande makens egna arbetspensioner. Eftersom syftet med den nya lagen är att klarlägga arbetspensionssystemet och göra det mera transparent föreslås att det tekniska ordet pensionsjämkning slopas. Motsvarande ändring har också gjorts i 88 § i ArPL.

De gällande bestämmelserna har precisrats när det gäller beaktande av förmåner från utlandet. Beaktande av förmåner från utlandet i pensionsavdraget är enligt den gällande lagen villkorligt, dvs. en sådan förmån kan beaktas. Dessutom nämns pension eller förmån som betalas för anställning i en internationell organisation och vid en EU-institution inte alls i den gällande lagen. Det föreslås nu att dessa förmåner alltid skall beaktas så att det ursprungliga syftet med pensionsavdraget skall uppnås. Det är motiverat att en sådan ständigt förmån beaktas också för att de efterlevande makarna skall vara i samma ställning, oberoende av om företagaren enbart arbetat i Finland eller också utomlands eller i en internationell organisations eller en EU-institutions tjänst. Om en sådan förmån beviljas som en engångsersättning beaktas förmånen på det sätt som avses i 2 mom. Motsvarande bestämmelse finns även i 88 § i ArPL.

I 1 mom. föreskrivs om en situation där den efterlevande maken får egen pension. När efterlevandepensionen fastställs beaktas de pensioner som den efterlevande maken erhållit på basis av förvärvsarbete och som grundar sig på arbetspensionslagarna och därmed jämförbara lagar. Den efterlevande makens pensioner beaktas före avdraget av primära förmåner enligt 5 kap. Bestämmelser om detta finns nu i 8 d § 3 mom. i APL som tillämpas på företagare på grundval av 17 § i FöPL. Dessutom beaktas en delinvalidpension till samma belopp som en full invalidpension. En förmån som motsvarar ovan

nämnda pension och som borde betalas till den efterlevande maken från utlandet eller på basis av anställning vid en institution inom Europeiska gemenskaperna eller vid en internationell organisation beaktas också.

I 2 mom. föreskrivs om situationer där den efterlevande maken ännu inte får egen arbetspension. Härvid minskas efterlevandepensionen på grundval av den efterlevande makens kalkylerade pension.

Den efterlevande makens egna arbetspensioner eller hans eller hennes kalkylerade arbetspension minskar också den efterlevandepension som skall beviljas enligt arbetspensionslagarna för den offentliga sektorn. Om den efterlevande maken arbetar eller har arbetat i arbeten som omfattas av arbetspensionslagarna för den privata sektorn, kan pensionsanstalterna inom den offentliga sektorn av pensionsanstalterna inom den privata sektorn begära uppgifter om den efterlevande makens kalkylerade pensionsbelopp. Enligt gällande bestämmelser har en efterlevande make inte möjlighet att få ett överklagbart beslut om beloppet av sin kalkylerade pension. Besvärinstanserna har dessutom konstaterat att en sådan kalkyl över en efterlevande makes kalkylerade pension som ges av en arbetspensionsanstalt inom den privata sektorn inte beaktas i det beslut som fattas av en pensionsanstalt inom den offentliga sektorn, och därför kan ändring inte sökas i denna kalkyl i samband med att ändring söks i det beslut om efterlevandepensionen som ges av en pensionsanstalt inom den offentliga sektorn. Enligt de gällande bestämmelserna har den efterlevande maken sålunda ingen möjlighet att söka ändring i beloppet av den kalkylerade pension som beviljas enligt arbetspensionslagarna för den privata sektorn trots att beloppet inverkar på beloppet av den familjepension som beviljas honom eller henne enligt arbetspensionslagarna för den offentliga sektorn. För att avhjälpa missförhållandet föreslås en ny bestämmelse i 3 mom., enligt vilken den efterlevande maken på begäran har rätt att av pensionsanstalten få ett beslut om beloppet av den kalkylerade arbetspension, som pensionsanstalten ger till den pensionsanstalt som sköter verkställigheten av arbetspensionslagarna för den offentliga sektorn när den efterlevande ma-

ken ansöker om efterlevandepension enligt arbetspensionslagarna för den offentliga sektorn. Beslut ges på den efterlevande makens begäran. Om den efterlevande maken söker ändring i beloppet av den efterlevandepension som beviljas enligt arbetspensionslagarna för den offentliga sektorn, betraktas detta också som en begäran om att få beslut om den kalkylerade pensionen. Den efterlevande maken kan söka ändring i ett beslut som gäller beloppet av den kalkylerade pensionen på det sätt som föreskrivs i 11 kap. i denna lag.

Bestämmelserna motsvarar 88 § i ArPL.

82 §. Tidpunkt för minskning av efterlevandepension. Till paragrafen överförs i preciserad form bestämmelsen om tidpunkten för minskning av efterlevandepension i gällande 8 c § 2 mom. i APL, som nu tillämpas på företagare på grundval av 17 § i FöPL. Motsvarande bestämmelse finns i 89 § i ArPL.

83 §. Grund för minskning av efterlevandepension samt belopp. Efterlevandepensionen minskas om den efterlevande makens pensioner som baserar sig på förvärvsarbete går över ett visst grännsbelopp, som fastställs på grundval av beloppet av förmånslåtarens pension. När grunden för minskningen av pensionen fastställs beaktas en förmån som motsvarar de nämnda pensionerna och som betalas från utlandet eller på basis av en anställning vid en institution inom Europeiska gemenskaperna eller vid en internationell organisation. Om tillräckliga uppgifter om pensionsskyddet från utlandet inte fås, bestäms pensionsskyddet på samma sätt som förfars vid fastställande av den efterlevande makens kalkylerade arbetspension. I detta nu föreskrivs om detta i 8 d § 1 mom. i APL, som tillämpas på företagare på grundval av 17 § i FöPL. Den gällande bestämmelsen föreslås bli preciserad till den del som gäller arbete utomlands eller i en internationell organisations tjänst.

I 1 mom. föreskrivs om minskningens storlek. En motsvarande bestämmelse finns i gällande 8 d § 2 mom. i APL, som nu tillämpas på företagare på grundval av 17 § i FöPL.

När efterlevandepensionen minskas omvandlas pensionen med den livslängdscoefficient som fastställts för det år då efterlevandepensionen minskas. Det konstateras i 4

mom. I enlighet med lagen om införande av FöPL fastställs en livslängdskoefficient för första gången 2010. En motsvarande bestämmelse finns i andra meningen i gällande 7 h § 1 mom. i APL, som nu tillämpas på företagare på grundval av 17 § i FöPL.

Motsvarande bestämmelser finns i 90 § i ArPL.

84 §. Minskning av efterlevandepension i särskilda fall. I paragrafen föreskrivs om minskning av efterlevandepension när en efterlevande make inte har rätt att få arbetspension eller får delinvalidpension. Om detta föreskrivs nu i 8 e § i APL, som tillämpas på företagare på grundval av 17 § i FöPL. Det föreslås att små ändringar och preciseringar görs i de gällande bestämmelserna. Motsvarande ändringar har också gjorts i ArPL.

Om den efterlevande maken inte får på eget arbete baserad arbetspension eller delinvalidpension, kan man när efterlevandepensionen minskas på den efterlevande makens ansökan i stället för den efterlevande makens kalkylerade pension beakta hans eller hennes genomsnittliga förvärvsinkomster och på dem grundade förmåner samt delinvalidpension. Ett villkor är att den efterlevande maken har ansökt om detta inom fem år efter förmånslåtarens död eller då efterlevandepensionen minskas för första gången. Minskningen av efterlevandepensionen kan även inträffa senare än inom fem år efter förmånslåtarens död exempelvis i fall, där barn som inte fyllt 18 år vid förmånslåtarens död bodde tillsammans med förmånslåtaren och den efterlevande maken i samma hushåll. Ett villkor för att paragrafen skall tillämpas är dessutom att den efterlevande makens förvärvsinkomster och på dem grundade förmåner samt delinvalidpensionen, då 60 procent av förvärvsinkomsten beaktas, tillsammans är minst en fjärdedel mindre än den efterlevande makens arbetspension som fastställts i enlighet med 81 §.

Enligt gällande 8 e § 1 mom. i APL kan efterlevandepensionens belopp på ansökan justeras, om den efterlevande makens förhållanden inom fem år efter förmånslåtarens död förändras på ett sådant sätt att de ovan nämnda villkoren uppfylls. Det föreslås att en bestämmelse om sådan justering inte längre tas in i 84 §. En minskning av den efterlevande

makens pension på det sätt som avses i paragrafen skall göras om en ansökan om detta görs inom fem år efter förmånslåtarens död. Den tid inom vilken ansökan om minskning av efterlevandepensionen på de grunder som nämns i paragrafen skall göras efter förmånslåtarens död förkortas således jämfört med gällande bestämmelse.

Eftersom justeringssituationerna föreslås bli sammanförda i 1 mom. föreslås också att den efterlevande makens förvärvsinkomster beräknas på samma sätt oberoende av om ansökan om minskning av pensionen enligt denna lag görs genast när pensionen minskas första gången eller senare. Den efterlevande makens genomsnittliga förvärvsinkomst beräknas alltid på hans eller hennes inkomster för sex månader innan ansökan gjordes och en minskning av pensionen görs tidigast från början av denna sexmånadersperiod.

En efterlevandepension som minskats på det sätt som föreslås i paragrafen betalas tills vidare. När den efterlevande makens förhållanden förändras så att de villkor som ställs i paragrafen inte längre uppfylls, justeras efterlevandepensionens belopp. Dessutom justeras minskningen av efterlevandepensionen så att den svarar mot gällande 8 f § 1 mom. i APL, som tillämpas på företagare på grundval av 17 § i FöPL, när den efterlevande maken beviljas pension enligt arbetspensionslagarna i annan form än deltidspension. Vid justering av minskningen av efterlevandepensionen tillämpas samma grund för pensionsminskning som när efterlevandepensionen minskas första gången.

Motsvarande bestämmelser finns i 91 § i ArPL.

5 kap. **Primära förmåner som dras av från pension**

85 §. Förmåner som dras av från pension. Samordningen ändrades redan genom en ändring som trädde i kraft från ingången av 2005 så att pensioner inte längre samordnas med andra pensioner. Från arbetspensionerna avdras dock fortfarande ersättningar enligt lagen om olycksfallsförsäkring, trafikförsäk-

ringslagen och lagen om skada, ådragen i militärtjänst. Dessa ersättningar är primära med avseende på arbetspensionerna så att de betalas till sitt fulla belopp oberoende av arbetspensionens belopp. Arbetspension betalas samtidigt med dessa ersättningar bara till den del arbetspensionens belopp överstiger beloppet av dessa primära förmåner. Eftersom innehållet i samordningen har ändrats redan från ingången av 2005 jämfört med vad det var tidigare, föreslås nu att termen samordning slopas. För att göra lagen tydligare föreslås att i kapitlet föreskrivs om avdrag av primära förmåner från pension i stället för om samordning av pensioner. En motsvarande ändring har också gjorts i 92 § i ArPL.

Det föreslås att till 1 mom. överförs den gällande bestämmelsen i 8 § 1 mom., som tillämpas på grundval av 17 § i FöPL och enligt vilken från pensionen avdras en primär förmån som företagaren får. I momentet intas dessutom en bestämmelse om att primära förmåner avdras från en familjepension. En primär förmån avdras alltid från den färdigt uträknade pensionen. Till denna del ändras den nuvarande tillämpningspraxisen för att göra verkställigheten av lagen klarare. Bestämmelsen finns också i 92 § i ArPL.

I 2 mom. konstateras att om en primär förmån minskar arbetspensionen och arbetspension beviljas enligt två eller flera arbetspensionslagar, fördelas minskningen i förhållande till dessa grundpensioner. En motsvarande bestämmelse finns i gällande 8 § 3 mom. i APL, som nu tillämpas på företagare på grundval av 17 § i FöPL.

86 §. Avdrag för förmån från utlandet. Som primär förmån betraktas även en motsvarande förmån från utlandet. I bestämmelsen föreskrivs även om förhindrande av att pension för återstående tid som beviljas från två eller flera stater överlappar varandra. Bestämmelsen motsvarar i preciserad form gällande 8 § 10 mom. i APL, som nu tillämpas på företagare på grundval av 17 § i FöPL. En motsvarande bestämmelse finns i 93 § i ArPL.

87 §. Inverkan på pensionsbeloppet av ändringar av en primär förmån. Beloppet av en pension enligt denna lag justeras, om pensionstagaren beviljas en ny primär förmån eller om beloppet av en tidigare beviljad pri-

mär förmån ändras. Pensionens belopp justeras också om en pension enligt denna lag ändras eller om pensionstagaren beviljas en ny arbetspension och om en primär förmån har avdragits från pensionen enligt denna lag. Från delinvalidpension avdras dock inte dagpenning som baserar sig på olycksfall som inträffat under tiden med delinvalidpension. En motsvarande bestämmelse finns i gällande 8 a § 1 och 2 mom. i APL, som nu tillämpas på företagare på grundval av 17 § i FöPL.

Familjepensionens belopp justeras, om pensionstagaren beviljas familjepension som motsvarar en primär förmån eller ny familjepension enligt arbetspensionslagarna och om från familjepensionen enligt denna lag har avdragits en primär förmån. Detta föreskrivs i 2 mom. Den föreslagna bestämmelsen motsvarar gällande 8 a § 3 mom. i APL, som tillämpas på företagare på grundval av 17 § i FöPL.

Enligt 3 mom. justeras pensionen från den tidpunkt då en ändring som avses i 1 mom. sker. Om ändring sker i en förmån från utlandet, justeras pensionsbeloppet från ingången av kalendermånaden efter den under vilken pensionsanstalten får kännedom om att en dylik förmån beviljas eller dess belopp ändras. En motsvarande bestämmelse finns nu i 8 a § 5 mom. i APL, som tillämpas på företagare på grundval av 17 § i FöPL.

Till 4 mom. överförs gällande bestämmelsen i 8 a § 4 mom. i APL, som tillämpas på grundval 17 § i FöPL, enligt vilken pensionsbeloppet inte justeras, om den primära förmånen beviljas eller dess belopp ändras för högst fyra månader.

Motsvarande bestämmelser finns i 94 § i ArPL.

88 §. Regressrätt. Pensionsanstalten kan betala pensionen utan avdrag till dess beloppet av den primära förmånen är slutligt fastställt. Om den primära förmånen hade minskat pensionen övergår rätten till den primära förmånen på pensionsanstalten till den del som motsvarar minskningen. Bestämmelsen gäller även familjepension. I detta nu finns en till innehållet likadan bestämmelse i 8 b § i APL, som tillämpas på företagare på grundval av 17 § i FöPL.

En motsvarande bestämmelse finns i 95 § i ArPL.

6 kap. Beaktande av förändringar i löne- och prisnivån

89 §. *Justering av inkomstgränser, belopp och den totala arbetsinkomsten med en lönekoeficient.* De inkomstgränser, belopp och gränobelopp som finns i lagen justeras med samma lönekoeficient som gäller för arbetstagare. Därför hänvisas i denna paragraf till bestämmelserna i ArPL. Motsvarande bestämmelse finns i första meningen i 7 b § i APL, som trädde i kraft från ingången av 2005 och som nu tillämpas på företagare på grundval av 17 § i FöPL. Inkomstgränserna, beloppen och gränobeloppen i denna lag motsvarar värdet 1 (1,000) för lönekoeficienten år 2004.

90 §. *Indexjustering av pensionerna.* Beloppet av en löpande pension justeras från ingången av varje kalenderår med samma lönekoeficient som gäller för arbetstagare. Därför hänvisas i denna paragraf till bestämmelserna i ArPL. Motsvarande bestämmelse finns i första meningen i 9 § i APL, som trädde i kraft från ingången av 2005 och som nu tillämpas på företagare på grundval av 17 § i FöPL.

7 kap. Ansökan om pension och beslut

91 §. *Pensionsansökan.* Till 1 mom. överförs i preciserad form den nuvarande bestämmelsen om pensionsansökan i 10 b § 1 mom. i APL, som tillämpas på företagare på grundval av 17 § i FöPL. Med blankett avses även blankett i elektronisk form. En motsvarande bestämmelse finns i 101 § i ArPL.

92 §. *Utredning av hälsotillståndet hos den som ansöker om invalidpension.* Till paragrafen överförs i preciserad form gällande bestämmelse i 10 b § 2 och 3 mom. i APL om utredning av hälsotillståndet hos den som ansöker om invalidpension. Bestämmelsen i APL tillämpas nu på företagare på grundval av 17 § i FöPL. Motsvarande gällande bestämmelser preciseras så att den av pensionsanstalten namngivna läkaren skall vara legitimerad läkare. Motsvarande bestämmelse finns i 102 § i ArPL.

93 §. *Ansökan om pension på en företagares vägnar.* En av pensionsanstalten godkänd nära anhörig till företagaren eller en person

som har skött företagaren kan ansöka om pension på företagarens vägnar och även i övrigt föra företagarens talan i ärenden som gäller pension, om företagaren saknar intressebevakare och om han eller hon på grund av ålder, skada, sjukdom eller av någon annan orsak är oförmögen att själv ansöka om pension eller att i övrigt sköta sina pensionsärenden. En motsvarande bestämmelse finns i gällande 19 b § 1 mom. i APL, som tillämpas på företagare på grundval av 17 § i FöPL. Motsvarande bestämmelse finns i 103 § i ArPL.

94 §. *Anhängiggörande av pensionsansökan.* Till paragrafen överförs de till ordalydelsen preciserade bestämmelserna i 10 b § 4 mom. i APL om anhängiggörande av pensionsansökan. Bestämmelsen i APL tillämpas nu på företagare på grundval av 17 § i FöPL. En pensionsansökan anses vara gjord den dag den inkommit till en pensionsanstalt enligt den privata eller den offentliga sektorns arbetspensionssystem eller till Pensionskyddscentralen eller till ett ombud som en pensionsanstalt eller Pensionskyddscentralen har bemyndigat för ändamålet. I detta nu är Folkpensionsanstalten ett ombud som Pensionskyddscentralen har bemyndigat. Ett skadeförsäkringsbolag kan vara ombud som en pensionsanstalt har bemyndigat. Bestämmelsen finns i 104 § i ArPL.

95 §. *Beslutsfattande och delgivning av beslut.* I paragrafen konstateras att rätten till pension enligt denna lag och pensionsbeloppet avgörs genom beslut av pensionsanstalten. Likaså konstateras i paragrafen att den behöriga pensionsanstalten skall avgöra pensionsansökan utan dröjsmål. I 2 mom. intas gällande bestämmelsen i 19 f § i APL, enligt vilken pensionsanstalten och Pensionskyddscentralen delger sitt beslut genom att sända det per brev till mottagaren under den adress som han eller hon uppgivit. Bestämmelsen i APL tillämpas nu på företagare på grundval av 17 § i FöPL. Med brev avses även delgivning av beslut i elektronisk form. En motsvarande bestämmelse finns i 105 § i ArPL.

96 §. *Behörig pensionsanstalt.* Den pensionsanstalt som skall behandla pensionsansökan bestäms 106-111 § i ArPL samt enligt den förordning av statsrådet som utfärdas

med stöd av ArPL. I lagen om pension för företagare avses med sista pensionsanstalt sådan sista pensionsanstalt som fastställs i ArPL. Sista pensionsanstalten behandlar pensionsärendet och betalar pensionen.

8 kap. **Utbetalning av pension, dröjsmålsförhöjning och återkrav**

97 §. Utbetalning av pension. Huvudregeln är att en pension enligt denna lag betalas till pensionstagaren. En motsvarande bestämmelse finns nu i 19 b § 2 mom. i APL, som tillämpas på företagare på grundval av 17 § i FöPL. Om företagaren har intressebevakare iakttas bestämmelserna i lagen om förmyndarverksamhet (442/1999) när det gäller utbetalningen av pension.

Till 2 mom. överförs i preciserad form den gällande bestämmelsen i 13 § i FöPF om betalningsställe och betalningstid för pension. Pensionen betalas månatligen så att pensionen på den dag som anges i pensionsbeslutet står att lyftas från ett av pensionstagaren uppgivet konto i ett penninginstitut som är verksamt i Finland. Till bestämmelsen fogas ett omnämnande om möjligheten att pension även kan betalas till pensionstagarens konto utomlands.

En motsvarande bestämmelse finns i 112 § i ArPL.

98 §. Inledande, upphörande, avbrytande och indragning av utbetalning. Paragrafen är delvis ny. I 1 mom. föreskrivs om när betalningen av en pension enligt denna lag börjar och upphör. Vid pensionstagarens död indras pensionen på grundval av detta moment. Föreskrifter om när utbetalningen av en pension upphör finns nu i 15 § 1 mom. i FöPF. En motsvarande bestämmelse finns i 113 § i ArPL.

2 mom. är nytt. Enligt det kan pensionsanstalten avbryta utbetalningen av pensionen om pensionsanstalten har skäl att misstänka att pensionstagaren inte längre uppfyller villkoren för erhållande av pension. En förutsättning för att pensionen kan avbrytas är att pensionstagaren inte inom en skälig tid som pensionsanstalten anger har företett en av pensionsanstalten begärd utredning om att han eller hon fortfarande uppfyller villkoren för betalning av pension. Med hjälp av be-

stämelsen eftersträvas att hindra situationer, där pension även för en lång tid betalas utan grund exempelvis av den orsaken att information om att pensionstagaren avlidit t.ex. utomlands inte har förmedlats till pensionsanstalten. En motsvarande bestämmelse finns i 113 § i ArPL.

3 mom. är nytt. Kan någon utredning om pensionstagarens död inte läggas fram, men är det sannolikt att han eller hon har avlidit genom drunkning, genom någon annan olycka eller av någon annan därmed jämförbar orsak, kan pensionsanstalten dra in pensionen från den dag då pensionstagaren försvunnit. När en person dödförklaras är den sista dag som kan fastställas som dödsdag den dag då det gått fem år sedan den försvunna personen veterligen senast var vid liv. För att arbetspension i sådana situationer inte skall betalas utan grund för dessa fem år, har pensionsanstalten möjlighet att dra in pensionen från den dag det är sannolikt att pensionstagaren har avlidit. En motsvarande bestämmelse finns i 113 § i ArPL.

99 §. Pension som engångsbelopp. Till paragrafen överförs i delvis ändrad form bestämmelserna i 19 b § 5 och 6 mom. i APL om pension som engångsbelopp. Dessa bestämmelser tillämpas nu på företagare på grundval av 17 § i FöPL. Det föreslås att gränobeloppet för utbetalning av pension som ett engångsbelopp höjs från det nuvarande beloppet 12,72 euro. Om beloppet av en ålderspension, familjepension eller full invalidpension före avdraget för en primär förmån understiger 20 euro per månad, kan pensionen betalas som ett engångsbelopp. Dessutom föreslås att pensionen kan betalas som ett engångsbelopp om dess belopp är minst 20 euro, men högst 50 euro per månad före avdraget för en primär förmån. Ett villkor för betalning som engångsbelopp är då att pensionstagaren exempelvis i samband med pensionsbeslutet har underrättats om att pensionen betalas ut som ett engångsbelopp och han eller hon har inte motsatt sig detta. Om pensionstagaren motsätter sig att en månads pension på minst 20 euro betalas som ett engångsbelopp får pensionen inte betalas som ett engångsbelopp.

Engångsbeloppet av en invalidpension som beviljats tills vidare innehåller den ålders-

pension som skall beviljas därefter. Om pensionstagaren arbetar under den tid han eller hon får invalidpension eller ålderspension, kan ny pension intjänas för detta arbete. Pensionstagaren har inte med anledning av samma pensionsfall rätt till pension på grundval av de inkomster som engångsbetalningen baserade sig på. Om ett rehabiliteringsstöd betalas som ett engångsbelopp, kan pensionstagaren dock beviljas pension för den tid under vilken hans eller hennes arbetsförmåga fortgår efter utgången av nämnda tid.

Till 4 mom. överförs delvis den nuvarande bestämmelsen i 4 d § 7 mom. i APL, som tillämpas på företagare på grundval av 17 § i FöPL. Enligt den betalas inte pension som betalats som engångsbelopp till sjukförsäkringsfonden till den del som det för samma tid har betalats dagpenning enligt SFL. Där emot föreslås att den nuvarande bestämmelsen slopas, enligt vilken primärtiden för invalidpensionen inte skall iaktas vid utbetalning av pension som engångsbelopp. Med avvikelse från det nuvarande systemet kommer pension inte längre att betalas retroaktivt som engångsbelopp för en tid under vilken företagaren får rehabiliteringspenning enligt arbetspensionslagarna eller lagen om Folkpensionsanstaltens rehabiliteringsförmåner och rehabiliteringspenningförmåner eller ersättning för inkomstbortfall med stöd av lagen om rehabilitering som ersätts enligt lagen om olycksfallsförsäkring eller lagen om rehabilitering som ersätts enligt trafikförsäkringslagen. Betalningstiden för pension som betalas som engångsbelopp förenhetligas på så sätt med betalningstiden för pension som betalas månatligen. Motsvarande ändringar har också gjorts i ArPL.

Till 5 mom. överförs bestämmelsen i gällande 19 b § 8 mom. i APL, enligt vilken det som i denna paragraf bestäms om engångsbetalning även tillämpas på det månatliga sammanlagda beloppet av den beslutssammanställning som ges vid tillämpningen av arrangemanget med sista pensionsanstalt. Bestämmelsen i APL tillämpas nu på företagare på grundval av 17 § i FöPL. Engångsbeloppet beräknas på samma sätt som nu enligt de försäkringsmatematiska grunder som fastställts av social- och hälsovårdsministeriet. Det konstateras i 6 mom.

Motsvarande bestämmelser finns i 114 § i ArPL.

100 §. Dröjsmålsförhöjning. Till paragrafen överförs gällande bestämmelser i 19 d § 1, 4 och 5 mom. i APL om den dröjsmålsförhöjning som skall betalas om utbetalningen av en förmån försenas. Bestämmelserna i APL tillämpas nu på företagare på grundval av 17 § i FöPL. En motsvarande bestämmelse finns i 115 § i ArPL.

101 §. Tid för vilken dröjsmålsförhöjning beräknas. Till paragrafen överförs bestämmelserna i 19 d § 2 och 3 mom. i APL om dröjsmålsförhöjningstiden. Bestämmelsen i APL tillämpas nu på företagare på grundval av 17 § i FöPL. En motsvarande bestämmelse finns i 116 § i ArPL.

102 §. Avdrag av utestående arbetspensionsförsäkringsavgifter från pension. Till paragrafen överförs i preciserad form de gällande bestämmelserna i 12 § 6 mom. i FöPL och i 12 § i FöPF om avdrag av utestående arbetspensionsförsäkringsavgifter. Obetalda försäkringsavgifter kan endast kvittas mot pension enligt FöPL som intjänats av företagareverksamhet. Avgifter kvittas inte mot pension som intjänats för oavlönad tid, eftersom FöPL-pensionsanstalterna vid kostnadsfördelningen inte direkt ansvarar för denna pensionsandel. Den allmänna förutsättningen för kvittning, dvs. att fordringarna står mot varandra, uppfylls sålunda inte. FöPL-pensionsanstalterna ansvarar för de FöPL-enliga oavlönade tidernas andel i pensionen för den återstående tiden, därför kan kvittningen riktas mot hela den FöPL-enliga andelen av pensionen för den återstående tiden.

På grundval av den föreslagna 118 § svarar en företagare såsom för egen skuld också för i hans eller hennes företag arbetande familjemedlemmars arbetspensionsförsäkringsavgifter. Familjemedlemmarnas obetalda försäkringsavgifter kan sålunda indrivnas från företagarens FöPL-pension på samma sätt som företagarens egna försäkringsavgifter. När det gäller en sådan s.k. assisterande familjemedlem kan inga andra försäkringsavgifter än hans eller hennes egna obetalda försäkringsavgifter indrivnas från hans eller hennes pension.

103 §. Betalning av rehabiliteringsförmån till arbetsgivaren. En pension eller rehabili-

teringspenning enligt lagen om pension för företagare betalas inte till arbetsgivaren. Om en företagare på grund av yrkesinriktad rehabilitering likväl är i sådan arbetsprövning eller arbetsträning hos en arbetsgivare som betalar lön till honom eller henne för samma tid, betalas företagarens rehabiliteringspenning eller invalidpension och därtill anslutet rehabiliteringstillägg för denna tid på ansökan till arbetsgivaren till högst det belopp som utbetalats i lön för samma tid. Bestämmelsen finns nu i 19 c § 1 mom. i APL och den tillämpas på företagare på grundval av 17 § i FöPL. Bestämmelser om betalning av rehabiliteringsförmån till arbetsgivaren finns i 117 § i ArPL.

104 §. *Betalning av pension till annan än företagaren.* I vissa situationer betalas en företagares pension till sjukförsäkringsfonden, kommunen, ett organ enligt socialvårdslagen, Folkpensionsanstalten eller en arbetslöshetskassa. En rehabiliteringsförmån kan också betalas till sjukförsäkringsfonden. Förfarandet är detsamma för såväl företagare som arbetstagare. Därför föreskrivs i denna lag inte särskilt om dessa bestämmelser om betalning av pension, utan till denna del hänvisas till bestämmelserna i 118-123 § i ArPL. Bestämmelserna i lagen om pension för arbetstagare baserar sig på gällande paragrafer i APL som tillämpas på företagare på grundval av 17 § i FöPL.

105 §. *Överföring eller pantsättning av pension.* I paragrafen föreslås en bestämmelse, enligt vilken en förmån enligt denna lag inte får överföras på någon annan. Det gällande 19 b § 3 mom. i APL tillåter att en pension överförs på någon annan, om pensionsanstalten samtycker till detta. Bestämmelsen i APL tillämpas nu på företagare på grundval av 17 § i FöPL. I praktiken har dylika överföringar av pension på någon annan inte skett, därför föreslås att ett ovillkorligt förbud mot överföring intas i lagen preciserat så att det gäller överföring av pension på någon annan. Motsvarande ändring har också gjorts i 124 § i ArPL. Med personer avses både fysiska och juridiska personer. I analogi med den gällande lagen kan en pension inte heller pantsättas och kostnadsersättning enligt denna lag får inte mätas ut. Med kostnadsersättning avses exempelvis sådana kostnadsersättningar som

en pensionsanstalt betalar till en person som ansöker om eller får invalidpension på grund av att pensionsanstalten har ålagt honom eller henne att låta undersöka sig hos en av pensionsanstalten namngiven legitimerad läkare eller på en rehabiliteringsanstalt eller en undersökningsinrättning som anvisats av pensionsanstalten.

106 §. *Preskription av pension.* I paragrafen intas i ändrad form den nuvarande bestämmelsen i 19 b § 9 mom. i APL om preskription av en förmån som grundar sig på ett beslut av pensionsanstalten. Bestämmelsen i APL tillämpas nu på företagare på grundval av 17 § i FöPL. En sådan fordran preskriberas i stället för tio år, som nu är fallet, fem år efter den dag då den borde ha utbetalats, om inte preskriptionen avbrutits innan dess. Preskriptionen avbryts på det sätt som föreskrivs i 10 § i lagen om preskription av skulder (728/2003; preskriptionslagen), om förmånsstagaren kräver betalning eller på något annat sätt påminner pensionsanstalten om fordringen, eller om pensionsanstalten betalar av fordringen eller på något annat sätt erkänner den eller om parterna t.ex. kommer överens om betalningsarrangemang. Preskriptionen av en fordran avbryts också genom rättsliga åtgärder enligt 11 § i preskriptionslagen. Efter att preskriptionen avbrutits börjar en ny fem år lång preskriptionstid löpa räknat från avbrytandet. En motsvarande ändring har också gjorts i 125 § i ArPL.

I enlighet med nuvarande rättspraxis hindrar bestämmelsen inte pensionsanstalten från att betala pension retroaktivt även för en längre tid. Bestämmelsen träder på samma sätt som i ArPL stegvis i kraft så att preskriptionstiden fortfarande är tio år under 2007 och 2008. Därefter förkortas preskriptionstiden årligen med ett år så att den 2013 är fem år.

107 §. *Återkrav av pension som betalats utan grund.* I paragrafen intas bestämmelserna i 18 § 1, 2, 4 och 5 mom. i APL om återkrav av pension som betalats utan grund. Dessa bestämmelser i APL tillämpas nu på företagare på grundval av 17 § i FöPL.

I 4 mom. föreskrivs om preskription av återkrav. Till denna del ändras de nuvarande bestämmelserna. En pension som betalats utan grund skall återkrävas inom fem år räk-

nat från den dag pensionen betalades ut. För närvarande är tiden tio år. När beslutet om återkrav har getts skall fordran indrivnas inom fem år efter det att beslutet gavs, om inte preskriptionen avbrutits innan dess. Från avbrytandet av preskriptionen börjar en ny fem år lång preskriptionstid löpa. Bestämmelsen träder stegvis i kraft så att under 2007 och 2008 kan en pension som betalats utan grund återkrävas för tio år. Därefter förkortas tiden årligen med ett år så att en pension som 2013 betalats utan grund kan återkrävas för fem år.

En motsvarande bestämmelse finns också i 126 § i ArPL.

108 §. Kvittning av pension som betalats utan grund. En pension som betalats utan grund kan återkrävas genom kvittning mot framtida pensionsposter. Från den pensionspost som i varje enskilt fall skall utbetalas får dock inte utan pensionstagarens medgivande dras av mer än en sjättedel. Är det fråga om det sammanlagda pensionsbeloppet som den sista pensionsanstalten betalar, betraktas som en sådan pensionspost det nämnda sammanlagda pensionsbeloppet. Bestämmelser om detta finns i gällande 18 § 3 mom. samt i slutdelen av 4 mom. i APL, som tillämpas på företagare på grundval av 17 § i FöPL. En motsvarande bestämmelse finns i 127 § i ArPL. I paragrafen har beaktats ändringen av lagen om beskattning av begränsat skattskyldig för inkomst och förmögenhet (1149/2005), varför källskatt inte längre nämns i paragrafen.

III AVDELNINGEN

BESTÄMMELSER OM ORDNANDE AV FÖRSÄKRING, ÄNDRINGSSÖKANDE OCH FÖRDELNING AV KOSTNADER

9 kap. **Ordnande av pensionsskydd och arbetspensionsförsäkringsavgift**

Ordnande av pensionsskydd

109 §. Ordnande av försäkring. Till paragrafen överförs i preciserad form gällande bestämmelser om ordnande av försäkring i 2 § 1 mom. i FöPL och i 1 § i FöPF. I paragrafen konstateras dessutom den hävdvunna

tillämpningspraxisen att försäkring skall upptas inom sex månader från det försäkrings-skyldigheten började. För denna tid uppbärs ännu ingen försummelseförhöjning. Om företagaren inte upptar försäkring inom sex månader läggs en förhöjning på grund av försummelse till arbetspensionsförsäkringsavgiften på basis av 122 §.

Försäkringen skall bestämmas att gälla all i lagen om pension för företagare avsedd företagverksamhet som företagaren bedriver, dock inte verksamhet som bedrivits innan försäkringen upptogs, om den redan har försäkrats enligt lagen om pension för företagare eller enligt FöPL.

Försäkring kan inte upptas efter företagarens död. I paragrafen föreskrivs inte längre om Pensionsskyddscentralens möjlighet att av särskilda skäl besluta att försäkring på yrkande av en delägare i dödsboet kan upptas efter företagarens död. Årligen har endast ett fåtal av dödsbo gjorda försäkringsansökningar förekommit. En försäkring har inte heller i dessa situationer nödvändigtvis blivit av, eftersom försäkringsavgifterna inte erlagts.

110 §. Försäkringsavtal. Paragrafen är ny och den motsvarar bestämmelsen i 142 § i ArPL. Pensionsskyddet ordnas i regel i ett arbetspensionsförsäkringsbolag genom att en försäkringsansökan lämnas in till bolaget. Närmare föreskrifter om verkställigheten av försäkringen meddelas i de av social- och hälsovårdsministeriet fastställda försäkringsvillkoren eller i de av Försäkringsinspektionen fastställda stadgarna för en pensionskassa.

111 §. Givande och avslutande av försäkring. Det föreslås att i början av 1 mom. intas den nuvarande bestämmelsen i 3 § 1 mom. i APL om att ett arbetspensionsförsäkringsbolag inte får vägra ge eller upprätthålla en hos bolaget sökt försäkring. Bestämmelsen i APL tillämpas nu på företagare på grundval av 17 § i FöPL. Ett arbetspensionsförsäkringsbolag är skyldigt att hålla försäkringen i kraft tills den sägs upp, om företagaren är försäkringsskyldig. På samma sätt som nu kan pensionsanstalten säga upp en i 113 § avsedd frivillig försäkring på det sätt som bestäms närmare i försäkringsvillkoren. Dessa situationer gäller företagarens insolvens samt försummelse att erlagga försäkringsavgifterna.

I 2 mom. konstateras som en precisering att försäkringen börjar räknat från den tidpunkt företagarens verksamhet enligt denna lag började, fastän försäkring kan upptas inom sex månader från det företagarens verksamhet inleddes. Försäkring kan dock inte upptas retroaktivt för längre tid än för det löpande kalenderåret och de tre närmast föregående kalenderåren. En bestämmelse om detta finns nu i 2 § 2 mom. i FöPL.

Till 3 mom. lyfts en bestämmelse i försäkringsvillkoren enligt vilken försäkringen upphör att gälla om det på basis av företagarens meddelande eller någon annan utredning framgår att företagaren har upphört med sin företagarens verksamhet, eller om han eller hon för övrigt inte längre är försäkringsskyldig t.ex. på grund av konkurs. Försäkringen avslutas från den tidpunkt vid vilken villkoren för försäkring inte längre uppfylls.

I 4 mom. föreskrivs i allmänna drag om avslutande av försäkringen genom uppsägning. Företagaren kan avsluta sin försäkring genom att skriftligen säga upp den senast tre månader före den dag försäkringen upphör. Försäkringen kan dock inte upphöra på grund av uppsägning förrän minst ett år har gått från att försäkringen trädde i kraft. Närmare bestämmelser om uppsägning av försäkring finns i de av social- och hälsovårdsministeriet godkända försäkringsvillkoren. En uppsägning av försäkringen befriar inte företagaren från försäkringsskyldighet enligt FöPL. Om en företagare som sagt upp sin försäkring fortsätter med en företagarens verksamhet som omfattas av lagen, måste han eller hon ordna sitt pensionsskydd i ett annat arbetspensionsförsäkringsbolag eller i en pensionskassa. Bestämmelsen finns nu i försäkringsvillkoren.

I 5 mom. intas också en bestämmelse enligt vilken pensionsanstalten kan avsluta försäkringen om företagaren är okänd. Bestämmelsen baserar sig på hävdvunnen tillämpningspraxis. Ett villkor är att en myndighet har konstaterat att företagarens adress är okänd. Så är i allmänhet fallet när en utsköningsmyndighet returnerar försäkringsavgiftsbetalningsuppsägningarna till pensionsanstalten med påskriften "okänd". Innan försäkringen avslutas bör pensionsanstalten försöka utreda företagarens adress med olika medel, bland

annat genom att kontakta utsköningsmyndigheten och utreda skatteuppgifterna. I sådana situationer har företagarens verksamhet ofta upphört eller företagaren flyttat utomlands. Det är oändamålsenligt att hålla kvar sådana försäkringar i försäkringsbeståndet eftersom de leder till ogrundade försäkringsavgiftsdebiteringar och felaktiga bokslutsuppgifter. Om den föreslagna bestämmelsen inte skulle finnas, kunde företagaren i efterskott kräva pensionsskydd genom att hänvisa till pensionsanstaltens skyldighet att hålla försäkringen i kraft även om företagaren själv har försummat sin anmälningskyldighet. Ett överklagbart beslut ges om avslutandet av försäkringen. Beslutet kan delges som offentlig delgivning i Officiella tidningen.

112 §. Fastställande och justering av arbetsinkomsten. Till 1 mom. överförs den gällande bestämmelsen i 7 § 2 mom. i FöPL om fastställande av arbetsinkomsten. Dessutom förtydligas bestämmelsen så att arbetsinkomsten motsvarar värdet av företagarens arbetsinsats. Om företagaren har flera företagarens verksamheter, fastställs en arbetsinkomst för honom eller henne som uppskattas utifrån den arbetsinsats som totalt åtgår till dessa företagarens verksamheter.

Den övre gränsen för arbetsinkomsten justeras till 125 000 euro (index för 2004). I index för 2006 är den övre gränsen för arbetsinkomsten 132 875 euro. Den övre gränsen för arbetsinkomsten fastställdes till 50 000 mark år 1970. År 2004 var den övre gränsen för arbetsinkomsten 91 820,40 euro. Det är motiverat att höja den övre gränsen för FöPL-arbetsinkomsten, eftersom gränsen släpar efter med 20 procent i jämförelse med hur löntagarnas medelinkomster har utvecklats. Eftersom den övre gränsen i fortsättningen varje år höjs med en lönekoeficient, som till 80 procent påverkas av inkomstnivåutvecklingen, kommer den övre gränsen med tiden att släpa efter i jämförelse med inkomstnivåutvecklingen. Därför bör förhöjningen av den övre gränsen i det här skedet vara tillräcklig.

Till 2 mom. överförs i preciserad form den gällande bestämmelsen om justering av arbetsinkomsten i 7 § 3 mom. i FöPL. Arbetsinkomsten kan inte justeras retroaktivt, förutom vid en invalidpensionsituation. Efter la-

gens ikraftträdande beviljas en deltidspension inte längre retroaktivt. Därför innehåller paragrafen inte längre bestämmelse om möjlighet att justera arbetsinkomsten retroaktivt på grund av deltidspension.

113 §. *Försäkrande av företagare som inte uppfyller den nedre gränsen för försäkring samt av företagare som får ålderspension.* Till paragrafen överförs i preciserad form gällande bestämmelsen i 11 § i FöPL om en företagares möjlighet att uppta försäkring fastän den nedre gränsen för försäkring inte uppfylls eller i fall där han eller hon redan får ålderspension.

Arbetspensionsförsäkringsavgift

114 §. *Arbetspensionsförsäkringsavgift.* Till paragrafen överförs i preciserad form gällande bestämmelsen i 9 § 1 och 3 mom. i FöPL om företagarens skyldighet att betala arbetspensionsförsäkringsavgift. I lagen används för försäkringsavgift den enhetliga termen arbetspensionsförsäkringsavgift.

115 §. *Nedsatt avgift för nyetablerad företagare.* Till paragrafen överförs i preciserad form de gällande bestämmelserna i 9 § 2 mom. och 12 § 3 mom. i FöPL om nedsatt avgift för företagare som börjar sin verksamhet.

116 §. *Tillskottsarbetspensionsförsäkringsavgift och nedsatt arbetspensionsförsäkringsavgift.* Till paragrafen överförs i preciserad form de gällande bestämmelserna i 7 § 4-6 mom. i FöPL om företagarens möjlighet att betala tillskottsarbetspensionsförsäkringsavgift eller nedsatt arbetspensionsförsäkringsavgift då företagarens verksamhetens resultat varierar.

117 §. *Situationer då företagaren inte har rätt att betala tillskottsarbetspensionsförsäkringsavgift eller nedsatt arbetspensionsförsäkringsavgift.* Till paragrafen överförs i preciserad form de gällande bestämmelserna i 7 § 9 mom. i FöPL om i vilka situationer en företagare inte har rätt att betala tillskottsarbetspensionsförsäkringsavgift eller nedsatt arbetspensionsförsäkringsavgift. Obetalda arbetspensionsförsäkringsavgifter som redan har preskriberats är inget hinder för denna rätt.

118 §. *Företagarens ansvar för arbetspen-*

sionsförsäkringsavgift. I 1 mom. konstateras att företagaren personligen svarar för en arbetspensionsförsäkringsavgift.

Till 2 och 3 mom. har i preciserad form överförts den gällande bestämmelsen i 9 § 4 mom. i FöPL om att företagaren också svarar såsom för egen skuld för i hans eller hennes företag arbetande familjemedlemmars FöPL-arbetspensionsförsäkringsavgifter.

Detta kommer i fråga närmast i fall, där företagarens verksamhet bedrivs som yrkesutövare eller som firma. En make som deltar i företagarens verksamhet och arbetar där utan lön samt ett i samma hushåll boende barn betraktas då också som företagare, även om företaget bara är i den ena makens namn eftersom det anses att familjen arbetar för gemensam räkning. Bestämmelsen tillämpas inte om företagarens verksamhet bedrivs i form av en sammanslutning eller ett samfund, varvid företagarens ställning bestäms utgående från 3 §.

Om företagarens verksamhet bedrivs i form av en sammanslutning eller ett samfund, svarar sammanslutningen eller samfundet för sina delägares på nämnda verksamhet grundade arbetspensionsförsäkringsavgifter såsom för egen skuld. Om företaget är ett personbolag (öppet bolag eller kommanditbolag) svarar bolagsmännen för varandras FöPL-arbetspensionsförsäkringsavgifter på samma sätt som de är gemensamt ansvariga för bolagets alla förpliktelser. Pensionsanstalten skall på begäran lämna ovan avsedda personer, sammanslutningar och samfund de uppgifter som inverkar på ansvaret.

119 §. *Preskription av arbetspensionsförsäkringsavgift.* Till paragrafen överförs i preciserad form den gällande bestämmelsen i 12 § 6 mom. i FöPL om att en arbetspensionsförsäkringsavgift preskriberas inom fem år. En företagare kan dock inte försäkras retroaktivt för längre tid än tre år. Om pensionsanstaltens rätt att få arbetspensionsförsäkringsavgiften har preskriberats, minskar de utestående arbetspensionsförsäkringsavgifterna den totala arbetsinkomsten i enlighet med 67 § 3 mom. i lagen om pension för företagare när den totala arbetsinkomsten räknas ut.

120 §. *Utsökning av arbetspensionsförsäkringsavgift.* Till paragrafen överförs den nuvarande bestämmelsen i 19 § 1 mom. i APL,

enligt vilken en arbetspensionsförsäkringsavgift som avses i denna lag jämte dröjsmålsränta som påförts den får utmätas utan dom eller beslut på det sätt som bestäms i lagen om indrivning av skatter och avgifter i utsokningsväg. Bestämmelsen i APL tillämpas nu på företagare på grundval av 17 § i FöPL. Till paragrafen har som precisering också lagts till förhöjd arbetspensionsförsäkringsavgift.

I 2 mom. konstateras den bestämmelse, som nu finns i 12 § 6 mom. i lagen om pension för lantbruksföretagare och som pensionsanstalterna för närvarande tillämpar i praktiken även vid indrivning av arbetspensionsförsäkringsavgifter enligt lagen om pension för företagare. Bestämmelsen tillåter pensionsanstalten att avbryta uppbörderna av arbetspensionsförsäkringsavgifter, förhöjda arbetspensionsförsäkringsavgifter samt dröjsmålsförhöjning som påförts dem, om företagaren har anhängiggjort en ansökan om ändring eller en pensionsansökan, som kan inverka på arbetspensionsförsäkringsavgiftens belopp. Bestämmelsen är inte tvingande och därför har den försäkrade ingen rätt att kräva att indrivningen avbryts, och beslut om avbrytande av indrivningen ges inte heller. Ett typiskt fall där ett avbrytande av indrivningen kommer i fråga är då en person enligt pensionsanstaltens uppfattning har rätt till invalidpension, men beslut kan inte genast ges exempelvis av den orsaken att alla avgifter som inverkar på pensionens belopp inte genast står till förfogande.

Ett avbrytande av indrivningen innebär exempelvis att arbetspensionsförsäkringsavgifter inte skickas till indrivning i utsokningsväg eller överförs till en indrivningsbyrå fastän den försäkrade inte betalar dem. Om en arbetspensionsförsäkringsavgift redan indrivs i utsokningsväg, kan pensionsanstalten meddela utsokningsmyndigheten att indrivningsåtgärderna inte behöver fullföljas. Även om pensionsanstalten avbryter indrivningen av arbetspensionsförsäkringsavgifterna har detta ingen inverkan på den försäkrades betalningsskyldighet, om hans eller hennes ansökan eller besvär inte är framgångsrika. Oavsett avbrytande av indrivningen skickar pensionsanstalten i normal ordning till den försäkrade nya arbetspensionsförsäkringsav-

giftsanvisningar som förfaller till betalning. Normal dröjsmålsränta beräknas även på de arbetspensionsförsäkringsavgifter för vilka betalningstiden gått ut.

121 §. Preskription av återbetalning av arbetspensionsförsäkringsavgift som betalats utan grund. Paragrafen är ny. En motsvarande bestämmelse finns i 162 § i ArPL. Om företagaren betalat en arbetspensionsförsäkringsavgift utan grund preskriberas återbetalningen av den inom fem år från den dag då arbetspensionsförsäkringsavgiften betalades. Preskriptionen kan avbrytas på det sätt som föreskrivs i lagen om preskription av skulder och efter det börjar en ny fem år lång preskriptionstid.

122 §. Förhöjning på grund av försummelse. I paragrafen föreskrivs vilka följderna är om företagaren försummar sin skyldighet att uppta försäkring enligt denna lag inom den utsatta tiden. I 13 kap. föreskrivs om situationer, där företagaren försummar sin försäkringsskyldighet enligt denna lag helt och hållet.

Pensionsanstalten kan på grundval av uppskattning påföra företagaren en högst till det dubbla beloppet förhöjd arbetspensionsförsäkringsavgift, om företagaren inte upptar försäkring inom sex månader från det försäkringsskyldigheten började. Företagarens rättsskydd förbättras så att pensionsanstalten på begäran skall ge företagaren ett överklagbart beslut om den förhöjda arbetspensionsförsäkringsavgiften. Bestämmelser om förhöjning på grund av försummelse finns nu i 12 § 4 mom. i FöPL. En motsvarande bestämmelse finns i 163 § i ArPL.

123 §. Dröjsmålsränta på arbetspensionsförsäkringsavgift. Till innehållet motsvarar paragrafen den nuvarande tillämpningspraxisen. Enligt den skall en fördröjd arbetspensionsförsäkringsavgift påföras en dröjsmålsränta enligt den räntefot som avses i 4 § 1 mom. i räntelagen. En motsvarande bestämmelse finns i 164 § i ArPL.

10 kap. Ändringssökande

124 §. Sökande av ändring. I paragrafen föreslås en bestämmelse där besvärinstanserna uppräknas i 1 mom. I 1 mom. föreskrivs

dessutom om antalet och förordnandet av sådana medlemmar i besvärnsämnden för arbetspensionsärenden som är insatta i förhållandena inom arbetslivet och förtrogna med företagaverksamhet. Bestämmelsen motsvarar gällande 20 § 1 mom. i APL, som tillämpas på företagare på grundval av 17 § i FöPL. Till övriga delar föreskrivs om besvärnsämnden för arbetspensionsärenden i lagen om besvärnsämnden för arbetspensionsärenden.

I 2 mom. konstateras att en part genom skriftliga besvär får söka ändring hos besvärnsämnden för arbetspensionsärenden i ett beslut som en pensionsanstalt eller Pensionsskyddscentralen gett, om inte något annat särskilt föreskrivs i denna lag. Med part avses den fysiska eller juridiska person om vars intresse, rätt eller skyldighet beslut har fattats i ärendet eller vars rättsliga eller ekonomiska intressen avgörandet direkt påverkar. Vem som är part varierar beroende på vilket ärende som avgörs genom beslutet. En pensionsanstalt kan också i vissa ärenden vara part.

I 3 mom. föreskrivs om en parts rätt att genom besvär söka ändring hos försäkringsdomstolen i ett beslut som besvärnsämnden för arbetspensionsärenden har gett. Till sitt sakinnehåll motsvarar bestämmelserna i de föreslagna 2 och 3 mom. motsvarande bestämmelser i gällande 21 § 1-3 mom. i APL, som tillämpas på företagare på grundval av 17 § i FöPL.

Motsvarande bestämmelser finns i 128 § i APL.

125 §. Sökande av ändring i den sista pensionsanstaltens beslutssammanställning och i det sammanfattande meddelandet om EU-besluten. På en beslutssammanställning som en pensionsanstalt gett i egenskap av sista pensionsanstalt tillämpas samma bestämmelser som i fråga om beslut. Bestämmelserna om sökande av ändring, verkställighet av beslut, rättelse av beslut och undanröjande av beslut gäller därför även beslutssammanställning, som en pensionsanstalt inom den privata sektorn ger i egenskap av sista pensionsanstalt. Om en pensionsanstalts beslut ingår i den beslutssammanställning som en pensionsanstalt inom den offentliga sektorn har gett i egenskap av sista pensionsanstalt, söks ändring i beslutssammanställningen och behandlas besvärärendet enligt vad som be-

stäms i pensionslagarna för den offentliga sektorn. En motsvarande bestämmelse finns nu i 21 § 5 mom. i APL, som tillämpas på företagare på grundval av 17 § i FöPL.

Till 2 mom. överförs bestämmelsen i 21 § 3 mom. i APL, som trädde i kraft från ingången av 2006 och enligt vilken ändring i ett beslut genom vilket invalidpension förvägrats får sökas utan att vänta på det sammanfattande meddelandet. Bestämmelsen i APL tillämpas nu på företagare på grundval av 17 § i FöPL.

Motsvarande bestämmelser finns i 129 § i ArPL.

126 §. Tid för sökande av ändring. Till paragrafen överförs bestämmelserna om tiden för sökande av ändring som finns i 21 § 1 och 4 mom. i APL. Bestämmelserna i APL tillämpas nu på företagare på grundval av 17 § i FöPL.

Motsvarande bestämmelser finns i 130 § i ArPL.

127 §. Grundbesvär över debitering. Till paragrafen överförs bestämmelsen i 22 § i APL om grundbesvär över debitering. Bestämmelsen i APL tillämpas nu på företagare på grundval av 17 § i FöPL. Om grundbesvär anförs med anledning av utmätning, gäller enligt 2 mom. dessutom vad som i lagen om indrivning av skatter och avgifter i utskönningsväg bestäms om grundbesvär. Den som anför grundbesvär kan sålunda ansöka om att verkställigheten avbryts. Ansökan om avbrytande av verkställigheten inlämnas till utmätningsmannen, som överlämnar handlingarna till besvärnsämnden för arbetspensionsärenden.

En motsvarande bestämmelse finns i 131 § i ArPL.

128 §. Inlämnande av besvärsskrift. Till paragrafen fogas bestämmelsen i 21 a § 1 mom. i APL om till vilken instans besvärsskrivelsen skall inlämnas. Bestämmelsen i APL tillämpas nu på företagare på grundval av 17 § i FöPL. En motsvarande bestämmelse finns i 132 § i ArPL.

129 §. Rättelse av beslut i samband med sökande av ändring. Ett besvärärende behandlas alltid först som en självrättelse i den pensionsanstalt som gett beslutet eller i Pensionskyddscentralen. Om yrkandena till alla delar kan godkännas ger pensionsanstalten

eller Pensionsskyddscentralen ett rättelsebeslut i ärendet. En part har rätt att söka ändring i ett sådant beslut. Om pensionsanstalten eller Pensionsskyddscentralen endast delvis godkänner yrkandena, ger den ett interimistiskt beslut i ärendet, i vilket ändring inte får sökas. En motsvarande bestämmelse finns nu i 21 a § 2 och 3 mom. i APL, som tillämpas på företagare på grundval av 17 § i FöPL.

I 2 och 3 mom. föreskrivs om förfarandet då fråga är om beslutssammanställning som getts av en pensionsanstalt i egenskap av sista pensionsanstalt. Pensionsanstalten inom den privata sektorn skall i egenskap av sista pensionsanstalt alltid innan ärendet behandlas begära ett utlåtande av respektive pensionsanstalt inom den offentliga sektorn till den del besvären gäller pensionsskydd som sköts av pensionsanstalten inom den offentliga sektorn. Gäller besvären enbart bedömning av arbetsförmågan behövs dock inte något utlåtande. Om samtliga pensionsanstalter vilkas beslut besvären gäller godkänner ändringssökandens yrkanden, ger den sista pensionsanstalten en ny, rättad beslutssammanställning. Även i sådana fall, där besvären enbart gäller bedömning av arbetsförmågan och den sista pensionsanstalten godkänner de yrkanden som framställts i besvärsskrivelsen, ger den sista pensionsanstalten en ny rättad beslutssammanställning, i vilken en part har rätt att söka ändring. Motsvarande bestämmelser finns nu i 21 a § 5—7 mom. i APL, som tillämpas på företagare på grundval av 17 § i FöPL.

Motsvarande bestämmelser finns i 133 § i ArPL.

130 §. Överföring av besvär till besvärinstans. Om pensionsanstalten eller Pensionsskyddscentralen inte rättar det överklagade beslutet skall pensionsanstalten eller Pensionsskyddscentralen överföra besvären jämte sitt utlåtande om besvären till besvärnämnden för arbetspensionsärenden. Med besvär avses förutom den egentliga besvärsskrivelsen även handlingar som anknyter till besvären. En motsvarande bestämmelse finns nu i början av 21 a § 3 mom. i APL, som tillämpas på företagare på grundval av 17 § i FöPL.

I 2 mom. föreskrivs om en situation, där pensionsanstalten eller Pensionsskyddscentralen

godkänner ändringssökandens yrkanden efter det att besvärsskrivelsen har inlämnats till besvärinstansen. Till den del pensionsanstalten eller Pensionsskyddscentralen godkänner de framställda yrkandena kan pensionsanstalten eller Pensionsskyddscentralen ge ett interimistiskt beslut i ärendet. Besvärinstansen skall utan dröjsmål underlättas om det interimistiska beslutet. I det interimistiska beslutet får ändring inte särskilt sökas. En motsvarande bestämmelse finns nu i slutdelen av 21 a § 3 mom. i APL, som tillämpas på företagare på grundval av 17 § i FöPL.

Pensionsanstalten eller Pensionsskyddscentralen kan avvika från den tidsfrist på 30 dagar som avses i 1 mom., om inhämtandet av tilläggsutredning som krävs med anledning av besvären förutsätter detta. Besvärsskrivelsen och utlåtandet skall dock alltid sändas till besvärinstansen senast inom 60 dagar från besvärstidens utgång. En motsvarande bestämmelse finns nu i 21 a § 4 mom. i APL, som tillämpas på företagare på grundval av 17 § i FöPL.

Eftersom den sista pensionsanstalten i andra ärenden än sådana som enbart gäller bedömning av arbetsförmågan alltid innan ärendet behandlas skall begära ett utlåtande av respektive pensionsanstalt inom den offentliga sektorn till den del besvären gäller pensionsskydd som sköts av pensionsanstalten inom den offentliga sektorn, har den sista pensionsanstalten 60 dagar på sig att behandla ett sådant ärende. Om någon av de pensionsanstalter inom den offentliga sektorn som lämnat utlåtande inte rättar sitt beslut i enlighet med ändringssökandens yrkanden, skall besvärsskrivelsen jämte utlåtanden som getts med anledning av den tillställas besvärinstansen inom 60 dagar från besvärstidens utgång. En motsvarande bestämmelse finns nu i slutet av 21 a § 6 mom. i APL, som tillämpas på företagare på grundval av 17 § i FöPL.

Motsvarande bestämmelser finns i 134 § i ArPL.

131 §. Besvär som inkommit efter besvärstidens utgång. Besvär kan tas upp till behandling även om de inlämnats efter den utsatta tiden, om det finns vägande orsaker till förseningen. En motsvarande bestämmelse

finns nu i 21 c § i APL, som tillämpas på företagare på grundval av 17 § i FöPL. Motsvarande bestämmelser finns i 135 § i ArPL.

132 §. Verkställighet av beslut. Till paragrafen överförs i preciserad form gällande bestämmelser i 21 b § 1 och 2 mom. i APL om verkställighet av beslut, som tillämpas på företagare på grundval av 17 § i FöPL. Motsvarande bestämmelser finns i 136 § i ArPL.

133 §. Rättelse av skriv- eller räknefel. Till paragrafen överförs bestämmelsen i 21 e § 2 mom. i APL om rättelse av skriv- eller räknefel. Bestämmelsen i APL tillämpas nu på företagare på grundval av 17 § i FöPL. Motsvarande bestämmelse finns i 137 § i ArPL.

134 §. Rättelse av sakfel. Till paragrafen överförs bestämmelsen i 21 e § 1 mom. i APL om rättelse av sakfel. Bestämmelsen i APL tillämpas nu på företagare på grundval av 17 § i FöPL. Paragrafen kan även tillämpas på beslut om fastställande av arbetsinkomst. Motsvarande bestämmelse finns i 138 § i ArPL.

135 §. Rättelse av lagakraftvunnet beslut på basis av ny utredning. Pensionsanstalten skall pröva ett ärende som avgjorts genom ett lagakraftvunnet beslut på nytt, om ny utredning framkommer i ärendet. I enlighet med den föreslagna 31 § gäller vad som här bestäms om pension även rehabiliteringspenning och rehabiliteringstillägg. En motsvarande bestämmelse finns nu i 21 d § 2 mom. i APL, som tillämpas på företagare på grundval av 17 § i FöPL. En motsvarande bestämmelse finns i 139 § i ArPL.

136 §. Undanröjande av ett lagakraftvunnet beslut. I paragrafen föreskrivs om undanröjande av en pensionsanstalts och Pensionsskyddscentralens beslut. Enligt 1 mom. kan besvärnämnden för arbetspensionsärenden undanröja ett lagakraftvunnet beslut eller en beslutssammansättning som en pensionsanstalt gett eller ett lagakraftvunnet beslut som Pensionskyddscentralen har gett. För närvarande har försäkringsdomstolen denna befogenhet. Årligen inlämnas totalt cirka 2 500 ansökningar om undanröjande av beslut till försäkringsdomstolen för behandling. Av dem godkänner försäkringsdomstolen ungefär 80 procent. En stor del av avslagen på dessa ansökningar beror på att beslutet hade kunnat rättas i den anstalt som gett beslutet

utan att ansöka om undanröjande av beslutet i fråga. Av processekonomiska skäl är det ändamålsenligt att ansökningarna om undanröjande av pensionsanstaltens och Pensionskyddscentralens beslut behandlas redan i den första besvärinstansen, dvs. i besvärnämnden för arbetspensionsärenden. För att garantera parternas rättsskydd får ändring i besvärnämndens beslut med anledning av ett yrkande om undanröjande av beslut sökas hos försäkringsdomstolen. En motsvarande ändring har även gjorts i 140 § i APL.

Om ett lagakraftvunnet beslut grundar sig på oriktig eller bristfällig utredning eller är uppenbart lagstridigt, kan besvärnämnden för arbetspensionsärenden undanröja beslutet. Pensionsanstalten eller en part kan yrka på att beslutet undanröjs. Besvärnämnden för arbetspensionsärenden skall ge parterna tillfälle att bli hörda innan ärendet avgörs. En motsvarande bestämmelse som gäller försäkringsdomstolen finns nu i 21 d § 1 mom. i APL, som tillämpas på företagare på grundval av 17 § i FöPL.

I 2 mom. föreskrivs om undanröjande av ett beslut som getts av besvärnämnden för arbetspensionsärenden. Bestämmelsen är ny och motsvarar bestämmelsen i ArPL. En part kan ansöka om undanröjande av besvärnämndens beslut hos försäkringsdomstolen under samma förutsättningar som undanröjande av en pensionsanstalts beslut kan sökas hos besvärnämnden. På så sätt avgör besvärnämnden inte ett yrkande som gäller undanröjande av sitt eget beslut, utan ärendet avgörs av den högsta besvärinstansen för arbetspensionsärenden, försäkringsdomstolen. Försäkringsdomstolen kan även undanröja sitt eget beslut.

Om pensionsanstalten yrkar på att ett beslut skall undanröjas, kan den enligt 3 mom. avbryta utbetalningen av pensionen eller betala denna enligt sitt yrkande till dess ärendet har avgjorts på nytt. En motsvarande bestämmelse finns nu i 21 d § 1 mom. i APL, som tillämpas på företagare på grundval av 17 § i FöPL. En motsvarande bestämmelse finns i 140 § i ArPL.

Ansökan om undanröjande av ett beslut skall göras inom fem år från det att beslutet har vunnit laga kraft. Av särskilt vägande skäl kan ett beslut undanröjas på ansökan

som gjorts även efter det fem år har gått sedan beslutet har vunnit laga kraft.

11 kap. **Villkoren och beräkningsgrunderna för en pensionsförsäkring samt fördelningen av kostnaderna mellan pensionsanstalterna**

137 §. Villkoren och beräkningsgrunderna för en pensionsförsäkring. I paragrafen konstateras att på villkoren och beräkningsgrunderna för en pensionsförsäkring tillämpas vad som i lagen om pension för arbetstagare föreskrivs i 165 §, 166 § 1 mom., 167 och 172 §. Nämnda bestämmelser i ArPL gäller bl.a. enhetlighet i fråga om villkor och beräkningsgrunder, pensionsanstalternas samarbete i beredningen av försäkringsvillkor och beräkningsgrunder samt att fastställelse av villkoren och beräkningsgrunderna skall sökas hos social- och hälsovårdsministeriet.

138 §. Försäkringspremieansvar. Till paragrafen överförs de gällande bestämmelserna om försäkringspremieansvar i 10 § 1 och 4 mom. i FöPL. Bestämmelsen preciseras så att det i paragrafen konstateras närmare vilka medel som skall tas upp som försäkringspremieansvar. Till försäkringspremieansvaret fogas inte den andel som hör till finansieringen av oavlönade tider. I pensioner som finansieras genom försäkringspremieansvaret medräknas inte pensionsandelar som intjänats för oavlönad tid, eftersom de finansieras skilt på det sätt som föreskrivs i 144 § 3 mom. i lagen om pension för företagare.

139 §. Pensionsanstalternas ömsesidiga ansvar för pensioner och rehabiliteringskostnader. Till paragrafen överförs i preciserad form den gällande bestämmelsen i 10 § 2 mom. i FöPL om pensionsanstalternas ömsesidiga ansvar. Som belopp för en rehabiliteringspenning enligt denna lag betraktas det totala beloppet av den rehabiliteringspenning som pensionsanstalten betalat. Från rehabiliteringspenningen avskiljs härvid inte heller oavlönade tider eller förmån som intjänats enligt särskild lag.

I 3 mom. konstateras att pensionsanstalterna svarar för pensionsdel som intjänats för oavlönad tid på det sätt som föreskrivs i 178 § i ArPL. Bestämmelsen finns nu i 12 §

1 mom. 6 punkten i APL, till vilken hänvisas i 17 § i FöPL.

140 §. Statens deltagande i kostnaderna. Enligt paragrafen svarar staten för de kostnader för företagarnas pensionsskydd, som pensionsanstalternas försäkringspremieansvar inte räcker till för. Närmare bestämmelser om betalning av statens andel och förskott utfärdas genom förordning av statsrådet. Bestämmelserna finns nu i 10 § 2 mom. i FöPL och i 17 a § i FöPF.

141 §. Pensionsanstalts ansvar för Pensionsskyddscentralens kostnader samt till följd av en pensionsanstalts konkurs. I 1 mom. konstateras att pensionsanstalterna svarar för Pensionsskyddscentralens kostnader på det sätt som föreskrivs i 180 § i ArPL. Bestämmelsen finns nu i 12 § 1 mom. 5 punkten i APL, till vilken hänvisas i 17 § i FöPL, samt i 17 § 1 mom. i APF, till vilken hänvisas i 17 § i FöPF.

I 2 mom. konstateras att om en ansvarsfördelningsprestation som förfallit blir obetald på grund av en pensionsanstalts konkurs, svarar pensionsanstalterna gemensamt för den. Om detta föreskrivs närmare i 181 § i ArPL. Bestämmelsen finns nu i 12 § 4 mom. i APL, till vilket hänvisas i 17 § i FöPL. Om underskottet är ringa täcks det i första hand med berörda pensionsanstalts medel. I beräkningsgrunderna definieras när underskottet är ringa.

142 §. Utredning av kostnader och beslut om kostnadsfördelning. I paragrafen hänvisas till bestämmelserna i ArPL om utredning av kostnader och beslut om kostnadsfördelning. Bestämmelser om utredning av kostnader finns nu i 14 § 1 mom. 3 punkten och i 12 d § i APL, som tillämpas på företagare på grundval av 17 § i FöPL. Bestämmelsen om givande av beslut är ny, men baserar sig på hävdvunnen praxis.

12 kap **Tillsynen över ordnandet av försäkring**

143 §. Den allmänna tillsynen över ordnandet av försäkring samt tvångsförsäkring. Paragrafen är delvis ny. I 1 mom. föreskrivs om Pensionsskyddscentralens övervakningskyldighet. Pensionsskyddscentralen har till uppgift att övervaka att företagarna fullgör

sin skyldighet att ordna försäkring. Målet är att förebygga, observera och så snart som möjligt utreda försummelser. Övervakningen utförs i första hand genom att jämföra uppgifterna i olika register. Befogenheten att övervaka fördelas mellan Pensionskyddscentralen och pensionsanstalterna så att pensionsanstalterna övervakar att deras egna kunder fullgör sin försäkringsskyldighet medan Pensionsanstaltens övervakning är av allmän karaktär som i första hand inriktas på företagare som försummat sin försäkringsskyldighet.

i 2 mom. föreskrivs om tvångsförsäkring för en företagare. Om en företagare försummar sin skyldighet att uppta försäkring och inte rättar till försummelsen inom en tid som Pensionskyddscentralen föreskriver, tar Pensionskyddscentralen pensionsförsäkringen på företagarens bekostnad i en pensionsanstalt som Pensionskyddscentralen väljer. Pensionskyddscentralen ger ett beslut om tvångsförsäkringen, i vilket ändring får sökas.

Pensionsanstalten kan för tiden för försummelsen ta ut en arbetspensionsförsäkringsavgift förhöjd till högst det dubbla beloppet. Företagarens rättsskydd förbättras genom att ett överklagbart beslut om den förhöjda arbetspensionsförsäkringsavgiften måste ges, om företagaren så begär. Bestämmelser om tvångsförsäkring och försummelseförhöjning finns nu i 12 § 1—4 mom. i FöPL.

144 §. Pensionsanstalternas skyldighet att utöva tillsyn. I paragrafen föreskrivs om pensionsanstaltens skyldighet att utöva tillsyn. Pensionsanstalterna övervakar försäkrandet av sina kunder i huvudsak via skötseln av försäkringarna. Pensionsanstalterna och Pensionskyddscentralen kan dock komma överens om den närmare verkställigheten av tillsynen.

145 §. Pensionskyddscentralens och pensionsanstalternas inspektionsrätt. Pensionskyddscentralen och pensionsanstalterna har rätt att företa en inspektion i företagarens lokaler och att vidta andra tillsynsåtgärder för att utreda om företagaren har fullgjort sina skyldigheter enligt denna lag. Behov av andra tillsynsåtgärder finns om det material som behövs inte finns i företagarens lokaler, utan

exempelvis hos en bokföringsbyrå eller i ett annat företag som företagaren har och som de facto har hand om förvaltningen av det företag som är föremål för inspektionen. Företagaren skall vid inspektionen förete för pensionsanstalten eller Pensionskyddscentralen allt material som kan inverka på företagarens skyldighet att ta försäkring enligt denna lag. Pensionsanstalterna och Pensionskyddscentralen har rätt att få handräckning av polisen och andra myndigheter för att kunna företa inspektioner. Bara polisen och skattemyndigheten får företa en inspektion i företagarens bostad. Bestämmelsen motsvarar 188 § i ArPL.

IV AVDELNINGEN

SÄRSKILDA FÖRESKRIFTER

13 kap. Utlämnande, erhållande och hemlighållande av uppgifter

146 §. Tillämpliga bestämmelser. Till paragrafen överförs, språkligt preciserade men till innehållet oförändrade, bestämmelserna i 17 d § 1 och 2 mom. i APL om vilka lagar som skall tillämpas på offentligheten i fråga om handlingar och verksamhet. Bestämmelserna tillämpas nu på företagare på grundval av 17 § i FöPL. Lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1999; nedan offentlighetslagen) tillämpas på offentligheten i fråga om pensionsanstalternas och Pensionskyddscentralens handlingar och verksamhet till den del pensionsanstalterna och Pensionskyddscentralen utövar offentlig makt. Om undantag från detta bestäms särskilt genom lag. I 2 mom. föreskrivs om de bestämmelser i offentlighetslagen som tillämpas i pensionsanstalterna och Pensionskyddscentralen då de utför uppgifter som hänför sig till verkställigheten av denna lag också då pensionsanstalterna eller Pensionskyddscentralen inte utövar offentlig makt. I uppgifter som hänför sig till verkställigheten av denna lag iakttas i arbetspensionsförsäkringsbolagen, pensionskassorna och pensionsstiftelserna inte vad som i lagen om försäkringsbolag, lagen om pensionsstiftelser eller lagen om försäkringskassor föreskrivs om utlämnande, erhållande och hemlighållande

av uppgifter. När det är fråga om verkställigheten av denna lag skall bestämmelserna i denna lag också till denna del tillämpas. Bestämmelsen motsvarar 191 § i ArPL.

I detta kapitel föreskrivs om de bestämmelser om utlämnande, erhållande och hemlighållande av uppgifter som berör företagaren själv. När det är fråga om utlämnande och erhållande av uppgifter mellan pensionsanstalterna och myndigheterna är det inte nödvändigt att föreskriva skilt om detta i denna lag till den del bestämmelserna i ArPL är likadana. När det gäller dessa paragrafer hänvisas därför i denna lag till bestämmelserna i ArPL.

147 §. Uppgifter om en företagares ekonomiska ställning. Enligt offentlighetslagen är handlingar som innehåller uppgifter om en privat affärs- eller yrkeshemlighet sekretessbelagda. Enligt motiveringen till propositionen om offentlighetslagen är begreppet affärs- eller yrkeshemlighet rätt snävt. Handlingar som gäller någon annan motsvarande omständighet som har samband med privat näringsverksamhet är sekretessbelagda bara om utlämnandet av uppgifter ur en sådan handling skulle medföra ekonomisk skada för näringsidkaren. Med stöd av offentlighetslagen är andra uppgifter om en företagare än sådana som innehåller en affärs- eller yrkeshemlighet och som en pensionsanstalt får i samband med verkställigheten av lagen om pension för företagare således i regel offentliga. När det gäller uppgifter som fås i samband med verkställigheten av lagen om pension för företagare och som gäller företagarens ekonomiska ställning finns det ändå inget allmänt behov av offentlighet. Bestämmelsen i 17 d § 2 mom. i APL överförs därför språkligt preciserad, men med oförändrat innehåll, till 1 mom. Enligt bestämmelsen är också sådana handlingar och uppgifter sekretessbelagda som grundar sig på verkställigheten av denna lag och som gäller företagarens ekonomiska ställning. Bestämmelsen i APL tillämpas nu på grundval av 17 § i FöPL.

Det föreslagna 2 mom. är nytt. För att pensionsanstalterna och Pensionsskyddscentralen effektivt skall kunna sköta tillsynen över ordnandet av försäkring enligt denna lag behöver de uppgifter om företagarens eventuella tidigare betalningsstörningar. Därför före-

slås i paragrafen en bestämmelse enligt vilken pensionsanstalterna och Pensionsskyddscentralen har rätt att, utan hinder av sekretessbestämmelserna och andra begränsningar som gäller erhållande av uppgifter, lämna ut uppgifter om en företagares försummelser av fördran som grundar sig på en i denna lag avsedd försäkring till andra pensionsanstalter och till Pensionsskyddscentralen. En motsvarande bestämmelse finns i 192 § i ArPL.

148 §. Företagarnas och de pensionssökandes rätt att få uppgifter. Till 1 mom. överförs med preciserad ordalydelse bestämmelsen i 17 e § 1 mom. i APL om en företagares rätt att få uppgifter. Till 2 mom. överförs i preciserad form bestämmelsen i 17 j § i APL om pensionsanstaltens skyldighet att på förhand informera de pensionssökande om var uppgifter om dem finns att få och vart uppgifterna i regel kan lämnas ut. Information kan ges på pensionsansökningsblanketter eller på något annat motsvarande sätt. Förenämnda bestämmelser i APL tillämpas nu på företagare på grundval av 17 § i FöPL. En motsvarande bestämmelse finns i 193 § i ArPL.

149 §. Företagarnas skyldighet att lämna uppgifter. Till paragrafen överförs gällande bestämmelse i 17 § 5 mom. i FöPL om företagarnas skyldighet att lämna uppgifter.

Till 2 mom. överförs gällande bestämmelse i 17 § 6 mom. i FöPL om att pensionsanstalten kan kräva att företagaren lämnar en utredning över de omständigheter som inverkar på ordnandet av försäkring.

**150 §. Pensionstagarens utredning om omständigheter i anslutning till pensionens be-
lopp och pensionsrätten.** Till paragrafen överförs den allmänna bestämmelsen i 17 b § 6 mom. i APL om pensionstagarens anmälningskyldighet, som nu tillämpas på företagare på grundval av 17 § i FöPL. På de ställen i 3 kap. som gäller respektive pensionsslag föreskrivs vilken typ av ändringar pensionstagaren skall underrätta pensionsanstalten om. En motsvarande bestämmelse finns i 196 § i ArPL.

151 §. Pensionsskyddscentralens och pensionsanstalternas rätt att få uppgifter för utövande av tillsyn. Paragrafen är ny. Att ordna arbetspensionsförsäkring är en lagstadgad obligatorisk verksamhet som har en viktig

samhällelig betydelse. Med tanke på den inbördes konkurrensen mellan företagarna är det viktigt att alla företagare fullgör sin lagstadgade försäkringsskyldighet. Pensionsanstalterna och Pensionsskyddscentralen har enligt lag till uppgift att utöva tillsyn över ordnandet av arbetspensionsförsäkring. Pensionsskyddscentralen har till uppgift att identifiera de företagare som helt och hållet saknar arbetspensionsförsäkring eller som sköter ordnandet av försäkring bristfälligt.

Enligt Pensionsskyddscentralens erfarenhet är det vanligt i fall där försäkringen försumrats att företagarna nog skött sina förpliktelser i anslutning till beskattningen, men inte sitt arbetspensionsskydd. Därför föreslås att i paragrafen tas in en detaljerad bestämmelse enligt vilken Pensionsskyddscentralen har rätt att få uppgifter av skattemyndigheterna i form av massinformation. Enligt det föreslagna 3 mom. har Pensionsskyddscentralen rätt att få uppgifter i form av massinformation även om tillsynsförfarandet ännu inte är anhängigt. Med massinformation avses en grupp företagare som inte har individualiserats med hjälp av företags- eller organisationsnummer eller på något annat sätt. En sådan rätt att få uppgifter är nödvändig för att få till stånd en effektiv tillsyn. Pensionsskyddscentralen strävar efter att tillsynen i så hög grad som möjligt skall ske i realtid, särskilt inom branscher med många företag med kort livscykel. Eftersom verkställigheten av 3 mom. delvis förutsätter behandling av personuppgifter hänvisas i slutet av momentet för klarhetens skull till personuppgiftslagen.

Tillsyn, och även annan verkställighet av lagen, sker numera huvudsakligen med hjälp av tekniska anslutningar. I samband med att lagstiftningen om utlämnande och erhållande av uppgifter reviderades 2002 togs bl.a. i 17 i § 4 mom. i APL med en bestämmelse enligt vilken uppgifter får hämtas med hjälp av en teknisk anslutning utan samtycke av den vars intressen sekretessen är avsedd att skydda. Bestämmelsen i APL tillämpas nu på företagare på grundval av 17 § i FöPL. En motsvarande bestämmelse finns i 199 och 200 § i ArPL.

152 §. Utlämnande av uppgifter till myndigheter och registeransvariga som bedriver kreditupplysningsverksamhet. I 1 mom. före-

skrivs om pensionsanstalternas och Pensionsskyddscentralens rätt att lämna ut uppgifter till myndigheter och registeransvariga som bedriver kreditupplysningsverksamhet. Bestämmelsen finns nu i 17 f § 1 mom. 4, 7 och 8 punkten i APL, som tillämpas på företagare på grundval av 17 § i FöPL. En motsvarande bestämmelse finns i 206 § i ArPL.

Till 2 mom. överförs gällande bestämmelse i 17 § 8 mom. i FöPL om pensionsanstaltens rätt att lämna ut uppgifter till Folkpensionsanstalten och skatteförvaltningen.

14 kap. Vissa bestämmelser

153 §. Rådgivning till företagare. I paragrafen föreslås en ny bestämmelse som förtydligar vem som i första hand skall ge råd när en företagare behöver information om frågor som hör till denna lags tillämpningsområde. Det är den pensionsanstalt där företagaren har sin arbetspensionsförsäkring som primärt ansvarar för rådgivning i frågor som gäller denna lag och verkställigheten av den. En motsvarande bestämmelse finns i 211 § i ArPL.

154 §. Pensionsanstalternas samarbete. Paragrafen är ny. Där föreskrivs om pensionsanstalternas skyldighet att samarbeta i sammanställandet av statistikuppgifter och i andra frågor som hänför sig till verkställigheten av arbetspensionslagarna inom den privata sektorn. Innehållet i och verkställigheten av pensionsskyddet regleras i arbetspensionslagstiftningen, men verkställigheten är uppdelad mellan flera olika pensionsanstalter. En enhetlig tillämpningspraxis är viktig med tanke på de pensionssökandes och pensionsstagarnas rättsskydd. Därför är pensionsanstalterna skyldiga att samarbeta i frågor som gäller tillämpningen och verkställigheten av lagar och i sammanställandet av statistikuppgifter. En motsvarande bestämmelse finns i 212 § i ArPL.

155 §. Ersättning för särskilda tjänster. Paragrafen är ny. Enligt den kan pensionsanstalterna efter eget övervägande av företagarna ta ut ersättning för kostnaderna för sådana särskilda arrangemang i anslutning till verkställigheten av denna lag som de vidtar på företagarnas begäran. Sådana särskilda tjänster är exempelvis sådana extra kalkyler och in-

tyg som arbetspensionsanstalten gör och som saknar betydelse med avseende på pensionskyddet och skötandet av försäkringen. Företagaren kan exempelvis begära kalkyler för att i efterskott jämföra förhållandet mellan avgifterna och pensionens storlek. Intyg begärs för många olika ändamål, bl.a. för att få entreprenader. En arbetspensionsanstalt kan utföra sådana specialuppdrag bara i den omfattning som lagen om arbetspensionsbolag medger. En motsvarande bestämmelse finns även i 213 § i ArPL.

156 §. Beslut om beloppet av en teoretisk pension. När folkpensionen beräknas för en företagare som har arbetat i ett EU- eller EES-land beaktas arbetspension från Finland som teoretisk pension som minskar folkpensionens belopp. Denna teoretiska pension beräknas på basis av alla de tider som företagaren har arbetat i EU- och EES-länder. På så sätt leder också arbete i ett EU- eller EES-land till minskad folkpension, på samma sätt som en pension som tjänats in genom arbete i Finland. Arbetspensionsanstalten räknar ut beloppet av företagarens teoretiska pension och meddelar det till Folkpensionsanstalten. Även om beloppet av den teoretiska pensionen minskar folkpensionens belopp ger de gällande bestämmelserna inte företagaren rätt att få ett separat beslut om den teoretiska pensionen. Inte heller vid sökande av ändring av folkpensionen granskas beloppet av den teoretiska pensionen, eftersom det inte är Folkpensionsanstalten som beräknar den. I syfte att rätta till detta missförhållande föreslås en bestämmelse enligt vilken en företagare har rätt att på begäran få ett överklagbart beslut av pensionsanstalten om beloppet av den teoretiska pension som pensionsanstalten meddelar Folkpensionsanstalten för beräkning av hans eller hennes folkpension. En motsvarande bestämmelse finns också i 214 § i ArPL.

157 §. Överföring av pensionsrätt till Europeiska gemenskaperna. Till paragrafen överförs den gällande bestämmelsen i 18 a § i FöPL om överföring av pensionsrätt till Europeiska gemenskaperna. En motsvarande bestämmelse finns i 215 § i ArPL.

158 §. Handräckning. Pensionsanstalterna och Pensionsskyddscentralen har rätt att för utredning av ett ärende låta höra vittnen vid

en tingsrätt. Hörandet sker antingen på pensionsanstaltens eget initiativ eller på begäran av den som saken gäller. En motsvarande bestämmelse finns nu i 16 § i APL, som tillämpas på företagare på grundval av 17 § i FöPL. En motsvarande bestämmelse finns i 216 § i ArPL.

159 §. Jäv. Till paragrafen överförs med oförändrat innehåll den särskilda gällande bestämmelsen i 10 c § 1 mom. i APL om jäv i ärenden som gäller verkställigheten av denna lag. Bestämmelsen i APL tillämpas på företagare på grundval av 17 § i FöPL. En motsvarande bestämmelse finns i 217 § i ArPL.

160 §. Förvaring av handlingar. I paragrafen konstateras att pensionsanstalterna och Pensionsskyddscentralen skall förvara de handlingar som hänför sig till ordnandet av pensionsskydd eller till ett pensionsärende på det sätt som bestäms i arkivlagen och i lagen om pension för arbetstagare. Eftersom handlingarna skall förvaras på samma sätt för såväl företagare som arbetstagare hänvisas i paragrafen till ArPL. För närvarande finns bestämmelsen i 20 a § i FöPF.

161 §. Beräkning av tidsperioders längd. I paragrafen intas gällande bestämmelse i 5 § 1 mom. i FöPF om beräkandet av tidsperioders längd. Närmare bestämmelser om beräkning av tidsperioders längd utfärdas genom förordning av statsrådet.

162 §. Ikraftträdande. Om ikraftträdandet av denna lag bestäms särskilt genom lag.

1.2. Lag om införande av lagen om pension för företagare

1 §. I 1 mom. föreskrivs om ikraftträdandet och tillämpningen av lagen om pension för företagare. Lagen om pension för företagare träder i kraft den 1 januari 2007 och den tillämpas från och med ikraftträdandet på företagare som omfattas av lagen.

Tillämpningsområdet enligt 3 § i lagen om pension för företagare ändras så att en sambo betraktas som familjemedlem oberoende av om samborna har ett gemensamt barn eller inte. I pensionsanstalternas register finns inga uppgifter om vem som är sambor. Pensions-

anstalterna kan därför inte informera om lagändringen direkt till dem som berörs. Därför kan många ta försäkring enligt fel lag på grund av att de inte känner till saken. Eftersom pensionsskyddet har ordnats är det inte nödvändigt att ändra pensionsarrangemanget retroaktivt. Därför konstateras i bestämmelsen att sådana felaktiga försäkringar inte korrigeras retroaktivt. Är en person försäkrad enligt lagen om pension för arbetstagare för samma arbete, börjar hans eller hennes FöPL-försäkring från ingången av månaden efter den under vilken försäkringsansökan inlämnats och fram till dess fortgår ArPL-försäkringen. På så sätt blir det inga luckor i pensionskyddet.

Lagen om pension för företagare tillämpas från och med lagens ikraftträdande även på pensioner som före ikraftträdandet har beviljats enligt FöPL. Sålunda gäller bestämmelserna i lagen om pension för företagare om utbetalning, återkrav, förseningsränta, justering och indragning av pension, sökande av ändring och pensionstagarnas anmälningsskyldighet också löpande pensioner som beviljats enligt FöPL. I enlighet med detta kan exempelvis en pension som intjänats enligt FöPL betalas som ett engångsbelopp, om de villkor för engångsbetalning som föreskrivs i lagen om pension för företagare uppfylls.

Fastställandet av pension enligt FöPL och flera andra bestämmelser om pension ändrades genom lagändringar som trädde i kraft den 1 januari 2005. Enligt ikraftträdandebestämmelserna i dessa lagändringar tillämpas ändringarna på pensioner där pensionsfallet inträffar den 1 januari 2005 eller därefter. På pensioner, där pensionsfallet inträffar före 2005 tillämpas i regel fortfarande de bestämmelser som gällde före den 1 januari 2005. Dessutom föreskrivs i de ikraftträdandebestämmelser som trädde i kraft från ingången av 2005 samt i lagen om ändring av ikraftträdandebestämmelserna om de situationer, där de bestämmelser som gällde före den 1 januari 2005 skall tillämpas på pensionen även om pensionsfallet inträffar efter den 1 januari 2005. Enligt ikraftträdandebestämmelserna bestäms bl.a. invalid-, arbetslöshets- och familjepension enligt de bestämmelser som var i kraft före den 1 januari

2005, om pensionsfallet för pensionen i fråga inträffar under år 2005.

Genom den lagändring som trädde i kraft från ingången av 2005 ändrades inte bestämmelserna om utbetalning, återkrav, förseningsränta, justering och indragning av pension, sökande av ändring och pensionstagarnas anmälningsskyldighet, utan de intas i regel som sådana i lagen om pension för företagare. Dessa bestämmelser i lagen om pension för företagare tillämpas även på sådana pensioner där pensionsfallet inträffar före 2005. Till den del som föreskrivs i ikraftträdandebestämmelserna i de lagändringar som trädde i kraft vid ingången av 2005 tillämpas däremot på pensioner som beviljats enligt de bestämmelser som gällde före 2005 fortfarande de bestämmelser som gällde före den 1 januari 2005. Exempelvis ändras en invalidpension som har beviljats enligt de bestämmelser som gällde före den 1 januari 2005 till ålderspension när företagaren fyller 65 år i stället för 63 år, så som föreskrivs i lagen om pension för företagare. Därför konstateras i 4 mom. att om på en pension enligt FöPL som beviljats före den 1 januari 2007 har tillämpats de bestämmelser som gällde före den 1 januari 2005, iakttas vad som föreskrivs i ikraftträdandebestämmelserna i de lagar om ändring av FöPL (638/2003 och 891/2004) och i lagen om ändring av ikraftträdandebestämmelserna i lagen 638/2003 (892/2004).

2 §. Lagen om pension för företagare ersätter och upphäver den tidigare lagen om pension för företagare. I många andra lagar, förordningar och bestämmelser av lägre grad hänvisas till lagen om pension för företagare. Därför finns i 2 mom. en allmän tillämpningsbestämmelse som gäller hänvisningsbestämmelser. Enligt den skall en hänvisning till den tidigare lagen om pension för företagare betraktas som en hänvisning till den nya lagen om pension för företagare.

3 §. De svenska benämningarna på den tidigare och den nya lagen är identiska. Eftersom såväl den tidigare som den nya lagen ofta måste nämnas vid namn i de olika paragraferna används för klarhetens skull förkortningen FöPL då den tidigare lagen om pension för företagare avses.

4 §. De företagare som tagit försäkring en-

ligt FöPL har ingått ett försäkringsavtal med den pensionsanstalt de valt. Det är inte meningen att ett sådant försäkringsavtalsförhållande skall avbrytas när lagen om pension för företagare träder i kraft. Enligt paragrafen anses därför att en försäkring enligt FöPL automatiskt ombildas till en försäkring som avses i lagen om pension för företagare när lagen om pension för företagare träder i kraft.

En tidigare försäkring enligt FöPL som ombildats till en försäkring enligt lagen om pension för företagare kan sägas upp efter det lagen om pension för företagare har trätt i kraft. Försäkringen kan sägas upp även om den ännu inte har varit i kraft ett år såsom förutsätts i försäkringsvillkoren. En försäkring som ombildats till en försäkring enligt lagen om pension för företagare kan sålunda på grund av uppsägning upphöra tidigast den 30 juni 2007.

Enligt 2 § 1 mom. i lagen om införande av lagen om pension för företagare upphävs de lagar, som har begränsat Ömsesidiga Pensionsförsäkringsbolaget Eteras verksamhet till verksamhet enligt lagen om pension för arbetstagare i kortvariga arbetsförhållanden och lagen om pension för konstnärer och särskilda grupper av arbetstagare. Enligt 4 § 4 mom. i den nämnda införelagen ombildas en koncession som beviljats för bedrivande av verksamhet enligt nämnda arbetspensionslagar till en koncession för bedrivande av verksamhet enligt lagen om pension för arbetstagare när lagen om pension för arbetstagare träder i kraft. Enligt 32 § i nämnda införelag får åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter vidtas innan lagen träder i kraft. På den grunden kan Etera efter det att lagen om pension för arbetstagare har stadfäst ansöka om utvidgning av sin i 6 § i lagen om arbetspensionsförsäkringsbolag (354/1997) avsedda koncession att även gälla verksamhet enligt lagen om pension för företagare.

När Eteras koncession utvidgas att gälla verksamhet enligt lagen om pension för företagare kan Etera försäkra nya företagare från ingången av 2007. Sådana företagare som går över från andra pensionsanstalter kan Etera försäkra beroende på vid vilken tidpunkt företagarna har sagt upp sin tidigare FöPL-försäkring, dock inte före den 1 januari 2007.

Under år 2007 kan en företagare säga upp sin FöPL-försäkring utan att iaktta minimitiden på ett år. En uppsägning bör ske tre månader före den dag försäkringen upphör, varför en försäkring som sägs upp 2007 kan överföras till Etera tidigast den 1 juli 2007. Enligt de försäkringsvillkor för en grundförsäkring enligt FöPL som är i kraft 2006 skall en uppsägning ske tre månader före den dag försäkringen upphör. Om företagen säger upp sin försäkring senast den 30 september 2006 för att överföra den till Etera, kan försäkringen i Etera börja den 1 januari 2007. Enligt nämnda försäkringsvillkor får en försäkring dock sägas upp först efter det den fortgått ett år.

Enligt 3 mom. ombildas en koncession som beviljats ett arbetspensionsförsäkringsbolag för bedrivande av verksamhet enligt FöPL när lagen om pension för företagare träder i kraft utan övriga åtgärder till en koncession för bedrivande av verksamhet enligt lagen om pension för företagare. Därtill ombildas en försäkringsverksamhet som omfattas av FöPL och som är förenlig med stadgarna för en försäkringskassa på motsvarande sätt utan särskild ändring av stadgarna till en försäkringsverksamhet enligt lagen om pension för företagare.

5 §. Till paragrafen överförs i preciserad form bestämmelserna i 7 och 8 mom. i ikraftträdandebestämmelsen i lagen om ändring av lagen om pension för företagare (638/2003 och 892/2004) om tillämpning av åldergränserna 18 och 68 år. Före 2005 började försäkringsskyldigheten från 18-årsdagen och fortgick fram till 65-årsdagen. Numera börjar försäkringsskyldigheten från ingången av kalendermånaden efter den under vilken företagen fyller 18 år och upphör vid utgången av den kalendermånad under vilken företagen fyller 68 år. Eftersom en försäkring som avses i lagen om pension för företagare kan upptas retroaktivt för tre år, behövs en ikraftträdandebestämmelse om tillämpningen av åldersgränserna. Den åldersgräns från vilken pension intjänas sänktes också från 23 till 18 år från ingången av 2005. I 2 mom. föreskrivs om det index som används på en arbetsinkomst som fastställts före 2005.

6 §. Bestämmelserna om befrielse från försäkringsskyldighet var i kraft till och med den 31 december 2001. Ett villkor för befri-

else var att företagarens pensionsskydd redan var tillräckligt. Enligt ikraftträdandebestämmelsen (1281/2001) fortgår en beviljad befrielse så länge som förutsättningarna för den finns.

Bestämmelserna om att lämna en företagare oförsäkrad trädde i kraft när bestämmelserna om befrielse från försäkringsskyldighet upphävdes den 1 januari 2002. Bestämmelserna om att lämna en företagare oförsäkrad har också sedermera upphävts från och med den 1 januari 2005. I ikraftträdandebestämmelsen som gäller upphävandet (638/2003 och 892/2004) konstateras att ett positivt beslut om att lämna företagaren oförsäkrad är i kraft fram till den 31 december 2006, om förutsättningarna för detta förblir oförändrade till dess. I samband med det föreskrevs dock ingenting om de företagare som befriats från försäkringsskyldigheten, fastän förutsättningarna för befrielse inte längre är i kraft av den orsaken att samordningsbestämmelserna har upphävts och då pension från ingången av 2005 intjänas av allt förvärvsarbete.

Före pensionsreformen 2005 begränsades arbetspensionsskyddets totalbelopp med hjälp av samordningsbestämmelser. Därför var det motiverat att en person, som på grund av samordningsbestämmelserna inte kunde intjäna mera pension av exempelvis en som bisyssla bedriven företagareverksamhet inte var skyldig att uppta FÖPL-försäkring. Efter pensionsreformen är principen dock den att arbetspension intjänas av alla arbetsinkomster och deras totalbelopp begränsas inte heller. Sålunda har grunderna för en befrielse och för att lämna en företagare oförsäkrad fallit bort. Om en FöPL-befrielse som är i kraft med stöd av ikraftträdandebestämmelsen blir i kraft permanent, ställer detta personer som bedriver likadana företagareverksamheter i olika ställning. Detta är problematiskt med tanke på konkurrensneutraliteten. En del av dessa personer har intjänat huvuddelen av sitt pensionsskydd under den tid den tidigare lagstiftningen var i kraft. Därför föreslås att gällande befrielse från försäkringsskyldighet indras den 31 december 2006. Försäkrad som är född före den 1 januari 1961 kan hålla kvar sin ikraftvarande befrielse.

De företagare, vilkas befrielse från försäk-

ringsskyldighet upphör eller som inte längre lämnas oförsäkrade, skall uppta försäkring senast den 30 juni 2007. Försäkringen börjar dock från den 1 januari 2007 om de övriga villkoren för försäkring då uppfylls.

För närvarande är en företagare som får ålderspension enligt FöPL inte skyldig att uppta försäkring för sin företagareverksamhet. Det föreslås i 4 § 1 mom. 3 punkten i lagen om pension för företagare att en företagare som får ålderspension enligt arbetspensionslagarna inte är skyldig att uppta försäkring för sin företagareverksamhet. Om en företagare, som får annan ålderspension än ålderspension enligt FöPL, har upptagit FöPL-försäkring på grund av företagareverksamhet som han eller hon bedriver under tiden med ålderspension, upphör hans eller hennes försäkringsskyldighet när lagen om pension för företagare träder i kraft den 1 januari 2007. Enligt ikraftträdandebestämmelsen avslutas företagarens försäkring från den dag företagaren meddelar eller från den dag meddelandet inkommit, om avslutningsdagen inte framgår av meddelandet. Försäkringen avslutas inte retroaktivt. FöPL-försäkringen bibehålls som en obligatorisk försäkring fram till dess och av den intjänas pension enligt 1,5 procent. Företagaren får ta ut den pension som intjänas av FöPL-försäkringen vid 68 års ålder.

8 §. Till paragrafen överförs bestämmelsen i 3 mom. i ikraftträdandebestämmelsen i lagen om ändring av lagen om pension för företagare (891/2004) om hur en tillskottsarbetspensionsförsäkringsavgift och en nedsatt arbetspensionsförsäkringsavgift beaktas även om pensionen beviljas enligt de bestämmelser som gällde före den 1 januari 2005.

9 §. Bestämmelsen om att den totala arbetsinkomsten sänks med obetalda och preskriberade arbetspensionsförsäkringsavgifter trädde i kraft så att den tillämpades första gången på arbetsinkomsterna för 1993. Enligt 2 mom. i ikraftträdandebestämmelsen i lagen 1002/1997 sänks inte arbetsinkomsterna för tidigare år. I samband med pensionsreformen 2005 ändrades bestämmelsen om sänkning. Enligt 3 mom. i ikraftträdandebestämmelsen i förordningen 1423/2004 tillämpas den nya bestämmelsen första gången på arbetsinkomsterna för 2005. Dessa ikraftträdandebes-

tämmelser konstateras i paragrafen.

10 §. I paragrafen föreskrivs om tillämpningen av de lagrum som gäller principen om sista pensionsanstalt. Principen om sista pensionsanstalt trädde i kraft från ingången av 2004. Den tillämpas i situationer där pensionsansökan anhängiggörs den 1 januari eller därefter. Tillämpningen av de bestämmelser som gäller principen om sista pensionsanstalt har dock begränsats så att den inte tillämpas, om den som ansöker om pension får eller på basis av en ansökan som anhängiggjorts före den 1 januari 2004 har rätt att få pension på grund av det egna anställnings- eller tjänsteförhållandet eller företagarverksamhet enligt arbetspensionslagarna för den privata sektorn, eller pension enligt lagen om kommunala pensioner, lagen om statens pensioner, pensionslagen för evangelisk-lutherska kyrkan eller Folkpensionsanstaltens personalpension. Principen om sista pensionsanstalt tillämpas inte heller när en pension som beviljats före den 1 januari 2004 har avbrutits och börjar betalas ut på nytt, oberoende av när utbetalningen av pensionen börjar på nytt. Om en förmånsåtagare vid sin död fick en pension som principen om sista pensionsanstalt inte har tillämpats på, tillämpas principen inte heller vid beviljande av familjepension, om denna grundar sig på en sådan pension. Begränsningarna i fråga om tillämpningen av principen om sista pensionsanstalt gäller även sådana pensionsansökningar som blir anhängiga efter det lagen om pension för företagare trätt i kraft. Därför föreskrivs om detta i 10 §. För att göra verkställigheten klarare ändras samtidigt den tidigare ikraftträdande bestämmelsen så att en pensionssökandes tidigare pension, som har beviljats på basis av en ansökan som har blivit anhängig före den 1 januari 2004, hindrar att principen om sista pensionsanstalt tillämpas när en pension senare beviljas, oberoende av enligt vilken lag den tidigare pensionen har beviljats. Närmare bestämmelser om hur den sista pensionsanstalten definieras finns i lagen om pension för arbetstagare och lagen om införande av lagen om pension för arbetstagare.

11 §. Enligt den bestämmelse som föreslås i 69 § i lagen om pension för företagare skickas till företagaren årligen information

om de uppgifter som är grund för hans eller hennes pension för de fem år som föregår det år under vilket utdraget skickades. Om företagaren upptäcker brister eller fel i dessa uppgifter skall pensionsanstalten på ansökan av företagaren reda ut uppgifternas riktighet. Uppgifternas riktighet utreds dock inte retroaktivt för längre tid än de fem kalenderår som föregår det år utdraget skickades.

Utsändandet av pensionsutdrag förutsätter att uppgifterna i utdraget fås ur ett enda register och att uppgifterna är uppdaterade. De datatekniska ändringar som behövs för att framställa och skicka utdragen slutförs under år 2007. Därför föreskrivs i 1 mom. att pensionsutdrag sänds till företagarna första gången 2008.

Den tidsperiod på fem år som nämns i 69 § i lagen om pension för företagare är ny. Därför träder tidsperioden i kraft stegvis så att femårsperioden tillämpas 2013 och därefter. På basis av ett yrkande på utredning som blivit anhängigt 2008 skall de uppgifter som inverkar på pensionsrätten utredas retroaktivt för tio kalenderår. Den retroaktiva tiden förkortas med ett år åt gången så att 2009 är tiden nio år, 2010 åtta år, 2011 sju år och 2012 sex år. Från och med ingången av 2005 tillväxer arbetspensionen för oavlönade tider och för tiden för studier eller vård av barn. Därför anges inte uppgifter om dessa förmåner i pensionsutdraget retroaktivt för längre tid än från och med 2005.

12 §. Enligt 106 § i lagen om pension för företagare preskriberas rätten att få pension enligt denna lag fem år efter den dag då pensionen borde ha utbetalats, om inte preskriptionen avbrutits innan dess. På motsvarande sätt skall en pension som betalats utan grund enligt 107 § 4 mom. i nämnda lag återkrävas inom fem år räknat från den dag pensionen betalades ut. Enligt 121 § i lagen om pension för företagare skall fordran på en återbetalning av en arbetspensionsförsäkringsavgift som betalats utan grund preskriberas fem år från den dag då arbetspensionsförsäkringsavgiften betalades, om fordran inte har eftergivits innan dess. Genom dessa bestämmelser förkortas preskriptionstiderna enligt gällande APL för nämnda fordringar från tio år enligt APL till fem år. Bestämmelserna i APL har nu tillämpats på företagare på grundval av

17 § i FöPL. Tidsfristen på fem år införs stegvis så att preskriptionstiden är tio år under 2007 och 2008. Sedan förkortas preskriptionstiden med ett år åt gången så att den i lagen föreslagna preskriptionstiden på fem år tillämpas från ingången av 2013. När preskriptionstiden för sådana fordringar räknas ut beaktas också tiden före lagens ikraftträdande.

13 §. Enligt en bestämmelse som trädde i kraft från ingången av 2005 höjs en invalidpension från ingången av det kalenderår fram till vilket invalidpension eller rehabiliteringsstöd har betalats för sammanlagt fem hela kalenderår. Ifrågasvarande lagändring tillämpas på pensioner där pensionsfallet inträffar 2006 eller därefter. Enligt ikraftträdandebestämmelsen i nämnda lag höjs även en sådan invalidpension i fråga om vilken pensionsfallet har inträffat före lagens ikraftträdande. Då läggs engångsförhöjningen till den samordnade pensionen enligt den förhöjningsprocent som motsvarar pensionstagarens ålder vid ingången av 2010. Även i de fall där familjepension bestäms enligt de bestämmelser som gällde före 2005 höjs en samordnad familjepension. Nämnda bestämmelse kommer att tillämpas senare efter det att lagen om pension för företagare har trätt i kraft. Därför tas en motsvarande bestämmelse in i 13 §.

14 §. Enligt en bestämmelse som trädde i kraft vid ingången av 2005 anpassas pensionsskyddet till förändringen i den förväntade medellivslängden genom att ålderspensionen, när den börjar, omvandlas med den livslängdskoefficient som fastställts för det år under vilket den försäkrade fyllde 62 år. Omvandlingen med livslängdskoefficienten har begränsats till att gälla pensioner som börjar den 1 januari 2010 eller därefter. Eftersom bestämmelsen kommer att tillämpas senare efter det att lagen om pension för företagare har trätt i kraft föreskrivs om detta i 14 §. I 2 mom. föreskrivs om hur livslängdskoefficienten tillämpas om ålderspensionen beviljas före det år under vilket företagaren fyller 62 år. Så kan ske i fall, där en ålderspension enligt grundskyddet beviljas från samma tidpunkt som en tilläggspension.

15 §. I 141 § i lagen om pension för företagare föreslås en ny bestämmelse, enligt vilken ärenden som gäller undanröjande av pen-

sionsanstaltens lagakraftvunna beslut överförs från försäkringsdomstolen till besvärsnämnden för arbetspensionsärenden. Bestämmelsen tillämpas på sådana ärenden som berör undanröjande av beslut som blir anhängiga efter det lagen om pension för företagare har trätt i kraft. De ansökningar om undanröjande av beslut som är anhängiga den 31 december 2006 skall behandlas vid försäkringsdomstolen.

16 §. Fastställandet av inkomst för den återstående tiden ändrades genom en ändring som trädde i kraft från ingången av 2005. I ikraftträdandebestämmelsen för ändringsbestämmelserna föreskrivs om fastställande av den återstående tiden, om pensionsfallet inträffar under 2006—2009. Eftersom bestämmelsen gäller tiden efter det lagen om pension för företagare har trätt i kraft föreskrivs om detta i 16 §.

Ikraftträdandebestämmelsen om återstående tid gäller även den halvering av arbetsinkomsten för en högst 71 månader lång FöPL-period som är ett villkor för deltidspension. Tiden på 71 månader gäller först om i granskningstiden för den återstående tiden ingår fem hela år och 11 månader av det år under vilket pensionen börjar skall beaktas. Under 2007 görs halveringen för en högst 47 månader lång FöPL-period och under 2008 för en högst 59 månader lång FöPL-period.

17 §. Den bestämmelse som begränsar utbetalning av pension till utlandet upphävdes från ingången av 2003 (1011/2002). Genom ikraftträdelsebestämmelsen i den lag genom vilken bestämmelsen upphävdes har utbetalning av pension till utlandet begränsats i situationer, där ansökan om utbetalning av pensionen till utlandet redan hade avslagits innan bestämmelsen upphävdes. I sådana fall betalas av pensionen till utlandet de poster som förfallit till betalning efter att en ny ansökan om utbetalning inkommit, om den nya ansökningen har gjorts senare än två år efter det berörda lagändring trädde i kraft. Även efter det lagen om pension för företagare har trätt i kraft kan ansökan om utbetalning av pension till utlandet göras i en situation som beskrivs ovan. Därför intas en motsvarande begränsning i 17 §.

18 §. Genom en ändring av APL som trädde i kraft den 1 januari 1982 (472/1981) änd-

rades dagpenningen enligt SFL till en primär ersättning i förhållande till arbetspensionerna. Enligt ikraftträdandebestämmelsen i lagen tillämpas lagen inte på tidigare beviljad invalidpension, som fortsätter utan avbrott efter det att lagen trätt i kraft. Om en invalidpension som avses i lagens ikraftträdandebestämmelse och som betalas i form av delinvalidpension ändras till en full invalidpension, börjar den fulla invalidpensionen utan primärtid enligt SFL. Eftersom det är möjligt att sådana delinvalidpensioner fortfarande betalas ut, intas en bestämmelse i 18 § som motsvarar ikraftträdandebestämmelsen i den lag som trädde i kraft den 1 januari 1982.

19 §. Enligt den bestämmelse som gällde före den 1 juli 1990 har ett barn med långvarig arbetsoförmåga och som vid förmänslåtarens död inte har fyllt 21 år rätt att få familjepension, om arbetsoförmågan har börjat innan barnet har fyllt 18 år. En sådan familjepension upphör inte då barnet fyllt 18 år, utan utbetalningen av pensionen fortsätter på särskild ansökan så länge som arbetsoförmågan fortgår utan avbrott. I samband med totalrevideringen av familjepensionssystemet slopades bestämmelsen i APL om ett arbetsoförmöget barns rätt till familjepension efter 18 års ålder (lagen om ändring av APL 100/1990). Bestämmelsen i APL tillämpas nu på företagare på grundval av hänvisningsbestämmelsen i FöPL. Nämnda lagändring trädde i kraft den 1 juli 1990, men enligt dess ikraftträdandebestämmelse skall lagen tillämpas om förmänslåtaren har dött efter lagens ikraftträdande. Sålunda har ett barn med långvarig arbetsoförmåga fortfarande rätt att få familjepension även efter 18 års ålder om förmänslåtaren har dött före 1 juli 1990. Genom bestämmelsen i 18 § säkerställs att utbetalningen av familjepension till de förmänsstagare som uppfyller nämnda krav fortgår även efter det att lagen om pension för företagare har trätt i kraft.

I samband med att lagen om pension för företagare träder i kraft föreslås att möjligheten att till en barnpension foga tillägg till föräldralöst barn slopas. Om ett sådant tillägg till föräldralöst barn redan har beviljats och tillägget ingår i barnpensionen, kvarstår rätten till tillägget enligt de bestämmelser som gällde innan lagen om pension för företagare

trädde i kraft också när barnpensionens belopp skall justeras efter det lagen om pension för företagare har trätt i kraft.

20 §. I samband med totalrevideringen av familjepensionssystemet uppställdes som tilläggsvillkor för efterlevandepension bl.a. att äktenskapet bör ha ingåtts innan den efterlevande maken har fyllt 50 år. Villkoret gäller situationer där makarna inte har haft gemensamt barn. Enligt ikraftträdandebestämmelsen i nämnda lagändring kvarstår dock rätten till efterlevandepension för en sådan änka som är född den 1 juli 1950 eller därefter, om hon var gift med förmänslåtaren den 1 juli 1990 och äktenskapet hade ingåtts innan förmänslåtaren fyllt 65 år och äktenskapet hade varat i minst tre år vid förmänslåtarens död. Sådana änkor omfattas inte av det krav som infördes vid ingången av juli 1990, dvs. att äktenskapet bör ha ingåtts innan änkan fyllde 50 år. Avsikten är inte att i samband med att lagen om pension för företagare träder i kraft ändra de gällande bestämmelserna om rätten till efterlevandepension. Därför tas den ikraftträdandebestämmelse som togs in i samband med familjepensionsreformen 1990 också in i 20 § i denna lag.

21 §. I samband med att lagen om pension för företagare träder i kraft föreslås att från lagen stryks bestämmelsen om att en efterlevandepension som indragits på grund av att den efterlevande maken har ingått nytt äktenskap kan börja utbetalas på nytt, om det nya äktenskapet upplöses inom fem år efter det äktenskapet ingåtts. Därför föreskrivs i paragrafen att en efterlevandepension kan börja betalas ut på nytt enligt de bestämmelser som gällde innan lagen om pension för företagare trädde i kraft, om den efterlevande makens nya äktenskap har upplösts innan lagen om pension för företagare träder i kraft. Ett villkor är dock att den efterlevande maken tillställer pensionsanstalten en ansökan om ny utbetalning av efterlevandepensionen inom sex månader från det att lagen om pension för företagare har trätt i kraft.

22 §. Enligt 22 § i lagen om pension för företagare är ett villkor för rätt till rehabilitering bl.a. att företagarens arbetsförtjänster är minst 25 133,40 euro. Om den som ansöker om rehabilitering får invalidpension på basis av sådan arbetsoförmåga, där pensionsfallet

har inträffat före 2006, har den återstående tiden i hans eller hennes invalidpension fastställts i enlighet med de bestämmelser som gällde före 2005. Enligt paragrafen uppfylls det villkor om arbetsförtjänster som utgör en förutsättning för yrkesinriktad rehabilitering även för sådan företagares del, om den återstående tiden ingår i den före år 2005 beviljade invalidpensionen.

23 §. Om en företagare arbetar i ett annat EU- eller EES-land än Finland efter det att han eller hon har fyllt 53 år, läggs till den teoretiska pensionen ett särskilt tillägg, som räknas ut enligt de tillväxtprocenttal som anges i 61 § i lagen om pension för företagare. Om företagaren inte har arbetat i Finland efter den 31 december 2004, räknas det särskilda tillägget på basis av den totala arbetsinkomst enligt vilken den återstående tiden eller motsvarande inkomst bör beaktas vid bestämmande av pension som beviljas före den 1 januari 2005 med stöd av de bestämmelser som gällde före den 1 januari 2005.

24 §. Genom lagen om pension för företagare upphävs bestämmelsen i 8 § 6 mom. i APL, enligt vilken vid samordning av pensioner inte beaktas sådan ersättning som baserar sig på lagen om olycksfallsförsäkring, trafikförsäkringslagen eller lagen om skada, ådragen i militärtjänst och som arbetstagaren fått under minst tre år omedelbart före pensionsfallet, till den del ersättningen inte överstiger ersättningsnivån före pensionsfallet, och inte heller familjepension som baserar sig på sådan ersättning. Bestämmelsen i APL har nu tillämpats på företagare på grundval av 17 § i FöPL. Det föreslås att en motsvarande bestämmelse inte heller tas in i lagen om pension för företagare. Enligt den föreslagna bestämmelsen i 1 mom. tillämpas bestämmelsen enligt 8 § 6 mom. i APL dock även på en sådan pension som beviljas efter det lagen om pension för företagare har trätt i kraft och för vars del pensionsfallet har inträffat innan lagen om pension för företagare trädde i kraft. På grundval av bestämmelsen skall en sådan förmån inte heller beaktas som en primär förmån när beloppet av en sådan pension skall justeras efter det lagen om pension för företagare har trätt i kraft.

Enligt 2 mom. skall sådan ersättning enligt lagen om skada, ådragen i militärtjänst

(404/1948) som grundar sig på en skada som uppkommit under krigen åren 1939-1945 inte heller beaktas som en förmån som minskar en pension enligt lagen om pension för företagare. En motsvarande bestämmelse finns nu i 8 § 6 mom. i APL, som tillämpas på företagare på grundval av 17 § i FöPL.

25 §. Lagen om generationsväxlingspension för lantbruksföretagare (1317/1990) och lagen om avträdelseersättning för lantbruksföretagare (1330/1992) var i kraft fram till 1995. Pension eller ersättning enligt dessa lagar kan dock utbetalas fram till 2010 då en sådan pension eller ersättning ändras till en ålderspension. Eftersom utbetalningen av sådan ersättning eller pension upphör 2010 är det inte ändamålsenligt att ta in bestämmelser om dem i lagen om pension för företagare. Dessutom är lagen om avträdelsestöd för lantbruksföretagare (1293/1994) och lagen om stöd för upphörande med att bedriva jordbruk (612/2006) också tidsbundna. Därför föreslås att i införelselagen tas in en bestämmelse om de situationer, där nämnda ersättningar eller pensioner skall beaktas när lagen om pension för företagare tillämpas.

Enligt 1 mom. intjänas i pension 1,5 procent per år av den totala arbetsinkomsten för den tid företagaren bedriver företagarsamhet som försäkrats enligt lagen om pension för företagare under den tid han eller hon får pension enligt lagen om generationsväxlingspension för lantbruksföretagare, avträdelseersättning enligt lagen om avträdelseersättning för lantbruksföretagare eller avträdelsestöd enligt lagen om avträdelsestöd för lantbruksföretagare eller lagen om stöd för upphörande med att bedriva jordbruk. Om intjänande av pension under tiden med pension föreskrivs till övriga delar i 64 § i lagen om pension för företagare. En till innehållet likalydande bestämmelse finns i gällande 5 § 1 mom. 1 punkten i APL, som nu tillämpas på företagare på grundval av 17 § i FöPL.

Enligt den gällande lagen beaktas såsom pension som en efterlevande make får på basis av förvärvsarbete även en eventuell generationsväxlingspension eller avträdelseersättning eller ett eventuellt avträdelsestöd som den efterlevande maken får. Enligt gällande lag beaktas nämnda pension, avträdelseersättning eller avträdelsestöd dessutom vid

fastställande av den andel som betalas enligt FöPL i fall, där den försäkrade har rätt att få såväl pension enligt flera olika lagar som en primär förmån. Därför föreslås att i paragrafen tas in en bestämmelse, enligt vilken nämnda avträdelseersättning, avträdelsestöd och generationsväxlingspension beaktas när dessa bestämmelser i lagen om pension för företagare tillämpas.

26 §. När det gäller bestämmande av pension görs inga väsentliga ändringar i lagen om pension för företagare i förhållande till de bestämmelser i FöPL och APL som är i kraft till utgången av 2006. Därför föreslås inte att tillämpningen av lagen om pension för företagare binds till pensionsfallet. En pension som börjar efter det lagen om pension för företagare har trätt i kraft beviljas i enlighet med lagen om pension för företagare oberoende av när pensionsfallet inträffar, om inte något annat föreskrivs i denna lag.

Fastställandet av pension ändrades väsentligt genom de ändringar i FöPL och APL som trädde i kraft från ingången av 2005. Dessa ändringar tillämpas i regel på sådana pensioner, där pensionsfallet inträffar efter lagarnas ikraftträdande eller, i fråga om invalid-, arbetslöshets- och familjepensionsärenden, på pensioner där pensionsfallet inträffar 2006. Eftersom det ännu efter det lagen om pension för företagare har trätt i kraft kan beviljas pensioner, på vilka, i enlighet med bestämmelserna som trädde i kraft från ingången av 2005, skall tillämpas de bestämmelser som gällde före 2005, föreskrivs i paragrafen om dessa undantag vid tillämpningen av lagen om pension för företagare.

Om pensionsfallet inträffar före 2005 bestäms enligt 1 mom. en pension, också när lagen om pension för företagare har trätt i kraft, enligt de bestämmelser i FöPL och APL som var i kraft före den 1 januari 2005, om inte något annat följer av ikraftträdandebestämmelserna i lagarna om ändring av FöPL och APL eller i lagarna om ändring av ikraftträdandebestämmelserna i dessa lagar.

I ikraftträdandebestämmelserna i lagarna om ändring av FöPL och APL som trädde i kraft från ingången av 2005 föreskrivs att på sådan invalid-, arbetslöshets- och familjepension, där pensionsfallet inträffar 2005, tillämpas de bestämmelser som gällde före

nämnda ändringar. Avvikelse görs dock bland annat när en företagare har fyllt 63 år innan arbetsoförmågan börjat. I stället för invalidpension beviljas företagaren då ålderspension som motsvarar det intjänade beloppet. Även i sådana fall, där företagaren fyller 63 år innan primärtiden enligt SFL upphör, beräknas och beviljas pensionen i form av ålderspension från ingången av månaden efter den under vilken företagaren fyller 63 år i stället för att beviljas i form av invalidpension. Eftersom en pension där pensionsfallet inträffar 2005 kan sökas efter det lagen om pension för företagare trätt i kraft föreslås att i 2 mom. tas in en bestämmelse som motsvarar ikraftträdandebestämmelsen i lagändringarna av 2005.

I 3 mom. föreskrivs om samordning av familjepension. Om familjepensionen bestäms på basis av förmånslåtarens sådan pension som samordnats enligt de bestämmelser i FöPL och APL som gällde före de lagändringar som trädde i kraft från ingången av 2005, samordnas också familjepensionen i enlighet med nämnda bestämmelser även om pensionsfallet för familjepensionen inträffar efter 2005. När samordningsgränsen beräknas avdras härvid dock varken grundbeloppet av barnpension eller grundbeloppet av efterlevandepension enligt familjepensionslagen.

I 4 mom. föreskrivs att den pension som intjänats av företagareverksamhet som bedrivits före 2005 uträknas enligt de bestämmelser som gällde före 2005. I detta nu finns bestämmelsen i ikraftträdandebestämmelserna i de ändringar i FöPL som gjordes 2005.

27 §. I paragrafen föreskrivs om den rätt till deltidspension som gäller företagare som är född före 1947. Fastställandet av deltidspension för försäkrad som är född före 1947 ändras inte i denna lag i förhållande till hur en deltidspension fastställs enligt de bestämmelser i FöPL och APL samt i ikraftträdandebestämmelserna i lagarna om ändring av dem som gäller innan lagen om pension för företagare träder i kraft. Denna företagargrupp håller kvar sin rätt till deltidspension vid 56 års ålder. För dem tillväxer pensionen med 1,5 procent per år av inkomstbortfallet och för deltidsarbete tillväxer pensionen med 1,5 procent per år fram till 60 års ålder och med 2,5 procent per år från 60 års ålder till 65 års

ålder. En företagare har rätt att på ansökan få ålderspension motsvarande det intjänade beloppet vid 63 års ålder. Ålderspensionen samordnas inte med andra arbetspensioner. Om företagaren inte ansöker om ålderspension vid 63 års ålder omvandlas deltidspensionen vid 65 års ålder till en lika stor ålderspension och för tiden därefter intjänas ny pension av deltidarbetet med en årlig tillväxt på 1,5 procent fram till det företagaren fyller 68 år.

Om en företagare som hör till denna företagargrupp blir arbetsoförmögen eller arbetslös bestäms invalid- eller arbetslöshetspensionen enligt de bestämmelser som trädde i kraft vid ingången av 2005. Vid invalidpension och arbetslöshetspension beräknas den återstående tiden sålunda fram till 63 års ålder och tillväxtprocenten är 1,3. Inkomsten för den återstående tiden fastställs på grundval av inkomsterna under en fem års granskningstid.

28 §. De som är födda 1950 eller därefter har inte rätt till arbetslöshetspension. Eftersom arbetslöshetspensionen är en pensionsform som kommer att försvinna är det ändamålsenligt att föreskriva om den i lagen om införande av lagen om pension för företagare.

Bestämmelserna om arbetslöshetspension har ändrats bl.a. genom lagändringar som trätt i kraft 1996, 2001 och 2005. I ikraftträdandebestämmelserna i dessa lagar har för vissa ålderklasser garanterats rätt till arbetslöshetspension enligt de bestämmelser som gällde innan berörda lagändringar trädde i kraft. I 1 mom. konstateras därför att en långtidsarbetslös företagare som är född före 1950 har rätt till arbetslöshetspension på det sätt som bestäms i förenämnda bestämmelser, i ikraftträdandebestämmelserna i dem och i lagen om ändring av de nämnda ikraftträdandebestämmelserna.

Enligt 1 mom. tillämpas på arbetslöshetspension och dem som får sådan pension även till övriga delar bestämmelserna i 4 c §, 5 § 1 mom. 1 punkten och 3 mom. och 17 b § 3 mom. i APL sådana de lyder när lagen om pension för företagare träder i kraft. Dessa bestämmelser tillämpas nu på grundval av 17 § i FöPL. I enlighet med detta kan utbetalningen av arbetslöshetspension avbrytas

eller fortsätta med stöd av samma bestämmelser som nu och för arbete som utförs under tiden för sådan arbetslöshetspension som beviljats enligt lagen om pension för företagare intjänas ny pension och under tiden med arbetslöshetspension intjänas ny pension. Vidare skall den som får arbetslöshetspension underrätta om sin vistelse utomlands eller om andra skäl till att han eller hon inte kan ta emot arbete, att han eller hon börjar förvärsarbete eller vägrar ta emot ett för honom eller henne anvisat arbete som fortgår minst en månad.

Enligt 2 mom. bestäms företagarens rätt till pension för den återstående tiden på samma sätt som den skulle bestämmas om pensionsfallet i fråga om arbetslöshetspensionen skulle inträffa den 31 december 2006. Enligt de bestämmelser i FöPL och APL som gällde nämnda datum bestäms den återstående tiden i samband med arbetslöshetspension enligt de bestämmelser som gällde 2004. Pensionslönen för den återstående tiden för arbetslöshetspension beräknas sålunda på basis av de bestämmelser i FöPL och APL som gällde 2004 enligt den situation som rådde vid utgången av 2006, också då arbetslöshetspension beviljas senare. Inkomster av arbete som utförs 2007 eller senare ändrar inte lönen för den återstående tiden för arbetslöshetspension eller pensionen för den återstående tiden. På grundval av inkomster som erhållits för arbete som utförs 2007 eller senare tillväxer pensionen med 1,9 procent per år, vilket läggs till den arbetslöshetspension som beräknats på det sätt som beskrivs ovan.

29 §. I 29 och 30 § i införandelagen har samlats alla lagbestämmelser som berör FöPL-tilläggs-pensionsskydd eftersom det är fråga om en förmån som kommer att upphöra.

Arbetspensionerna reviderades från ingången av 2005. Pensionsreformen har som mål att förlänga arbetskarriären och senarelägga pensioneringen. Av den orsaken är det motiverat att upptagandet av tilläggs-pensionsförsäkringar upphör den 31 december 2006. Den tilläggs-pension som intjänats fram till dess ombildas till ett fribrev.

Rätten till tilläggs-pension för dem som är nära pensionsåldern måste dock tryggas genom en övergångsbestämmelse. De gällande

tilläggs-pensionsförsäkringarna avslutas och ombildas till fribrev så att de som före utgången av 2010 uppfyller den pensionsålder som hänför sig till tilläggs-pensionsarrangemanget kan fortsätta sin tilläggs-pensionsförsäkring fram till pensionsåldern. Ett villkor är att deras företagarverksamhet fortgår till nämnda pensionsålder eller upphör tidigast fyra månader innan nämnda pensionsålder uppnås.

30 §. I paragrafen konstateras de bestämmelser som berör finansieringen av tilläggs-pensionsskyddet. Pensionsanstalterna svarar för finansieringen av pensionsansvaren för tilläggs-pensionerna efter denna lags ikraftträdande. Om det sålunda ännu efter att lagen har trätt i kraft finns behov av att göra ändringar i beräkningsgrunderna som medför extrakostnader, finansieras extrakostnaderna med pensionsanstalternas verksamhetskaptal. Om försäkringsrörelsen ger ett överskott överförs det till verksamhetskaptalet och om rörelsen är förlustbringande, täcks förlusten med verksamhetskaptalet.

I 2 mom. konstateras att pensionsanstalterna svarar gemensamt för en registrerad tilläggsförmån, om den helt eller delvis inte längre är tryggad på grund av en pensionsanstalts konkurs. Närmare föreskrifter finns i 181 § i lagen om pension för arbetstagare. För närvarande finns bestämmelsen i 12 § 4 mom. i APL, till vilket hänvisas i 17 § i FöPL. Om underskottet är ringa täcks det i första hand med berörda pensionsanstalts medel. I beräkningsgrunderna definieras begreppet ringa underskott.

Företagarnas tilläggs-pension finansieras med de arbets-pensionsförsäkringsavgifter som företagarna betalar. På samma sätt som andra tilläggs-pensionssystem är systemet fullständigt fonderande. På grund av ökad livslängd och ändringar i ekonomin har beräkningsgrunderna i obligatoriska pensionsförsäkringar och APL-tilläggs-pensionsförsäkringar justerats när det gäller ränte- och mortalitetsgrunderna. Sådana ändringar av grunderna har inte gjorts i det FÖPL-enliga tilläggs-pensionsskyddet. Därför har FÖPL-tilläggs-pensionsskyddets försäkringsavgiftsnivå varit för låg under de senaste åren. Därför föreslås att beräkningsgrunderna för tilläggs-pension justeras för mortalitetsgrun-

dens del från den 1 januari 2007 och avgiftsnivån ändras i motsvarande mån. Förändringen av mortalitetsgrunden genomförs genom att omvandla den fonderade pensionen att motsvara den ackumulerade fonden.

31 §. I paragrafen ges Pensionsskyddscentralen rätt att få de uppgifter som är nödvändiga för fastställande av pensionsgrundande rätt till återstående tid samt för uträkning av arbets-pensionstillägget för uträkning av sådana pensioner, där pensionen bestäms på grundval av de bestämmelser som gällde före 2005. De uppgifter som behövs för beräkning av rätt till återstående tid och pensionstillägg avser uppgifter om sådana förmåner som avses i de bestämmelser i 6 a § 2 mom. och 7 f § 1 mom. i APL som gällde vid utgången 2004. Dessa bestämmelser i APL tillämpas nu på företagare på grundval av 17 § i FöPL. Pensionsskyddscentralen har rätt att få dessa uppgifter av dem som betalar förmånerna.

32 §. Till paragrafen överförs i preciserad form bestämmelsen i 13 mom. i ikraftträdandebestämmelsen i lagen om ändring av lagen om pension för företagare (638/2003) om före 1947 födda företagares rätt till barnförhöjning.

33 §. Till paragrafen överförs i preciserad form bestämmelsen i 5 mom. i ikraftträdandebestämmelsen i lagen om ändring av lagen om pension för företagare (891/2004) om beaktande av den vinst som fås vid en eventuell försäljning av aktier i ett kreditförsäkringsbolag.

34 §. I paragrafen föreskrivs om lagens ikraftträdande. Lagen avses träda i kraft den 1 januari 2007. Verkställigheten av lagen förutsätter ändringar i register- och datasystemen i pensionsanstalterna och Pensionsskyddscentralen. Därför får åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter vidtas innan lagen träder i kraft.

I 2 mom. föreskrivs om sådan pensionsordning där arbetsgivaren har inkluderat sig själv i en pensionsordning som gäller minimiskyddet enligt APL innan arbets-pensionslagarna för företagare stiftades. På en sådan pensionsordning tillämpas de villkor och grunder för fribrev beträffande arbets-givares pensionsförsäkring som social- och hälsovårdsministeriet har fastställt den 28 december 2004.

1.3. Lag om pension för arbetstagare

2 §. Det föreslås att partiell sjukdagpenning fogas till definitionen på oavlönad tid i 1 mom. 4 punkten på grundval av den ändring av sjukförsäkringslagen (459/2006) som träder i kraft från ingången av 2007.

3 §. Det föreslås att FöPL upphävs genom denna regeringsproposition och att en ny lag om pension för företagare stiftas i stället för den. Dessutom föreslås att SjPL, LFöPL och StPL upphävs genom separata regeringspropositioner och samtidigt föreslås att en ny lag om sjömanspensioner, en ny lag om pension för lantbruksföretagare och en ny lag om statens pensioner stiftas. Av den orsaken föreslås att namnen och numren på de lagar som uppräknas i 3 § ändras att motsvara de nya lagarna.

8 §. På grund av att lagens namn ändrats ändras hänvisningen till FöPL i 2 mom. till en hänvisning till lagen om pension för företagare. Namnändringen ändrar inte lagens svenska namn.

25 §. Enligt 1 mom. 2 punkten är ett villkor för arbetspensionsrehabilitering att arbetstagaren har sådana inkomster av arbete att de inkomster för återstående tid som avses i 76 § är minst 25 133,40 euro. I 4 mom. preciseras det i 1 mom. 2 punkten föreskrivna villkoret så att inkomsterna för återstående tid fastställs på samma sätt som om arbetstagaren hade blivit arbetsoförmögen vid tidpunkten för ansökan om rehabilitering. Inkomsten för den återstående tiden bestäms på grundval av arbetsinkomsterna och de inkomster som ligger till grund för förmånerna för oavlönad tid. Eftersom arbetspensionsrehabiliteringen är avsedd för arbetstagare som aktivt är med i arbetslivet är det inte ändamålsenligt att i de inkomster som är ett villkor för rehabilitering också kan ingå inkomster som ligger till grund för förmåner som fås för oavlönad tid. Därför föreslås att 4 mom. utökas med en precisering, där det konstateras att när den inkomst som avses i 1 mom. 2 punkten bestäms beaktas inte inkomst på basis av vilken förmån för oavlönad tid fås eller inkomst som avses i 76 § 4 mom.

37 §. Hänvisningen till bestämmelsen i StPL justeras att motsvara bestämmelsen i den lag om statens pensioner som är under

behandling i riksdagen.

43 §. Det föreslås att partiell sjukdagpenning fogas till 3 mom. på grundval av den ändring av sjukförsäkringslagen som träder i kraft från ingången av 2007.

74 §. Det föreslås att partiell sjukdagpenning fogas till paragrafen på grundval av den ändring av sjukförsäkringslagen som träder i kraft från ingången av 2007. Pension intjänas på grundval av partiell sjukdagpenning på samma sätt som pension intjänas på grundval av sjukdagpenning. Den inkomst som ligger till grund för partiell sjukdagpenning är hälften av den arbetsinkomst som ligger till grund för sjukdagpenning.

107 §. Enligt bestämmelserna om sista pensionsanstalt skall ett invalidpensionsärende trots en anställning inom den offentliga sektorn som fortgår vid tidpunkten för pensionsfallet behandlas av en pensionsanstalt inom den privata sektorn i sådana situationer, där arbetstagarens pensionsskydd vid utgången av kalenderåret före pensionsfallsåret eller därefter hade ordnats i en pensionsanstalt inom den privata sektorn. Enligt pensionslagarna inom den offentliga sektorn skall invalidpensionsärendet dock avgöras med tillhjälp av den yrkesmässiga definitionen på arbetsoförmåga, om arbetstagaren blir oförmögen till sitt arbete under pågående anställningsförhållande. I pensionslagarna inom den privata sektorn finns ingen yrkesmässig definition på arbetsoförmåga. Därför föreslås att i 4 mom. tas in en bestämmelse, enligt vilken sådana situationer inte skall omfattas av systemet med sista pensionsanstalt, där en pensionsanstalt inom den privata sektorn enligt huvudregeln är sista pensionsanstalt, men där den yrkesmässiga definitionen på arbetsoförmåga skall tillämpas inom den offentliga sektorn.

108 §. Hänvisningen till bestämmelsen i StPL justeras att motsvara bestämmelsen i den lag om statens pensioner som är under behandling i riksdagen.

109 §. Enligt pensionslagarna inom den offentliga sektorn skall ett invalidpensionsärende avgöras med tillhjälp av den yrkesmässiga definitionen på arbetsoförmåga, om arbetstagaren blir oförmögen till sitt arbete under pågående anställningsförhållande. Av den orsaken är det inte ändamålsenligt att

den sista pensionsanstalten förordnas till pensionsanstalt som betalar deltidspensionen i fall, där en deltidspensionstagare ansöker om invalidpension. Det föreslås att paragrafen ändras så att den pensionsanstalt som skall handlägga ett invalidpensionsärende som skall beviljas efter en deltidspension bestäms på grundval av det senast försäkrade arbetet på samma sätt som sista anstalten även för övrigt bestäms i invalidpensionsärende.

118 §. Till paragrafen fogas partiell sjukdagpenning på grundval av den ändring av sjukförsäkringslagen som träder i kraft från ingången av 2007.

123 §. I paragrafen hänvisas till paragrafer i FöPL och LFöPL. Lagarnas namn (enbart de finska) och paragrafernas nummer ändras på grund av propositionerna med förslag till lag om pension för företagare och till lag om pension för lantbruksföretagare som är under behandling. Dessutom föreslås korrigerings- och hänvisningarna till olika moment i 120 § i punkterna 5, 6 och 9.

127 §. Lagen om beskattning av begränsat skattskyldig för inkomst och förmögenhet har ändrats genom ändringar som trädde i kraft den 15 november 2005 (856/2005) så att pensioner som betalas till personer som bosatt sig utomlands beskattas enligt den ordning som föreskrivs i lagen om beskattningsförfarande och med tillämpning av inkomstskattelagen. Därför föreslås att hänvisningen i 127 § till lagen om beskattning av begränsat skattskyldig för inkomst och förmögenhet stryks såsom obefogad.

143 §. Det föreslås att till 2 mom. fogas en bestämmelse, enligt vilken en försäkring inte kan upphöra på grund av uppsägning förrän minst ett år har gått från att försäkringen trädde i kraft. En likalydande bestämmelse har traditionellt funnits i försäkringsvillkoren.

182 §. Arbetslöshetsförsäkringsfonden betalar till Pensionsskyddscentralen en avgift med vilken ansvaret och kostnaderna för beaktande av arbetslöshets- och utbildningsperioder täcks i fråga om de pensionsanstalter som uppräknas i 1 mom. Arbetslöshetsfondens avgift fastställs så att den enligt uppskattning motsvarar det belopp som skulle erhållas om en avgift som motsvarar den ge-

nomsnittliga försäkringsavgiften enligt denna lag skulle betalas för de arbets- och förvärvsinkomster som utgör grund för de förmåner för oavlönad tid som avses i 74 § 3 mom. 2—6 punkten. När arbetslöshetsförsäkringsfondens avgift bestäms beaktas dock inte de arbets- och förvärvsinkomster som utgör grund för förmånerna för oavlönad tid till den del de baserar sig på inkomst som skall försäkras enligt FöPL eller StPL. Av den orsaken föreslås att 2 mom. preciseras så att när arbetslöshetsförsäkringsfondens avgift bestäms beaktas endast de i 1 mom. uppräknade pensionsanstalterna försäkrade löntagarnas arbets- och förvärvsinkomster som utgör grund för de förmåner som avses i 74 § 3 mom. 2—6 punkten.

198 §. Till paragrafen fogas en teknisk justering på grund av att datasekretessbestämmelsen faller bort.

215 §. I paragrafen föreskrivs om en arbetstagares rätt att överföra sin pensionsrätt enligt ArPL till Europeiska gemenskaperna. Till den del bestämmelserna i ArPL och bestämmelserna i lagen om överföring av pensionsrätt mellan arbetspensionssystemet i Finland och Europeiska gemenskapernas pensionssystem avviker från varandra tillämpas i fråga om pensionsrätt som överförs till Europeiska gemenskaperna eller som återförs därifrån bestämmelserna i lagen om överföring av pensionsrätt mellan arbetspensionssystemet i Finland och Europeiska gemenskapernas pensionssystem. Ordalydelsen i 2 mom. föreslås bli ändrad att motsvara detta syfte.

1.4. Lag om införande av lagen om pension för arbetstagare

3 §. Det föreslås att till paragrafen fogas ett nytt 3 mom., enligt vilket med inkomster enligt ArPL avses inkomster enligt pensionslagarna för anställningsförhållanden i fråga om tiden före ArPL:s ikraftträdande.

13 §. Det föreslås att till paragrafen fogas nya 2 och 3 mom. När pensionsanstaltens invalidpensionsansvar bestäms är granskningstiden enligt det föreslagna 2 mom. år 2005 i stället för de två sista kalenderåren av den föreskrivna granskningstiden enligt 175 § i ArPL, om pensionsfallet för invalidpension-

nen inträffar 2006. Bestämmelsen motsvarar 5 mom. i ikraftträdandebestämmelsen i lag 885/2004. Enligt det föreslagna 3 mom. tillämpas det i 175 § 2 mom. i ArPL avsedda gränsbeloppet på pensioner för vilka pensionsfallet inträffar 2007 eller därefter.

24 §. Det föreslås att till paragrafen fogas den nya lagen om stöd för upphörande med att bedriva jordbruk (612/2006) samt en ny 4 punkt i 2 mom. som berör den .

29 §. I paragrafen föreskrivs om hur pensionsanstalterna svarar för kostnaderna för arbetslöshetspension. Med arbete i enlighet med denna paragraf avses även arbete som omfattas av SjPL. Det föreslås att ordalydelsen preciseras till denna del.

1.5. Sjukförsäkringslag

1 kap. **Lagens syfte och tillämpningsområde**

4 §. Definitioner. I 1 mom. 9 punkten definieras hurudan person som betraktas såsom företagare i denna lag. Lagrummet ändras så att hänvisningen till en person som är skyldig att uppta försäkring enligt FöPL att motsvara namnen på de föreslagna lagarna som avses träda i kraft från ingången av 2007. De svenska namnen på lagarna förblir oförändrade.

7 kap. **Allmänna förutsättningar för erhållande av dagpenningförmåner**

4 §. Arbetsgivare rätt till dagpenningförmån. Paragrafen justeras därför att föreslås lagens nämn förändras.

11 kap. **Beloppet av dagpenningförmånerna**

2 §. Arbetsinkomst. I paragrafen föreskrivs om den arbetsinkomst som utgör grund för dagpenningförmånerna. Enligt den gällande paragrafen anses den fastställda FöPL-arbetsinkomsten såsom arbetsinkomst som utgör grund för dagpenningförmånerna.

Hänvisningarna justeras i paragrafen till lagen om pension för företagare och lagen om pension för lantbruksföretagare så att de motsvarar namnen på de föreslagna företagarpensionslagarna som avses träda i kraft från ingången av 2007. De svenska namnen på lagarna förblir oförändrade.

18 kap. **Sjukförsäkringsfonden och försäkringspremier och försäkringsavgifter**

14 §. Grunden för sjukförsäkringens sjukvårdspremie. I paragrafen föreskrivs om grunden för sjukvårdspremien. Enligt den gällande paragrafen används den fastställda FöPL-arbetsinkomsten som grund för sjukvårdspremien. Det föreslås att paragrafens hänvisningarna justeras till lagen om pension för företagare och lagen om pension för lantbruksföretagare.

15 §. Grunden för sjukförsäkringens dagpenningspremie. I paragrafen föreskrivs om grunden för dagpenningspremien. Förändringar är lagtenisk.

1.6. **Lag om tillämpning av lagstiftningen om bosättningsbaserad social trygghet**

2 a §. I 3 punkten definieras vad som avses med företagare i denna lag. Lagrummet ändras så att hänvisningen till en person som är skyldig att uppta försäkring enligt FöPL justeras till en person som är skyldig att teckna försäkring enligt 1 § 2 mom. i den föreslagna lagen om pension för företagare. Hänvisningen i lagrummet till företagare enligt lagen om pension för lantbruksföretagare justeras till en hänvisning till företagare enligt den föreslagna lagen om pension för lantbruksföretagare som avses träda i kraft från ingången av 2007.

1.7. **Lag om utkomstskydd för arbetslösa**

1 kap. **Allmänna bestämmelser**

6 §. Lagarnas namn förändras. Förändringen är lagteknisk.

1.8. Lag om företagshälsovård

1 kap. Allmänna bestämmelser

3 §. Definitioner. Enligt den gällande 1 mom. 6 punkten avses i denna lag med företagare och andra som utför eget arbete en person som avses i lagen om pension för företagare eller lagen om pension för lantbruksföretagare.

2. Närmare bestämmelser

I det lagförslag som gäller lagen om pension för företagare föreslås att det genom förordning av statsrådet utfärdas närmare bestämmelser om de blanketter som behövs för ansökan om pension (91 §), pensionsanstaltens och Pensionsskyddscentralens beslut och undertecknandet av det (95 §) samt om förskott på statens andel och dess slutliga belopp (140 §).

Enligt propositionen skall genom förordning av social- och hälsovårdsministeriet meddelas närmare föreskrifter om omvandling av pension enligt lagen om pension för företagare att motsvara en lägre pensionsålder än 62 år när företagaren före 62 års ålder går i ålderspension eller förtida ålderspension enligt lagen om sjömanspensioner (8 §) och när företagaren med stöd av en registrerad tilläggsförmån har rätt att gå i ålderspension vid en pensionsålder som är lägre än 62 år (29 § i lagen om införande av lagen om pension för företagare).

3. Ikraftträdande

Lagarna föreslås träda i kraft den 1 januari 2007.

4. Lagstiftningsordning

I jämförelse med gällande lagstiftning föreslås inte några ändringar som är av betydelse när propositionen granskas med avseende på grundlagen. Det är i huvudsak fråga om ett tekniskt förslag som förtydligar lagstiftningen och det föreslås inga väsentliga ändringar i företagarnas ställning.

I propositionen beaktas bestämmelsen i 80 § i grundlagen, enligt vilken bestämmelser om grunderna för individens rättigheter och skyldigheter samt om frågor som enligt grundlagen i övrigt hör till området för lag skall utfärdas genom lag. Därför överförs nu till lagen flera bestämmelser som tidigare ingått i förordningen om pension för företagare eller i försäkringsvillkor eller beräkningsgrunder på lägre nivå än förordningen.

Det föreslås att upptagande av tilläggs pensionsförsäkring upphör, dock så att rätten till tilläggs pension för dem som är nära pensionsåldern tryggas genom en övergångsbestämmelse. Även för andra kvarstår den tilläggs pension som intjänats fram till lagens ikraftträdande i form av så kallat fribrev. Befrielseerna från försäkringsskyldighet indras och också de befriade blir nu försäkringsskyldiga. De som är födda före 1961 kan dock hålla kvar en gällande befrielse. Det är möjligt att i vanlig lagstiftningsordning föreskriva om indragning av såväl upptagande av tilläggs pensionsförsäkring som befrielse från försäkringsskyldighet, eftersom en övergångsperiod föreslås för vardera åtgärden. I enlighet med grundlagsutskottets tidigare praxis kan bestämmelser om pensionsförmåner ändras framåt i tiden om en skälig tid har reserverats för ändringens ikraftträdande.

De föreslagna lagarna kan behandlas som vanlig lag i den ordning som 72 § i grundlagen föreskriver.

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs Riksdagen följande lagförslag:

Lagförslagen

1.

Lag**om pension för företagare**

I enlighet med riksdagens beslut föreskrivs:

1 AVDELNINGEN

2 §

ALLMÄNNA BESTÄMMELSER*Centrala definitioner*

1 kap.

Lagens syfte

1 §

Lagens syfte

I denna lag föreskrivs om den rätt till ålderspension, deltidspension, rehabilitering och invalidpension som företagare har samt om den rätt till familjepension som företagares förmånstagare har.

Företagare som är bosatt och verksam i Finland skall försäkra sig för ålderdom, invaliditet och dödsfall såsom föreskrivs i denna lag. Bosättning i Finland förutsätts dock inte om företagaren är bosatt i ett EU- eller EES-land.

Företagaren skall ordna pensionskydd enligt denna lag i ett arbetspensionsförsäkringsbolag som avses i lagen om arbetspensionsförsäkringsbolag (354/1997) eller i en pensionskassa som avses i lagen om försäkringskassor (1164/1992), som bedriver arbetspensionsförsäkringsverksamhet enligt denna lag. Pensionsskyddscentralen, som avses i lagen om Pensionsskyddscentralen (397/2006) är samarbetsorgan för pensionsanstalterna.

I denna lag avses med:

1) *pensionsanstalt* arbetspensionsförsäkringsbolag eller pensionskassa som avses i 1 § 3 mom. samt annan pensionsanstalt som avses i 2 § 1 mom. 1 punkten i lagen om pension för arbetstagare (395/2006) då den behandlar ett pensionsärende enligt denna lag:

2) *behörig och sista pensionsanstalt* i 107 § i lagen om pension för arbetstagare avsedd sista pensionsanstalt eller behörig pensionsanstalt som avses i 96 §,

3) *arbetspensionslag* de lagar som avses i 3 § i lagen om pension för arbetstagare,

4) *arbetspension* pension enligt arbetspensionslagarna,

5) *företagare* person som avses i 3 §,

6) *arbetsinkomst* den årliga arbetsinkomst som fastställts för en företagare i enlighet med 112 §,

7) *total arbetsinkomst* den pensionsgrundande arbetsinkomst som avses i 67 §, i vilken beaktats tillskottspensionsförsäkringsavgift och minskad pensionsförsäkringsavgift samt obetald arbetspensionsförsäkringsavgift,

8) *arbetsförtjänst* de totala arbetsinkomster som avses i denna lag och i lagen om pension för lantbruksföretagare (xx/2006) samt arbetsinkomster enligt andra arbetspensionslagar,

9) *oavlönad tid* den tid under vilken en företagare har erhållit moderskaps-, särskild moderskaps-, faderskaps- eller föräldrapening eller sjukdagpenning, partiell sjukdagpenning eller specialvårdspenning enligt sjukförsäkringslagen (1224/2004), alterneringsersättning enligt lagen om alterneringsledighet (1305/2002), inkomstrelaterad dagpenning eller utbildningsdagpenning enligt lagen om utkomstskydd för arbetslösa (1290/2002), förtjänststöd enligt lagen om offentlig arbetskraftsservice (1295/2002), vuxenutbildningsstöd enligt lagen om vuxenutbildningsstöd (1276/2000), rehabiliteringspenning enligt arbetspensionslagarna eller lagen om Folkpensionsanstaltens rehabiliteringsförmåner och rehabiliteringspenningförmåner (566/2005), ersättning för inkomstbortfall enligt lagen om rehabilitering som ersätts enligt lagen om olycksfallsförsäkring (625/1991) eller lagen om rehabilitering som ersätts enligt trafikförsäkringslagen (626/1991) eller dagpenning enligt lagen om olycksfallsförsäkring (608/1948), trafikförsäkringslagen (279/1959) eller lagen om olycksfall i militärtjänst (1211/1990),

10) *intjänad pension* pension som intjänats på basis av den totala arbetsinkomsten enligt denna lag och sådan oavlönad tid som avses i 10 punkten samt förmån som intjänats på basis av lagen om pensionsersättning som skall betalas av statens medel för tiden för vård av barn under tre år eller för tiden för studier (644/2003),

11) *primär förmån* en förmån som avses i 85 och 86 § och som oberoende av arbetspensionens belopp betalas till fullt belopp och dras av från en förmån enligt denna lag,

12) *EG:s förordning om social trygghet* rådets förordning (EEG) nr 1408/71 om tillämpningen av systemen för social trygghet när anställda, egenföretagare eller deras familjer flyttar inom gemenskapen,

13) *EU- och EES-land* länder i vilka EG:s förordning om social trygghet tillämpas,

14) *överenskommelse om social trygghet* en internationell överenskommelse om social trygghet som är förpliktande för Finland, och

15) *teoretisk pension* en kalkylerad pension; när denna pension fastställs betraktas sådan tid i arbete i ett annat EU- och EES-

land som omfattas av arbetspensionslagarna som tid i arbete enligt denna lag.

I denna lag avses med *pensionsfall*:

- 1) uppfyllande av villkoren för erhållande av ålderspension,
- 2) uppfyllande av villkoren för erhållande av deltidspension i enlighet med 13 §,
- 3) arbetsoförmåga på det sätt som avses i 32 § 1 mom., eller
- 4) förmånslåtarens död.

2 kap.

Lagens tillämpningsområde

3 §

Företagare

Med företagare avses person, som utför förvärvsarbete utan att härvid stå i arbetsförhållande eller i tjänste- eller annat offentligt-rättsligt anställningsförhållande.

Som företagare betraktas sådan bolagsman i ett öppet bolag eller en sådan delägare eller bolagsman i ett annat samfund eller i en annan sammanslutning som är personligen ansvarig för samfundets eller sammanslutningens förpliktelser och förbindelser.

Som företagare betraktas delägare i ett aktiebolag som:

- 1) arbetar i ledande ställning i bolaget,
- 2) ensam eller tillsammans med sina familjemedlemmar äger över 50 procent av aktiekapitalet eller av det röstetal som aktierna medför eller i övrigt av motsvarande bestämmanderätt, och
- 3) själv äger minst en aktie.

Som företagare betraktas också en person i ledande ställning i annat samfund, om han eller hon skall anses ha sådan motsvarande bestämmanderätt i samfundet som avses i 3 mom.

När ägoandelen beräknas beaktas även ett indirekt ägande via andra samfund eller sammanslutningar, om personen ensam eller tillsammans med sina familjemedlemmar äger över hälften av det andra samfundet eller den andra sammanslutningen eller har motsvarande bestämmanderätt. Med ledande ställning avses verksamhet som verkställande direktör eller styrelsemedlem i aktiebolaget

samt annan motsvarande ställning. Med familjemedlem avses den i företaget arbetande personens äkta make samt sambo, om samborna bor i gemensamt hushåll i äktenskapsliknande förhållanden, samt en person som är släkt med den i företaget arbetande personen i rakt upp- eller nedstigande led och bor med denne i samma hushåll.

Som företagare betraktas även en person, som de facto bedriver företagareverksamhet även om verksamheten formellt bedrivs i en annan persons namn, eller i ett sådant samfund eller i en sådan sammanslutning där en annan person formellt har bestämmanderätt.

4 §

Företagarverksamhet som faller utanför lagen

Denna lag gäller inte:

1) företagarens verksamhet före ingången av den kalendermånad som följer efter uppnådd 18 års ålder, eller arbete som fortgår efter den kalendermånad då företagaren fyller 68 år,

2) företagarens verksamhet som efter ingången inte har fortgått minst fyra månader utan avbrott,

3) företagarens verksamhet som har börjat eller fortgått efter att företagaren har avgått med ålderspension enligt arbetspensionslagarna,

4) företagare, vars arbetsinkomst av företagareverksamhet enligt denna lag skall uppskattas till ett lägre belopp än 5 504,14 euro per år,

5) förvärvsarbete på basis av vilket företagaren har rätt till pension enligt en annan arbetspensionslag, eller

6) företagare på vilken finsk lagstiftning inte tillämpas på basis av bestämmelserna om tillämplig lagstiftning i EG:s förordning om social trygghet eller en överenskommelse om social trygghet.

5 §

Försäkring av idrottsutövare

Denna lag tillämpas inte på utövande av idrott. Bestämmelser om pensionsskydd vid ut-

övande av idrott finns i lagen om olycksfalls- och pensionsskydd för idrottsutövare (575/2000).

6 §

Företagarverksamhet utomlands

Denna lag gäller också företagare som arbetar utomlands och på vilka finska lagstiftning tillämpas på basis av bestämmelserna om tillämplig lagstiftning i EG:s förordning om social trygghet eller en överenskommelse om social trygghet, om villkoren för att omfattas av denna lags tillämpningsområde i övrigt är uppfyllda.

En företagare som försäkrats i enlighet med denna lag och som under högst ett år bedriver företagareverksamhet i ett annat land än ett EU- eller EES-land eller ett land med vilket överenskommelse om social trygghet har träffats kan hålla i denna lag avsedd försäkring i kraft under nämnda tid, om han eller hon är bosatt i Finland.

7 §

Avgörande om tillämpningen av lagen

Pensionsskyddscentralen avgör på ansökan av den som låter utföra arbete, den som utför arbete eller pensionsanstalten huruvida denna lag skall tillämpas på arbetet.

II AVDELNINGEN

BESTÄMMELSER OM PENSIONER OCH REHABILITERING OCH OM VERKSTÄLLET AV DEM

3 kap.

Pensions- och rehabiliteringsförmåner*Ålderspension*

8 §

Rätt till ålderspension

En företagare har rätt att gå i ålderspension från ingången av kalendermånaden efter den

under vilken 63—68 års ålder uppnåtts, i förtida ålderspension efter att ha fyllt 62 år eller i uppskjuten ålderspension efter kalendermånaden efter den under vilken 68 års ålder uppnåtts. Företagaren har rätt att få ålderspension oberoende av om han eller hon fortsätter med sin företagareverksamhet enligt denna lag.

Går företagaren i ålderspension enligt lagen om sjömanspensioner före 62 års ålder, har han eller hon rätt att gå i ålderspension enligt denna lag vid den pensionsålder som avses i lagen om sjömanspensioner. I det fallet omvandlas pensionsbeloppet enligt denna lag så att det försäkringsmatematiskt motsvarar företagarens pensionsålder. Närmare bestämmelser om omvandling av pensionsbeloppet och omvandlingskoefficienterna utfärdas genom förordning av social- och hälsovårdsministeriet.

9 §

Ålderspensionens belopp

Börjar ålderspensionen vid ingången av kalendermånaden efter den under vilken 63-68 års ålder uppnåtts, är ålderspensionens belopp den pension som intjänats fram till begynnelsestidpunkten för pensionen.

Vid förtida ålderspension minskas pensionen permanent med 0,6 procent för varje månad för vilken pensionen betalas ut före ingången av månaden efter den under vilken 63 års ålder uppnåtts (förtidsminskning). Förtidsminskningen beräknas på den pension som intjänats fram till den tidpunkt då pensionen börjar.

Någon förtidsminskning görs inte om företagaren på grundval av en annan arbetspensionslag har rätt att gå i ålderspension vid 62 års ålder på basis av en rätt till tilläggsdagar enligt 6 kap. 9 § 2 mom. i lagen om utkomstskydd för arbetslösa.

Skjuts ålderspensionen upp höjs pensionen med 0,4 procent för varje månad varmed begynnelsestidpunkten för pensionen uppskjuts till en senare tidpunkt än ingången av månaden efter den under vilken 68 års ålder uppnåtts (*uppskovsförhöjning*). Uppskovsförhöjningen beräknas på den pension som har tjänats in fram till utgången av den månad un-

der vilken 68 års ålder uppnås.

10 §

Begynnelsestidpunkten för ålderspension

Ålderspensionen börjar från ingången av kalendermånaden efter den under vilken pensionen har sökts. Pension beviljas retroaktivt för högst tre månader före ansökan om pension eller av giltigt skäl för längre tid än detta. För att pensionen skall beviljas retroaktivt förutsätts att företagarens försäkring enligt denna lag har upphört före pensionens början.

En pension som intjänats av en företagareverksamhet som under tiden för ålderspensionen försäkrats enligt 113 § beviljas på ansökan tidigast från ingången av kalendermånaden efter den under vilken företagaren fyller 68 år.

11 §

Indragning av ålderspension

En företagare kan ansöka om indragning av sin ålderspension, om han eller hon har beviljats rehabiliteringsstöd på basis av en sådan arbetsoförmåga på viss tid som när rehabiliteringsstödet beviljades har beräknats fortgå efter det att företagaren fyllt 63 år. Indragning av ålderspensionen skall sökas inom en månad sedan arbetsoförmågan upphört och ålderspensionen dras in när arbetsoförmågan upphör.

Deltidspension

12 §

Begrepp i anslutning till deltidspension

När rätten till deltidspension avgörs avses i denna lag med:

1) förvärvsarbete arbete som skall försäkras på basis av arbetspensionslagarna,

2) heltidsarbete företagareverksamhet som försäkrats enligt denna lag och där den fastställda arbetsinkomsten är minst 11 008,28 euro per år.

Med deltidarbete som nämns i 13, 14, 17,

18 och 21 § avses arbete som skall försäkras på basis av arbetspensionslagarna och som en företagare utför när han eller hon får deltidspension. Med ett sådant deltidarbete jämföras deltidarbete i ett EU- eller EES-land.

Med i 13 § 5 mom. och 14 § avsedd stabiliserad inkomst avses den i 70 § avsedda inkomsten för återstående tid, dock så att den inverkan som beror på en förminskad arbetspensionsförsäkringsavgift som företagaren betalat enligt 116 § beaktas i arbetsinkomsten för det år som föregår det år pensionen börjar då fråga är om deltidspension.

13 §

Rätt till deltidspension

En företagare i åldern 58—67 år som har övergått till deltidarbete har rätt till deltidspension, om han eller hon:

1) under en tid av 18 månader omedelbart före deltidspensionens början i minst 12 månader haft heltidsarbete enligt arbetspensionslagarna,

2) under en tid av 15 kalenderår omedelbart före deltidspensionens början har inkomster som omfattas av arbetspensionslagarna eller motsvarande lagar till ett belopp som minst motsvarar talet 60; detta tal fås genom att inkomsten under respektive kalenderår divideras med 25 gånger 41,89 euro, varefter kvoten avrundas nedåt till närmaste hela tal, som kan vara högst 12, och kvoterna för de olika åren räknas samman,

3) inte får annan lagstadgad pension på grundval av eget arbete eller en motsvarande utländsk förmån eller en förmån på grundval av anställning i en internationell organisation eller ett organ inom Europeiska gemenskaperna, och om han eller hon

4) efter att företagareverksamheten enligt denna lag upphörde inte har rätt till deltidspension enligt arbetspensionslagarna för den offentliga sektorn på grundval av anställning på heltid som omfattas av nämnda lagar.

Med arbete som avses i 1 mom. 1 och 2 punkten jämföras arbete i ett EU- eller EES-land.

Om företagaren under den tid av 18 månader som avses i 1 mom. 1 punkten har fått

dagpenning eller partiell dagpenning enligt sjukförsäkringslagen, ersättning för inkomstbortfall enligt trafikförsäkringslagen eller dagpenning enligt lagen om olycksfallsförsäkring, förlängs denna tid av 18 månader i motsvarande mån, dock med högst sex månader.

Villkoren för det deltidarbete som deltidspensionen förutsätter uppfylls, om:

1) företagaren helt upphör med sin företagareverksamhet enligt denna lag eller halverar den genomsnittliga arbetsinkomsten för en företagareverksamhet som omedelbart före deltidspensionens början fortgått minst fyra månader utan avbrott; i det fallet beaktas arbetsinkomsten för de hela kalendermånaderna under det år deltidspensionen börjar och för en tid av högst 60 månader omedelbart före det,

2) den återstående arbetsinkomsten är minst 5 504,14 euro om företagaren fortsätter med sin företagareverksamhet,

3) företagaren företer pensionsanstalten en tillräcklig utredning över att hans eller hennes arbetsinsats har minskat, och om

4) företagaren inte utan avbrott är borta från arbetet längre tid än sex veckor, till denna frånvarotid räknas inte den tid för vilken företagaren fått dagpenning enligt sjukförsäkringslagen, ersättning för inkomstbortfall enligt trafikförsäkringslagen eller dagpenning enligt lagen om olycksfallsförsäkring till den del företagaren har fått dessa dagpenningar i sammanlagt högst 12 månader.

Om företagaren upphör med sin företagareverksamhet enligt denna lag eller halverar den i enlighet med 4 mom. 1 punkten, uppfylls villkoren för ett deltidarbete om hans eller hennes i arbetspensionslagarna avsedda förvärvsinkomst av deltidarbetet är 35—70 procent av den stabiliserade inkomsten och arbetstiden och arbetsinsatsen har ändrats i motsvarande mån.

14 §

Deltidspensionens belopp

Deltidspensionens belopp är 50 procent av skillnaden mellan den stabiliserade inkomsten som omfattas av arbetspensionslagarna och inkomsten av deltidarbete som omfattas

av arbetspensionslagarna (inkomstbortfall).

Har företagaren före deltidarbetet samtidigt varit i annat förvärvsarbete som omfattas av arbetspensionslagarna, är deltidspensionens belopp 50 procent av skillnaden mellan den stabiliserade inkomsten och inkomsten av deltidarbetet. Av en sådan deltidspension utgör deltidspensionen enligt denna lag en lika stor andel som den i denna lag avsedda totala arbetsinkomstens andel utgör av de förvärvsinkomster som beaktats i den stabiliserade inkomsten och som baserar sig på de lagar på basis av vilka deltidspensionen beviljas.

Deltidspensionens maximibelopp är dock 75 procent av de pensioner som företagaren innan deltidspensionen börjar har tjänat in enligt arbetspensionslagarna och av förmån enligt lagen om pensionsersättning som skall betalas av statens medel för tiden för vård av barn under tre år och för tiden för studier. Om en primär förmån skall dras av från pensionen, beräknas deltidspensionens maximibelopp på den pension som minskats på detta sätt. Deltidspensionens maximibelopp justeras, om deltidspensionstagaren beviljas en primär förmån eller om beloppet av en sådan förmån ändras.

Med ovan i 3 mom. avsedd pension jämställs pension som en företagare har tjänat in i ett annat EU- eller EES-land eller i ett land som slutit en överenskommelse om social trygghet med Finland.

Har företagaren rätt till deltidspension också enligt någon annan arbetspensionslag och minskar det maximibelopp på 75 procent som nämns i 3 mom. deltidspensionen, görs minskningen med beaktande av dessa lagar i förhållande till de förvärvsinkomster som beaktats i den stabiliserade inkomsten.

15 §

Begynnelsepunkten för deltidspension

Deltidspension börjar från ingången av månaden efter den under vilken företagaren uppfyller villkoren i 13 §, dock tidigast från ingången av månaden efter den under vilken pensionen söks. Deltidspension beviljas inte retroaktivt.

16 §

Deltidspensionstagarens anmälningskyldighet

Den som får deltidspension är skyldig att underrätta pensionsanstalten om:

- 1) att en företagarkerksamhet eller ett anställningsförhållande upphör eller att en ny verksamhet eller ett nytt förhållande inleds,
- 2) förändringar i företagarkerksamheten,
- 3) att en ny arbetspension eller en motsvarande förmån som beviljats i ett annat land börjar,
- 4) ett över sex veckor långt avbrott i arbetet, dock inte om avbrottet beror på en sådan sjukdom på basis av vilken deltidspensionstagaren får dagpenning enligt sjukförsäkringslagen, ersättning för inkomstbortfall enligt trafikförsäkringslagen eller dagpenning enligt lagen om olycksfallsförsäkring för en tid av högst 12 månader, och
- 5) att en primär förmån börjar eller förändras.

En deltidspensionstagare som står i ett anställningsförhållande är dessutom skyldig att underrätta pensionsanstalten om:

- 1) förändringar i sina arbetstidsarrangemang,
- 2) andra än kollektivavtalsenliga lönejusteringar, och
- 3) över sex veckor lång frånvaro från arbetet, om frånvaron inte beror på orsak som nämns i 1 mom. 4 punkten eller på att han eller hon får lön för sjukdomstid.

17 §

Justering av deltidspension

Deltidspensionens belopp justeras, om:

- 1) det har inträffat en permanent förändring i deltidspensionstagarens förvärvsinkomster under tiden för deltidarbete och denna förändring på ett betydande sätt avviker från den allmänna löneutvecklingen, eller
- 2) deltidspensionstagaren får rätt till deltidspension med stöd av en sådan arbetspensionslag som inte tidigare har berättigat honom eller henne till deltidspension.

Justeringen görs från ingången av kalendermånaden efter den under vilken föränd-

ringen skett, eller om förändringen sker kalendermånadens första dag, från denna dag.

När deltidspensionens belopp justeras anses den förvärvsinkomst som deltidspensionen första gången fastställdes på som stabiliserad förvärvsinkomst.

18 §

Avbrytande av utbetalningen av deltidspension

Om deltidspensionstagarens inkomst av deltidsarbete eller frånvaron från arbetet tillfälligt förändras så att villkoren i 13 § 4 och 5 mom. för deltidsarbete inte uppfylls, avbryts utbetalningen av deltidspensionen efter meddelande från pensionstagaren eller på pensionsanstaltens initiativ. Utbetalningen avbryts från ingången av följande möjliga betalningsperiod, förutsatt att orsaken till betalningsavbrottet fortfarande föreligger. Utbetalad deltidspension återkrävs enligt 107 § för den tid under villkoren för erhållande av deltidspension inte uppfyllts.

Avbruten deltidspension börjar efter meddelande från pensionstagaren utbetalas på nytt räknat från den tidpunkt från vilken villkoren för att få deltidspension uppfylls. Har förnyad utbetalning av avbruten deltidspension inte begärts inom sex månader sedan deltidspensionen avbröts, dras pensionen in från och med tidpunkten för avbrottet.

19 §

Indragning av deltidspension och erhållande av deltidspension på nytt

Deltidspensionen dras in från ingången av kalendermånaden efter den under vilken företagaren inte längre uppfyller de villkor för att få pension som avses i 13 § 4 och 5 mom., om inte något annat följer av 18 §. Om villkoren för att få pension upphör en kalendermånads första dag, dras deltidspensionen dock in från denna dag. Deltidspension kan också dras in retroaktivt.

Har företagarens deltidspension dragits in, har företagaren rätt att på nytt få deltidspension när han eller hon uppfyller villkoren för den.

Har deltidspensionen varit indragen i högst sex månader används, när den nya deltidspensionen efter den indragna deltidspensionen fastställs, den stabiliserade inkomst som låg till grund för den tidigare deltidspensionen som stabiliserad inkomst.

20 §

Invalidpension efter deltidspension

Beviljas en företagare som får deltidspension invalidpension för samma tid för vilken deltidspension redan betalats, betraktas deltidspensionen som en delbetalning av invalidpensionen.

21 §

Ändring av deltidspension till ålderspension

Fortsätter företagaren i deltidsarbete efter att ha fyllt 68 år, omvandlas deltidspensionen till en ålderspension som är lika stor som deltidspensionen. Ålderspensionen beräknas på nytt på ansökan av företagaren.

Arbetspensionsrehabilitering

22 §

Rätt till arbetspensionsrehabilitering

En företagare under 63 år har rätt att få ändamålsenlig yrkesinriktad rehabilitering för förhindrande av arbetsoförmåga eller förbättrande av arbets- och förvärvsförmågan, om:

1) en sjukdom, ett lyte eller en kroppsskada som konstaterats på behörigt sätt sannolikt medför risk för arbetsoförmåga enligt 32 § 1 mom.,

2) företagaren har sådana inkomster av arbete att de inkomster för återstående tid som avses i 70 § är minst 25 133,40 euro, och

3) företagaren inte har rätt till rehabilitering med stöd av bestämmelserna om rehabilitering inom ramen för olycksfalls- eller trafikförsäkring.

När rehabiliteringens ändamålsenlighet bedöms beaktas företagarens ålder, yrke, tidigare verksamhet, utbildning och etablering i arbetslivet samt huruvida den yrkesinriktade rehabilitering som söks sannolikt leder till att företagaren fortsätter i ett arbete som är lämpligt med tanke på hans eller hennes hälsotillstånd eller återgår till arbete. När ändamålsenligheten bedöms beaktas dessutom huruvida den yrkesinriktade rehabiliteringen uppskjuter företagarens pensionering.

Med risk för arbetsförmåga avses en situation där det är sannolikt att företagaren under de närmaste åren, trots att möjligheterna till vård och medicinsk rehabilitering beaktas, utan yrkesinriktade rehabiliteringsåtgärder skulle bli beviljad full invalidpension eller delinvalidpension.

Den i 1 mom. 2 punkten avsedda inkomsten för återstående tid fastställs på samma sätt som om företagaren hade blivit arbetsförmögen vid tidpunkten för ansökan om rehabilitering. När inkomsten bestäms beaktas dock inte inkomst på basis av vilken förmån för oavlönad tid fås eller inkomst som avses i 70 § 5 mom.

Vad som föreskrivs i 1 mom. tillämpas också på rehabilitering av en sådan företagare som är arbetsförmögen på det sätt som avses i 32 § 1 mom. I dessa fall fastställs inkomsten för återstående tid på samma sätt som i företagarens invalidpension.

23 §

Yrkesinriktad rehabilitering och rehabiliteringsplan

Med yrkesinriktad rehabilitering avses arbetsprövning, arbetsträning, utbildning som leder till arbete eller yrke och stöd för inledande av eller fortsatt näringsverksamhet. Företagaren kan få ersättning för de behövliga och nödvändiga kostnader som den yrkesinriktade rehabiliteringen medför.

Innan den yrkesinriktade rehabiliteringen inleds skall företagaren ha en plan för den yrkesinriktade rehabiliteringen (*rehabiliteringsplan*). Pensionsanstalten kan stödja utarbetandet av planen.

24 §

Förhandsbeslut om rätt till arbetspensionsrehabilitering

En företagare har rätt att få ett förhandsbeslut av vilket framgår om han eller hon uppfyller villkoren för arbetspensionsrehabilitering. Ett förhandsbeslut är bindande för pensionsanstalten, om företagaren lämnar in en rehabiliteringsplan till pensionsanstalten inom nio månader från det att förhandsbeslutet har vunnit laga kraft.

25 §

Rehabiliteringspenning

En företagare har rätt till rehabiliteringspenning för de kalendermånader under vilka han eller hon på grund av yrkesinriktad rehabilitering är helt eller delvis förhindrad att utföra i denna lag avsedd företagarens verksamhet.

Rehabiliteringspenningen är lika stor som det sammanlagda beloppet av de arbetspensioner, förhöjt med 33 procent, som företagaren skulle ha rätt till om han eller hon när ansökan om rehabilitering gjordes hade blivit arbetsförmögen på ett sätt som berättigar till full invalidpension.

Om företagaren är sjukledig från sin företagarens verksamhet och rehabiliteringsbehovet fanns redan när sjukledigheten började, är rehabiliteringspenningen dock lika stor som det sammanräknade belopp av de arbetspensioner, förhöjt med 33 procent, som företagaren skulle ha rätt till om han eller hon när sjukledigheten började hade blivit arbetsförmögen på ett sätt som berättigar till full invalidpension.

26 §

Partiell rehabiliteringspenning

Om företagarens förvärvsinkomster under den tid yrkesinriktad rehabilitering pågår uppgår till mer än hälften av den stabiliserade inkomsten, utgör rehabiliteringspenningen hälften av den rehabiliteringspenning som avses i 25 §.

27 §

Rehabiliteringstillägg till invalidpensionstagare

Om en företagare får invalidpension enligt 32 § har han eller hon inte rätt till rehabiliteringspenning enligt 25 §. Invalidpensionstagaren får utöver invalidpensionen ett rehabiliteringstillägg för den tid som den yrkesinriktade rehabiliteringen pågår. Rehabiliteringstillägget utgör 33 procent av invalidpensionen.

Delinvalidpension kan betalas som full pension under tiden för yrkesinriktad rehabilitering och förhöjd på det sätt som bestäms i 1 mom.

28 §

Rehabiliteringsunderstöd

En företagare kan beviljas rehabiliteringspenning i form av rehabiliteringsunderstöd enligt prövning till ett lika stort belopp som invalidpensionen för tiden från rehabiliteringsbeslutet till rehabiliteringens början samt för tiden mellan rehabiliteringsperioder. Rehabiliteringsunderstöd enligt prövning kan beviljas också för utarbetande av en i 23 § 2 mom. avsedd rehabiliteringsplan.

Rehabiliteringsunderstöd betalas högst för tre månader per kalenderår så att tiden räknas särskilt för tiden från rehabiliteringsbeslutet till rehabiliteringens början samt för tiden mellan rehabiliteringsperioder. Rehabiliteringsunderstöd kan dock betalas även för en längre tid, om detta är motiverat för tryggheten av rehabiliteringen.

Till en person som fått rehabiliteringspenning kan för högst sex månader betalas rehabiliteringsunderstöd, om detta är synnerligen behövligt för att han eller hon skall kunna få arbete. I sådana fall fastställs rehabiliteringsunderstödet som ett engångsbelopp och betalas i en eller flera poster. Rehabiliteringsunderstöd betalas dock inte för den tid för vilken företagaren har rätt till arbetslöshetsdagpenning eller arbetsmarknadsstöd enligt lagen om utkomstskydd för arbetslösa.

29 §

Indragning av rehabiliteringspenning eller av invalidpensionstagares rehabiliteringstillägg

Rehabiliteringsunderstödet eller det rehabiliteringstillägg som betalas till invalidpensionstagaren kan dras in, om dess mottagare utan giltig orsak vägrar delta i yrkesinriktad rehabilitering eller avbryter sådan rehabilitering.

Företagaren har inte rätt till invalidpension utan giltig orsak förrän rätten till rehabiliteringspenning enligt arbetspensionslagarna eller lagen om Folkpensionsanstaltens rehabiliteringsförmåner och rehabiliteringspenningförmåner har upphört.

30 §

Pensionsanstaltens anmälningsskyldighet

Pensionsanstalten skall underrätta Folkpensionsanstalten om yrkesinriktad rehabilitering samt om sådana beslut som gäller rehabiliteringspenning och rehabiliteringstillägg.

31 §

Andra bestämmelser om rehabilitering

Vad som i denna lag bestäms om sökande av invalidpension, fastställande på tidigare grunder, engångsförhöjning, beaktande av förändringar i löne- och prisnivå, avdrag av primära förmåner, utbetalning, justering av invalidpension och ändring av beloppet, dröjsmålsförhöjning, återkrav, lämnande och erhållande av uppgifter, sökande av ändring och anmälningsskyldighet för invalidpensionstagare gäller rehabiliteringspenningen och rehabiliteringstillägget samt mottagaren av dem, om inte något annat föreskrivs i denna lag.

Rehabiliteringspenning och rehabiliteringstillägg kan också betalas för kortare tid än en månad. Primärtid enligt sjukförsäkringslagen inverkar inte på begynnelsetidpunkten för rehabiliteringspenningen. För den tid för vilken rehabiliteringspenning betalas tjänas inte pension in i enlighet med 65 § och rehabili-

teringsförmånerna tas inte som grund för familjepension. För arbete under den tid för vilken rehabiliteringspenning betalas tjänas ny pension in i enlighet med 61 §.

Invalidpension

32 §

Rätt till invalidpension

En företagare har rätt till invalidpension, om hans eller hennes arbetsförmåga på grund av sjukdom, lyte eller skada uppskattas vara utan avbrott nedsatt med minst två femtedelar åtminstone ett år. Invalidpensionen beviljas som full pension, om företagarens arbetsförmåga är nedsatt med minst tre femtedelar. I annat fall beviljas invalidpensionen som delinvalidpension.

Vid bedömningen av i vilken mån arbetsförmågan är nedsatt beaktas företagarens återstående förmåga att skaffa sig förvärvsinkomster genom sådant tillgängligt arbete som han eller hon skäligen kan förutsättas utföra. Härvid beaktas också företagarens utbildning, tidigare verksamhet, ålder, bostadsort och andra därmed jämförbara omständigheter.

Utöver vad som bestäms i 2 mom. skall arbetsoförmågans yrkesmässiga karaktär betonas vid bedömningen av rätt till invalidpension för en företagare som fyllt 60 år.

33 §

Utredning av rehabiliteringsmöjligheterna

Innan pensionsanstalten fattar beslut om invalidpension skall den se till att företagarens möjligheter till rehabilitering har klarlagts.

34 §

Invalidpension på basis av pension som beviljats enligt arbetspensionslagarna för den offentliga sektorn

En företagare har rätt till invalidpension när han eller hon, efter det att ett arbete som omfattas av denna lag upphört, för ett senare

tjänste- eller arbetsavtalsförhållande beviljats invalidpension enligt:

1) 35 § 1 mom. 2 punkten i lagen om statens pensioner (xx/2006),

2) 24 § 1 mom. 2 punkten i lagen om kommunala pensioner (549/2003),

3) de bestämmelser i 1 § i pensionslagen för evangelisk-lutherska kyrkan som motsvarar de bestämmelser som nämns ovan i 1 punkten, eller

4) de bestämmelser i 13 § i lagen om Folkpensionsanstalten som motsvarar de bestämmelser som nämns ovan i 1 punkten.

En företagare har rätt till invalidpension också när hans eller hennes pension enligt arbetspensionslagarna för den privata sektorn är högst 688,02 euro per månad och han eller hon, efter det att ett arbete som omfattas av denna lag upphört, för ett senare tjänste- eller arbetsavtalsförhållande beviljats invalidpension på basis av arbetsoförmåga som börjat medan anställningen varade, i enlighet med följande bestämmelser:

1) 35 § 1 mom. 1 punkten i lagen om statens pensioner,

2) 24 § 1 mom. 1 punkten i lagen om kommunala pensioner,

3) de bestämmelser i 1 § i pensionslagen för evangelisk-lutherska kyrkan som motsvarar de bestämmelser som nämns ovan i 1 punkten, eller

4) de bestämmelser i 13 § i lagen om Folkpensionsanstalten som motsvarar de bestämmelser som nämns ovan i 1 punkten.

35 §

Invalidpensionens belopp

Beloppet av full invalidpension är summan av den intjänade pensionen före utgången av det år som föregick pensionsfallsåret och pensionsdelen för återstående tid enligt 63 §. Delinvalidpensionen utgör hälften av full invalidpension.

36 §

Förhandsbeslut om rätten till delinvalidpension

En företagare har rätt att få ett förhandsbe-

slut av vilket framgår om han eller hon uppfyller de i 32 § 1 mom. nämnda villkoren för delinvalidpension. Förhandsbeslutet ges av den pensionsanstalt som är behörig att avgöra en pensionsansökan då företagaren ansöker om pension i stället för om förhandsbeslut.

Ett förhandsbeslut är bindande för pensionsanstalten, om en därpå grundad pensionsansökan görs inom nio månader eller inom en av företagaren och pensionsanstalten avtalad längre tid från det att förhandsbeslutet vann laga kraft.

37 §

Pensionsanstaltens sakkunnigläkare

En eller flera legitimerade läkare skall i pensionsanstalten delta i beredningen av ärenden som gäller arbetsoförmåga eller rehabilitering samt av andra ärenden som inbegriper medicinska frågor. Pensionsanstaltens läkare kan anteckna sin ståndpunkt i handlingarna utan att följa vad som i 23 § i lagen om yrkesutbildade personer inom hälso- och sjukvården (559/1994) bestäms om formkraven för rättsmedicinska intyg och utlåtanden.

38 §

Begynnelsetidpunkten för full invalidpension

Full invalidpension börjar tidigast från ingången av månaden efter den under vilken den i 12 kap. 3 § i sjukförsäkringslagen avsedda primärtiden för dagpenningen utgår.

Full invalidpension börjar dock från ingången av månaden efter den under vilken arbetsförmågan började, om:

1) pensionsansökan har gjorts innan Folkpensionsanstalten har fastställt primärtiden för sjukdagpenningen och det före utgången av den andra kalendermånaden som följer på pensionsansökan inte har beviljats sådan sjukdagpenning som skall betalas för minst en månad utan avbrott och som hänför sig till tiden efter arbetsförmågans början, eller

2) dagpenningsansökan som hänför sig till tiden efter arbetsförmågans början har avslagits och företagaren inte har beviljats sådan sjukdagpenning som skall betalas för

minst en månad utan avbrott och som hänför sig till tiden efter avslaget.

Har företagaren rätt att från utlandet få en förmån som motsvarar sjukdagpenning enligt sjukförsäkringslagen, beaktas den vid fastställandet av begynnelsetidpunkten för invalidpensionen på samma sätt som sjukdagpenning enligt sjukförsäkringslagen, dock för högst den maximala betalningstiden enligt sjukförsäkringslagen.

39 §

Begynnelsetidpunkten för delinvalidpension

Delinvalidpension börjar från ingången av den månad som följer på pensionsfallet.

40 §

Betalning av invalidpension retroaktivt

Invalidpension betalas inte utan giltigt skäl retroaktivt för längre tid än sex månader före månaden för ansökan om pension.

Beviljas invalidpension retroaktivt, betalas pensionen inte för den tid för vilken företagaren har fått rehabiliteringspenning enligt arbetspensionslagarna eller lagen om Folkpensionsanstaltens rehabiliteringsförmåner och rehabiliteringspenningförmåner eller ersättning för inkomstbortfall med stöd av lagen om rehabilitering som ersätts enligt lagen om olycksfallsförsäkring eller lagen om rehabilitering som ersätts enligt trafikförsäkringslagen.

Beviljas invalidpension retroaktivt såsom delinvalidpension eller full invalidpension på basis av 38 § 2 mom. och har för samma tid utbetalats sjukdagpenning eller partiell sjukdagpenning enligt sjukförsäkringslagen, betalas invalidpension för denna tid till den del dess belopp överstiger beloppet av dagpenningen.

41 §

Tid för vilken invalidpension beviljas

Invalidpension beviljas tills vidare eller i form av rehabiliteringsstöd för viss tid.

Har företagarens arbetsförmåga för viss tid

varit nedsatt i åtminstone ett år, har han eller hon rätt att få rehabiliteringsstöd för att återställa arbetsförmågan under så lång tid som han eller hon bedöms vara arbetsoförmögen på det sätt som avses i denna lag.

När rehabiliteringsstöd beviljas skall pensionsanstalten se till att en vård- eller rehabiliteringsplan har utarbetats för företagaren. Rehabiliteringsstöd kan beviljas en arbetsoförmögen företagare även för den tid beredningen av vård- eller rehabiliteringsplanen pågår.

42 §

Invaldipensionstagarens anmälningsskyldighet

Den som får invaldipension skall underrätta pensionsanstalten om att han eller hon återfått arbetsförmågan, om att han eller hon inleder eller utökar en företagarkerksamhet eller ett annat förvärvsarbete och om att rehabiliteringen avbrutits.

43 §

Utredning av om arbetsoförmågan fortgår

Om pensionsanstalten har motiverat skäl att anta att pensionstagaren åter är arbetsoförmögen är pensionstagaren, om han eller hon åläggs därtill av pensionsanstalten, skyldig att för utredning av om arbetsoförmågan fortgår låta undersöka sig hos en av pensionsanstalten angiven legitimerad läkare eller på en rehabiliteringsanstalt eller en undersökningsinrättning som anvisas av pensionsanstalten. Pensionsanstalten skall då ersätta skäliga kostnader för undersökningen och eventuella resor.

44 §

Kontroll av rätten till invaldipension

Förändras en invaldipensionstagares arbetsförmåga kontrolleras hans eller hennes rätt till invaldipension på ansökan av pensionstagaren eller på pensionsanstaltens initiativ.

När förändringar i invaldipensionstagarens arbetsförmåga eller återfående av arbetsför-

mågan bedöms, beaktas förändringarna i företagarens arbetsförtjänst eller arbetsinsats. Företagaren har inte rätt till full invaldipension för den tid under vilken arbetsförtjänsten överstiger 40 procent av den stabiliserade genomsnittliga inkomsten för tiden innan arbetsoförmågan började eller rätt till delinvaldipension för den tid under vilken arbetsförtjänsten överstiger 60 procent av den nämnda genomsnittliga inkomsten, förutom om överskridningen av inkomstgränsen är tillfällig.

45 §

Ändring av invaldipensionens belopp

Sker en sådan förändring i arbetsförmågan hos en företagare som får full invaldipension att han eller hon har rätt att få delinvaldipension och förändringen kan bedömas fortgå minst ett år, ändras full invaldipension till delinvaldipension från ingången av månaden efter förändringen.

Sker en sådan förändring i arbetsförmågan hos en företagare som får delinvaldipension att han eller hon har rätt att få full invaldipension och förändringen kan bedömas fortgå minst ett år, ändras delinvaldipensionen till full invaldipension. Full invaldipension börjar så som bestäms i 38 §. Delinvaldipensionen utbetalas till dess full invaldipension börjar.

46 §

Indragning av invaldipension

Om en invaldipensionstagare har återfått sin arbetsförmåga i sådan grad att han eller hon inte längre uppfyller villkoren för erhållande av pensionen, dras invaldipensionen in från och med ingången av kalendermånaden efter den under vilken pensionstagaren återfått arbetsförmågan.

Om invaldipensionen dras in eller rehabiliteringsstödet upphör, kan pensionen för att stödja återgången till arbete fortgå i form av rehabiliteringsstöd till samma belopp som delinvaldipension även för en kortare tid än ett år.

47 §

Avbrott i utbetalningen av invalidpension

Utbetalningen av invalidpension kan avbrytas, om pensionstagaren:

1) är i förvärsarbete och inkomsten av detta arbete tillfälligt överstiger 60 procent av den stabiliserade genomsnittliga inkomsten för tiden innan arbetsförmågan började,

2) inte samtycker till undersökning som i enlighet med 43 § har föreskrivits av pensionsanstalten, förutom om det finns ett godtagbart skäl till detta,

3) inte lämnar resultaten av den undersökning som avses i 43 § till pensionsanstalten inom en skälig tid som pensionsanstalten sätter ut, eller

4) utan giltigt skäl vägrar delta i rehabilitering eller utbildning som pensionsanstalten ordnar.

48 §

Justering av invalidpension retroaktivt

Pensionen kan dras in eller justeras eller utbetalningen av den kan avbrytas retroaktivt för högst ett år. Denna tid beräknas från ingången av kalendermånaden efter den under vilken pensionstagaren ansökt om justering eller pensionsanstalten vidtagit justeringsåtgärder. Om utbetalningen av invalidpension har avbrutits, justeras eller indras dock pensionen från och med tidpunkten för avbrytandet.

49 §

Ändring av invalidpension till ålderspension

Full invalidpension ändras till ålderspension och delinvalidpension till sådan ålderspension som till beloppet motsvarar full invalidpension från ingången av månaden efter den under vilken pensionstagaren fyller 63 år.

Företagaren har på ansökan rätt till pension som intjänats på grundval av arbete som utförts under tiden för invalidpension, dock tidigast från ingången av månaden efter den under vilken han eller hon fyller 63 år.

I stället för att beviljas i form av invalidpension beräknas och beviljas pensionen i form av ålderspension från ingången av månaden efter den under vilken 63 års ålder uppnåddes, om:

1) företagaren har fyllt 63 år före utgången av den primärtid som avses i 12 kap. 3 § i sjukförsäkringslagen, eller

2) någon primärtid inte fastställs för företagaren på basis av 12 kap. 3 § i sjukförsäkringslagen, eftersom företagaren har fyllt 63 år.

50 §

Information och hänvisning till rehabilitering

Avslås en ansökan om invalidpension eller arbetspensionsrehabilitering, skall pensionsanstalten se till att företagaren ges information om andra rehabiliteringsmöjligheter och hänvisa till annan rehabilitering eller någon annan service som motsvarar hans eller hennes rehabiliteringsbehov, i samarbete med de instanser som tillhandahåller sådana tjänster. Pensionsanstalten skall dessutom iakttä lagen om klientsamarbete inom rehabiliteringen (497/2003).

Familjepension

51 §

Familjepension och familjepensionstagare

Förmånslåtare är en företagare som tjänat in pension enligt denna lag och efter vars död familjepension betalas till förmånstagarna på det sätt som föreskrivs nedan.

Förmånstagare är en person som har rätt till familjepension efter förmånslåtarens död. Förmånstagare är på de villkor som anges nedan en efterlevande make, förmånslåtarens samt den efterlevande makens barn och en tidigare make till förmånslåtaren.

Familjepension betalas i form av efterlevandepension och barnpension.

Rätt till familjepension har inte den som genom brott uppsåtligen har orsakat förmånslåtarens död.

52 §

Efterlevande makes rätt till pension

En efterlevande make har rätt till efterlevandepension, om han eller hon hade ingått äktenskap med förmånslåtare innan denne hade fyllt 65 år och har eller har haft ett gemensamt barn med förmånslåtare.

Rätt till efterlevandepension har också en sådan efterlevande make vars äktenskap hade ingåtts innan den efterlevande maken fyllde 50 år och förmånslåtare 65 år och äktenskapet hade varat minst fem år, om:

1) den efterlevande maken har fyllt 50 år vid förmånslåtarens död, eller

2) den efterlevande maken vid förmånslåtarens död hade fått invalidpension enligt en arbetspensionslag eller folkpensionslagen (xx/2006) i minst tre års tid.

En efterlevande make har inte rätt till efterlevandepension enligt 1 mom., om barnet har givits som adoptivbarn utanför familjen före förmånslåtarens död eller är förmånslåtarens barn som den efterlevande maken adopterat efter förmånslåtarens död.

Har den efterlevande maken på basis av ett tidigare äktenskap rätt att få familjepension enligt en arbetspensionslag, uppkommer inte rätt till ny familjepension.

53 §

Barns rätt till pension

Rätt till barnpension vid förmånslåtarens död har ett barn som inte har fyllt 18 år och som är:

1) barn till förmånslåtare, eller

2) barn till den efterlevande maken och vid förmånslåtarens död bodde i samma hushåll som förmånslåtare och den efterlevande maken.

Barnpension beviljas i första hand efter barnets egen förälder. Rätt till barnpension kan inte uppkomma efter flera än två förmånslåtare samtidigt. Om ett barn som får barnpension efter två förmånslåtare senare beviljas barnpension efter sin egen förälder, upphör den barnpension som först beviljats efter annan förmånslåtare från den tidpunkt

då den barnpension som beviljas efter den egna föräldern börjar.

54 §

Tidigare makes rätt till pension

En tidigare make till förmånslåtare har rätt till efterlevandepension, om förmånslåtarens död på basis av ett lagakraftvunnet domstolsbeslut eller en lagakraftvunnen dom eller ett avtal som har fastställts av socialnämnden var skyldig att betala periodiskt underhållsbidrag till honom eller henne. I fråga om en tidigare make och dennes rätt till efterlevandepension gäller vad som bestäms om den efterlevande maken och dennes rätt till efterlevandepension.

55 §

Begynnelsepunkten för familjepension och utbetalning retroaktivt

Familjepension betalas från ingången av månaden efter den under vilken förmånslåtare avled. Till ett barn som fötts efter förmånslåtarens död betalas familjepension från ingången av månaden efter barnets födelse.

Familjepension betalas inte utan giltigt skäl retroaktivt för längre tid än sex månader före den månad då ansökan om pension gjordes.

56 §

Anmälningsskyldighet

Den som får efterlevandepension är skyldig att underrätta pensionsanstalten om han eller hon har ingått äktenskap.

Om ett barn som får barnpension ges som adoptivbarn till någon annan än förmånslåtarens efterlevande make eller dennes nya make, är barnets adoptivföräldrar skyldiga att underrätta pensionsanstalten om adoptionen.

57 §

Upphörande av familjepension

Rätten till efterlevandepension upphör om den efterlevande maken ingår nytt äktenskap

före fyllda 50 år.

Rätten till barnpension upphör då barnet fyller 18 år eller om barnet ges som adoptivbarn till någon annan än den efterlevande maken eller dennes nya make.

58 §

Beviljande av familjepension för viss tid

Kan någon utredning om förmånslåtarens död inte läggas fram, men det är sannolikt att förmånslåtaren har avlidit genom drunkning, genom någon annan olycka eller av någon annan därmed jämförbar orsak, kan familjepension beviljas för viss tid.

När familjepension beviljas för viss tid i enlighet med 1 mom. dras förmånslåtarens arbetspension in den dag familjepensionen börjar.

59 §

Engångsbetalning av efterlevandepension

När efterlevandepensionen upphör i enlighet med 57 §, betalas till den efterlevande maken i ett för allt ett belopp som är lika stort som efterlevandepensionen för tre år hade varit.

Grund för beloppet är den månadspension som senast har utbetalats eller, om pensionsanstalten är sista pensionsanstalt, det sammanlagda beloppet av de pensioner pensionsanstalten betalat per månad.

4 kap.

Fastställande av pension

Pensionstillväxt

60 §

Grunderna för pensionstillväxten

Pensionen tillväxer:

1) på grundval av den totala arbetsinkomsten för företagarkerksamhet som försäkrats enligt denna lag under tiden mellan ingången av kalendermånaden efter den under vilken

18 års ålder uppnåddes till utgången av den månad under vilken 68 års ålder uppnåddes,

2) för oavlönad tid, och

3) för tid med invalidpension och deltids-pension enligt denna lag.

Till pension berättigar inte den totala arbetsinkomsten för det år under vilket arbetsoförmågan började, om den återstående tiden vid fastställandet av invalidpensionen har räknats såsom till pension berättigande tid enligt 63 §.

61 §

Pensionstillväxt på grundval av den totala arbetsinkomsten

Pensionen tillväxer på grundval av den totala pensionsgrundande arbetsinkomsten med:

1) 1,5 procent fram till utgången av den kalendermånad under vilken företagaren fyller 53 år,

2) 1,9 procent från och med ingången av kalendermånaden efter den under vilken företagaren fyller 53 år fram till utgången av den kalendermånad under vilken företagaren fyller 63 år,

3) 4,5 procent från och med ingången av kalendermånaden efter den under vilken företagaren fyller 63 år fram till utgången av den kalendermånad under vilken företagaren fyller 68 år.

När en tillväxtprocent enligt 1 mom. ändras under kalenderåret, anses för det kalenderår då företagaren fyller 53 eller 63 år sådan arbetsinkomst som erhållits före ingången av den kalendermånad som följer efter den månad då företagaren uppnår sagda ålder vara en lika stor andel av den totala arbetsinkomsten under kalenderåret som antalet månader med förvärvsinkomst till utgången av den månad då företagaren uppnår sagda ålder är av antalet månader med förvärvsinkomst under året i fråga. I detta fall anses som månad med förvärvsinkomster vara en kalendermånad under vilken försäkring är i kraft.

Arbetar företagaren i något annat EU- eller EES-land än i Finland vid uppnådd 53 års ålder, fogas till den teoretiska pensionen ett särskilt tillägg som räknas ut på basis av skillnaden mellan den tillväxtprocent som

avses i 1 mom. 2 och 3 punkten och den tillväxtprocent som avses i 1 mom. 1 punkten. Det särskilda tillägget räknas ut på basis av den totala arbetsinkomsten för företagareverksamhet som försäkrats enligt denna lag.

62 §

Pensionstillväxt för oavlönad tid

Pensionen tillväxer med 1,5 procent på grundval av den inkomst som ligger till grund för en i 68 § avsedd förmån som företagaren under ettvarit kalenderår erhållit för oavlönad tid.

63 §

Fastställande av pension för återstående tid

När invalidpensionen fastställs berättigar tiden från ingången av det kalenderår under vilket företagaren har blivit arbetsoförmögen till utgången av den kalendermånad under vilken företagaren fyller 63 år till pension (*återstående tid*). En förutsättning för erhållande av pension för återstående tid är att företagaren under de tio kalenderår som föregick det år under vilket arbetsoförmågan började har haft sammanlagt minst 12 566,70 euro i arbetsförtjänster.

Av den i 70 § avsedda inkomst som pensionen för återstående tid grundar sig på utgör pensionen för återstående tid:

1) 1,5 procent per år till den del pensionen omfattar återstående tid fram till utgången av den månad under vilken företagaren fyller 50 år,

2) 1,3 procent per år till den del den återstående tiden omfattar tiden från ingången av kalendermånaden efter den under vilken företagaren fyller 50 år fram till utgången av den kalendermånad under vilken företagaren fyller 63 år.

64 §

Pensionstillväxt för arbete som utförs under tiden med pension

Pensionen tillväxer med 1,5 procent per år på grundval av den totala arbetsinkomsten

för företagareverksamhet som försäkrats enligt denna lag under en tid för vilken företagaren enligt arbetspensionslagarna har fått invalidpension, ålderspension eller motsvarande pension från utlandet.

65 §

Pensionstillväxt för tid med invalidpension som upphört

Om en företagare som har fått invalidpension senare beviljas pension på nya grunder på basis av ålder eller arbetsoförmåga, räknas såsom till pension berättigande tid även den tid under vilken företagaren fick invalidpension. När pensionen för denna tid räknas ut används som grund den inkomst för återstående tid som hänför sig till den invalidpension som upphört.

På basis av 1 mom. tillväxer pensionen från och med ingången av det år under vilket arbetsoförmågan började till utgången av den månad under vilken invalidpensionen upphörde på grundval av den inkomst som pensionen för återstående tid grundar sig på och som hänför sig till invalidpensionen med:

1) 1,5 procent per år till den del pensionen omfattar tiden fram till utgången av den månad under vilken företagaren fyller 50 år,

2) 1,3 procent per år till den del pensionen omfattar tiden från ingången av kalendermånaden efter den under vilken företagaren fyller 50 år fram till utgången av den kalendermånad under vilken företagaren fyller 63 år.

Har företagaren utöver invalidpension enligt denna lag fått invalidpension enligt någon annan arbetspensionslag, utgör den inkomst för återstående tid som omfattas av denna lag och som hänför sig till den invalidpension som upphört samma relativa andel av de inkomster för återstående tid som hänför sig till de invalidpensioner som företagaren erhållit som den andel den totala arbetsinkomsten enligt denna lag utgör av summan av inkomsterna enligt arbetspensionslagarna under den granskningstid som avses i 70 och 72 §.

Har företagaren fått invalidpension utan grund, räknas vid beräkningen av ny pension inte denna tid med pension såsom till pension berättigande tid.

66 §

Pensionstillväxt på grundval av deltidarbete och för tid med deltidspension

På grundval av inkomster av deltidarbete som utförs vid sidan av deltidspension samt på grundval av inkomster som ligger till grund för i 68 § avsedda förmåner för oavlönad tid under tiden för deltidarbete tillväxer pensionen i enlighet med 61 och 62 §.

För tid med deltidspension tillväxer ålderspensionen med 0,75 procent per år av det i 14 § 1 mom. avsedda inkomstbortfall på basis av vilket företagarens deltidspension för första gången har räknats ut.

När invalidpensionen räknas ut på basis av en arbetsoförmåga som börjat under tid med deltidspension, tillväxer pensionen för tiden med deltidspension med 1,5 procent per år av inkomstbortfallet. Räknas även pension för återstående tid med i pension som tjänas in på grundval av deltidarbete som utförs vid sidan av deltidspension när invalidpensionen fastställs, skall pensionen för återstående tid räknas ut enligt tillväxtprocentsatserna i 63 § också i fråga om inkomstbortfallet.

Den pensionsgrundande totala arbetsinkomsten och förmåner som berättigar till pension

67 §

Den pensionsgrundande totala arbetsinkomsten

Den pensionsgrundande totala arbetsinkomsten räknas ut särskilt för varje kalenderår. Den pensionsgrundande totala arbetsinkomsten utgör ett enligt försäkringsperioderna vägt medeltal av de arbetsinkomster som fastställts för företagaren för året i fråga. Den totala arbetsinkomsten för det år en företagarens verksamhet börjar eller upphör utgör en sådan andel av den årliga arbetsinkomsten för året i fråga som motsvarar den tid företagarens verksamheten har varat.

Om företagaren dock har betalat tillskottsarbetspensionsförsäkringsavgift eller nedsatt arbetspensionsförsäkringsavgift, räknas den totala arbetsinkomsten för kalenderåret ut genom att de försäkringsavgifter som

företagaren sammanlagt betalat för nämnda år divideras med en hundradel av den premieprocentsats som avses i 114 §.

Om företagaren har obetalda arbetspensionsförsäkringsavgifter som inte har preskriberats, är den totala arbetsinkomsten för kalenderåret i fråga lika stor som den arbetsinkomst som är grund för de arbetspensionsförsäkringsavgifter som fastställts för företagaren för nämnda kalenderår. Om de obetalda arbetspensionsförsäkringsavgifterna har preskriberats fås den totala arbetsinkomsten genom att nämnda arbetsinkomst multipliceras med en kvot som utgörs av förhållandet mellan de arbetspensionsförsäkringsavgifter som företagaren har betalat och de arbetspensionsförsäkringsavgifter som fastställts för honom eller henne.

Om företagaren har betalat tillskottsarbetspensionsförsäkringsavgift eller nedsatt arbetspensionsförsäkringsavgift och företagarens fastställda arbetsinkomst ändras senare under samma kalenderår, beaktas inte tillskottsarbetspensionsförsäkringsavgiften eller den nedsatta arbetspensionsförsäkringsavgiften när företagarens totala arbetsinkomst för året i fråga räknas ut. I sådana fall anses företagaren inte heller ha använt sin rätt att betala tillskottsarbetspensionsförsäkringsavgift eller nedsatt arbetspensionsförsäkringsavgift för kalenderåret i fråga. De betalda försäkringsavgifterna gottgörs på det sätt som bestäms i försäkringsvillkoren.

68 §

Oavlönad tid som berättigar till pension

Oavlönad tid berättigar till pension, om företagaren före ingången av pensionsfallsåret har haft minst 12 566,70 euro i arbetsförtjänster.

Till pension berättigar inkomst som ligger till grund för en förmån för oavlönad tid på det sätt som avses i 3 mom. och som företagaren har erhållit från ingången av kalendermånaden efter den under vilken 18 års ålder uppnåtts till utgången av det år som föregår pensionsfallet. När ålderspension räknas ut beaktas dock inkomst som ligger till grund för en förmån som företagaren erhållit fram till ålderspensionsfallet.

De inkomster som ligger till grund för förmåner för oavlönad tid betraktas som inkomster under det kalenderår till vilket förmånstiden hänför sig. De inkomster som ligger till grund för förmånerna berättigar till pension enligt följande:

1) 117 procent av sådan arbetsinkomst enligt sjukförsäkringslagen som ligger till grund för moderskaps-, särskild moderskaps-, faderskaps- eller föräldrapenning för den tid för vilken förmånen har betalats till företagaren,

2) 75 procent av den inkomst som ligger till grund för inkomstrelaterad dagpenning enligt lagen om utkomstskydd för arbetslösa (1290/2002) till den del dagpenning erhållits innan företagaren fyllt 63 år,

3) 65 procent av den inkomst som ligger till grund för förtjänststöd enligt lagen om ofentlig arbetskraftsservice (1295/2002),

4) 65 procent av den inkomst som ligger till grund för den utbildningsdagpenning som avses i 10 kap. i lagen om utkomstskydd för arbetslösa,

5) 65 procent av 523,61 euro för varje full månad för vilken företagaren fått i lagen om vuxenutbildningsstöd (1276/2000) avsett vuxenutbildningsstöd,

6) 65 procent av den arbetsförtjänst som ligger till grund för rehabiliteringspenning enligt arbetspensionslagarna eller lagen om Folkpensionsanstaltens rehabiliteringsförmåner och rehabiliteringspenningförmåner, eller för ersättning för inkomstbortfall som beviljats enligt bestämmelserna om rehabilitering inom ramen för olycksfallsförsäkring eller trafikförsäkring, för den tid för vilken förmånen har betalats till företagaren, dock inte om rehabiliteringspenningen har utbetalats som ett tillägg till pension,

7) 65 procent av sådan arbetsinkomst som ligger till grund för sjukdagpenning, partiell sjukdagpenning och specialvårdspenning och som avses i sjukförsäkringslagen, för den tid för vilken förmånen har betalats till företagaren, dock så att den arbetsinkomst som ligger till grund för partiell sjukdagpenning är hälften av den arbetsinkomst som ligger till grund för sjukdagpenning,

8) 65 procent av den arbetsförtjänst som ligger till grund för ersättning för inkomstbortfall som beviljats enligt bestämmelserna

om olycksfallsförsäkring, trafikförsäkring eller försäkring för olycksfall i militärtjänst, för den tid för vilken dagpenning har betalats till företagaren, dock inte till den del pension i enlighet med 7 punkten intjänas av samma orsak.

Har en förmån som avses i 3 mom. 1 punkten på grund av att förvärvsinkomster saknas eller att de varit låga betalats till ett belopp som motsvarar minimidagpenning, anses som den inkomst som ligger till grund för förmånen 523,61 euro i månaden. Har förmånen på grund av förvärvsarbete betalas till ett belopp som motsvarar minimidagpenning, anses som den inkomst som ligger till grund för förmånen beloppet av den minimidagpenning som betalats till företagaren.

På grundval av inkomst som ligger till grund för en förmån intjänas inte pension för den tid för vilken företagaren har erhållit annan pension enligt arbetspensionslagarna än deltidspension eller familjepension.

Om pensionstagaren har rätt till pension enligt två eller flera arbetspensionslagar beaktas de arbetsinkomster och arbetsförtjänster som ligger till grund för förmånerna endast en gång.

69 §

Pensionsutdrag och kontroll av det

Till en i Finland bosatt företagare i åldern 18—67 år sänds årligen ett pensionsutdrag varav framgår:

1) företagarkerksamhet som berättigar till pension och som försäkrats enligt denna lag samt de totala arbetsinkomsterna för den,

2) de inkomster som ligger till grund för förmåner som betalats för oavlönad tid och som berättigar till pension, särskilt för varje förmånsslag,

3) grunden och den tid för vilken förmån intjänas enligt lagen om pensionsersättning som skall betalas av statens medel för tiden för vård av barn under tre år eller för tiden för studier, och

4) beloppet av den pension som intjänats fram till utgången av året före det år under vilket utdraget skickades.

Pensionsutdraget innehåller de uppgifter som avses i 1 mom. 1-3 punkten för fem kalenderår före det år under vilket informationen skickades. Utdraget sänds till företagaren av den pensionsanstalt där företagaren är försäkrad vid utgången av kalenderåret före det år under vilket utdraget skickades eller senast därförrinnan. Har företagaren efter att företagarkerksamheten upphört försäkrats enligt någon annan arbetspensionslag, sänds pensionsutdraget av den pensionsanstalt som senast har försäkrat företagaren enligt nämnda lag. Utöver de uppgifter som föreskrivs i lagen om pension för arbetstagare innehåller utdraget även uppgifter om företagarkerksamhet enligt denna lag. Om företagaren vid sidan om företagarkerksamheten är försäkrad enligt lagen om pension för arbetstagare sänds utdraget av den pensionsanstalt som försäkrat företagaren.

Om företagaren konstaterar en brist eller ett fel i de uppgifter som avses i 1 mom. 2 och 3 punkten, skall den pensionsanstalt som skickat utdraget på företagarens yrkande reda ut uppgifternas riktighet. Företagaren skall vid behov uppvisa en sådan utredning om grunderna för sitt yrkande som skäligen kan förutsättas av honom eller henne. Pensionsanstalten är inte skyldig att reda ut dessa uppgifter retroaktivt för längre tid än de fem kalenderår som avses i 2 mom.

Om företagaren ostridigt visar att han eller hon före de fem år som nämns ovan har haft sådana förmåner som avses i 1 mom. 2 och 3 punkten och som berättigar till pension samt som inte på rätt sätt beaktas som pensionsberättigande, beaktar pensionsanstalten uppgifterna retroaktivt. Ostridigt påvisade inkomster som ligger till grund för förmåner för oavlönad tid, tid för vård av barn under tre år samt studietid beaktas som inkomster för de år till vilka förmånstiden, vårdtiden eller studierna hänför sig.

Företagaren har rätt att få ett beslut om de uppgifter som avses i 3 och 4 mom. och som påverkar pensionsrätten. Beslutet ges av den pensionsanstalt som skickat utdraget. Om uppgifterna enligt 3 och 4 mom. hänför sig till ett tillämpningsärende enligt 7 § ger Pensionsskyddscentralen beslut om de uppgifter som avses i 3 och 4 mom.

Återstående tid

70 §

Inkomst som pension för återstående tid grundar sig på

Den inkomst som pension för återstående tid grundar sig på (*inkomst för återstående tid*) bestäms på grundval av de arbetsförtjänster samt de inkomster som ligger till grund för förmåner för oavlönad tid vilka företagaren har erhållit under de fem kalenderår som föregick det år under vilket arbetsförmågan började (*granskningstid*). Inkomsten för återstående tid är per månad summan av dessa under granskningstiden erhållna arbetsförtjänster, inkomster som ligger till grund för förmåner för oavlönad tid och inkomster som avses i 5 mom., dividerad med sextio.

När inkomsten för återstående tid bestäms beaktas en tillskottsarbetspensionsförsäkringsavgift eller en nedsatt arbetspensionsförsäkringsavgift som företagaren betalat på grundval av 116 § inte i arbetsinkomsten för det år som föregår pensionsfallet vid invalidpension, om inte 72 § skall tillämpas.

När inkomsten för återstående tid bestäms beaktas:

1) inkomst som ligger till grund för moderskaps-, särskild moderskaps-, faderskaps- eller föräldrapenning till det belopp som nämns i 68 § 3 mom., och

2) andra inkomster som ligger till grund för i 68 § avsedda förmåner för oavlönad tid till 100 procent.

Har en förmån som avses i 1 mom. på grund av att förvärvsinkomster saknas eller att de varit låga betalats till ett belopp som motsvarar minimidagpenning, beaktas 523,61 euro i månaden när inkomsten för återstående tid bestäms. Har förmånen på grund av arbete betalats till ett belopp som motsvarar minimidagpenning, beaktas den minimidagpenning som har betalats till företagaren när inkomsten för återstående tid bestäms.

När inkomsten för återstående tid bestäms beaktas såsom inkomst 1 047,22 euro för varje hel månad för vilken företagaren under granskningstiden har fått:

1) grunddagpenning, arbetsmarknadsstöd eller utbildningsdagpenning till ett belopp som motsvarar grunddagpenningen enligt lagen om utkomstskydd för arbetslösa, eller

2) utbildningsstöd enligt lagen om offentlig arbetskraftsservice såsom grundstöd.

Den dagpenning som avses i sjukförsäkringslagen beaktas enligt 5 mom., om den har beviljats till samma belopp som den grunddagpenning som avses i lagen om utkomstskydd för arbetslösa.

Har företagaren under granskningstiden inte några arbetsförtjänster som berättigar till pension, räknas pensionsdelen för återstående tid inte heller till pensionen på basis av inkomster som ligger till grund för i 68 § avsedda förmåner för oavlönad tid eller inkomster som avses i 5 mom.

71 §

Hur tid för vård av barn inverkar på pension för återstående tid

Är en företagares arbetsförtjänster under den granskningstid som avses i 70 § 1 mom. mindre än den stabiliserade inkomstnivån på grund av vård av barn under tre år och leder detta till att pensionen enligt arbetspensionslagarna sjunker med minst 20 procent, används på ansökan av företagaren såsom inkomst enligt 70 § 1 mom. den inkomst som vårdtiden inte har minskat. Härvid beaktas dock arbetsförtjänster som erhållits under de högst tio senaste åren.

72 §

Fastställande av pension för återstående tid på grundval av inkomst under mindre än fem år

Har en företagare till pension berättigande arbetsförtjänster, inkomster som ligger till grund för en förmån för oavlönad tid eller inkomster för återstående tid enligt 70 § endast under det år under vilket arbetsförmågan började eller året innan, beaktas vid fastställandet av inkomsten för återstående tid även inkomsterna under det år då arbetsförmågan började fram till utgången av den månad under vilken företagaren har blivit arbetsför-

mögen.

Har företagaren blivit arbetsförmögen före utgången av det kalenderår under vilket han eller hon fyller 23 år, är granskningstiden mellan ingången av månaden efter uppnådd 18 års ålder och utgången av den månad under vilken arbetsförmågan började. Härvid är inkomsten för återstående tid per månad summan av de inkomster för återstående tid som avses i 70 § och som erhållits under granskningstiden, dividerad med det antal månader som ingår i samma period, dock med högst 60.

När inkomsten för återstående tid bestäms enligt denna paragraf beaktas en tillskottsarbetspensionsförsäkringsavgift eller en nedsatt arbetspensionsförsäkringsavgift som företagaren betalat på grundval av 116 § i arbetsinkomsten för det år som föregår pensionsfallet vid invalidpension.

73 §

Andel enligt denna lag av inkomster för återstående tid

Beaktas återstående tid i en företagares pension på basis av flera olika arbetspensionslagar, utgör den inkomst för återstående tid som omfattas av denna lag en lika stor andel av summan av inkomsterna för återstående tid som den andel de totala arbetsinkomsterna enligt denna lag utgör av summan av inkomsterna enligt arbetspensionslagarna under den granskningstid som avses i 70 eller 72 §.

Andra omständigheter som inverkar på invalidpensionens belopp

74 §

Pension på tidigare grunder

Beviljas en företagare som fått rehabiliteringspenning enligt denna lag invalidpension på grund av arbetsförmåga som har börjat innan två år har förflutit från det att rehabiliteringspenningensperioden löpte ut, fastställs pensionen på de grunder enligt vilka den skulle ha fastställts om arbetsförmågan hade börjat vid ingången av rehabiliteringspen-

ningsperioden.

Om en företagare som har fått invalidpension senare beviljas invalidpension på grund av sådan ny arbetsoförmåga som har börjat innan två år har förflutit från det att den tidigare invalidpensionen upphörde, fastställs den nya invalidpensionen enligt samma grunder som den tidigare beviljade invalidpensionen. Förfarandet är detsamma om den nya invalidpensionen beviljas en företagare, som erhållit invalidpension, med anledning av samma sjukdom, lyte eller skada som legat till grund för den tidigare invalidpensionen.

Om en företagare som har fått invalidpension beviljas ålderspension som börjar innan två år har förflutit från det att invalidpensionen upphörde, fastställs ålderspensionen enligt samma grunder som den ovan nämnda invalidpensionen.

75 §

Engångsförhöjning av invalidpension

En engångsförhöjning läggs till företagarens invalidpension från ingången av det kalenderår fram till vilket det har gått fem kalenderår sedan pensionen började. Förhöjningen läggs inte till, om företagaren vid ingången av året för förhöjningen har fyllt 55 år. Engångsförhöjning läggs inte till rehabiliteringstillägg.

Engångsförhöjningen räknas ut på basis av det sammanlagda beloppet av de pensioner som beviljats företagaren enligt arbetspensionslagarna för den privata sektorn. Förhöjningen bestäms enligt företagarens ålder vid ingången av året för förhöjningen. Förhöjningsprocenten är 21, om företagaren vid ingången av året för förhöjningen är 24—26 år. Förhöjningsprocenten sjunker för varje levnadsår med 0,7 procentenheter.

Livslängskoefficient

76 §

Anpassning av pensionsskyddet till den allmänna förändringen i livslängden

Pensionsskyddet anpassas till förändringen

i den förväntade medellivslängden genom att pensionen, när ålderspensionen börjar, omvandlas med den livslängskoefficient som fastställts för det år under vilket företagaren fyllde 62 år.

När en invalidpension ändras till ålderspension vid 63 års ålder, justeras pensionen med den livslängskoefficient som fastställts för det år under vilket företagaren fyllde 62 år.

Social- och hälsovårdsministeriet utfärdar genom förordning bestämmelser om livslängskoefficienten på det sätt som föreskrivs i 83 § i lagen om pension för arbetstagarare.

Fastställande av familjepension

77 §

Grund för familjepension

Familjepensionen fastställs på basis av den ålderspension eller fulla invalidpension enligt denna lag som förmånslåtaren fick vid sin död. När ålderspension är grund för familjepensionen, beaktas ålderspensionen utan den omvandling med livslängskoefficienten som avses i 76 §. Pension som förmånslåtaren tjänat in under sin tid med pension läggs till den förmånslåtarens pension som räknas ut som grund för familjepensionen.

Om förmånslåtaren vid sin död inte fick sådan pension som avses i 1 mom., uträknas som grund för familjepensionen den pension som förmånslåtaren skulle ha fått om han eller hon på sin dödsdag hade blivit arbetsoförmögen i den mån som berättigar till full invalidpension.

Om förmånslåtaren vid sin död fick invalidpension i vilken en i 75 § avsedd engångsförhöjning inte ingick, ökas förmånslåtarens invalidpension, som uträknas som grund för familjepensionen, med en engångsförhöjning från ingången av det kalenderår fram till vilket förmånslåtarens invalidpension och på basis av den beviljad familjepension tillsammans har fortgått fem kalenderår. Om förmånslåtaren inte erhöll pension vid sin död, läggs engångsförhöjningen till förmåns-

låtarens invalidpension, som räknats ut som grund för familjepensionen, från ingången av det kalenderår fram till vilket familjepensionen har fortgått fem kalenderår. Engångsförhöjningsprocenten bestäms på det sätt som avses i 75 § 2 mom. enligt hur gammal förmånslåtaren skulle vara vid tidpunkten för förhöjningen.

- 1) 4/12, om det finns ett barn
- 2) 7/12, om barnen är två,
- 3) 9/12, om barnen är tre, samt
- 4) 10/12, om barnen är fyra eller flera.

Det sammanlagda beloppet av barnpensionerna fördelas jämnt mellan de barn som är förmånstagare.

78 §

Efterlevande makes och tidigare makes pension

Av grunden för familjepensionen utgör efterlevandepensionen, om inte något annat följer av 81—86 §:

- 1) 6/12, om förmånstagare är den efterlevande maken ensam eller den efterlevande maken och ett barn,
- 2) 5/12, om förmånstagare är den efterlevande maken och två barn,
- 3) 3/12, om förmånstagare är den efterlevande maken och tre barn, samt
- 4) 2/12, om förmånstagare är den efterlevande maken och fyra eller flera barn.

Storleken av familjepensionen för en tidigare make till förmånslåtaren fastställs så att dess andel av den efterlevandepension som har räknats ut enligt 1 mom. blir lika stor som vad 60 procent av det underhållsbidrag som förmånslåtaren har betalat till sin tidigare make utgör av förmånslåtarens pension enligt 77 §. Är också en efterlevande make förmånstagare, uppgår det sammanlagda beloppet av tidigare makars familjepensioner till högst hälften av efterlevandepensionen. Det sammanlagda beloppet dras av från efterlevandepensionen och fördelas mellan de tidigare makarna i samma förhållande som underhållsbidragen.

79 §

Barnpensionens belopp

Av grunden för familjepensionen utgör barnpensionernas sammanlagda belopp, om inte något annat följer av 85 eller 86 §:

80 §

Justering av familjepension

Familjepensionens belopp och dess fördelning mellan förmånstagarna justeras om antalet förmånstagare ändras. Justeringen görs från ingången av kalendermånaden efter förändringen.

Familjepensionens belopp justeras också då en engångsförhöjning i enlighet med 77 § 3 mom. läggs till den invalidpension som ligger till grund för familjepensionen. Härvid justeras familjepensionen vid samma tidpunkt som den då engångsförhöjningen läggs till.

81 §

Minskning av efterlevandepension

Pensioner som den efterlevande maken erhållit på basis av förvärvsarbete och som grundar sig på arbetspensionslagarna och därmed jämförbara lagar minskar efterlevandepensionen. När efterlevandepensionen minskas beaktas de pensioner som den efterlevande maken erhållit, utan att primära förmåner dras av från dem, och delinvalidpension som den efterlevande maken erhållit beaktas till ett belopp som motsvarar full invalidpension. När efterlevandepensionen minskas beaktas dessutom en förmån som motsvarar ovan nämnda pension och som borde betalas till den efterlevande maken från utlandet eller på basis av anställning vid en institution inom Europeiska gemenskaperna eller vid en internationell organisation.

Om den efterlevande maken inte får sådan pension som avses i 1 mom., betraktas som

den efterlevande makens arbetspension dock den kalkylerade pension som denne skulle ha beviljats om han eller hon på förmånslåtarens dödsdag hade blivit arbetsförmögen i den mån som berättigar till full invalidpension (*efterlevande makes kalkylerade pension*). Om den efterlevande maken har arbetat utomlands eller varit anställd av en institution inom Europeiska gemenskaperna eller av en internationell organisation, betraktas som den efterlevande makens arbetspension den kalkylerade pension som den efterlevande maken skulle ha beviljats om hans eller hennes arbete som räknas till den försäkringstid som grundar sig på en anställning utomlands, vid en institution inom Europeiska gemenskaperna eller vid en internationell organisation hade omfattats av denna lag.

Ger pensionsanstalten beloppet av den efterlevande makens kalkylerade pension till den pensionsanstalt som sköter verkställigheten av arbetspensionslagarna för den offentliga sektorn för fastställande av efterlevandepensionen enligt arbetspensionslagarna för den offentliga sektorn, har den efterlevande maken på begäran rätt att av pensionsanstalten få ett beslut om beloppet av den kalkylerade pensionen.

82 §

Tidpunkt för minskning av efterlevandepension

Efterlevandepensionen minskas från ingången av den sjunde kalendermånaden efter förmånslåtarens död. Har den efterlevande maken vid förmånslåtarens död fyllt 65 år eller får han eller hon i 81 § 1 mom. nämnd pension, minskas efterlevandepensionen dock från ingången av kalendermånaden efter förmånslåtarens död.

Om ett eller flera barn, som har rätt till barnpension efter förmånslåtarens, vid förmånslåtarens död bodde i samma hushåll som denne och den efterlevande maken, minskas efterlevandepensionen inte förrän det yngsta barnet fyller 18 år. Som den efter-

levande makens kalkylerade pension betraktas då den invalidpension som denne skulle ha beviljats om han eller hon när det yngsta barnet fyller 18 år hade blivit arbetsförmögen i den mån som berättigar till full invalidpension.

83 §

Grund för minskning av efterlevandepension samt belopp

Efterlevandepensionen minskas, om den efterlevande makens i 81 § avsedda arbetspensioner överstiger grunden för minskningen av pensionen. Minskningen av pensionen är 50 procent av skillnaden mellan de arbetspensioner som avses i 81 § och grunden för minskningen av pensionen. Grunden för minskningen av pensionen är:

1) 649,69 euro per månad, om förmånslåtarens enligt 77 § beräknade pension och andra arbetspensioner tillsammans överstiger nämnda belopp,

2) det sammanlagda beloppet av förmånslåtarens enligt 77 § beräknade pension och andra arbetspensioner, om det sammanlagda beloppet av dessa arbetspensioner överstiger 324,77 euro men inte 649,69 euro,

3) 324,77 euro, om det sammanlagda beloppet av de arbetspensioner som nämns i 1 punkten är högst 324,77 euro.

När grunden för minskningen av pensionen fastställs beaktas en förmån som motsvarar de i 1 mom. 1 och 2 punkten nämnda arbetspensionerna och som betalas från utlandet eller på basis av en anställning vid en institution inom Europeiska gemenskaperna eller vid en internationell organisation på det sätt som föreskrivs i 81 § 1 och 2 mom.

Har den efterlevande maken rätt att utöver efterlevandepension enligt denna lag få efterlevandepension enligt någon annan arbetspensionslag, avdras från efterlevandepensionen enligt denna lag ett belopp som utgör en lika stor del av den ovan avsedda minskningen som efterlevandepensionen enligt denna lag utgör av alla efterlevandepensionerna enligt arbetspensionslagarna.

När efterlevandepensionen minskas om-

vandlas efterlevandepensionen med den livslängdskoefficient enligt 76 § som har fastställts för det år då efterlevandepensionen minskas.

84 §

Minskning av efterlevandepension i särskilda fall

När efterlevandepensionen minskas beaktas på ansökan av den efterlevande maken i stället för arbetspensionerna den efterlevande makens genomsnittliga förvärvsinkomster och på dem grundade förmåner samt delinvalidpension, om:

1) den efterlevande maken inte får arbetspension på grundval av eget arbete eller om den efterlevande maken får delinvalidpension,

2) den efterlevande maken har ansökt om detta inom fem år efter förmånslåtarens död eller då efterlevandepensionen minskas för första gången, och

3) de nämnda förvärvsinkomsterna och på dem grundade förmåner samt delinvalidpensionen, då 60 procent av förvärvsinkomsterna beaktas, tillsammans är minst 25 procent mindre än den pension som i enlighet med 81 § har fastställts för den efterlevande maken.

Den genomsnittliga förvärvsinkomst som avses i 1 mom. räknas ut på grundval av den efterlevande makens inkomster under sex månader före ansökan, och minskningen av pensionen i enlighet med 1 mom. görs tidigast från ingången av denna retroaktiva period.

Efterlevandepensionen justeras, om det i den efterlevande makens förhållanden sker en sådan förändring att villkoren i 1 mom. inte längre uppfylls. Dessutom justeras efterlevandepensionen, om den efterlevande maken beviljas pension enligt arbetspensionslagarna i någon annan form än deltidspension.

När efterlevandepensionen justeras används samma grund för minskning av pensionen som då efterlevandepensionen minskades för första gången.

5 kap.

Primära förmåner som dras av från pension

85 §

Förmåner som dras av från pension

Från pension enligt denna lag avdras en primär förmån som företagaren erhållit och från familjepension en familjepension eller ersättning som motsvarar en primär förmån. Primära förmåner är:

1) dagpenning eller olycksfallspension som avses i lagen om olycksfallsförsäkring,

2) ersättning för inkomstbortfall på grund av egen skada eller pension som avses i trafikförsäkringslagen,

3) ersättning för inkomstbortfall som avses i lagen om rehabilitering som ersätts enligt lagen om olycksfallsförsäkring,

4) ersättning för inkomstbortfall som avses i lagen om rehabilitering som ersätts enligt trafikförsäkringslagen,

5) livränta som avses i lagen om skada, ådragen i militärtjänst (404/1948), och

6) dagpenning eller olycksfallspension som avses i lagen om olycksfall i militärtjänst.

Om en företagare har rätt till en förmån som avses i 1 mom., betalas i pension enligt denna lag av skillnaden mellan det sammanlagda beloppet av alla grundpensioner enligt arbetspensionslagarna och den förmån som nämns i 1 mom. en lika stor del som pensionen enligt denna lag utgör av samtliga arbetspensioner.

86 §

Avdrag för förmån från utlandet

Som primär förmån betraktas även en sådan förmån från en annan stat som motsvarar en förmån som avses i 85 § 1 mom.

Om när företagarens pension bestäms återstående tid skall beaktas enligt pensionslagstiftningen i två eller flera EU- eller EES-länder eller länder med vilka en överenskommelse om social trygghet ingåtts, förhindras överlappande återstående tid genom att återstående tid beviljas på basis av denna lag i samma förhållande som förhållandet

mellan företagarens försäkringstid enligt arbetspensionslagarna och försäkringstiden i alla länder som beviljar återstående tid.

87 §

Inverkan på pensionsbeloppet av ändringar av en primär förmån

Beviljas pensionstagaren en primär förmån eller ändras beloppet av en primär förmån eller en pension enligt denna lag av annan orsak än på grund av en indexjustering, justeras pensionens belopp. Pensionsbeloppet justeras också, om från pension som avses i denna lag har avdragits en primär förmån och pensionstagaren beviljas annan arbetspension. Från delinvalidpension avdras dock inte dagpenning eller ersättning för inkomstbortfall som avses i lagen om olycksfallsförsäkring, trafikförsäkringslagen eller lagen om olycksfall i militärtjänst, om den har beviljats på grund av ett olycksfall eller en trafikskada som inträffat under tiden med delinvalidpension.

Familjepensionens belopp justeras, om pensionstagaren beviljas familjepension som motsvarar en primär förmån eller familjepension enligt arbetspensionslagarna och från familjepension enligt denna lag har avdragits en primär förmån.

Pensionen justeras från den tidpunkt då en förmån som avses i 1 mom. beviljas eller från den tidpunkt då beloppet av förmånen eller en pension enligt denna lag ändras. Om pensionstagaren beviljas en i 86 § 1 mom. avsedd förmån från utlandet eller en sådan förmåns belopp ändras, justeras pensionsbeloppet från ingången av kalendermånaden efter den under vilken pensionsanstalten får kännedom om att en dylik förmån beviljas eller ändras.

Pensionsbeloppet justeras inte, om den primära förmånen beviljas eller dess belopp ändras för högst fyra månader från det att förmånen började eller ändrades.

88 §

Regressrätt

Pension enligt denna lag kan beviljas utan avdrag till dess beloppet av den primära för-

månen är slutligt fastställt. Pensionstagarens rätt till den primära förmånen övergår på pensionsanstalten till den del förmånen hade minskat pensionen.

6 kap.

Beaktande av förändringar i löne- och prisnivån

89 §

Justering av inkomstgränser, belopp och den totala arbetsinkomsten med en lönekoeficient

De inkomstgränser, belopp och gränslöpp som avses i denna lag justeras årligen vid ingången av januari med den lönekoeficient som avses i 96 § 1 mom. i lagen om pension för arbetstagare. Vid beräkningen av en pension justeras de totala arbetsinkomsterna med lönekoeficienten till nivån under det år då pensionen börjar.

Inkomstgränserna, beloppen och gränslöppen enligt denna lag motsvarar värdet 1 (1,000) år 2004 för den lönekoeficient som avses i 1 mom.

90 §

Indexjustering av pensionerna

En löpande pension justeras årligen från ingången av januari med det arbetspensionsindex som avses i 98 § i lagen om pension för arbetstagare.

7 kap.

Ansökan om pension och beslut

91 §

Pensionsansökan

Pension skall sökas hos pensionsanstalten på en blankett som Pensionsskyddscentralen fastställer för detta ändamål. Till ansökan skall fogas den utredning som behövs för att pensionsärendet skall kunna avgöras.

Närmare bestämmelser om de blanketter

och intyg som behövs för ansökan om pension utfärdas genom förordning av statsrådet.

92 §

Utredning av hälsotillståndet hos den som ansöker om invalidpension

Den som ansöker om invalidpension skall tillställa pensionsanstalten ett läkarutlåtande om sitt hälsotillstånd. Utlåtandet skall innehålla en vård- eller rehabiliteringsplan. Pensionsanstalten kan dock godkänna också ett läkarutlåtande av annat slag eller en motsvarande utredning. Pensionsanstalten kan också på egen bekostnad inhämta ett läkarutlåtande, om sökanden vårdas på sjukhus eller om det finns något annat särskilt skäl därtill.

Den som ansöker om invalidpension är, om han eller hon åläggs därtill av pensionsanstalten, skyldig att för utredning av nedsättningen i arbetsförmågan låta undersöka sig hos en av pensionsanstalten namngiven legitimerad läkare eller på en rehabiliteringsanstalt eller en undersökningsinrättning som anvisas av pensionsanstalten. Om sökanden utan godtagbart skäl vägrar låta sig undersökas, får pensionsansökan avgöras med stöd av sådan utredning som pensionsanstalten har tillgång till.

Pensionsanstalten är skyldig att ersätta den som ansöker om invalidpension för skäligen kostnader för den undersökning som avses i 2 mom. och för eventuella resor.

93 §

Ansökan om pension på en företagares vägnar

Om en företagare på grund av ålder, skada, sjukdom eller av någon annan orsak är oförmögen att själv ansöka om pension eller att i övrigt sköta sina pensionsärenden och saknar en intressebevakare, kan en av pensionsanstalten godkänd nära anhörig till företagaren eller en person som har skött företagaren på företagarens vägnar ansöka om pension och även i övrigt föra företagarens talan i ärenden som gäller pension enligt denna lag.

94 §

Anhängiggörande av pensionsansökan

En pensionsansökan anses vara gjord den dag den inkommit till en pensionsanstalt som avses i arbetspensionslagarna eller till Pensionsskyddscentralen eller till ett ombud som en pensionsanstalt eller Pensionsskyddscentralen har bemyndigat för ändamålet.

95 §

Beslutsfattande och delgivning av beslut

Rätten till pension enligt denna lag och pensionsbeloppet avgörs genom beslut av pensionsanstalten. Den behöriga pensionsanstalten skall avgöra pensionsansökan utan dröjsmål efter att den har fått nödvändiga utredningar.

Pensionsanstalten och Pensionsskyddscentralen delger sitt beslut genom att sända det per brev till mottagaren under den adress som han eller hon uppgivit.

Närmare bestämmelser om maskinellt undertecknande av pensionsanstaltens och Pensionsskyddscentralens beslut utfärdas genom förordning av statsrådet.

96 §

Behörig pensionsanstalt

Den behöriga pensionsanstalten och dess uppgifter bestäms på det sätt som föreskrivs i 106—111 § i lagen om pension för arbetstagare och i den förordning av statsrådet som berör nämnda lag. Härvid jämställs en företagare med en sådan arbetstagare som avses i nämnda bestämmelser.

8 kap.

Utbetalning av pension, dröjsmålsförhöjning och återkrav

97 §

Utbetalning av pension

Pensionen betalas till pensionstagaren, om

inte något annat bestäms i detta kapitel.

Pensionen betalas månatligen så att pensionen på den dag som anges i pensionsbeslutet står att lyftas från ett av pensionstagaren uppgivet konto i ett penninginstitut som är verksamt i Finland. Pensionen kan även betalas till pensionstagarens konto utomlands.

98 §

Inledande, upphörande, avbrytande och in- dragning av utbetalning

Pension betalas, om inte något annat följer av bestämmelserna i 3 kap., från ingången av kalendermånaden efter den under vilken rätten till pension uppkommit. Pension utbetalas till utgången av den kalendermånad under vilken rätten till pension har upphört.

Om pensionsanstalten har skäl att misstänka att pensionstagaren inte längre uppfyller villkoren för erhållande av pension, kan pensionsanstalten avbryta utbetalningen av pensionen. En förutsättning är att pensionsanstalten har krävt en utredning av pensionstagaren om omständigheter i anslutning till pensionens belopp eller pensionsrätten, men pensionstagaren inte företer någon sådan utredning inom en skälig tid som pensionsanstalten anger.

Kan någon utredning om pensionstagarens död inte läggas fram, men är det sannolikt att han eller hon har avlidit genom drunkning, genom någon annan olycka eller av någon annan därmed jämförbar orsak, kan pensionsanstalten dra in pensionen från den dag då pensionstagaren försvunnit.

99 §

Pension som engångsbelopp

Om beloppet av en ålderspension, familjepension eller full invalidpension före avdraget för en primär förmån understiger 20 euro per månad, kan pensionsanstalten betala ut pensionen som ett engångsbelopp.

Om beloppet av den pension som avses i 1 mom. är minst 20 euro, men högst 50 euro per månad, kan pensionsanstalten betala ut pensionen som ett engångsbelopp, om pen-

sionstagaren har underrättats om att pensionen betalas ut som ett engångsbelopp och om pensionstagaren inte har motsatt sig detta inom en skälig tid som pensionsanstalten anger.

Engångsbeloppet av invalidpension som beviljats tills vidare innehåller även den ålderspension som skall beviljas därefter.

När invalidpension betalas som ett engångsbelopp, betalas den retroaktiva pensionen inte till sjukförsäkringsfonden.

När pension betalas enligt arrangemanget med sista pensionsanstalt med en beslutsammanställning som avses i 107 § i lagen om pension för arbetstagare, avses med det pensionsbelopp som åsyftas i 1 och 2 mom. det sammanlagda beloppet av de pensioner som ingår i beslutssammanställningen.

Social- och hälsovårdsministeriet utfärdar genom förordning bestämmelser om koefficienterna för engångsbelopp, vilka skall fastställas enligt försäkringsmatematiska grunder.

100 §

Dröjsmålsförhöjning

Försenas utbetalningen av pension som avses i denna lag, skall pensionsanstalten betala den försenade pensionen förhöjd för dröjsmålstiden. Förhöjningen per år följer den räntefot som avses i 4 § 1 mom. i räntelagen (633/1982). Skyldigheten att betala pensioner som förhöjd gäller även sådana pensioner som pensionsanstalten betalar i egenskap av sista pensionsanstalt.

Skyldigheten att betala pensionen förhöjd enligt 1 mom. gäller inte den del av pensionen som betalas ut till en annan försäkrings- eller pensionsanstalt som bedriver lagstadgad försäkringsverksamhet eller till Folkpensionsanstalten eller en arbetslöshetskassa på grund av dessas regressanspråk.

Dröjsmålsförhöjning som understiger 5,39 euro betalas inte.

101 §

Tid för vilken dröjsmålsförhöjning beräknas

Förhöjning av pension räknas ut för varje

dag av dröjsmålstiden, dock inte för tiden innan tre månader förflutit från utgången av den kalendermånad under vilken företagaren hos pensionsanstalten framställt sina anspråk samt en sådan utredning om pensionens grund som skäligen kan krävas av honom eller henne med beaktande även av pensionsanstaltens möjligheter att inhämta utredning. Dröjsmålsförhöjningen räknas från förfalldagen för en sådan pensionspost som senare skall betalas med stöd av samma beslut.

Försenas utbetalningen av pension av en orsak som beror på pensionstagaren, är pensionsanstalten inte skyldig att betala pensionen förhöjd för längre tid än från den dag pensionsanstalten har fått kännedom om att hindret inte längre föreligger.

Om utbetalningen av pensionen fördröjs till följd av en bestämmelse i lag eller avbrott i betalningsrörelsen eller något annat liknande allmänt hinder, är pensionsanstalten inte skyldig att betala pensionen förhöjd för den dröjsmålstid som ett dylikt hinder orsakat.

102 §

Avdrag av utestående arbetspensionsförsäkringsavgifter från pension

Pensionstagarens utestående arbetspensionsförsäkringsavgifter enligt denna lag och i 122 § samt i 143 § 4 mom. avsedd förhöjd arbetspensionsförsäkringsavgift kan jämte dröjsmålsränta dras av från den pension som pensionstagaren har tjänat in av i denna lag avsedd företagarkerksamhet samt från pension för återstående tid enligt denna lag.

Arbetspensionsförsäkringsavgifter uppbärs inte på den del av pension, som skall erläggas till sjukförsäkringsfonden. På annan del av pension kan arbetspensionsförsäkringsavgifter utan pensionstagarens samtycke uppbäras till ett belopp som är högst en tredjedel av beloppet av den utgående pensionen enligt 1 mom. Denna begränsning gäller dock inte pension som betalas i ett för allt.

Avdrag på pension till följd av indrivning av arbetspensionsförsäkringsavgifter anses alltid gälla den äldsta indrivbara och ännu inte betalda arbetspensionsförsäkringsavgiften.

103 §

Betalning av rehabiliteringsförmån till arbetsgivaren

Om en företagare som får rehabiliteringspenning eller invalidpension och därtill anslutet rehabiliteringstillägg enligt denna lag är i sådan arbetsprövning eller arbetsträning för vilken han eller hon får lön av arbetsgivaren, betalas rehabiliteringspenningen eller invalidpensionen och därtill anslutet rehabiliteringstillägg för denna tid på ansökan till arbetsgivaren till högst det belopp som utbetalats i lön för samma tid.

Rehabiliteringspenningen, invalidpensionen eller rehabiliteringstillägget betalas inte till arbetsgivaren till den del betalning med stöd av 104 § samt 118 § i lagen om pension för arbetstagare skall ske till sjukförsäkringsfonden och inte heller när arbetsgivaren med stöd av någon annan lag har fått ersättning för den lön som denne betalat.

104 §

Betalning av pension till annan än företagarren

På pension enligt denna lag tillämpas vad lagen om pension för arbetstagare föreskriver i:

- 1) 118 § om betalning av pension och rehabiliteringsförmån till sjukförsäkringsfonden,
- 2) 119 § om betalning av pension till kommunen eller ett organ enligt socialvårdslagen,
- 3) 120 § om betalning av pension till Folkpensionsanstalten eller en arbetslöshetskassa, och
- 4) 122 § om betalning av pension till ett organ enligt socialvårdslagen på basis av samtycke.

Härvid likställs en företagare med sådan arbetstagare som avses i nämnda bestämmelser.

Tidsfristen för framställande av betalningsyrkande bestäms enligt 121 § i lagen om pen-

sion för arbetstagare och utbetalningsordningen enligt 123 § i nämnda lag.

105 §

Överföring eller pantsättning av pension

Pension får inte överföras på någon annan. Ett avtal som avser pantsättning av pension är ogiltigt.

Kostnadsersättning som betalas på grundval av denna lag får inte mätas ut.

106 §

Preskription av pension

Rätten att få pension preskriberas fem år efter den dag då pensionen borde ha utbetalats, om inte preskriptionen avbrutits innan dess. Från avbrytandet av preskriptionen börjar en ny fem år lång preskriptionstid löpa. Preskriptionen avbryts på det sätt som föreskrivs i 10 eller 11 § i lagen om preskription av skulder (728/2003). Preskriptionstiden kan förlängas på det sätt som föreskrivs i 11 § 3 mom. i lagen om preskription av skulder.

107 §

Återkrav av pension som betalats utan grund

Om pension har betalats till ett större belopp än vad mottagaren har rätt till, skall pensionsanstalten återkräva den pension som betalas utan grund.

Pensionsanstalten kan helt eller delvis avstå från att återkräva en pension som betalats utan grund, om detta anses skäligt och betalningen av pensionen inte kan anses ha berott på pensionstagarens eller dennes företrädares svikliga förfarande. Pensionsanstalten kan avstå från att återkräva en pension som beta-

lats utan grund även då det belopp som skall återkrävas är ringa.

Bestämmelserna i 1 och 2 mom. tillämpas också när en pensionsanstalt i egenskap av pensionsanstalt inom den privata sektorn eller sista pensionsanstalt utan grund har betalat ut pension enligt pensionslagarna för den privata sektorn. Om den sista pensionsanstalten utan grund har betalat ut pension enligt pensionslagarna för den offentliga sektorn, fattas återkravsbeslutet av vederbörande pensionsanstalt inom den offentliga sektorn enligt vad som föreskrivs i den lag som gäller den. Den sista pensionsanstalten ger en beslutssammanställning över de pensioner som skall återkrävas och återkräver beloppet.

Beslut om återkrav av en pension som betalats utan grund skall fattas inom fem år räknat från den dag pensionen betalades ut. En fordran som fastställts genom beslut om återkrav preskriberas fem år efter det att beslutet gavs, om inte preskriptionen avbrutits innan dess. Preskriptionen av en fordran som fastställts genom beslut om återkrav avbryts på det sätt som föreskrivs i 10 eller 11 § i lagen om preskription av skulder. Från avbrytandet av preskriptionen börjar en ny fem år lång preskriptionstid löpa. Preskriptionstiden på fem år kan förlängas på det sätt som föreskrivs i 11 § 3 mom. i lagen om preskription av skulder.

108 §

Kvittning av pension som betalats utan grund

En pensionsanstalt kan också återkräva pension som den betalat utan grund genom kvittning mot framtida pensionsposter. Från den pensionspost som i varje enskilt fall skall utbetalas får dock inte utan pensionstagarens medgivande dras av mer än en sjättedel av den del av pensionsposten som återstår då på denna verkställts förskottsinnehållning enligt lagen om förskottsuppbörd (1118/1996).

Om den sista pensionsanstalten sköter återkravet genom kvittning, skall såsom den pensionspost som avses i 1 mom. betraktas det sammanlagda beloppet av de pensionsposter som den sista pensionsanstalten skall betala.

III AVDELNINGEN

BESTÄMMELSER OM ORDNANDE AV FÖRSÄKRING, ÄNDRINGSSÖKANDE OCH FÖRDELNING AV KOSTNADER

9 kap.

Ordnanande av pensionsskydd och arbetspensionsförsäkringsavgift*Ordnanande av pensionsskydd*

109 §

Ordnanande av försäkring

En företagare är skyldig att uppta i 1 § avsedd försäkring inom sex månader från det en i denna lag avsedd företagarverksamhet inleddes.

Försäkringen skall bestämmas att gälla all i denna lag avsedd företagarverksamhet som företagaren bedriver.

110 §

Försäkringsavtal

Genom godkännande av försäkringsansökan uppstår ett försäkringsavtal mellan arbetspensionsförsäkringsbolaget och företagaren. Närmare föreskrifter om verkställigheten av försäkringen meddelas i de av social- och hälsovårdsministeriet fastställda försäkringsvillkoren eller i de av Försäkringsinspektionen fastställda stadgarna för en pensionskassa.

111 §

Givande och avslutande av försäkring

Om en företagare är försäkringsskyldig enligt denna lag skall ett arbetspensionsförsäkringsbolag ge och upprätthålla en försäkring som söks hos bolaget.

Försäkringen börjar räknat från den tidpunkt företagarverksamheten enligt denna lag började. Försäkring ges inte retroaktivt för längre tid än för det löpande kalenderåret och de tre närmast föregående kalenderåren.

Har försäkringsskyldigheten försumrats för tid som föregår denna tid, är rätten till pension enligt denna lag till denna del förverkad.

Försäkringen upphör att gälla om det på basis av företagarens meddelande eller någon annan utredning framgår att företagaren har upphört med sin i denna lag avsedda verksamhet, eller om han eller hon för övrigt inte längre är försäkringsskyldig. Efter att ha fått utredning kan pensionsanstalten avsluta försäkringen retroaktivt från den tidpunkt vid vilken villkoren för försäkring inte längre uppfylls.

Företagaren kan avsluta sin försäkring genom att skriftligen säga upp den senast tre månader innan försäkringen upphör på det sätt som närmare bestäms i försäkringsvillkoren eller pensionskassans stadgar. Försäkringsavtalet kan dock inte upphöra på grund av uppsägning förrän minst ett år har gått från att försäkringen trädde i kraft. En uppsägning av försäkringen befriar inte företagaren från försäkringsskyldighet enligt denna lag.

Pensionsanstalten kan avsluta försäkringen om den inte kan indriva arbetspensionsförsäkringsavgifter av företagaren på grund av att en myndighet har konstaterat att företagaren är okänd. Ett överklagbart beslut ges om avslutandet av försäkringen.

112 §

Fastställande och justering av arbetsinkomsten

När försäkringen börjar fastställer pensionsanstalten en årlig arbetsinkomst för företagaren som motsvarar hans eller hennes arbetsinsats. Arbetsinkomsten är den lön som skäligen borde betalas, om en person med motsvarande yrkesskicklighet skulle avlönas att utföra hans eller hennes i denna lag avsedda företagarverksamhet, eller den ersättning som annars kan anses i genomsnitt motsvara nämnda arbete. Bedriver företagaren flera företagarverksamheter beräknas arbetsinkomsten utifrån den arbetsinsats som totalt åtgår till dessa företagarverksamheter. Den årliga arbetsinkomsten fastställs inte till ett högre belopp än 125 000,00 euro.

Om de omständigheter som inverkar på ar-

betsinkomsten senare förändras väsentligt, justeras den på ansökan. Pensionsanstalten kan även justera arbetsinkomsten på eget initiativ. Arbetsinkomsten får inte ändras retroaktivt. Arbetsinkomsten får dock ändras retroaktivt då när företagaren beviljas invalidpension. Den arbetsinkomst som svarar mot företagarens i denna lag avsedda företagarkerksamhet fastställs härvid för honom eller henne räknat från pensionsfallet.

113 §

Försäkrande av företagare som inte uppfyller nedre gränsen för försäkring samt av företagare som får ålderspension

En företagare vars arbetsinkomst är mindre än 5 504,14 euro per år, men som annars uppfyller villkoren enligt denna lag, har rätt att på ansökan och på villkor som fastställs av social- och hälsovårdsministeriet få i denna lag avsedd försäkring.

En person som får ålderspension enligt arbetspensionslagarna och som annars uppfyller villkoren enligt denna lag och samtidigt bedriver i denna lag avsedd företagarkerksamhet, har rätt att på ansökan få försäkring som avses i 1 mom.

En försäkring som avses ovan i 1 och 2 mom. beviljas inte retroaktivt.

Arbetspensionsförsäkringsavgift

114 §

Arbetspensionsförsäkringsavgift

För finansiering av pensionsskyddet enligt denna lag är företagaren skyldig att betala en arbetspensionsförsäkringsavgift som räknas ut på basis av arbetsinkomsten.

Social- och hälsovårdsministeriet utfärdar årligen genom förordning en procentsats för arbetspensionsförsäkringsavgiften som kan uppskattas motsvara den genomsnittliga, i procent av lönerna uttryckta arbetspensionsförsäkringsavgiften för försäkring enligt lagen om pension för arbetstagare då den i 153 § i nämnda lag avsedda andelen för den förhöjda arbetspensionsförsäkringsavgiften för arbetstagare som fyllt 53 år inte beaktas.

Från ingången av det kalenderår som följer efter uppnådda 53 års ålder fastställs som procentsats för arbetspensionsförsäkringsavgiften dock ovan avsedda procenttal ökat med så många procentenheter som den i 153 § i lagen om pension för arbetstagare avsedda pensionsavgiften för arbetstagare som fyllt 53 år överstiger pensionsavgiften för yngre arbetstagare.

Den andel av arbetspensionsförsäkringsavgiften som ingår i försäkringsavgiften och som skall uppbäras för kostnader till följd av att pensionsanstalt gått i konkurs bestäms i enlighet med de grunder som social- och hälsovårdsministeriet fastställt på basis av 181 § i lagen om pension för arbetstagare.

På framställning av pensionsanstalten fastställer social- och hälsovårdsministeriet närmare beräkningsgrunder för arbetspensionsförsäkringsavgiften.

115 §

Nedsatt avgift för nyetablerad företagare

Procentsatsen för företagarens arbetspensionsförsäkringsavgift är 75 procent av det i 114 § avsedda procenttalet under de första 48 månaderna av den första i denna lag avsedda företagarkerksamheten. Om den första företagarkerksamheten pågår en kortare tid än 48 månader, beräknas arbetspensionsförsäkringsavgiften på företagarens begäran enligt den nedsatta procentsatsen för den tid som återstår av de 48 månaderna också i en andra företagarkerksamhetsperiod som omfattas av denna lag.

Om företagaren är tvångsförsäkrad enligt 143 § har han eller hon inte rätt till nedsatt avgift för nyetablerad företagare.

116 §

Tillskottsarbetspensionsförsäkringsavgift och nedsatt arbetspensionsförsäkringsavgift

Företagaren kan under kalenderåret betala en tillskottsarbetspensionsförsäkringsavgift som är minst 10 procent av arbetspensionsförsäkringsavgiften enligt 114 § och högst lika stor som där nämnda arbetspensionsförsäkringsavgift. Tillskottsarbetspensionsför-

säkringsavgiften och nämnda arbetspensionsförsäkringsavgift får dock inte tillsammans överstiga det belopp som motsvarar arbetspensionsförsäkringsavgiften för en årlig arbetsinkomst på 125 000,00 euro.

Företagaren kan under kalenderåret även betala en nedsatt arbetspensionsförsäkringsavgift. Härvid är arbetspensionsförsäkringsavgiften minst 10 procent och högst 20 procent lägre än arbetspensionsförsäkringsavgiften enligt 114 §. Arbetspensionsförsäkringsavgiften får dock inte vara lägre än det belopp som motsvarar arbetspensionsförsäkringsavgiften för en årlig arbetsinkomst på 5 504,14 euro. De år under vilka nedsatta arbetspensionsförsäkringsavgifter betalas får uppgå till högst tre under varje sådan period av sju på varandra följande kalenderår som granskas.

Företagaren kan betala tillskottsarbetspensionsförsäkringsavgift eller nedsatt arbetspensionsförsäkringsavgift en gång under samma kalenderår.

Om företagaren betalar tillskottsarbetspensionsförsäkringsavgift eller nedsatt arbetspensionsförsäkringsavgift skall han eller hon skriftligen underrätta pensionsanstalten om detta inom det kalenderår som ändringen av arbetspensionsförsäkringsavgiften gäller.

117 §

Situationer då företagaren inte har rätt att betala tillskottsarbetspensionsförsäkringsavgift eller nedsatt arbetspensionsförsäkringsavgift

Företagaren kan inte betala tillskottsarbetspensionsförsäkringsavgift eller nedsatt arbetspensionsförsäkringsavgift om:

- 1) han eller hon får pension enligt arbetspensionslagarna,
- 2) han eller hon har obetalda arbetspensionsförsäkringsavgifter enligt denna lag,
- 3) hans eller hennes försäkring enligt denna lag inte fortsätter i samma pensionsanstalt under hela kalenderåret,
- 4) han eller hon under nämnda kalenderår har rätt till nedsatt avgift för nyetablerad företagare enligt 115 §, eller
- 5) han eller hon har fyllt 63 år eller fyller 63 år under nämnda kalenderår.

118 §

Företagares ansvar för arbetspensionsförsäkringsavgift

Företagaren svarar personligen för i denna lag avsedd arbetspensionsförsäkringsavgift.

En företagare svarar såsom för egen skuld för i hans eller hennes företag arbetande familjemedlemmars arbetspensionsförsäkringsavgifter enligt denna lag. Om företagareverksamhet som avses i denna lag bedrivs i form av en sammanslutning eller ett samfund, svarar sammanslutningen eller samfundet för sina delägars på nämnda verksamhet grundade arbetspensionsförsäkringsavgifter såsom för egen skuld.

Pensionsanstalten skall på begäran lämna personer, sammanslutningar och samfund som avses i 2 mom. de uppgifter som inverkar på ansvaret enligt 2 mom.

119 §

Preskription av arbetspensionsförsäkringsavgift

Arbetspensionsförsäkringspremien skall uppbäras hos företagaren eller hos i 118 § 2 mom. avsedd annan betalningsskyldig senast inom de fem kalenderår som omedelbart följer efter det år under vilket avgiften har påförts. Om arbetspensionsförsäkringsavgiften inte har betalats inom nämnda tid, har fordran preskriberats.

120 §

Utsökning av arbetspensionsförsäkringsavgift

En arbetspensionsförsäkringsavgift som med stöd av denna lag fastställts av en pensionsanstalt och en förhöjd arbetspensionsförsäkringsavgift enligt 122 § och 143 § 3 mom. får jämte dröjsmålsränta utmätas utan dom eller beslut på det sätt som bestäms i lagen om indrivning av skatter och avgifter i utsökningsväg (367/1961).

Om företagaren ansöker om ändring av ett beslut som getts med stöd av denna lag, kan pensionsanstalten avbryta uppbörden av ar-

betspensionsförsäkringsavgiften tills ändringen har behandlats om besvärinstansens avgörande kan inverka på arbetspensionsförsäkringsavgiften. Om företagaren ansöker om pension kan pensionsanstalten likaså avbryta uppbörden till dess pensionsansökan har avgjorts, om avgörandet kan inverka på arbetspensionsförsäkringsavgiften.

121 §

Preskription av återbetalning av arbetspensionsförsäkringsavgift som betalats utan grund

Återbetalningen av en arbetspensionsförsäkringsavgift som betalats utan grund preskriberas fem år från den dag då arbetspensionsförsäkringsavgiften betalades, om preskriptionen inte avbrutits innan dess. Preskriptionen avbryts på det sätt som föreskrivs i 10 eller 11 § i lagen om preskription av skulder. Från avbrytandet av preskriptionstiden börjar en ny fem år lång preskriptionstid. Preskriptionstiden på fem år kan förlängas på det sätt som föreskrivs i 11 § 3 mom. i lagen om preskription av skulder.

122 §

Förhöjning på grund av försummelse

Pensionsanstalten kan påföra företagaren en högst till det dubbla beloppet förhöjd skällig arbetspensionsförsäkringsavgift, om företagaren inte upptar försäkring inom sex månader från det försäkringsskyldigheten började.

När förhöjd arbetspensionsförsäkringsavgift för den tid för vilken försummelse skett fastställs beaktas hur länge försummelsen pågått, om försummelsen varit upprepad och andra med dem jämförliga faktorer med anknytning till bedömningen av försummelsens klandervärdhet. Pensionsanstalten skall på begäran ge företagaren ett överklagbart beslut om den förhöjda arbetspensionsförsäkringsavgiften.

123 §

Dröjningsränta på arbetspensionsförsäkringsavgift

Om företagaren har försummat att betala arbetspensionsförsäkringsavgiften har pensionsanstalten rätt att för dröjningstiden ta ut en årlig dröjningsränta enligt den räntefot som avses i 4 § 1 mom. i räntelagen.

10 kap.

Ändringssökande

124 §

Sökande av ändring

För sökande av ändring finns besvärsnämnden för arbetspensionsärenden och försäkringsdomstolen. Bestämmelser om besvärsnämnden för arbetspensionsärenden och nämndens medlemmar finns i lagen om besvärsnämnden för arbetspensionsärenden (677/2005) och bestämmelser om försäkringsdomstolen i lagen om försäkringsdomstolen (132/2003). På framställning av social- och hälsovårdsministeriet förordnar statsrådet för fem år i sänder till besvärsnämnden för arbetspensionsärenden två medlemmar som är insatta i förhållandena inom arbetslivet och som är förtrogna med företagarverksamhet och om vilka de mest representativa företagarorganisationerna gör framställning till social- och hälsovårdsministeriet.

En part får genom besvär söka ändring hos besvärsnämnden för arbetspensionsärenden i ett beslut som en pensionsanstalt eller Pensionsskyddscentralen givit på grundval av denna lag, så som föreskrivs i denna lag och i förvaltningsprocesslagen (586/1996).

En part får genom besvär söka ändring hos försäkringsdomstolen i ett beslut som besvärsnämnden för arbetspensionsärenden givit i ett besvärssärende, så som föreskrivs i denna lag och i förvaltningsprocesslagen.

125 §

Sökande av ändring i den sista pensionsanstaltens beslutssammanställning och i det sammanfattande meddelandet om EU-besluten

På en beslutssammanställning som en pensionsanstalt givit i egenskap av sista pensionsanstalt tillämpas vad som i detta kapitel föreskrivs om beslut. Om en pensionsanstalts beslut ingår i den beslutssammanställning som en pensionsanstalt inom den offentliga sektorn enligt 107 § 2 mom. i lagen om pension för arbetstagare har givit i egenskap av sista pensionsanstalt, söks ändring i beslutssammanställningen och behandlas besvärärendet enligt vad som bestäms i pensionslagarna för den offentliga sektorn.

En part som har varit försäkrad i två eller flera EU-länder och som är missnöjd med en pensionsanstalts beslut enligt denna lag, får söka ändring i beslutet efter att ha fått det sammanfattande meddelande med alla EU-länders beslut som avses i artikel 48 i rådets förordning (EEG) nr 574/72 gällande tillämpningen av EG:s förordning om social trygghet. Ändring i en pensionsanstalts beslut om förutsättningarna för erhållande av invalidpension söks dock enligt vad som föreskrivs i denna lag.

126 §

Tid för sökande av ändring

Tiden för sökande av ändring är 30 dagar från den dag då parten har fått del av pensionsanstaltens, Pensionsskyddscentralens eller besvärsnämndens för arbetspensionsärenden beslut. En part anses ha fått del av beslutet den sjunde dagen efter den dag då beslutet postades under den adress som parten har uppgett, om det inte visas något annat i samband med sökandet av ändring.

127 §

Grundbesvär över debitering

En part får anföra grundbesvär över en debitering om han eller hon anser att en debite-

ring, som med stöd av denna lag fastställts av en pensionsanstalt eller Pensionsskyddscentralen strider mot lag eller avtal. Grundbesvär skall anföras skriftligen hos besvärsnämnden för arbetspensionsärenden senast inom två år från ingången av året efter det år under vilket fordran fastställdes eller debiterades.

Om grundbesvär anföras med anledning av utmätning, gäller dessutom vad som i lagen om indrivning av skatter och avgifter i ut-sökningsväg bestäms om grundbesvär.

128 §

Inlämnande av besvärsskrift

En part skall lämna in besvärsskriften inom tiden för sökande av ändring till den pensionsanstalt som meddelat det överklagade beslutet. Om ändring söks i Pensionsskyddscentralens beslut skall besvärsskriften lämnas in till Pensionsskyddscentralen. En besvärsskrift som gäller ett beslut som meddelats av besvärsnämnden för arbetspensionsärenden skall lämnas till den pensionsanstalt som meddelat beslut i ärendet eller till Pensionsskyddscentralen.

129 §

Rättelse av beslut i samband med sökande av ändring

Den pensionsanstalt som meddelat det överklagade beslutet eller Pensionsskyddscentralen undersöker om den själv kan rätta beslutet. Om pensionsanstalten eller Pensionsskyddscentralen till alla delar godkänner de yrkanden som framställs i besvärsskriften, skall den ge ett rättelsebeslut i ärendet. Ändring i rättelsebeslutet får sökas på det sätt som föreskrivs i detta kapitel.

Den pensionsanstalt som har givit en beslutssammanställning i egenskap av sista pensionsanstalt skall innan ärendet behandlas begära ett utlåtande av respektive pensionsanstalt inom den offentliga sektorn till den del besvären gäller pensionsskydd som sköts av pensionsanstalten inom den offentliga sektorn. Gäller besvären enbart bedömning av arbetsförmågan begärs dock inte något utlåtande.

Om samtliga pensionsanstalter vilkas beslut besvären gäller godkänner ändringssökandens yrkanden, ger den sista pensionsanstalten en ny, rättad beslutssammanställning. Den sista pensionsanstalten ger en ny, rättad beslutssammanställning även då besvären över beslutssammanställningen gäller enbart bedömning av arbetsförmågan och pensionsanstalten inom den privata sektorn i egenskap av sista pensionsanstalt godkänner de yrkanden som framställts i den besvärsskrift som tillställts den. I en på detta sätt rättad beslutssammanställning får ändring sökas enligt detta kapitel.

Om en pensionsanstalt, den sista pensionsanstalten eller Pensionsskyddscentralen endast delvis rättar sitt tidigare beslut, skall den meddela ett interimistiskt beslut i ärendet. I det interimistiska beslutet får ändring inte sökas.

130 §

Överföring av besvär till besvärinstans

Godkänner pensionsanstalten eller Pensionsskyddscentralen inte ändringssökandens yrkanden till alla delar, skall pensionsanstalten eller Pensionsskyddscentralen inom 30 dagar från besvärstidens utgång sända besvärsskriften jämte sitt utlåtande om besvären till besvärsnämnden för arbetspensionsärenden. Gäller besvären ett beslut som meddelats av besvärsnämnden för arbetspensionsärenden, skall pensionsanstalten eller Pensionsskyddscentralen sända besvärsskriften jämte sitt utlåtande till försäkringsdomstolen inom den nämnda tiden.

Godkänner pensionsanstalten eller Pensionsskyddscentralen de yrkanden som framställts i besvärsskriften helt eller delvis efter det att besvärsskriften har inlämnats till besvärinstansen, kan pensionsanstalten eller Pensionsskyddscentralen meddela ett interimistiskt beslut i ärendet. Besvärinstansen skall utan dröjsmål underrättas om det interimistiska beslutet. I det interimistiska beslutet får ändring inte sökas.

Pensionsanstalten eller Pensionsskyddscentralen kan avvika från den tidsfrist som avses i 1 mom., om inhämtandet av tilläggsutredning som krävs med anledning av besvären

förutsätter detta. Ändringssökanden skall då utan dröjsmål underrättas om inhämtande av tilläggsutredning. Besvärsskriften och utlåtandet skall dock sändas till besvärinstansen senast inom 60 dagar från besvärstidens utgång.

Har den pensionsanstalt som gett en beslutssammanställning i egenskap av sista pensionsanstalt begärt ett i 129 § 2 mom. avsett utlåtande av en pensionsanstalt inom den offentliga sektorn och rättar den inte sitt beslut i enlighet med ändringssökandens yrkande, skall pensionsanstalten inom 60 dagar från besvärstidens utgång tillställa den besvärinstans som avses i 1 mom. besvärsskriften samt de utlåtanden som givits med anledning av den.

131 §

Besvär som inkommit efter besvärstidens utgång

Har besvär som anförs hos besvärsnämnden för arbetspensionsärenden eller försäkringsdomstolen kommit till pensionsanstalten eller Pensionsskyddscentralen eller besvärsnämnden för arbetspensionsärenden eller försäkringsdomstolen efter utgången av den tid som bestäms i 126 eller 127 §, kan besvären ändå tas upp till behandling, om det finns välgående orsaker till förseningen.

132 §

Verkställighet av beslut

En pensionsanstalts och Pensionsskyddscentralens beslut skall, trots att ändring har sökts, iakttas till dess ärendet har avgjorts genom ett lagakraftvunnet beslut.

Ett lagakraftvunnet beslut av en pensionsanstalt, Pensionsskyddscentralen och besvärsnämnden för arbetspensionsärenden får verkställas såsom en lagakraftvunnen dom i tvistemål.

133 §

Rättelse av skriv- eller räknefel

Pensionsanstalten eller Pensionsskyddscentralen

tralen skall rätta uppenbara skriv- eller räknefel eller andra jämförbara klara fel i sitt beslut. Ett fel får dock inte rättas, om rättelsen leder till ett resultat som är oskäligt för en part.

134 §

Rättelse av sakfel

Pensionsanstalten eller Pensionskyddscentralen kan undanröja sitt felaktiga beslut och avgöra ärendet på nytt, om pensionsanstaltens eller Pensionskyddscentralens beslut grundar sig på klart oriktig eller bristfällig utredning eller på uppenbart oriktig tillämpning av lag, eller om det har skett ett fel i förfarandet då beslutet fattades.

Pensionsanstalten eller Pensionskyddscentralen får inte ändra sitt beslut eller undanröja det till en parts nackdel, om inte parten samtycker till detta.

135 §

Rättelse av lagakraftvunnet beslut på basis av ny utredning

Pensionsanstalten skall pröva ett ärende som avgjorts genom ett lagakraftvunnet beslut på nytt, om ny utredning framkommer i ärendet. Pensionsanstalten kan då utan hinder av det tidigare lagakraftvunna beslutet bevilja en förvägrad pension eller justera en redan beviljad pension till ett större belopp. Även besvärnämnden för arbetspensionsärenden och försäkringsdomstolen kan tillämpa motsvarande förfarande när de behandlar ärenden som gäller ändringssökande. Ändring i ett dylikt beslut kan sökas på det sätt som föreskrivs i 124—126 §.

136 §

Undanröjande av ett lagakraftvunnet beslut

Om ett lagakraftvunnet beslut som en pensionsanstalt gett med stöd av denna lag grundar sig på oriktig eller bristfällig utredning eller är uppenbart lagstridigt, kan besvärnämnden för arbetspensionsärenden på yrkande av parten eller pensionsanstalten un-

danröja beslutet och förordna ny behandling av ärendet. Detsamma gäller på yrkande av parten eller Pensionskyddscentralen i fråga om ett lagakraftvunnet beslut som Pensionskyddscentralen meddelat med stöd av denna lag. Besvärnämnden för arbetspensionsärenden skall ge parterna tillfälle att bli hörda innan ärendet avgörs. Ett sådant beslut får överklagas i enlighet med vad som föreskrivs i 124—126 §.

Om ett lagakraftvunnet beslut som besvärnämnden för arbetspensionsärenden eller försäkringsdomstolen gett med stöd av denna lag grundar sig på oriktig eller bristfällig utredning eller är uppenbart lagstridigt, kan försäkringsdomstolen på yrkande av parten eller pensionsanstalten undanröja beslutet och förordna ny behandling av ärendet. Försäkringsdomstolen skall ge parterna tillfälle att bli hörda innan ärendet avgörs.

Om pensionsanstalten yrkar på att ett beslut skall undanröjas, kan den avbryta utbetalningen av pensionen eller betala denna enligt sitt yrkande till dess ärendet har avgjorts på nytt.

Ansökan om undanröjande av ett beslut skall göras inom fem år från det att beslutet har vunnit laga kraft. Av särskilt vägande skäl kan ett beslut undanröjas på ansökan som gjorts även efter utgången av den föreskrivna tiden.

11 kap.

Villkoren och beräkningsgrunderna för en pensionsförsäkring samt fördelningen av kostnaderna mellan pensionsanstalterna

137 §

Villkoren och beräkningsgrunderna för en pensionsförsäkring

På villkoren och beräkningsgrunderna för en pensionsförsäkring enligt denna lag tillämpas vad som i lagen om pension för arbetstagare föreskrivs i:

- 1) 165 § om villkor för en pensionsförsäkring och föreskrifter för en pensionskassa,
- 2) 166 § 1 mom. om grunderna för beräkning av försäkringsavgifterna och ansvarsskulden,

3) 167 § om enhetlighet i fråga om villkor och beräkningsgrunder, och

4) 172 § om pensionsanstaltens samarbete i beredningen av försäkringsvillkor och beräkningsgrunder.

138 §

Försäkringspremieansvar

De medel som behövs för ersättning av de kostnader som avses i 139 § 1 mom. skall tas upp som försäkringspremieansvar i enlighet med de av social- och hälsovårdsministeriet fastställda beräkningsgrunderna. Till försäkringspremieansvaret fogas:

1) av arbetspensionsförsäkringsavgiften enligt denna lag den del som inte behövs för de enligt beräkningsgrunderna beräknade skäliga förvaltningskostnaderna eller för ansvaret för den del av pensionen som intjänats för oavlönad tid, och

2) ränteavkastningen i enlighet med beräkningsgrunderna.

Från ansvaret avdras pensionsanstaltens andel av kostnaderna enligt 144 § 1 mom.

139 §

Pensionsanstaltens ömsesidiga ansvar för pensioner och rehabiliteringskostnader

De pensionsanstalter som avses i 1 § 3 mom. svarar för de kostnader som orsakas av pensioner, rehabiliteringspenningar och andra förmåner enligt denna lag i förhållande till sitt försäkringspremieansvar enligt 143 §. I dessa kostnader medräknas inte pensionsandelar som intjänats för oavlönad tid. Som kostnad för en rehabiliteringspenning betraktas det totala beloppet av den rehabiliteringspenning som pensionsanstalten betalat.

När försäkringspremieansvaret bestäms beaktas inte obetalda arbetspensionsförsäkringsavgifter som:

1) har lämnats till indrivning i utsökningsväg,

2) har bevakats i konkurs,

3) ingår i ett saneringsprogram enligt lagen om företagssanering (47/1993),

4) ingår i ett betalningsprogram som avses i lagen om skuldsanering för privatpersoner (57/1993), eller

5) ingår i en sådan frivillig skuldsanering som till innehållet motsvarar de principer som föreskrivs i de lagar som nämns i 3 och 4 punkten.

De pensionsanstalter som avses i 1 § 3 mom. svarar för pensionsdel som intjänats för oavlönad tid på det sätt som föreskrivs i 178 § i lagen om pension för arbetstagare.

140 §

Statens deltagande i kostnaderna

Om pensionsanstaltens i enlighet med 138 § bestämda försäkringspremieansvar inte förslår till kostnaderna för pensioner och förmåner enligt 139 § 1 mom., betalar staten den återstående delen.

Staten skall varje år i förskott betala ett belopp som motsvarar vad staten uppskattas komma att betala som sin andel.

Närmare bestämmelser om betalning av statens andel och förskott utfärdas genom förordning av statsrådet.

Pensionsskyddscentralen fördelar mellan pensionsanstalterna den av staten erlagda andelen för bekostande av pensioner och andra förmåner enligt de ansvarsfördelningsgrunder som avses i 183 § 2 mom. i lagen om pension för arbetstagare.

141 §

Pensionsanstalts ansvar för Pensionsskyddscentralens kostnader samt till följd av en pensionsanstalts konkurs

De pensionsanstalter som avses i 1 § 3 mom. svarar för Pensionsskyddscentralens kostnader på det sätt som föreskrivs i 180 § i lagen om pension för arbetstagare.

Om en ansvarsfördelningsprestation enligt denna lag som förfallit blir obetald på grund av en pensionsanstalts konkurs, svarar de i 1 § 3 mom. avsedda pensionsanstalterna gemensamt för den i enlighet med 181 § i lagen om pension för arbetstagare. Om underskottet är ringa täcks det dock i första hand med berörda pensionsanstalts medel.

142 §

Utredning av kostnader och beslut om kostnadsfördelning

Pensionsskyddscentralen utreder de kostnader som avses i 139 och 141 § på det sätt som föreskrivs i 183 § i lagen om pension för arbetstagare. När kostnaderna utreds beaktas dock inte den i 182 § i lagen om pension för arbetstagare avsedda arbetslöshetsförsäkringsfondens avgift.

Pensionsskyddscentralen meddelar ett beslut om fördelningen av kostnaderna på det sätt som föreskrivs i 184 § i lagen om pension för arbetstagare.

12 kap.

Tillsynen över ordnandet av försäkring

143 §

Den allmänna tillsynen över ordnandet av försäkring samt tvångsförsäkring

Pensionsskyddscentralen övervakar att företagarna fullgör sin skyldighet att ordna försäkring enligt denna lag.

Har en företagare försummat att uppta försäkring enligt denna lag, skall Pensionsskyddscentralen uppmana företagaren att rätta till försummelsen. Rättar företagaren inte till försummelsen inom en tid som Pensionsskyddscentralen föreskriver, tar Pensionsskyddscentralen pensionsförsäkringen på företagarens bekostnad i en pensionsanstalt som Pensionsskyddscentralen väljer (*tvångsförsäkring*), dock inte retroaktivt för längre tid än för det löpande kalenderåret och de tre närmast föregående kalenderåren.

När företagaren har tvångsförsäkrats fastställer pensionsanstalten en arbetsinkomst för honom eller henne på grundval av anskaffad utredning eller, om sådan saknas, enligt uppskattning och uppbär arbetspensionsförsäkringsavgiften. Pensionsanstalten fastställer en arbetsinkomst för företagaren från det att företagarens verksamhet enligt denna lag började, dock inte för tiden före tvångsförsäkrandet.

När Pensionsskyddscentralen har tagit en i

2 mom. avsedd försäkring i en pensionsanstalt, har denna pensionsanstalt rätt att av företagaren för tiden för försummelsen ta ut en arbetspensionsförsäkringsavgift förhöjd till högst det dubbla beloppet. Förhöjd arbetspensionsförsäkringsavgift fastställs med hänsyn till hur länge försummelsen pågått, om försummelsen varit upprepad och andra med dem jämförliga faktorer med anknytning till bedömningen av försummelsens klanderbarhet. Pensionsanstalten skall på begäran ge företagaren ett överklagbart beslut om den förhöjda arbetspensionsförsäkringsavgiften.

144 §

Pensionsanstalternas skyldighet att utöva tillsyn

Varje pensionsanstalt övervakar att en företagare som har ordnat pensionskydd i pensionsanstalten i fråga, fullgör sina anmälnings- och försäkringsskyldigheter enligt denna lag.

Pensionsskyddscentralen och pensionsanstalterna kan komma överens om den närmare verkställigheten av tillsynen enligt 1 mom. och 143 § 1 mom.

145 §

Pensionsskyddscentralens och pensionsanstalternas inspektionsrätt

Pensionsskyddscentralen och pensionsanstalterna har rätt att företa en inspektion i företagarens lokaler och att vidta andra tillsynsåtgärder för att utreda om företagaren har fullgjort sina skyldigheter enligt denna lag. Företagaren skall vid inspektionen förete sin bokföring och, oberoende av framställnings- eller lagringsform, allt annat material som kan inverka på den inspekterades skyldighet att ta försäkring enligt denna lag.

Pensionsskyddscentralen och pensionsanstalterna har rätt att få handräckning av polisen och andra myndigheter för att kunna företa inspektioner.

I företagarens bostad får en inspektion företas endast om det finns motiverad anledning att misstänka att företagaren har försummat sin i denna lag avsedda försäkrings-

skyldighet och inspektionen är nödvändig för att få klarhet i saken. Bara polisen och skattemyndigheten får företa en inspektion i företagarens bostad.

IV AVDELNINGEN

SÄRSKILDA FÖRESKRIFTER

13 kap.

Utlämnande, erhållande och hemlighållande av uppgifter

146 §

Tillämpliga bestämmelser

Lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1999; nedan offentlighetslagen) tillämpas på offentligheten i fråga om pensionsanstaltarnas och Pensionsskyddscentralens handlingar och verksamhet till den del pensionsanstalterna och Pensionsskyddscentralen utövar i 4 § 2 mom. i offentlighetslagen avsedd offentlig makt, om inte något annat bestäms i denna eller i någon annan lag.

Också när det inte är fråga om utövande av offentlig makt enligt 4 § 2 mom. i offentlighetslagen, tillämpas i pensionsanstalterna och Pensionsskyddscentralen i ärenden som hänför sig till verkställigheten av denna lag offentlighetslagen när det gäller:

- 1) handlingssekretess,
- 2) tystnadsplikt,
- 3) förbud mot utnyttjande,
- 4) sekretessbelagda handlingar enligt 22—24 § i offentlighetslagen, samt
- 5) straffbestämmelser enligt 35 § i offentlighetslagen.

I fråga om utlämnande av uppgifter gäller härvid vad som i 7 kap. i offentlighetslagen bestäms om undantag från och upphörande av sekretess.

Vid verkställigheten av denna lag tillämpas inte bestämmelserna om tystnadsplikt och utlämnande av uppgifter enligt 18 kap. 6, 6 b och 6 c § i lagen om försäkringsbolag (1062/1979), 165, 165 a och 165 c § i lagen

om försäkringskassor och inte heller 132, 132 a och 132 c § i lagen om pensionsstiftelser.

Vid verkställigheten av denna lag tillämpas utöver det som bestäms i detta kapitel vad som i lagen om pension för arbetstagare föreskrivs i:

1) 197 § om uppgifter om inkomster som ligger till grund för sådana till pension berättigande förmåner som utbetalas för oavlönad tid,

2) 198 § om rätt att få uppgifter för avgörande av ärenden och för verkställighet av lagstadgade uppgifter,

3) 200 § om pensionsanstaltarnas rätt att få uppgifter för utövande av tillsyn,

4) 202 § om avgiftsfrihet,

5) 203 § om utlämnande av uppgifter inom en försäkringsgrupp,

6) 205 § om utlämnande av uppgifter för utredning av brott och missbruk,

7) 208 § om vidareutlämnande av uppgifter,

8) 209 § om ansvaret beträffande den som vidareutlämnar uppgifter, och

9) 210 § om utlämnande av uppgifter med hjälp av teknisk anslutning.

147 §

Uppgifter om en företagares ekonomiska ställning

Utöver det som i 24 § 1 mom. 20 punkten i offentlighetslagen bestäms om hemlighållande av uppgifter som gäller näringsidkare, är också sådana handlingar och uppgifter sekretessbelagda som grundar sig på verkställigheten av denna lag och som gäller en företagares ekonomiska ställning.

Utän hinder av sekretessbestämmelserna och andra begränsningar som gäller erhållande av uppgifter har pensionsanstalterna och Pensionsskyddscentralen för tillsynen över och verkställigheten av ordnandet av försäkring enligt denna lag rätt att lämna ut uppgifter om en företagares försummelser av fordran som grundar sig på en i denna lag avsedd försäkring till andra pensionsanstalter som

sköter ärenden enligt arbetspensionslagarna för den privata sektorn och till Pensions- skyddscentralen.

148 §

Företagarnas och de pensionsökandes rätt att få uppgifter

Pensionsanstalterna och Pensions- skyddscentralen skall på en företagares begäran till honom eller henne lämna ut de uppgifter som pensionsanstalten eller Pensions- skyddscentralen har om företagarens rätt till pension. Angående en parts rätt att få information, rätt att ta del av en handling som gäller parten själv samt rätt att kontrollera sådana uppgifter om sig själv som införts i ett register gäller i övrigt det som bestäms i offentlighetslagen och personuppgiftslagen (523/1999).

Pensionsanstalten skall genom en pensionsansökningsblankett eller på annat motsvarande sätt på förhand informera en pensionsökande om varifrån uppgifter om honom eller henne kommer att inhämtas och vart uppgifterna i regel kan lämnas ut.

149 §

Företagarnas skyldighet att lämna uppgifter

En företagare är skyldig att utan dröjsmål lämna pensionsanstalten uppgifter om inledande av företagarens verksamhet enligt denna lag och om väsentliga förändringar i företagarens verksamhetens art, omfattning eller form eller företagarens arbetsinsats. Likaså är en företagare skyldig att utan dröjsmål meddela pensionsanstalten om hans eller hennes i denna lag avsedda företagarens verksamhet upphör.

Oberoende av företagarens underrättelse- skyldighet enligt 1 mom. kan pensionsanstalten kräva att företagaren lämnar en utredning över de omständigheter som nämns i 1 mom. samt om motsvarande andra omständigheter som kan inverka på försäkringsskyldigheten, arbetspensionsförsäkringsavgiften, skötseln av försäkringen och arbetsinkomsten enligt denna lag.

150 §

Pensionstagarens utredning om omständigheter i anslutning till pensionens belopp och pensionsrätten

Oberoende av pensionstagarens underrättelse- skyldighet kan pensionsanstalten kräva en utredning av pensionstagaren angående omständigheter som påverkar pensionens belopp och pensionsrätten, om det finns skäl att misstänka att förändringar har skett i dessa omständigheter.

151 §

Pensions- skyddscentralens och pensionsanstalternas rätt att få uppgifter för utövande av tillsyn

Utan hinder av sekretessbestämmelserna och andra begränsningar som gäller erhållande av uppgifter har Pensions- skyddscentralen rätt att av en företagare, av en försäkrings- och pensionsanstalt som verkställer lagstad- gad försäkring, av skatte- och andra myndig- heter samt av andra instanser på vilka offentlighetslagen tillämpas få de uppgifter som är nödvändiga för fullgörande av den tillsyns- skyldighet som föreskrivs i 143 § 1 mom. och i 2 § 2 mom. 1 punkten i lagen om Pen- sions- skyddscentralen.

Pensions- skyddscentralen har, förutom för fullgörande av sin tillsynsskyldighet, dessut- om rätt att av skattemyndigheterna i form av massinformation få:

1) näringssammanslutningars namn- och kontaktuppgifter samt nödvändiga uppgifter om näringsverksamheten, inkomsten av den samt om betalda löner,

2) näringssammanslutnings delägares namn- och kontaktuppgifter, personbeteck- ning samt nödvändiga uppgifter om arbete och ställning i företaget, förvärvs- och kapi- talinkomst, penninglön, naturaförmåner och privata uttag och andel i sammanslut- ningens inkomst och förmögenhet liksom även nödvändiga uppgifter om penninglön och naturaförmåner från någon annan än när- ings- sammanslutningen,

3) rörelses och yrkesutövares namn- och kontaktuppgifter, personbeteckning samt

nödvändiga uppgifter om förvärvs- och kapitalinkomstandel, makes andel av förvärvs- och kapitalinkomsten, penninglön, naturaförmåner och omsättning.

Pensionsskyddscentralen har rätt att få de i 2 mom. avsedda uppgifterna, även om Pensionsskyddscentralen inte i sin begäran om uppgifter har preciserat de företag eller företagare som i form av massinformation blir föremål för tillsynsförfarande och även om tillsynsförfarandet ännu inte är anhängigt eller beskattningen ännu inte har fastställts. För verkställigheten av ett tillsynsuppdrag har Pensionsskyddscentralen rätt att samköra och behandla i 2 mom. avsedda personuppgifter. Samkörda uppgifter får förvaras fem år men längst tills tillsynsförfarandet avslutats. Samkörda uppgifter får inte vidareutlämnas.

Utän hinder av sekretessbestämmelserna och andra begränsningar som gäller erhållande av uppgifter har en pensionsanstalt rätt att av skattemyndigheterna få de uppgifter som är nödvändiga för fullgörande av den tillsynsskyldighet som föreskrivs i 145 §.

Uppgifter som avses i denna paragraf får sökas med hjälp av teknisk anslutning utan samtycke av den vars intressen tystnadsplikten är avsedd att skydda.

152 §

Utlämnande av uppgifter till myndigheter och registeransvariga som bedriver kreditupplysningsverksamhet

Utöver det som bestäms i offentlighetslagen har pensionsanstalterna och Pensionsskyddscentralen rätt att, utan hinder av sekretessbestämmelserna och andra begränsningar som gäller erhållande av uppgifter, lämna ut uppgifter som grundar sig på verkställigheten av denna lag enligt följande:

1) till vederbörande myndighet och organ får lämnas ut uppgifter som är nödvändiga för verkställigheten av uppgifter enligt EG:s förordning om social trygghet eller en överenskommelse om social trygghet,

2) till skatteförvaltningen får lämnas ut de uppgifter som den behöver för fullgörandet av den övervakningsskyldighet som föreskrivs i lagen om förskottsutlägg, om det

finns skäl att misstänka att företagaren inte har fullgjort sin innehållningsskyldighet,

3) till en registeransvarig som bedriver kreditupplysningsverksamhet får lämnas ut sådana uppgifter om en enligt denna lag ut-sökningsbar arbetspensionsförsäkringsav-giftsfordran hos företagaren som den regis-teransvarige enligt lag har rätt att föra in i kreditupplysningsregistret.

Pensionsanstalten skall, utöver det som någon annanstans i lag bestäms om pensionsanstaltens skyldighet att lämna ut uppgifter, lämna ut uppgifter till:

1) Folkpensionsanstalten för beräklandet av förmåner enligt sjukförsäkringslagen, och

2) skatteförvaltningen för fastställandet av sjukförsäkringsavgiften enligt sjukförsäkringslagen.

14 kap.

Vissa bestämmelser

153 §

Rådgivning till företagare

Den pensionsanstalt hos vilken företagaren har ordnat sitt pensionsskydd har det primära ansvaret för rådgivningen i ärenden som hör till denna lags tillämpningsområde.

154 §

Pensionsanstalternas samarbete

Pensionsanstalterna skall samarbeta i sammanställandet av statistikuppgifter och i andra frågor som hänför sig till verkställigheten och utvecklandet av arbetspensionslagarna.

155 §

Ersättning för särskilda tjänster

En pensionsanstalt kan av en företagare ta ut ersättning för särskilda tjänster som den tillhandahåller på företagarens begäran.

156 §

Beslut om beloppet av en teoretisk pension

Om en företagare har arbetat i två eller flera EU- eller EES-länder och företagaren ansöker om folkpension, har han eller hon rätt att på begäran få ett beslut om beloppet av den teoretiska pension som pensionsanstalten meddelar Folkpensionsanstalten för beräkning av hans eller hennes folkpension.

157 §

Överföring av pensionsrätt till Europeiska gemenskaperna

En företagare har rätt att överföra sin pensionsrätt enligt denna lag till Europeiska gemenskaperna så som bestäms i lagen om överföring av pensionsrätt mellan arbetspensionssystemet i Finland och Europeiska gemenskapernas pensionssystem (165/1999).

I fråga om pensionsrätt som överförs till Europeiska gemenskaperna eller som återförs därifrån tillämpas bestämmelserna i lagen om överföring av pensionsrätt mellan arbetspensionssystemet i Finland och Europeiska gemenskapernas pensionssystem till den del nämnda lag innehåller bestämmelser som avviker från bestämmelserna i denna lag.

158 §

Handräckning

Pensionsanstalterna och Pensionsskyddscentralen har rätt att på eget initiativ eller på begäran av den som saken gäller för utredning av ett ärende som är under behandling låta höra vittnen vid en tingsrätt.

159 §

Jäv

Anställda och styrelsemedlemmar i en pen-

sionsanstalt och Pensionsskyddscentralen kan, utan hinder av 28 § 1 mom. 4 och 5 punkten i förvaltningslagen (434/2003), behandla sådana ärenden som gäller verkställigheten av denna lag och som avser en företagare som ordnat pensionsskydd i pensionsanstalten.

160 §

Förvaring av handlingar

Pensionsanstalterna och Pensionsskyddscentralen skall förvara de handlingar som hänför sig till ordnandet av pensionskydd enligt denna lag eller till ett pensionsärende på det sätt som bestäms i arkivlagen (831/1994) och i 218 § i lagen om pension för arbetstagare.

161 §

Beräkning av tidsperioders längd

När tidsperioders längd beräknas anses i en kalendermånad ingå 30 dagar vid:

- 1) bedömning av om denna lag skall tillämpas på en företagare,
- 2) bestämmande av arbetspensionsförsäkringsavgift enligt denna lag,
- 3) beräkning av pension enligt denna lag, och vid
- 4) betalning av rehabiliteringspenning.

Närmare föreskrifter om hur i 1 mom. avsedda tidsperioder beräknas utfärdas genom förordning av statsrådet.

162 §

Ikraftträdande

Om ikraftträdandet av denna lag bestäms särskilt genom lag.

2.

Lag

om införande av lagen om pension för företagare

I enlighet med riksdagens beslut föreskrivs:

1 §

Lagen om pension för företagare (/) träder i kraft den 1 januari 2007. Den tillämpas från och med ikraftträdandet på sådan företagareverksamhet som avses i den. Åtgärder som verkställigheten av lagen om pension för företagare förutsätter får vidtas innan lagen träder i kraft.

Är en person då lagen träder i kraft försäkrad enligt lagen om pension för arbetstagare (395/2006) för samma arbete, som på basis av bestämmelsen om sambor i 3 § i lagen om pension för företagare borde försäkras i enlighet med lagen om pension för företagare, försäkras företagaren enligt lagen om pension för företagare från ingången av månaden efter den under vilken försäkringsansökan inlämnats och fram till dess försäkras han eller hon enligt lagen om pension för arbetstagare.

Lagen om pension för företagare tillämpas också på sådan pension enligt lagen om pension för företagare (468/1969) som beviljats före den 1 januari 2007. Om de bestämmelser som gällde när lagarna om ändring av lagen om pension för företagare (638/2003 och 891/2004) samt lagen om ändring av ikraftträdandebestämmelsen i lagen om ändring av lagen om pension för företagare (892/2004) trädde i kraft dock har iakttagits vid bestämmande av pension som beviljats före den 1 januari 2007, iaktas vad som föreskrivs i de nämnda lagarna.

2 §

Genom denna lag upphävs lagen av den 14 juli 1969 om pension för företagare jämte ändringar.

Om det i någon annan lag eller i en bestämmelse som utfärdats med stöd av någon annan lag hänvisas till lagen om pension för företagare, avser hänvisningen motsvarande bestämmelser i lagen om pension för företagare, om inte något annat följer av lagen om pension för företagare eller denna lag.

3 §

I denna lag avses med FöPL lagen av den 14 juli 1969 om pension för företagare jämte ändringar, även med beaktande av de lagar som nämns i 1 § 4 mom.

4 §

En försäkring enligt FöPL anses ha ombildats till en försäkring som avses i lagen om pension för företagare.

Om en företagare under det år då lagen om pension för företagare träder i kraft skriftligen säger upp en försäkring så att den upphör att gälla den sista juni, september eller december, behöver försäkringen inte ha fortgått ett år. Uppsägningen skall ske senast tre månader före dagen för försäkringens upphörande.

En koncession som statsrådet beviljat arbetspensionsförsäkringsbolag för bedrivande av verksamhet enligt FöPL ombildas när lagen om pension för företagare träder i kraft till en koncession för bedrivande av verksamhet enligt lagen om pension för företagare för FöPL:s del. Den försäkringsverksamhet som omfattas av FöPL och som är förenlig med stadgarna för försäkringskassa som avses i lagen om pension för företagare ombildas då lagen om pension för företagare

träder i kraft till försäkringsverksamhet enligt lagen om pension för företagare.

5 §

Åldersgränsen 18 år som avses i 4 § 1 mom. i lagen om pension för företagare tillämpas på företagareverksamhet som avses i nämnda lag och som bedrivs av företagare födda efter 1986 samt som fortgår den 1 januari 2005 eller inleds därefter. Åldersgränsen 68 år enligt samma lagrum tillämpas på företagarens i nämnda lag avsedda företagareverksamhet som fortgår den 1 januari 2005 eller inleds därefter och som, tiden före nämnda tidpunkt medräknad, fortgår minst fyra månader utan avbrott.

När den pensionsgrundande totala arbetsinkomsten räknas ut enligt 67 § i lagen om pension för företagare beaktas den fastställda arbetsinkomsten före uppnådd 23 års ålder från och med den 1 januari 2005. Till den del arbetsinkomst som före den 1 januari 2005 fastställdes för företagaren beaktas när den pensionsgrundande arbetsinkomsten räknas ut höjs den till 2004 års nivå med löneindexet enligt 9 § i lagen om pension för arbetstagare (395/1961, APL), sådant detta lagrum lydte den 31 december 2004 och där vägningskoefficienten för förändringen i lönenivån är 0,5 och vägningskoefficienten för förändringen i prisnivån 0,5, och därifrån till nivån vid beräkningstidpunkten med lönekoeficienten enligt 89 § i lagen om pension för företagare.

6 §

En företagare som befriats från sin försäkringsskyldighet på grundval av 3 § i FöPL, sådant detta lagrum lydte den 31 december 2001, eller lämnats oförsäkrad på grundval av 3 § i FöPL och 8 § i APL, sådana dessa lagrum lydte den 31 december 2004, är försäkringsskyldig från den 1 januari 2007. Företagaren skall uppta försäkring enligt lagen om pension för företagare senast den 30 juni 2007.

En företagare som är född före den 1 januari 1961 och som har befriats från sin försäkringsskyldighet på basis av den bestämmelse som nämns i 1 mom., är dock inte försäkringsskyldig så länge som han eller hon uppfyller de villkor för befrielse som uppställdes i den tidigare lagen.

7 §

En företagare som har försäkring enligt FöPL, men som på grundval av 4 § 1 mom. 3 punkten i lagen om pension för företagare inte längre är försäkringsskyldig, kan avsluta sin försäkring från ikraftträdande av lagen om pension för företagare. Försäkringen avslutas inte retroaktivt.

8 §

Om företagaren på basis av 116 § i lagen om pension för företagare har betalat tillskottsarbetspensionsförsäkringsavgift eller nedsatt arbetspensionsförsäkringsavgift, beaktas företagarens arbetsinkomster som hänför sig till tiden efter den 1 januari 2005 i enlighet med de försäkringspremier som företagaren betalat så som föreskrivs i 67 § i nämnda lag, även om företagarens pension enligt 2 mom. i ikraftträdandebestämmelsen i lagen om ändring av FöPL (638/2003) eller 8 eller 9 mom. i ikraftträdandebestämmelsen i lagen om ändring av lagen om pension för arbetstagare (634/2003) i övrigt skall fastställas med stöd av de bestämmelser som gällde när de nämnda lagarna trädde i kraft.

9 §

Har företagarens arbetspensionsförsäkringsavgifter preskriberats enligt 119 § i lagen om pension för företagare, beräknas den totala arbetsinkomsten av den fastställda arbetsinkomsten för år 2005 och kalenderåren därefter i enlighet med 67 § 3 mom. i nämnda lag. Sänkningen av de arbetsinkomster som fastställdes för åren 1993—2004 fås genom att den fastställda arbetsinkomsten för varje period av kalenderåret multipliceras med en kvot som utgörs av förhållandet mellan de för samma tidsperiod mottagna försäkringspremierna och de för samma tidsperiod fastställda försäkringspremierna.

10 §

Vad som i 37 och 107—111 § i lagen om pension för arbetstagare bestäms om arrangemanget med sista pensionsanstalt tillämpas inte när den som ansöker om pension får eller på basis av en ansökan som anhängiggjorts före den 1 januari 2004 har rätt att få pension som grundar sig på det egna arbetsavtals- eller tjänsteförhållandet eller den egna företa-

garverksamheten eller pension enligt lagen om generationsväxlingspension för lantbruksföretagare (1317/1990), avträdelseersättning enligt lagen om avträdelseersättning för lantbruksföretagare (1330/1992) eller avträdelsestöd enligt lagen om avträdelsestöd för lantbruksföretagare (1293/1994), och han eller hon ansöker om ny pension eller förlängning av en pension som beviljats tidigare. De nämnda bestämmelserna tillämpas inte heller när pension som beviljats på basis av en före den 1 januari 2004 anhängiggjord ansökan och som senare avbrutits börjar betalas ut på nytt. Om en förmånsåtagare vid sin död fick en sådan pension på vilken bestämmelserna i första meningen i denna paragraf inte har tillämpats, tillämpas dessa bestämmelser inte heller på familjepension som beviljas efter honom eller henne.

11 §

Det pensionsutdrag som avses i 69 § i lagen om pension för företagare sänds första gången till företagaren senast 2008.

Den tid av fem år som avses i 69 § 2 och 3 mom. i lagen om pension för företagare tillämpas 2013 och därefter.

Det pensionsutdrag för företagare som sänds ut 2008 innehåller uppgifter om i 69 § 1 mom. 1—3 punkten i lagen om pension för företagare avsedda företagarkerksamheter och andra arbetsförtjänster samt förmåner under de tio kalenderår som föregår utsändandet av pensionsutdraget. År 2009 innehåller pensionsutdraget motsvarande uppgifter för de nio, år 2010 för de åtta, år 2011 för de sju och år 2012 för de sex år som föregår utsändandet av pensionsutdraget. De uppgifter som avses i 69 § 1 mom. 2 och 3 punkten i nämnda lag uppges dock inte i pensionsutdraget för år som föregått 2005.

12 §

Den preskriptionstid på fem år som avses i 69 § 3 och 4 mom., 106 §, 107 § 4 mom. och 121 § i lagen om pension för företagare tillämpas från och med ingången av 2013. Åren 2007 och 2008 är den nämnda preskriptionstiden tio år, år 2009 nio år, år 2010 åtta år, år 2011 sju år och år 2012 sex år. När preskriptionstiden räknas ut beaktas också tiden före

ikraftträdande av lagen om pension för företagare.

13 §

Engångsförhöjningen av invalidpensionen läggs till första gången den 1 januari 2010. Engångsförhöjningen läggs också till sådan invalidpension i fråga om vilken pensionsfallet har inträffat före den 1 januari 2006. Engångsförhöjningen läggs då till enligt den förhöjningsprocent som motsvarar företagarens ålder vid ingången av 2010, förutsatt att minst fem kalenderår då har förflutit sedan invalidpensionen började.

När pensionsfallet i fråga om invalidpension har inträffat före den 1 januari 2006, läggs engångsförhöjningen till pension som samordnats enligt bestämmelserna i 8 och 8 a § i APL sådana de lydte före den 1 januari 2005. Om familjepension bestäms enligt de bestämmelser som gällde när lagen om pension för företagare träder i kraft, läggs engångsförhöjningen till familjepension som samordnats enligt bestämmelserna i 8 och 8 a § i APL sådana de lydte före den 1 januari 2005.

14 §

Ålderspensioner som börjar 2010 eller därefter omvandlas med en i 76 § i lagen om pension för företagare avsedd livslängdskoefficient. Livslängdskoefficienten fastställs första gången för 2009.

En ålderspension omvandlas med den livslängdskoefficient som fastställs för det år under vilket ålderspensionen börjar, om ålderspensionen börjar före det år under vilket företagaren fyller 62 år. Om en invalidpension ändras till en ålderspension före det år under vilket företagaren fyller 62 år, skall pensionen på motsvarande sätt justeras med den livslängdskoefficient som fastställs för det år under vilket företagarens pension ändras till en ålderspension.

15 §

På ansökningar om undanröjande av beslut som blir anhängiga den 1 januari 2007 eller därefter tillämpas 136 § i lagen om pension för företagare.

16 §

Om pensionsfallet inträffar under åren 2006—2009, beaktas som arbetsförtjänst för 2004 när inkomsten för återstående tid fastställs den totala arbetsinkomst på grundval av vilken pensionsdelen för återstående tid skulle ha beräknats om företagaren hade blivit arbetsoförmögen den 31 december 2004, och arbetsförtjänsterna för 2005 beaktas så som bestäms i 70-72 § i lagen om pension för företagare. Härvid används som granskningstid på motsvarande sätt det antal år som skall beaktas som grund för inkomsten för återstående tid. Om pensionsfallet inträffar 2010, beaktas arbetsförtjänsterna för 2005 så som bestäms i 65 §, 70—72 § och 74 § 1 och 2 mom. i lagen om pension för företagare, och granskningstiden fastställs på motsvarande sätt på basis av åren 2005—2010. Vid bestämmande av den inkomstförutsättning som avses i 22 § 1 mom. 2 punkten i lagen om pension för företagare beaktas arbetsförtjänsterna under de fem kalenderår som föregått ansökan om rehabilitering.

17 §

Om en företagare vars ansökan om utbetalning av pension till utlandet har avslagits enligt bestämmelserna i 17 § i FöPL och 9 a § i APL, sådana de lydte före den 1 januari 2003, på nytt ansöker om utbetalning av pensionen till utlandet, betalas av pensionen till utlandet de belopp som har förfallit till betalning efter att den nya ansökan inkommit.

18 §

Sker en sådan förändring i arbetsförmågan hos en företagare som får delinvalidpension som börjat före den 1 januari 1982 och fortgått utan avbrott att han eller hon har rätt till full invalidpension och förändringen kan bedömas fortgå minst ett år, ändras delinvalidpensionen till full invalidpension från ingången av månaden efter förändringen.

19 §

Ett långvarigt arbetsoförmöget barn som får familjepension efter en förmånslätare som har dött före den 1 juli 1990 har rätt att få familjepension så länge arbetsoförmågan fortgår utan avbrott. Fortsatt utbetalning av familjepension efter det att barnet fyllt 18 år

förutsätter särskild ansökan.

Den rätt till tillägg för föräldralösa barn som en familjepensionstagare som får nämnda tillägg har bestäms enligt APL som gällde före ikraftträdandet av lagen om pension för företagare också när beloppet av familjepensionen skall justeras efter det att denna lagen om pension för företagare har trätt i kraft.

20 §

Rätt till efterlevandepension har en efterlevande make som är född den 1 juli 1950 eller tidigare, så som bestäms i 19 § i lagen om införande av lagen om pension för arbetstagare (396/2006).

21 §

En efterlevandepension som indragits på grund av att den efterlevande maken ingått ett nytt äktenskap börjar på ansökan av den efterlevande maken betalas ut på nytt enligt 17 § i FöPL och 4 b § 2 mom. i APL, sådana de lyder när lagen om pension för företagare träder i kraft, om den efterlevande makens nya äktenskap upplöses innan lagen om pension för företagare har trätt i kraft och ansökan om ny utbetalning inkommer till pensionsanstalten inom sex månader från det att lagen om pension för företagare har trätt i kraft.

22 §

Det villkor om arbetsförtjänster som utgör en förutsättning för yrkesinriktad rehabilitering uppfylls när den återstående tiden har beaktats i företagarens pension i enlighet med bestämmelserna i 6 § i FöPL och 6a och 6 b § i APL, sådana de lydte före den 1 januari 2005.

23 §

Om en företagare har bedrivit i lagen om pension för företagare avsedd företagarkerksamhet före den 1 januari 2005, räknas det särskilda tillägg till den teoretiska pension som avses i 61 § 3 mom. i lagen om pension för företagare ut på basis av den totala arbetsinkomst på basis av vilken återstående tid eller motsvarande inkomst bör beaktas vid bestämmandet av pension som beviljas före den 1 januari 2005 med stöd av FöPL som gällde före den 1 januari 2005.

24 §

På en pension i fråga om vilken pensionsfallet inträffar före den 1 januari 2007 tillämpas 17 § i FöPL och 8 § 6 mom. i APL, sådana de lyder före den 1 januari 2007 också efter det att lagen om pension för företagare har trätt i kraft.

Från pension enligt lagen om pension för företagare avdras inte en sådan ersättning enligt lagen om skada, ådragen i militärtjänst (404/1948) som grundar sig på en skada som uppkommit under kriget åren 1939—1945.

25 §

Om en företagare får pension enligt lagen om generationsväxlingspension för lantbruksföretagare, avträdelseersättning enligt lagen om avträdelseersättning för lantbruksföretagare eller avträdelsestöd enligt lagen om avträdelsestöd för lantbruksföretagare eller lagen om stöd för upphörande med att bedriva jordbruk (612/2006), intjänas i pension 1,5 procent per år av den totala arbetsinkomsten för företagarkerksamhet som försäkrats enligt lagen om pension för företagare under den tid pensionen, ersättningen eller stödet betalas. Den pensionsanstalt som betalar avträdelsestöd anses som sista pensionsanstalt även då pensionstagaren beviljas ålderspension.

Grundbeloppet av generationsväxlingspension, avträdelseersättning och avträdelsestöd enligt 1 mom. beaktas

3) som pension som medför att pensionstagaren inte har rätt till deltidspension,

4) vid bestämmandet av efterlevandepension som pension som den efterlevande maken får på basis av förvärvsarbete,

5) som pension som avses i 85 § 2 mom. i lagen om pension för företagare, och

6) som pension som avses i 68 § 5 mom. i lagen om pension för företagare.

26 §

En pension i fråga om vilken pensionsfallet har inträffat före 2005 bestäms enligt den FöPL som gällde före 2005, om inte något annat följer av ikraftträdandebestämmelserna i lagarna om ändring av nämnda lag (638/2003 och 891/2004) och av lagen om ändring av ikraftträdandebestämmelserna i lagen 638/2003 (892/2004).

På sådan invalid-, arbetslöshets- och familjepension i fråga om vilken pensionsfallet inträffat 2005 tillämpas bestämmelserna i den FöPL som gällde den 31 december 2004. Om företagaren dock har fyllt 63 år innan arbetsoförmågan börjat, beviljas ålderspension motsvarande det intjänade beloppet i stället för invalidpension. Om företagaren fyller 63 år före utgången av den primärtid som anges i 12 kap. 3 § i sjukförsäkringslagen (1224/2004), beräknas och beviljas pensionen, i stället för såsom invalidpension, i form av ålderspension från ingången av månaden efter den då 63 års ålder uppnåddes.

Om pensionsfallet i fråga om familjepension inträffar efter 2005, men familjepensionen bestäms på basis av förmånslåtarens sådan pension som samordnats enligt den FöPL som gällde före den 1 januari 2005, samordnas också familjepensionen i enlighet med ovan avsedda lag. Vid uträkning av samordningsgränsen avdras härvid dock varken grundbeloppet av barnpension eller grundbeloppet av efterlevandepension enligt familjepensionslagen (38/1969).

Den pensionsrätt som intjänats av företagarkerksamhet som bedrivits före den 1 januari 2005 uträknas enligt den FöPL som gällde den 31 december 2004. En företagarkerksamhet som börjat före den 1 januari 2005 och fortgår vid nämnda tidpunkt anses härvid ha upphört den 31 december 2004. Pensionen uträknas särskilt även på basis av en sådan företagarkerksamhet som till utgången av 2004 har fortgått kortare tid än fyra månader men dock minst en månad, om företagarkerksamheten i fråga fortgår under år 2005 och denna tid medräknad pågår minst fyra månader, eller om företagarkerksamheten i fråga har börjat på grundval av en justering av arbetsinkomsten enligt 7 § 3 mom. i den FöPL som gällde den 31 december 2004. Den intjänade pensionsrätten omvandlas med lönekoeficienten att motsvara nivån för det år under vilket pensionen räknas ut.

27 §

På deltidspension för en företagare som är född före 1947 och på ålderspension som beviljas efter den tillämpas bestämmelserna i 17 § i FöPL samt i 4 § 2 mom., det inledande stycket i 4 f § 1 mom., 4 g § 2 mom. och 5 §

4 mom. i APL, sådana de lydte den 31 december 2004, samt 17 § i FöPL och 5 § 6 mom. i APL, sådana de lydte den 31 december 2002. En sådan företagare har rätt till förtida ålderspension från ingången av månaden efter den under vilken han eller hon fyllt 60 år. Förtidsminskningen görs från 65 års ålder till pensionens början i enlighet med de koefficienter för förtida uttag som anges i 17 § i FöPL och i 5 a § 2 mom. i APL, sådana de lydte den 31 december 2004.

En företagare som avses i 1 mom. har rätt till oreducerad ålderspension vid fyllda 63 år. Fortsätter företagaren dock i deltidarbete efter att ha fyllt 65 år, omvandlas deltidspensionen vid ingången av kalendermånaden efter den under vilken 65 års ålder uppnåtts till en lika stor ålderspension. I pension på grundval av arbetsförtjänsterna intjänas då 1,5 procent per år under tiden mellan ingången av kalendermånaden efter den under vilken företagaren fyller 65 år och utgången av den kalendermånad under vilken företagaren fyller 68 år. Börjar ålderspensionen för deltidarbetet senare än från ingången av månaden efter den under vilken 68 års ålder uppnåtts, höjs den uppskjutna pensionsdelen på det sätt som föreskrivs i 9 § 3 mom. i lagen om pension för företagare. Vad som bestäms i denna paragraf tillämpas också när ny pension beviljas efter en sådan deltidspension i fråga om vilken pensionsfallet har inträffat före den 1 januari 2005.

28 §

En långtidsarbetslös företagare som är född före 1950 har rätt till arbetslöshetspension på det sätt som bestäms i den FöPL som gäller när lagen om pension för företagare träder i kraft, i ikraftträdandebestämmelserna i lagarna om ändring av den och i lagen om ändring av de nämnda ikraftträdandebestämmelserna. Till övriga delar tillämpas på arbetslöshetspension och dem som får sådan pension bestämmelserna i 17 § i FöPL samt i 4 c §, 5 § 1 mom. 1 punkten och 3 mom., 10 d § 7 mom. och 17 b § 3 mom. i APL, sådana de lyder när lagen om pension för företagare träder i kraft.

Utan hinder av vad som föreskrivs i 1 mom. bestäms en företagares rätt till pension för återstående tid på samma sätt som

den skulle bestämmas om pensionsfallet i fråga om arbetslöshetspensionen inträffade den 31 december 2006. Vid beräkningen av den lön som ligger till grund för pensionen för den återstående tiden beaktas då inkomsterna fram till den 31 december 2006.

29 §

Med tilläggspension avses i denna paragraf och i 30 § en tilläggspension enligt 11 § 1 mom. i FöPL sådant det lydte den 31 december 2000.

En tilläggspensionsförsäkring avslutas den 31 december 2006 och den intjänade tilläggspensionen ombildas till ett fribrev. Företagaren har rätt till nämnda fribrev för tilläggspensionen och till tidigare fribrev enligt arbetspensionslagarna tidigast vid den pensionsålder som hänför sig till tilläggspensionsförsäkringen. För att fribrevet skall fås vid den pensionsålder som hänför sig till tilläggspensionsförsäkringen förutsätts att företagarens företagareverksamhet fortgår till nämnda pensionsålder eller upphör tidigast fyra månader innan nämnda pensionsålder uppnås. Tidigast vid 60 års ålder kan företagaren få sådan pension enligt grundskyddet som hänför sig till en fortgående företagareverksamhet.

Om företagaren uppnår den pensionsålder som hänför sig till hans eller hennes tilläggspensionsförsäkring senast den 31 december 2010, har han eller hon rätt att fortsätta sin tilläggspensionsförsäkring. Företagaren har rätt till tilläggspensionen och till tidigare fribrev enligt arbetspensionslagarna tidigast vid den pensionsålder som hänför sig till tilläggspensionsförsäkringen. För att tilläggspensionen skall fås förutsätts att företagarens företagareverksamhet fortgår till nämnda pensionsålder eller upphör tidigast fyra månader innan nämnda pensionsålder uppnås.

Om pension beviljas vid en ålder som är lägre än 62 år omvandlas pensionen att motsvara den lägre åldern på det sätt som närmare föreskrivs genom social- och hälsovårdsministeriets förordning. I övrigt tillämpas på tilläggspensionsförsäkringen bestämmelserna i de författningar på lägre nivå som getts med stöd av 11 § 1 mom. i FöPL, sådant det lydte den 31 december 2000, samt i 10 mom. i

ikraftträdandebestämmelsen i lagen om ändring av lagen om pension för företagare 638/2003.

På en företagare som före den 1 januari 2005 har uppnått pensionsålder som är lägre än 65 år och som hänför sig till hans eller hennes tilläggspensionsförsäkring tillämpas de bestämmelser som gällde den 31 december 2004.

30 §

Tilläggspensioner beaktas inte vid tillämpningen av 139 § i lagen om pension för företagare, som berör pensionsanstaltens ömsesidiga ansvar. I pensionerna enligt nämnda paragraf medräknas dock skillnaden mellan den betalda tilläggspensionen och motsvarande andel av den pension som pensionsanstalten ansvarar för (fonderad pension), till den del den krävda avkastningen av placeringar som utgör täckning för ansvarsskulden inte räcker till. Av tilläggspensionens belopp svarar pensionsanstalten för en andel, som motsvarar vad som enligt de av social- och hälsovårdsministeriet fastställda beräkningsgrunderna, som träder i kraft den 1 januari 2007, skall erläggas till pensionsanstalten i försäkringsavgifter eller beräknas utgöra pensionsanstaltens pensionsansvar.

Om tilläggspension helt eller delvis inte längre är tryggad på grund av en pensionsanstalts konkurs, svarar de i 1 § 3 mom. i lagen om pension för företagare avsedda pensionsanstalterna gemensamt för den i tillämpliga delar i enlighet med 181 § i lagen om pension för arbetstagare. Om underskottet är ringa täcks det dock i första hand med berörda pensionsanstalts medel.

Beräkningsgrunderna för tilläggspension justeras för mortalitetsgrundens del från den 1 januari 2007 och avgiftsnivån ändras i motsvarande mån. Förändringen av mortalitetsgrunden genomförs genom att omvandla den i 1 mom. avsedda fonderade pensionen att motsvara den ackumulerade fonden.

31 §

Utän hinder av sekretessbestämmelserna och andra begränsningar som gäller erhållande av uppgifter har Pensionsskyddscentralen för uträkning av en pension som avses i 27—29 § rätt att få de uppgifter som är nödvändiga för fastställande av pensionsgrundande rätt till återstående tid enligt 17 § i FöPL och 6 a § i lagen om pension för arbetstagare samt för uträkning av arbetspensionstillägget enligt 7 f § i nämnda lag.

Den som beviljar eller betalar ut förmåner enligt 1 mom. skall på det sätt som Pensionsskyddscentralen bestämmer lämna uppgifterna till Pensionsskyddscentralen för varje kalenderår före utgången av maj det följande året eller före en annan med Pensionsskyddscentralen överenskommen tidpunkt.

32 §

En företagare som är född före 1947 har rätt att få barnförhöjning enligt de bestämmelser som gällde den 31 december 2004.

33 §

Det belopp som skall återbäras med anledning av den vinst som fås efter den 31 december 2005 vid en eventuell försäljning av aktier som Pensionsskyddscentralen anskaffat i ett sådant kreditförsäkringsbolag som avses i 13 b § 5 mom. i APL, sådant det lyder den 31 december 2006, beaktas inte i fråga om den genomsnittliga arbetspensionsförsäkringsavgiften för en försäkring enligt minimivillkoren i lagen om pension för arbetstagare.

34 §

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2007. På en pensionsordning med ett minimiskydd enligt APL där arbetsgivaren har inkluderat sig själv enligt 1 § 3 mom. i APL, sådant det lyder i lag 395/1961 eller lag 639/1966, tillämpas de villkor och grunder för fribrev beträffande arbetsgivares pensionsförsäkring som social- och hälsovårdsministeriet har fastställt den 28 december 2004.

3.

Lag**om ändring av lagen om pension för arbetstagare**

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen av den 19 maj 2006 om pension för arbetstagare (395/2006) 2 § 1 mom. 4 punkten, 3 §, 8 § 2 mom. 2 punkten, 25 § 4 mom., 37 § 1 mom. 1 punkten och 2 mom. 1 punkten, 43 § 3 mom., 74 § 2 mom. 8 punkten, 107 § 4 mom., 108 § 1 mom. 1 punkten, 109 §, 118 §, 123 § 1 mom. 1—9 punkten, 127 § 1 mom., 143 § 2 mom., 182 § 2 mom. samt 215 § 2 mom., och

fogas till 198 § ett nytt 2 mom. som följer:

2 §

Centrala definitioner

I denna lag avses med:

4) *oavlönad tid* den tid under vilken en arbetstagare har erhållit moderskaps-, särskild moderskaps-, faderskaps- eller föräldrapening eller sjukdagpenning, partiell sjukdagpenning eller specialvårdspenning enligt sjukförsäkringslagen (1224/2004), alterneringsersättning enligt lagen om alterneringsledighet (1305/2002), inkomstrelaterad dagpenning eller utbildningsdagpenning enligt lagen om utkomstskydd för arbetslösa (1290/2002), förtjänststöd enligt lagen om offentlig arbetskraftsservice (1295/2002), vuxenutbildningsstöd enligt lagen om vuxenutbildningsstöd (1276/2000), rehabiliteringspenning enligt arbetspensionslagarna eller lagen om Folkpensionsanstaltens rehabiliteringsförmåner och rehabiliteringspenningförmåner (566/2005), ersättning för inkomstbortfall enligt lagen om rehabilitering som ersätts enligt lagen om olycksfallsförsäkring (625/1991) eller lagen om rehabilitering som ersätts enligt trafikförsäkringslagen (626/1991) eller dagpenning enligt lagen om olycksfallsförsäkring (608/1948), trafikförsäkringslagen (279/1959) eller lagen om olycksfall i militärtjänst (1211/1990),

3 §

Arbetspensionslagar

Med arbetspensionslagar avses arbetspensionslagarna för den privata och för den offentliga sektorn. Arbetspensionslagar för den privata sektorn är utöver denna lag:

1) lagen om sjömanspensioner (xx/2006),
2) lagen om pension för företagare (xx/2006), och

3) lagen om pension för lantbruksföretagare (xx/2006).

Arbetspensionslagar för den offentliga sektorn är:

1) lagen om kommunala pensioner (549/2003) och lagen om införande av lagen om kommunala pensioner (550/2003),

2) lagen om statens pensioner (xx/2006) och lagen om införande av lagen om statens pensioner (xx/2006),

3) pensionslagen för evangelisk-lutherska kyrkan (298/1966) och lagen om familjepensioner inom den evangelisk-lutherska kyrkan (258/1970),

4) pensionsbestämmelser som grundar sig på lagen om ortodoxa kyrkosamfundet (521/1969),

5) pensionsbestämmelser som grundar sig på 13 § i lagen om Folkpensionsanstalten (731/2001),

6) pensionsstadga som givits med stöd av 11 § 2 mom. 6 punkten i lagen om Finlands Bank (214/1998), och

7) landskapslagen om tillämpning i landskapet Åland av vissa riksförfattningar om statens pensioner (ÅFS 4/1997).

8 §

Personer som har förtroendeuppdrag

Med förtroendeuppdrag avses uppdrag:

2) i vilket personen inte står i arbetsavtals- eller tjänsteförhållande och inte heller är verksam såsom i lagen om pension för företagare avsedd företagare,

25 §

Rätt till arbetspensionsrehabilitering

Den i 1 mom. 2 punkten avsedda inkomsten för återstående tid fastställs på samma sätt som om arbetstagaren hade blivit arbetsoförmögen vid tidpunkten för ansökan om rehabilitering. När inkomsten bestäms beaktas dock inte inkomst på basis av vilken förmån för oavlönad tid fås eller inkomst som avses i 76 § 4 mom.

37 §

Invaldpension på basis av pension som beviljats enligt arbetspensionslagarna för den offentliga sektorn

En arbetstagare har rätt till invaldpension när han eller hon, efter det att ett arbete som omfattas av denna lag upphört, för ett senare tjänste- eller arbetsavtalsförhållande beviljats invaldpension enligt:

1) 35 § 1 mom. 2 punkten i lagen om statens pensioner,

En arbetstagare har rätt till invaldpension också när hans eller hennes pension enligt arbetspensionslagarna för den privata sektorn är högst 688,02 euro per månad och han eller hon, efter det att ett arbete som omfattas av denna lag upphört, för ett senare tjänste- eller arbetsavtalsförhållande beviljats invaldpension

på basis av arbetsförmåga som börjat medan anställningen varade, i enlighet med följande bestämmelser:

1) 35 § 1 mom. 1 punkten i lagen om statens pensioner,

43 §

Betalning av invaldpension retroaktivt

Beviljas invaldpension retroaktivt såsom delinvaldpension eller full invaldpension på basis av 41 § 2 mom. och har för samma tid utbetalats sjukdagpenning eller partiell sjukdagpenning enligt sjukförsäkringslagen, betalas invaldpension för denna tid till den del dess belopp överstiger beloppet av dagpenningen.

74 §

Oavlönad tid som berättigar till pension

De inkomster som ligger till grund för förmåner för oavlönad tid betraktas som inkomster under det kalenderår till vilket förmånstiden hänför sig. De inkomster som ligger till grund för förmånerna berättigar till pension enligt följande:

8) 65 procent av sådan arbetsinkomst som ligger till grund för sjukdagpenning, partiell sjukdagpenning och specialvårdspenning och som avses i sjukförsäkringslagen, för den tid för vilken förmånen har betalats till arbetstagaren, dock så att den arbetsinkomst som ligger till grund för partiell sjukdagpenning är hälften av den arbetsinkomst som ligger till grund för sjukdagpenning,

107 §

Arbete i branscher som omfattas av arbetspensionslagarna för både den privata och den offentliga sektorn

Vad som i 1, 2 och 3 mom. bestäms om sis-

ta pensionsanstalt tillämpas inte på invalidpension, om pensionsskyddet för arbetstagaren vid utgången av kalenderåret före pensionsfallsåret eller senast därförinnan ordnats i en pensionsanstalt inom den offentliga sektorn och arbetstagaren har inkomster enligt denna lag och enligt lagen om sjömanspensioner till ett belopp av sammanlagt minst 12 566,70 euro under de två sista kalenderåren före pensionsfallsåret. Vad som i 1, 2 och 3 mom. bestäms om sista pensionsanstalt tillämpas inte heller på invalidpension, om för arbetstagaren under pensionsfallsåret har inletts en fortlöpande anställning inom den offentliga sektorn och hans eller hennes pensionskydd hade ordnats vid utgången av kalenderåret före pensionsfallsåret eller senast därförinnan i en pensionsanstalt inom den offentliga sektorn.

108 §

Förhandlingsskyldighet

En pensionsanstalt inom den offentliga sektorn som är sista pensionsanstalt skall före sitt beslut begära att pensionsanstalten inom den privata sektorn ger en bedömning av arbetstagarens arbetsförmåga, om pensionens belopp från pensionsanstalten inom den privata sektorn överstiger 688,02 euro per månad och pensionsanstalten inom den offentliga sektorn i egenskap av sista pensionsanstalt avgör arbetstagarens rätt till invalidpension med stöd av:

1) 35 § 1 mom. 1 punkten i lagen om statens pensioner,

109 §

Utbetalande pensionsanstalt såsom sista pensionsanstalt

En pensionsanstalt inom den privata eller den offentliga sektorn som betalar ålders-, invalid- eller deltidspension till en pensionstagare betraktas som sista pensionsanstalt även när pensionstagaren beviljas ålderspension. En pensionsanstalt som betalar invalidpension till en pensionstagare betraktas som

sista pensionsanstalt också när pensionstagaren beviljas ny invalidpension, om inte något annat följer av 107 § 4 mom. Om invalidpension beviljas efter en deltidspension handläggs invalidpensionsärendet av den pensionsanstalt i vilken deltidarbetet är försäkrat så som närmare föreskrivs i 106 och 107 §.

118 §

Betalning av pension och rehabiliteringsförmån till sjukförsäkringsfonden

Om en arbetstagare har fått dagpenning eller partiell sjukdagpenning enligt sjukförsäkringslagen för samma tid som den för vilken han eller hon beviljas ålderspension, betalas ålderspensionen till sjukförsäkringsfonden till den del pensionen motsvarar beloppet av den sjukdagpenning eller partiella sjukdagpenning som har betalats för samma tid.

Beviljas full invalidpension retroaktivt efter den primärtid som avses i 41 § 1 mom. och har för samma tid betalats dagpenning eller partiell sjukdagpenning enligt sjukförsäkringslagen, betalas invalidpensionen till sjukförsäkringsfonden till den del pensionen motsvarar beloppet av den dagpenning eller partiella sjukdagpenning enligt sjukförsäkringslagen som har betalats för samma tid.

Beviljas rehabiliteringspenning eller rehabiliteringstillägg retroaktivt för samma tid som den för vilken arbetstagaren har fått dagpenning eller partiell sjukdagpenning enligt sjukförsäkringslagen, betalas rehabiliteringspenningen och rehabiliteringstillägget till sjukförsäkringsfonden till den del de motsvarar beloppet av den dagpenning eller partiella sjukdagpenning enligt sjukförsäkringslagen som har betalats för samma tid.

123 §

Utbetalningsordning för pension

Om pension skall betalas till någon annan än pensionstagaren själv på basis av denna eller någon annan lag, och två eller flera myndigheter, kommuner, anstalter eller organ eller andra instanser har rätt till den, betalas pensionen i följande ordning:

- 1) till sjukförsäkringsfonden enligt 118 §,
- 2) som obetalda försäkringspremier till pensionsanstalten enligt 120 § 1 mom. i lagen om pension för företagare eller till lantbruksföretagarnas pensionsanstalt enligt 28 § i lagen om pension för lantbruksföretagare,
- 3) till pensionsanstalten som återkrav av pension som betalats utan grund enligt 126 §,
- 4) till arbetsgivaren eller sjukkassan enligt 117 §,
- 5) till en arbetslöshetskassa eller Folkpensionsanstalten enligt 120 § 4 mom.,
- 6) till Folkpensionsanstalten enligt 120 § 1 eller 2 mom.,
- 7) till ett organ som avses i socialvårdslagen enligt 119 § 1 mom.,
- 8) till en kommun eller en samkommun enligt 119 § 2 mom.,
- 9) till Folkpensionsanstalten enligt 120 § 5 mom.,

127 §

Kvittning av pension som betalats utan grund

En pensionsanstalt kan också återkräva pension som den betalat utan grund genom kvittning mot framtida pensionsposter. Från den pensionspost som i varje enskilt fall skall utbetalas får dock inte utan pensionstagarens medgivande dras av mer än en sjättedel av den del av pensionsposten som återstår då på denna verkställts förskottsinnehållning enligt lagen om förskottsuppbörd (1118/1996).

143 §

Givande och avslutande av försäkring

Arbetsgivaren avslutar en försäkring genom att på det sätt som närmare föreskrivs i försäkringsvillkoren säga upp den skriftligen senast tre månader före den dag då försäkringen upphör. En försäkring kan dock inte upphöra på grund av uppsägning förrän minst ett år har gått från att försäkringen trädde i kraft. Uppsägning av en försäkring befriar

inte arbetsgivaren från försäkringsskyldigheten enligt denna lag.

182 §

Arbetslöshetsförsäkringsfondens avgift

Arbetslöshetsförsäkringsfondens avgift fastställs så att den enligt uppskattning motsvarar det belopp som skulle erhållas om det för de i 1 mom. uppräknade pensionsanstalterna försäkrade löntagarnas arbets- och förvärvsinkomster som utgör grund för de förmåner som avses i 74 § 3 mom. 2—6 punkten skulle betalas en avgift som motsvarar den genomsnittliga försäkringsavgiften enligt denna lag. I den genomsnittliga försäkringsavgiften beaktas härvid inte den förhöjda pensionsavgiften för arbetstagare som har fyllt 53 år.

198 §

Rätt att få uppgifter för avgörande av ärenden och för verkställighet av lagstadgade uppgifter

Uppgifter som avses i denna paragraf får sökas med hjälp av teknisk anslutning utan samtycke av den vars intressen tystnadsplikten är avsedd att skydda.

215 §

Överföring av pensionsrätt till Europeiska gemenskaperna

I fråga om pensionsrätt som överförs till Europeiska gemenskaperna eller som återförs därifrån tillämpas bestämmelserna i lagen om överföring av pensionsrätt mellan arbetspensionssystemet i Finland och Europeiska gemenskapernas pensionssystem till den del lagen i fråga innehåller bestämmelser som avviker från bestämmelserna i denna lag.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2007.

4.

Lag**om ändring av lagen om införande av lagen om pension för arbetstagare**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen av den 19 maj 2006 om införande av lagen om pension för arbetstagare (396/2006) 24 och 29 § samt
fogas till 3 § ett nytt 3 mom., till 13 § nya 2 och 3 mom. och till 24 § 2 mom. en ny 4 punkt som följer:

3 §

I fråga om tiden före denna lags ikraftträdande avses med inkomster enligt lagen om pension för arbetstagare inkomster enligt pensionslagarna för anställningsförhållanden.

13 §

I stället för de två sista kalenderåren av granskningstiden enligt 175 § 1 mom. i lagen om pension för arbetstagare är gransknings- tiden 2005 om pensionsfallet för invalidpen- sionen inträffar 2006.

Det i 175 § 2 mom. i lagen om pension för arbetstagare avsedda gränobeloppet tillämpas på invalidpension för vilken pensionsfallet inträffar 2007 eller därefter.

24 §

Om en arbetstagare får pension enligt lagen om generationsväxlingspension för lantbruksföretagare, avträdelseersättning enligt lagen om avträdelseersättning för lantbruks- företagare eller avträdelsestöd enligt lagen om avträdelsestöd för lantbruksföretagare el- ler lagen om stöd för upphörande med att be- driva jordbruk (612/2006), intjänas i pension 1,5 procent per år för arbete under den tid pensionen, ersättningen eller stödet betalas.

Grundbeloppet av generationsväxlingspen- sion, avträdelseersättning och avträdelsestöd enligt 1 mom. beaktas:

1) som pension som medför att pensionsta- garen inte har rätt till deltidspension,

2) vid bestämmandet av efterlevandepen- sion som pension som den efterlevande ma- ken får på basis av förvärvsarbete, och

3) som pension som avses i 92 § 2 mom. i lagen om pension för arbetstagare.

4) som pension som avses i 74 § 5 mom. i lagen om pension för arbetstagare.

29 §

Om en arbetstagare inte har något anställ- ningsförhållande som lyder under lagen om pension för arbetstagare eller lagen om sjö- manspensioner under år 2007 eller därefter, svarar för den arbetslöshetspension som in- nefattar rätt till återstående tid den pensions- anstalt av pensionsanstalterna enligt lagen om pension för arbetstagare och lagen om sjömanspensioner där den återstående tiden eller motsvarande inkomst med stöd av 28 § 1 mom. räknas in i den pension som bestäms på basis av det försäkrade anställningsförhål- landet.

Har arbetstagaren under år 2007 eller där- efter inkomster enligt lagen om pension för arbetstagare eller lagen om sjömanspensioner som uppgår till sammanlagt minst 20 000 euro, svarar pensionsanstalterna och Sjö- manspensionskassan gemensamt för kostna- derna för en arbetslöshetspension som inne- fattar rätt till återstående tid eller motsvaran- de inkomst, på det sätt som bestäms i 179 § i

lagen om pension för arbetstagare. Pensionsanstalterna svarar gemensamt också för kostnaderna för en sådan arbetslöshetspension som inte innefattar rätt till återstående tid eller motsvarande inkomst.

Om arbetstagarens arbetsinkomster enligt lagen om pension för arbetstagare eller lagen om sjömanspensioner under år 2007 eller därefter sammanlagt uppgår till mindre än 20 000 euro, svarar för kostnaderna för en arbetslöshetspension som innefattar rätt till

återstående tid eller motsvarande inkomst den pensionsanstalt av pensionsanstalterna enligt denna lag och lagen om sjömanspensioner där den återstående tiden eller motsvarande inkomst med stöd av 28 § 2 mom. räknas in i den pension som bestäms på basis av det försäkrade anställningsförhållandet.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2007.

5.

Lag**om ändring av sjukförsäkringslagen**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i sjukförsäkringslagen av den 21 december 2004 (1224/2004) 1 kap. 4 § 9 punkten, 7 kap. 4 § 2 mom. 2 punkten, 11 kap. 2 § 1 mom. 2 punkten och 2 mom., 18 kap. 14 § 2 mom. ledande stycket och 3 mom. samt 15 § 3 mom. ledande stycket och 4 mom.,
av den 11 kap. 2 § 1 mom. 2 punkten och 2 mom., 18 kap. 14 § 2 mom. ledande stycket och 3 mom. samt 15 § 3 mom. ledande stycket och 4 mom. sådana de lyder i lag 1113/2005, som följer:

1 kap.

Lagens syfte och tillämpningsområde

4 §

Definitioner

I denna lag avses med:

9) *arbetstagare* en person i arbetsavtalsförhållande, tjänsteförhållande eller annat anställningsförhållande och en person som avses i 7 § i lagen om pension för arbetstagare (395/2006), vars arbetstid och inkomster uppfyller kraven enligt 5 kap. 4 § i lagen om utkomstskydd för arbetslösa (1290/2002) samt med *företagare* en person som är skyldig att teckna försäkring enligt lagen om pension för företagare (xx/2006) eller enligt lagen om pension för lantbruksföretagare (xx/2006).

7 kap.

Allmänna förutsättningar för erhållande av dagpenningsförmåner

4 §

Arbetsgivares rätt till dagpenningsförmån

En dagpenningsförmån:

2) delas enligt lagen om pension för företagare eller lagen om pension för lantbruksföretagare mellan den försäkrade och dennes arbetsgivare i förhållande till den arbetsinkomst som fastställts enligt dessa pensionslagar och den lön som arbetsgivaren betalat, om den försäkrade är verksam som företagare enligt i lagen om pension för företagare eller i lagen om pension för lantbruksföretagare samtidigt som han eller hon är anställd hos en annan arbetsgivare.

11 kap.

Beloppet av dagpenningsförmånerna

2 §

Arbetsinkomst

I denna lag avses med arbetsinkomst som utgör grund för dagpenning:

2) den fastställda arbetsinkomst för respektive år som avses i lagen om pension för företagare och lagen om pension för lantbruksföretagare, och

Om en försäkrad inte är skyldig att teckna försäkring enligt lagen om pension för företagare eller lagen om pension för lantbruksföretagare, beaktas som hans eller hennes ar-

betsinkomst förvärvsinkomsten enligt inkomstskattelagen (1535/1992) av näringsverksamhet, jordbruk och sammanslutning, löneinkomst av eget företag eller jordbruk, arbetsersättning i anslutning till företagarverksamhet, värdet av leveransarbetar och förvärvsinkomst av renskötsel. Om en försäkrad som inte är skyldig att teckna en försäkring enligt nämnda lagar, frivilligt tecknar en sådan försäkring, beaktas dock som hans eller hennes arbetsinkomst den inkomst som avses i 1 mom. 2 punkten.

18 kap.

Sjukförsäkringsfonden och försäkringspremier och försäkringsavgifter

14 §

Grunden för sjukförsäkringens sjukvårdspremie

Den arbetsinkomst som fastställts för respektive år och som avses i lagen om pension för företagare eller lagen om pension för lantbruksföretagare används som grund för sjukförsäkringens sjukvårdspremie för dem som är försäkrade med stöd av dessa lagar, till den del denna arbetsinkomst ersätter:

När sjukförsäkringens sjukvårdspremie fastställs för en företagare eller en lantbruksföretagare iakttas i tillämpliga delar vad som bestäms om beräkning av den beskattningsbara inkomsten vid kommunalbeskattningen. När sjukvårdspremien fastställs avdras dock inte en försäkringspremie som betalats med stöd av lagen om pension för företagare eller

lagen om pension för lantbruksföretagare.

15 §

Grunden för sjukförsäkringens dagpenningsspremie

Den arbetsinkomst som fastställts för respektive år och som avses i lagen om pension för företagare eller lagen om pension för lantbruksföretagare används som grund för sjukförsäkringens dagpenningsspremie för dem som är försäkrade med stöd av dessa lagar, till den del denna arbetsinkomst ersätter:

Om den försäkrade är befriad från försäkringsskyldighet enligt lagen om pension för företagare eller lagen om pension för lantbruksföretagare eller om den försäkrade inte enligt nämnda lagar är skyldig att teckna försäkring, fastställs sjukförsäkringens dagpenningsspremie för honom eller henne utifrån den arbetsinkomst som avses i 3 mom. 1—8 punkten och den löneinkomst som inte ingår i denna arbetsinkomst.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2007.

Utan hinder av 11 kap. 2 § 1 mom. 2 punkten och 2 mom. tillämpas de bestämmelser som gällde fram till den 31 december 2005 på den arbetsinkomst som utgör grund för en dagpenningsspremie, när arbetsoförmågan eller rätten till förmånen inträder före den 1 januari 2008. Den fastställda arbetsinkomsten enligt 122 § i lagen om pension för företagare kan dock användas då den i 11 kap. 4 § avsedda arbetsinkomsten uppskattas, när arbetsoförmågan eller rätten till förmånen inträder den 1 januari 2007 eller därefter.

6.**Lag****om ändring av 2 a § i lagen om tillämpning av lagstiftningen om bosättningsbaserad social trygghet**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen av den 30 december 1993 om tillämpning av lagstiftningen om bosättningsbaserad social trygghet (1573/1993) 2 a § 3 punkten, sådan den lyder i lag 635/2004, som följer:

2 a § <i>Definitioner</i>	tagare (xx/2006) eller enligt lagen om pension för lantbruksföretagare (xx/2006), -----
----------------------------------	--

I denna lag avses med:

3) *företagare* en person som är skyldig att
 teckna försäkring enligt om pension för före-

 Denna lag träder i kraft den 1 januari 2007.

7.

Lag**om ändring av 1 kap. 6 § i lagen om utkomstskydd för arbetslösa**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen av den 30 december 2002 om utkomstskydd för arbetslösa (1290/2002)
1 kap. 6 § som följer:

1 kap.	person som för sin huvudsyssla är skyldig att uppta försäkring enligt i lagen om pension för företagare (xx/2006) eller enligt lagen om pension för lantbruksföretagare (xx/2006).
Allmänna bestämmelser	
6 §	_____

Företagare

Som företagare betraktas i denna lag en _____ Denna lag träder i kraft den 1 januari 2007.

8.**Lag****om ändring av 1 kap. 3 § i företagshälsovårdslagen**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i företagshälsovårdslagen av den 21 december 2001 (1383/2001) 1 kap. 3 § 1 mom.
6 punkten som följer:

1 kap.	-----
Allmänna bestämmelser	6) <i>företagare och andra som utför</i> eget ar- bete en person som avses i 3 § i lagen om pension för företagare (xx/2006) eller i lagen om pension för lantbruksföretagare (xx/2006), samt med
3 §	-----
<i>Definitioner</i>	-----

I denna lag avses med:

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2007.

Helsingfors den 13 oktober 2006

Republikens President

TARJA HALONEN

Social- och hälsovårdsminister *Tuula Haatainen*

3.

Lag**om ändring av lagen om pension för arbetstagare**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen av den 19 maj 2006 om pension för arbetstagare (395/2006) 2 § 1 mom. 4 punkten, 3 §, 8 § 2 mom. 2 punkten, 25 § 4 mom., 37 § 1 mom. 1 punkten och 2 mom. 1 punkten, 43 § 3 mom., 74 § 2 mom. 8 punkten, 107 § 4 mom., 108 § 1 mom. 1 punkten, 109 §, 118 §, 123 § 1 mom. 1—9 punkten, 127 § 1 mom., 143 § 2 mom., 182 § 2 mom. samt 215 § 2 mom., och
fogas till 198 § ett nytt 2 mom. som följer:

Gällande lydelse

2 §

Centrala definitioner

I denna lag avses med:

4) *oavlönad tid* den tid under vilken en arbetstagare har erhållit moderskaps-, särskild moderskaps-, faderskaps- eller föräldrapenning eller sjukdagpenning eller specialvårdspenning enligt sjukförsäkringslagen (1224/2004), alterneringsersättning enligt lagen om alterneringsledighet (1305/2002), inkomstrelaterad dagpenning eller utbildningsdagpenning enligt lagen om utkomstskydd för arbetslösa (1290/2002), förtjänststöd enligt lagen om offentlig arbetskraftsservice (1295/2002), vuxenutbildningsstöd enligt lagen om vuxenutbildningsstöd (1276/2000), rehabiliteringspenning enligt arbetspensionslagarna eller lagen om Folkpensionsanstaltens rehabiliteringsförmåner och rehabiliteringspenningförmåner (566/2005), ersättning för inkomstbortfall enligt lagen om rehabilitering som ersätts enligt lagen om olycksfallsförsäkring (625/1991) eller lagen om rehabilitering som ersätts enligt trafikförsäkringslagen (626/1991) eller dagpenning enligt lagen om olycksfallsförsäkring (608/1948), trafikförsäkringslagen (279/1959) eller lagen om

Föreslagen lydelse

2 §

Centrala definitioner

I denna lag avses med:

4) *oavlönad tid* den tid under vilken en arbetstagare har erhållit moderskaps-, särskild moderskaps-, faderskaps- eller föräldrapenning eller sjukdagpenning, *partiell sjukdagpenning* eller specialvårdspenning enligt sjukförsäkringslagen (1224/2004), alterneringsersättning enligt lagen om alterneringsledighet (1305/2002), inkomstrelaterad dagpenning eller utbildningsdagpenning enligt lagen om utkomstskydd för arbetslösa (1290/2002), förtjänststöd enligt lagen om offentlig arbetskraftsservice (1295/2002), vuxenutbildningsstöd enligt lagen om vuxenutbildningsstöd (1276/2000), rehabiliteringspenning enligt arbetspensionslagarna eller lagen om Folkpensionsanstaltens rehabiliteringsförmåner och rehabiliteringspenningförmåner (566/2005), ersättning för inkomstbortfall enligt lagen om rehabilitering som ersätts enligt lagen om olycksfallsförsäkring (625/1991) eller lagen om rehabilitering som ersätts enligt trafikförsäkringslagen (626/1991) eller dagpenning enligt lagen om olycksfallsförsäkring (608/1948), trafikförsäkringslagen (279/1959) eller la-

olycksfall i militärtjänst (1211/1990),

gen om olycksfall i militärtjänst
(1211/1990),

3 §

Arbetspensionslagar

Med arbetspensionslagar avses arbetspensionslagarna för den privata och för den offentliga sektorn. Arbetspensionslagar för den privata sektorn är utöver denna lag:

- 1) lagen om sjömanspensioner (72/1956),
- 2) lagen om pension för företagare (468/1969), och
- 3) lagen om pension för lantbruksföretagare (467/1969).

Arbetspensionslagar för den offentliga sektorn är

- 1) lagen om kommunala pensioner (549/2003) och lagen om införande av lagen om kommunala pensioner (550/2003),
- 2) lagen om statens pensioner (280/1966), lagen om statens familjepensioner (774/1968) och lagen om vissa pensioner, som skall betalas av statsmedel (382/1969),
- 3) pensionslagen för evangelisk-lutherska kyrkan (298/1966) och lagen om familjepensioner inom den evangelisk-lutherska kyrkan (258/1970),
- 4) pensionsbestämmelser som grundar sig på lagen om ortodoxa kyrkosamfundet (521/1969),
- 5) pensionsbestämmelser som grundar sig på 13 § i lagen om Folkpensionsanstalten (731/2001),
- 6) pensionsstadga som givits med stöd av 11 § 2 mom. 6 punkten i lagen om Finlands Bank (214/1998), och
- 7) landskapslagen om tillämpning i landskapet Åland av vissa riksförfattningar om statens pensioner (ÅFS 4/1997).

8 §

Personer som har förtroendeuppdrag

Med förtroendeuppdrag avses uppdrag:

- 2) i vilket personen inte står i arbetsavtals- eller tjänsteförhållande och inte heller

3 §

Arbetspensionslagar

Med arbetspensionslagar avses arbetspensionslagarna för den privata och för den offentliga sektorn. Arbetspensionslagar för den privata sektorn är utöver denna lag:

- 1) lagen om sjömanspensioner (*xx/2006*),
- 2) lagen om pension för företagare (*xx/2006*), och
- 3) lagen om pension för lantbruksföretagare (*xx/2006*).

Arbetspensionslagar för den offentliga sektorn är:

- 1) lagen om kommunala pensioner (549/2003) och lagen om införande av lagen om kommunala pensioner (550/2003),
- 2) lagen om statens pensioner (*xx/2006*) och lagen om införande av lagen om statens pensioner (*xx/2006*),
- 3) pensionslagen för evangelisk-lutherska kyrkan (298/1966) och lagen om familjepensioner inom den evangelisk-lutherska kyrkan (258/1970),
- 4) pensionsbestämmelser som grundar sig på lagen om ortodoxa kyrkosamfundet (521/1969),
- 5) pensionsbestämmelser som grundar sig på 13 § i lagen om Folkpensionsanstalten (731/2001),
- 6) pensionsstadga som givits med stöd av 11 § 2 mom. 6 punkten i lagen om Finlands Bank (214/1998), och
- 7) landskapslagen om tillämpning i landskapet Åland av vissa riksförfattningar om statens pensioner (ÅFS 4/1997).

8 §

Personer som har förtroendeuppdrag

Med förtroendeuppdrag avses uppdrag:

- 2) i vilket personen inte står i arbetsavtals- eller tjänsteförhållande och inte heller

Gällande lydelse

är verksam såsom i lagen om pension för företagare avsedd företagare.

25 §

Rätt till arbetspensionsrehabilitering

Den i 1 mom. 2 punkten avsedda inkomsten för återstående tid fastställs på samma sätt som om arbetstagaren hade blivit arbetsoförmögen vid tidpunkten för ansökan om rehabilitering.

37 §

Invalidpension på basis av pension som beviljats enligt arbetspensionslagarna för den offentliga sektorn

En arbetstagare har rätt till invalidpension när han eller hon, efter det att ett arbete som omfattas av denna lag upphört, för ett senare tjänste- eller arbetsavtalsförhållande beviljats invalidpension enligt:

1) 9 § 1 mom. c- eller d-punkten i lagen om statens pensioner,

En arbetstagare har rätt till invalidpension också när hans eller hennes pension enligt arbetspensionslagarna för den privata sektorn är högst 688,02 euro per månad och han eller hon, efter det att ett arbete som omfattas av denna lag upphört, för ett senare tjänste- eller arbetsavtalsförhållande beviljats invalidpension på basis av arbetsoförmåga som börjat medan anställningen varade, i enlighet med följande bestämmelser:

1) 9 § 1 mom. a- eller b-punkten i lagen om statens pensioner,

Föreslagen lydelse

är verksam såsom i lagen om pension för företagare avsedd företagare,

25 §

Rätt till arbetspensionsrehabilitering

Den i 1 mom. 2 punkten avsedda inkomsten för återstående tid fastställs på samma sätt som om arbetstagaren hade blivit arbetsoförmögen vid tidpunkten för ansökan om rehabilitering. *När inkomsten bestäms beaktas dock inte inkomst på basis av vilken förmån för oavlönad tid fås eller inkomst som avses i 76 § 4 mom.*

37 §

Invalidpension på basis av pension som beviljats enligt arbetspensionslagarna för den offentliga sektorn

En arbetstagare har rätt till invalidpension när han eller hon, efter det att ett arbete som omfattas av denna lag upphört, för ett senare tjänste- eller arbetsavtalsförhållande beviljats invalidpension enligt:

1) 35 § 1 mom. 2 punkten i lagen om statens pensioner,

En arbetstagare har rätt till invalidpension också när hans eller hennes pension enligt arbetspensionslagarna för den privata sektorn är högst 688,02 euro per månad och han eller hon, efter det att ett arbete som omfattas av denna lag upphört, för ett senare tjänste- eller arbetsavtalsförhållande beviljats invalidpension på basis av arbetsoförmåga som börjat medan anställningen varade, i enlighet med följande bestämmelser:

1) 35 § 1 mom. 1 punkten i lagen om statens pensioner,

43 §

Betalning av invalidpension retroaktivt

Beviljas invalidpension retroaktivt såsom delinvalidpension eller full invalidpension på basis av 41 § 2 mom. och har för samma tid utbetalats dagpenning enligt sjukförsäkringslagen, betalas invalidpension för denna tid till den del dess belopp överstiger beloppet av dagpenningen.

74 §

Oavlönad tid som berättigar till pension

De inkomster som ligger till grund för förmåner för oavlönad tid betraktas som inkomster under det kalenderår till vilket förmånstiden hänför sig. De inkomster som ligger till grund för förmånerna berättigar till pension enligt följande:

8) 65 procent av sådan arbetsinkomst som ligger till grund för sjukdagpenning och specialvårdspenning och som avses i sjukförsäkringslagen, för den tid för vilken förmånen har betalats till arbetstagaren,

107 §

Arbete i branscher som omfattas av arbetspensionslagarna för både den privata och den offentliga sektorn

Vad som i 1, 2 och 3 mom. bestäms om sista pensionsanstalt tillämpas inte på invalidpension, om pensionsskyddet för arbetstagaren vid utgången av kalenderåret före pensionsfallsåret eller senast därförinnan ordnats i en pensionsanstalt inom den offentliga sektorn och arbetstagaren har inkomster enligt denna lag och enligt lagen

43 §

Betalning av invalidpension retroaktivt

Beviljas invalidpension retroaktivt såsom delinvalidpension eller full invalidpension på basis av 41 § 2 mom. och har för samma tid utbetalats sjukdagpenning eller *partiell sjukdagpenning* enligt sjukförsäkringslagen, betalas invalidpension för denna tid till den del dess belopp överstiger beloppet av dagpenningen.

74 §

Oavlönad tid som berättigar till pension

De inkomster som ligger till grund för förmåner för oavlönad tid betraktas som inkomster under det kalenderår till vilket förmånstiden hänför sig. De inkomster som ligger till grund för förmånerna berättigar till pension enligt följande:

8) 65 procent av sådan arbetsinkomst som ligger till grund för sjukdagpenning, *partiell sjukdagpenning* och specialvårdspenning och som avses i sjukförsäkringslagen, för den tid för vilken förmånen har betalats till arbetstagaren, *dock så att den arbetsinkomst som ligger till grund för partiell sjukdagpenning är hälften av den arbetsinkomst som ligger till grund för sjukdagpenning.*

107 §

Arbete i branscher som omfattas av arbetspensionslagarna för både den privata och den offentliga sektorn

Vad som i 1, 2 och 3 mom. bestäms om sista pensionsanstalt tillämpas inte på invalidpension, om pensionsskyddet för arbetstagaren vid utgången av kalenderåret före pensionsfallsåret eller senast därförinnan ordnats i en pensionsanstalt inom den offentliga sektorn och arbetstagaren har inkomster enligt denna lag och enligt lagen

Gällande lydelse

om sjömanspensioner till ett belopp av sammanlagt minst 12 566,70 euro under de två sista kalenderåren före pensionsfallsåret.

108 §

Förhandlingsskyldighet

En pensionsanstalt inom den offentliga sektorn som är sista pensionsanstalt skall före sitt beslut begära att pensionsanstalten inom den privata sektorn ger en bedömning av arbetstagarens arbetsförmåga, om pensionens belopp från pensionsanstalten inom den privata sektorn överstiger 688,02 euro per månad och pensionsanstalten inom den offentliga sektorn i egenskap av sista pensionsanstalt avgör arbetstagarens rätt till invalidpension med stöd av:

1) 9 § 1 mom. a- eller b-punkten i lagen om statens pensioner,

109 §

Utbetalande pensionsanstalt såsom sista pensionsanstalt

En pensionsanstalt inom den privata eller den offentliga sektorn som betalar ålders-, invalid- eller deltidspension till en pensionstagare betraktas som sista pensionsanstalt även när pensionstagaren beviljas ålderspension. En pensionsanstalt som betalar deltidspension eller invalidpension till en pensionstagare betraktas som sista pensionsanstalt också när pensionstagaren beviljas invalidpension, om inte något annat följer av 107 § 4 mom.

Om en arbetstagare som får deltidspension från en pensionsanstalt inom den priva-

Föreslagen lydelse

om sjömanspensioner till ett belopp av sammanlagt minst 12 566,70 euro under de två sista kalenderåren före pensionsfallsåret. *Vad som i 1, 2 och 3 mom. bestäms om sista pensionsanstalt tillämpas inte heller på invalidpension, om för arbetstagaren under pensionsfallsåret har inletts en fortlöpande anställning inom den offentliga sektorn och hans eller hennes pensionskydd hade ordnats vid utgången av kalenderåret före pensionsfallsåret eller senast därförinnan i en pensionsanstalt inom den offentliga sektorn.*

108 §

Förhandlingsskyldighet

En pensionsanstalt inom den offentliga sektorn som är sista pensionsanstalt skall före sitt beslut begära att pensionsanstalten inom den privata sektorn ger en bedömning av arbetstagarens arbetsförmåga, om pensionens belopp från pensionsanstalten inom den privata sektorn överstiger 688,02 euro per månad och pensionsanstalten inom den offentliga sektorn i egenskap av sista pensionsanstalt avgör arbetstagarens rätt till invalidpension med stöd av:

1) 35 § 1 mom. 1 punkten i lagen om statens pensioner,

109 §

Utbetalande pensionsanstalt såsom sista pensionsanstalt

En pensionsanstalt inom den privata eller den offentliga sektorn som betalar ålders-, invalid- eller deltidspension till en pensionstagare betraktas som sista pensionsanstalt även när pensionstagaren beviljas ålderspension. En pensionsanstalt som betalar invalidpension till en pensionstagare betraktas som sista pensionsanstalt också när pensionstagaren beviljas ny invalidpension, om inte något annat följer av 107 § 4 mom. *Om invalidpension beviljas efter en deltidspension handläggs invalidpensionsärendet av den pensionsanstalt i vilken deltidarbetet*

ta sektorn har ett deltidsarbete som försäkrats i en annan pensionsanstalt inom den privata sektorn än den som betalar ut deltidspensionen, handläggs invalidpensionsärendet av den pensionsanstalt i vilken deltidsarbetet är försäkrat.

118 §

Betalning av pension och rehabiliteringsförmån till sjukförsäkringsfonden

Om en arbetstagare har fått dagpenning enligt sjukförsäkringslagen för samma tid som den för vilken han eller hon beviljas ålderspension, betalas ålderspensionen till sjukförsäkringsfonden till den del pensionen motsvarar beloppet av den sjukdagpenning som har betalats för samma tid.

Beviljas full invalidpension retroaktivt efter den primärtid som avses i 41 § 1 mom. och har för samma tid betalats dagpenning enligt sjukförsäkringslagen, betalas invalidpensionen till sjukförsäkringsfonden till den del pensionen motsvarar beloppet av den dagpenning enligt sjukförsäkringslagen som har betalats för samma tid.

Beviljas rehabiliteringspenning eller rehabiliteringstillägg retroaktivt för samma tid som den för vilken arbetstagaren har fått dagpenning enligt sjukförsäkringslagen, betalas rehabiliteringspenningen och rehabiliteringstillägget till sjukförsäkringsfonden till den del de motsvarar beloppet av den dagpenning enligt sjukförsäkringslagen som betalats för samma tid.

123 §

Utbetalningsordning för pension

Om pension skall betalas till någon annan än pensionstagaren själv på basis av denna eller någon annan lag, och två eller flera myndigheter, kommuner, anstalter eller organ eller andra instanser har rätt till den, betalas pensionen i följande ordning:

är försäkrat så som närmare föreskrivs i 106 och 107 §.

118 §

Betalning av pension och rehabiliteringsförmån till sjukförsäkringsfonden

Om en arbetstagare har fått dagpenning eller partiell sjukdagpenning enligt sjukförsäkringslagen för samma tid som den för vilken han eller hon beviljas ålderspension, betalas ålderspensionen till sjukförsäkringsfonden till den del pensionen motsvarar beloppet av den sjukdagpenning eller *partiella sjukdagpenning* som har betalats för samma tid.

Beviljas full invalidpension retroaktivt efter den primärtid som avses i 41 § 1 mom. och har för samma tid betalats dagpenning eller *partiell sjukdagpenning* enligt sjukförsäkringslagen, betalas invalidpensionen till sjukförsäkringsfonden till den del pensionen motsvarar beloppet av den dagpenning eller *partiella sjukdagpenning* enligt sjukförsäkringslagen som har betalats för samma tid.

Beviljas rehabiliteringspenning eller rehabiliteringstillägg retroaktivt för samma tid som den för vilken arbetstagaren har fått dagpenning eller *partiell sjukdagpenning* enligt sjukförsäkringslagen, betalas rehabiliteringspenningen och rehabiliteringstillägget till sjukförsäkringsfonden till den del de motsvarar beloppet av den dagpenning eller *partiella sjukdagpenning* enligt sjukförsäkringslagen som har betalats för samma tid.

123 §

Utbetalningsordning för pension

Om pension skall betalas till någon annan än pensionstagaren själv på basis av denna eller någon annan lag, och två eller flera myndigheter, kommuner, anstalter eller organ eller andra instanser har rätt till den, betalas pensionen i följande ordning:

Gällande lydelse

- 1) till sjukförsäkringsfonden enligt 118 §,
- 2) som obetalda försäkringspremier till pensionsanstalten enligt 12 § 6 mom. i lagen om pension för företagare eller till lantbruksföretagarnas pensionsanstalt enligt 12 § 5 mom. i lagen om pension för lantbruksföretagare,
- 3) till pensionsanstalten som återkrav av pension som betalats utan grund enligt 126 §,
- 4) till arbetsgivaren eller sjukkassan enligt 117 §,
- 5) till en arbetslöshetskassa eller Folkpensionsanstalten enligt 120 § 2 mom.,
- 6) till Folkpensionsanstalten enligt 120 § 1 mom.,
- 7) till ett organ som avses i socialvårdslagen enligt 119 § 1 mom.,
- 8) till en kommun eller en samkommun enligt 119 § 2 mom.,
- 9) till Folkpensionsanstalten enligt 120 § 3 mom.,

127 §*Kvittning av pension som betalats utan grund*

En pensionsanstalt kan också återkräva pension som den betalat utan grund genom kvittning mot framtida pensionsposter. Från den pensionspost som i varje enskilt fall skall utbetalas får dock inte utan pensions- tagarens medgivande dras av mer än en sjättedel av den del av pensionsposten som återstår då på denna verkställts förskottsin-nehållning enligt lagen om förskottsupp- börd (1118/1996) eller *uppburits källskatt med stöd av lagen om beskattning av be- gränsat skattskyldig för inkomst (627/1978)*.

143 §*Givande och avslutande av försäkring*

Arbetsgivaren avslutar en försäkring ge- nom att på det sätt som närmare föreskrivs i försäkringsvillkoren säga upp den skriftli-

Föreslagen lydelse

- 1) till sjukförsäkringsfonden enligt 118 §,
- 2) som obetalda försäkringspremier till pensionsanstalten enligt 120 § 1 mom. i la- gen om pension för företagare eller till lant- bruksföretagarnas pensionsanstalt enligt 28 § i lagen om pension för lantbruksföre- tagare,
- 3) till pensionsanstalten som återkrav av pension som betalats utan grund enligt 126 §,
- 4) till arbetsgivaren eller sjukkassan enligt 117 §,
- 5) till en arbetslöshetskassa eller Folkpen- sionsanstalten enligt 120 § 4 mom.,
- 6) till Folkpensionsanstalten enligt 120 § 1 eller 2 mom.,
- 7) till ett organ som avses i socialvårdsla- gen enligt 119 § 1 mom.,
- 8) till en kommun eller en samkommun enligt 119 § 2 mom.,
- 9) till Folkpensionsanstalten enligt 120 § 5 mom.,

127 §*Kvittning av pension som betalats utan grund*

En pensionsanstalt kan också återkräva pension som den betalat utan grund genom kvittning mot framtida pensionsposter. Från den pensionspost som i varje enskilt fall skall utbetalas får dock inte utan pensions- tagarens medgivande dras av mer än en sjättedel av den del av pensionsposten som återstår då på denna verkställts förskottsin-nehållning enligt lagen om förskottsupp- börd (1118/1996).

143 §*Givande och avslutande av försäkring*

Arbetsgivaren avslutar en försäkring ge- nom att på det sätt som närmare föreskrivs i försäkringsvillkoren säga upp den skriftli-

gen senast tre månader före den dag då försäkringen upphör. Uppsägning av en försäkring befriar inte arbetsgivaren från försäkringsskyldigheten enligt denna lag.

182 §

Arbetslöshetsförsäkringsfondens avgift

Arbetslöshetsförsäkringsfondens avgift fastställs så att den enligt uppskattning motsvarar det belopp som skulle erhållas om det för de arbets- och förvärvsinkomster som utgör grund för de förmåner som avses i 74 § 3 mom. 2—6 punkten skulle betalas en avgift som motsvarar den genomsnittliga försäkringsavgiften enligt denna lag. I den genomsnittliga försäkringsavgiften beaktas härvid inte den förhöjda pensionsavgiften för arbetstagare som har fyllt 53 år.

198 §

Rätt att få uppgifter för avgörande av ärenden och för verkställighet av lagstadgade uppgifter

215 §

Överföring av pensionsrätt till Europeiska gemenskaperna

I fråga om pensionsrätt som överförs till Europeiska gemenskaperna eller som återförs därifrån tillämpas bestämmelserna i

gen senast tre månader före den dag då försäkringen upphör. *En försäkring kan dock inte upphöra på grund av uppsägning för- rän minst ett år har gått från att försäkring- en trädde i kraft.* Uppsägning av en försäkring befriar inte arbetsgivaren från försäkringsskyldigheten enligt denna lag.

182 §

Arbetslöshetsförsäkringsfondens avgift

Arbetslöshetsförsäkringsfondens avgift fastställs så att den enligt uppskattning motsvarar det belopp som skulle erhållas om det för de *i 1 mom. uppräknade pensionsanstalterna försäkrade löntagarnas* arbets- och förvärvsinkomster som utgör grund för de förmåner som avses i 74 § 3 mom. 2—6 punkten skulle betalas en avgift som motsvarar den genomsnittliga försäkringsavgiften enligt denna lag. I den genomsnittliga försäkringsavgiften beaktas härvid inte den förhöjda pensionsavgiften för arbetstagare som har fyllt 53 år.

198 §

Rätt att få uppgifter för avgörande av ärenden och för verkställighet av lagstadgade uppgifter

Uppgifter som avses i denna paragraf får sökas med hjälp av teknisk anslutning utan samtycke av den vars intressen tystnadsplikten är avsedd att skydda.

215 §

Överföring av pensionsrätt till Europeiska gemenskaperna

I fråga om pensionsrätt som överförs till Europeiska gemenskaperna eller som återförs därifrån tillämpas bestämmelserna i *la-*

Gällande lydelse

denna lag till den del lagen om överföring av pensionsrätt mellan arbetspensionssystemet i Finland och Europeiska gemenskapernas pensionssystem innehåller bestämmelser som avviker från bestämmelserna i denna lag.

Föreslagen lydelse

gen om överföring av pensionsrätt mellan arbetspensionssystemet i Finland och Europeiska gemenskapernas pensionssystem till den del lagen i fråga innehåller bestämmelser som avviker från bestämmelserna i denna lag.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2007.

4.

Lag**om ändring av lagen om införande av lagen om pension för arbetstagare**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen av den 19 maj 2006 om införande av lagen om pension för arbetstagare (396/2006) 24 och 29 § samt
fogas till 3 § ett nytt 3 mom., till 13 § nya 2 och 3 mom. och till 24 § 2 mom. en ny 4 punkt som följer:

Gällande lydelse

24 §

Om en arbetstagare får pension enligt lagen om generationsväxlingspension för lantbruksföretagare, avträdelseersättning enligt lagen om avträdelseersättning för lantbruksföretagare eller avträdelsestöd enligt lagen om avträdelsestöd för lantbruksföretagare, intjänas i pension 1,5 procent per år för arbete som utförs under den tid pensionen, ersättningen eller stödet betalas.

Grundbeloppet av generationsväxlingspension, avträdelseersättning och avträdelsestöd enligt 1 mom. beaktas:

Föreslagen lydelse

3 §

I fråga om tiden före denna lags ikraftträdande avses med inkomster enligt lagen om pension för arbetstagare inkomster enligt pensionslagarna för anställningsförhållanden.

13 §

I stället för de två sista kalenderåren av granskningstiden enligt 175 § 1 mom. i lagen om pension för arbetstagare är granskningstiden 2005 om pensionsfallet för invalidpensionen inträffar 2006.

Det i 175 § 2 mom. i lagen om pension för arbetstagare avsedda gränobeloppet tillämpas på invalidpension för vilken pensionsfallet inträffar 2007 eller därefter.

24 §

Om en arbetstagare får pension enligt lagen om generationsväxlingspension för lantbruksföretagare, avträdelseersättning enligt lagen om avträdelseersättning för lantbruksföretagare eller avträdelsestöd enligt lagen om avträdelsestöd för lantbruksföretagare eller lagen om stöd för upphörande med att bedriva jordbruk (612/2006), intjänas i pension 1,5 procent per år för arbete under den tid pensionen, ersättningen eller stödet betalas.

Grundbeloppet av generationsväxlingspension, avträdelseersättning och avträdelsestöd enligt 1 mom. beaktas:

Gällande lydelse

- 1) som pension som medför att pensions- tagaren inte har rätt till deltidspension,
- 2) vid bestämmandet av efterlevandepen- sion som pension som den efterlevande ma- ken får på basis av förvärvsarbete, och
- 3) som pension som avses i 92 § 2 mom. i lagen om pension för arbetstagare.

29 §

Om en arbetstagare inte har något anställ- ningsförhållande som lyder under lagen om pension för arbetstagare, svarar för den ar- betslöshetspension som innefattar rätt till återstående tid den pensionsanstalt där den återstående tiden eller motsvarande inkomst med stöd av 28 § 1 mom. räknas in i den pension som bestäms på basis av det försäk- rade anställningsförhållandet.

Har arbetstagaren arbetat i ett anställ- ningsförhållande som lyder under lagen om pension för arbetstagare så att de för detta arbete erhållna arbetsinkomsterna uppgår till minst 20 000 euro, svarar pensionsan- stalterna gemensamt för kostnaderna för en arbetslöshetspension som innefattar rätt till återstående tid eller motsvarande inkomst, på det sätt som bestäms i 179 § i lagen om pension för arbetstagare. Pensionsanstalter- na svarar gemensamt också för kostnaderna för en sådan arbetslöshetspension som inte innefattar rätt till återstående tid eller mot- svarande inkomst.

Om arbetstagarens arbetsinkomster enligt lagen om pension för arbetstagare uppgår till mindre än 20 000 euro, svarar för kost- naderna för en arbetslöshetspension som innefattar rätt till återstående tid eller mot- svarande inkomst den pensionsanstalt där den återstående tiden eller motsvarande in- komst med stöd av 28 § 2 mom. räknas in i den pension som bestäms på basis av det försäkrade anställningsförhållandet.

Beräkningsgrunderna för arbetslöshets-

Föreslagen lydelse

- 1) som pension som medför att pensions- tagaren inte har rätt till deltidspension,
- 2) vid bestämmandet av efterlevandepen- sion som pension som den efterlevande ma- ken får på basis av förvärvsarbete, och
- 3) som pension som avses i 92 § 2 mom. i lagen om pension för arbetstagare.
- 4) som pension som avses i 74 § 5 mom. i lagen om pension för arbetstagare.

29 §

Om en arbetstagare inte har något anställ- ningsförhållande som lyder under lagen om pension för arbetstagare eller lagen om sjö- manspensioner *under år 2007 eller därefter*, svarar för den arbetslöshetspension som innefattar rätt till återstående tid den pen- sionsanstalt av *pensionsanstalterna enligt lagen om pension för arbetstagare och la- gen om sjömanspensioner* där den återstå- ende tiden eller motsvarande inkomst med stöd av 28 § 1 mom. räknas in i den pension som bestäms på basis av det försäkrade an- ställningsförhållandet.

Har arbetstagaren *under år 2007 eller därefter* inkomster enligt lagen om pension för arbetstagare *eller lagen om sjömanspen- sioner* som uppgår till sammanlagt minst 20 000 euro, *svavar pensionsanstalterna och Sjömanspensionskassan gemensamt* för kostnaderna för en arbetslöshetspension som innefattar rätt till återstående tid eller motsvarande inkomst, på det sätt som be- stäms i 179 § i lagen om pension för arbets- tagare. Pensionsanstalterna svarar gemen- samt också för kostnaderna för en sådan ar- betslöshetspension som inte innefattar rätt till återstående tid eller motsvarande in- komst.

Om arbetstagarens arbetsinkomster enligt lagen om pension för arbetstagare *eller la- gen om sjömanspensioner under år 2007 el- ler därefter* sammanlagt uppgår till mindre än 20 000 euro, svarar för kostnaderna för en arbetslöshetspension som innefattar rätt till återstående tid eller motsvarande in- komst den pensionsanstalt av *pensionsan- stalterna enligt denna lag och lagen om sjömanspensioner* där den återstående tiden eller motsvarande inkomst med stöd av 28 §

*Gällande lydelse**Föreslagen lydelse*

pension, vilka ingår i de beräkningsgrunder som avses i 166 § i lagen om pension för arbetstagare, kan utarbetas så att arbetsgivarens faktiska utgifter för arbetslöshetspension beaktas när försäkringsavgiften fastställs.

2 mom. räknas in i den pension som bestäms på basis av det försäkrade anställningsförhållandet.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2007.

5.

Lag**om ändring av sjukförsäkringslagen**

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i sjukförsäkringslagen av den 21 december 2004 (1224/2004) 1 kap. 4 § 9 punkten, 7 kap. 4 § 2 mom. 2 punkten, 11 kap. 2 § 1 mom. 2 punkten och 2 mom., 18 kap. 14 § 2 mom. ledande stycket och 3 mom. samt 15 § 3 mom. ledande stycket och 4 mom.,

av dem 11 kap. 2 § 1 mom. 2 punkten och 2 mom., 18 kap. 14 § 2 mom. ledande stycket och 3 mom. samt 15 § 3 mom. ledande stycket och 4 mom. sådana de lyder i lag 1113/2005, som följer:

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

1 kap.

Lagens syfte och tillämpningsområde

4 §

Definitioner

I denna lag avses med:

9) *arbetstagare* en person i arbetsavtalsförhållande, tjänsteförhållande eller annat anställningsförhållande och en person som avses i 1 d § i lagen om pension för arbetstagare vars arbetstid och inkomster uppfyller kraven enligt 5 kap. 4 § i lagen om utkomstskydd för arbetslösa (1290/2002), samt med *företagare* en person som är skyldig att teckna försäkring enligt lagen om pension för företagare (468/1969) eller lagen om pension för lantbruksföretagare (467/1969).

4 §

Definitioner

I denna lag avses med:

9) *arbetstagare* en person i arbetsavtalsförhållande, tjänsteförhållande eller annat anställningsförhållande och en person som avses i 7 § i lagen om pension för arbetstagare (395/2006), vars arbetstid och inkomster uppfyller kraven enligt 5 kap. 4 § i lagen om utkomstskydd för arbetslösa (1290/2002) samt med *företagare* en person som är skyldig att teckna försäkring enligt lagen om pension för företagare (xx/2006) eller enligt lagen om pension för lantbruksföretagare (xx/2006).

7 kap.

Allmänna förutsättningar för erhållande av dagpenningsförmåner

4 §

Arbetsgivares rätt till dagpenningsförmån

En dagpenningsförmån:

2) delas enligt lagen om pension för företagare eller lagen om pension för lantbruksföretagare mellan den försäkrade och dennes arbetsgivare i förhållande till den arbetsinkomst som fastställts enligt dessa pensionslagar och den lön som arbetsgivaren betalat, om den försäkrade är verksam som företagare enligt 1 § i lagen om pension för företagare eller 1 § i lagen om pension för lantbruksföretagare samtidigt som han eller hon är anställd hos en annan arbetsgivare.

11 kap.

Beloppet av dagpenningsförmånerna

2 §

Arbetsinkomst

I denna lag avses med arbetsinkomst som utgör grund för dagpenning:

2) den fastställda arbetsinkomst för respektive år som avses i lagen om pension för företagare och lagen om pension för lantbruksföretagare, och

Om en försäkrad är befriad från försäkringsskyldigheten enligt lagen om pension för lantbruksföretagare eller lagen om pension för företagare eller enligt nämnda lagar inte är skyldig att teckna försäkring, beaktas som hans eller hennes arbetsinkomst förvärvsinkomst delen enligt inkomstskattelagen (1535/1992) av näringsverksamhet, jordbruk och sammanslutning, löneinkomst av eget företag eller jordbruk, arbetsersättning i anslutning till företagsverksamhet,

7 kap.

Allmänna förutsättningar för erhållande av dagpenningsförmåner

4 §

Arbetsgivares rätt till dagpenningsförmån

En dagpenningsförmån:

2) delas enligt lagen om pension för företagare eller lagen om pension för lantbruksföretagare mellan den försäkrade och dennes arbetsgivare i förhållande till den arbetsinkomst som fastställts enligt dessa pensionslagar och den lön som arbetsgivaren betalat, om den försäkrade är verksam som företagare enligt i lagen om pension för företagare eller i lagen om pension för lantbruksföretagare samtidigt som han eller hon är anställd hos en annan arbetsgivare.

11 kap.

Beloppet av dagpenningsförmånerna

2 §

Arbetsinkomst

I denna lag avses med arbetsinkomst som utgör grund för dagpenning:

2) den fastställda arbetsinkomst för respektive år som avses i lagen om pension för företagare och lagen om pension för lantbruksföretagare, och

Om en försäkrad inte är skyldig att *teckna försäkring* enligt lagen om pension för företagare eller lagen om pension för lantbruksföretagare, beaktas som hans eller hennes arbetsinkomst förvärvsinkomsten enligt inkomstskattelagen (1535/1992) av näringsverksamhet, jordbruk och sammanslutning, löneinkomst av eget företag eller jordbruk, arbetsersättning i anslutning till företagsverksamhet, värdet av leveransarbete och förvärvsinkomst av renskötsel. Om en för-

*Gällande lydelse**Föreslagen lydelse*

värdet av leveransarbete och förvärvsinkomst av renskötsel. Om en försäkrad som inte är skyldig att teckna en försäkring enligt nämnda lagar, frivilligt tecknar en sådan försäkring, beaktas dock som hans eller hennes arbetsinkomst den inkomst som avses i 1 mom. 2 punkten.

säkrad som inte är skyldig att teckna en försäkring enligt nämnda lagar, frivilligt tecknar en sådan försäkring, beaktas dock som hans eller hennes arbetsinkomst den inkomst som avses i 1 mom. 2 punkten.

18 kap.

18 kap.

Sjukförsäkringsfonden och försäkringspremier och försäkringsavgifter**Sjukförsäkringsfonden och försäkringspremier och försäkringsavgifter**

14 §

14 §

*Grunden för sjukförsäkringens sjukvårdspremie**Grunden för sjukförsäkringens sjukvårdspremie*

Den arbetsinkomst som fastställts för respektive år och som avses i lagen om pension för företagare eller lagen om pension för lantbruksföretagare används som grund för sjukförsäkringens sjukvårdspremie för dem som är försäkrade med stöd av dessa lagar, till den del denna arbetsinkomst ersätter

Den arbetsinkomst som fastställts för respektive år och som avses i lagen om pension för företagare eller lagen om pension för lantbruksföretagare används som grund för sjukförsäkringens sjukvårdspremie för dem som är försäkrade med stöd av dessa lagar, till den del denna arbetsinkomst ersätter

När sjukförsäkringens sjukvårdspremie fastställs för en företagare eller en lantbruksföretagare iakttas i tillämpliga delar vad som bestäms om beräkning av den beskattningsbara inkomsten vid kommunalbeskattningen. När sjukvårdspremien fastställs avdras dock inte en försäkringspremie som betalats med stöd av lagen om pension för företagare eller lagen om pension för lantbruksföretagare.

När sjukförsäkringens sjukvårdspremie fastställs för en företagare eller en lantbruksföretagare iakttas i tillämpliga delar vad som bestäms om beräkning av den beskattningsbara inkomsten vid kommunalbeskattningen. När sjukvårdspremien fastställs avdras dock inte en försäkringspremie som betalats med stöd av lagen om pension för företagare eller lagen om pension för lantbruksföretagare.

15 §

15 §

*Grunden för sjukförsäkringens dagpenningsspremie**Grunden för sjukförsäkringens dagpenningsspremie*

Den arbetsinkomst som fastställts för respektive år och som avses i lagen om pension för företagare eller lagen om pension för lantbruksföretagare används som grund för sjukförsäkringens dagpenningsspremie för dem som är försäkrade med stöd av des-

Den arbetsinkomst som fastställts för respektive år och som avses i lagen om pension för företagare eller lagen om pension för lantbruksföretagare används som grund för sjukförsäkringens dagpenningsspremie för dem som är försäkrade med stöd av des-

sa lagar, till den del denna arbetsinkomst ersätter:

Om den försäkrade är befriad från försäkringsskyldighet enligt lagen om pension för företagare eller lagen om pension för lantbruksföretagare eller om den försäkrade inte enligt nämnda lagar är skyldig att teckna försäkring, fastställs sjukförsäkringens dagpenningssumma för honom eller henne utifrån den arbetsinkomst som avses i 3 mom. 1—8 punkten och den löneinkomst som inte ingår i denna arbetsinkomst.

sa lagar, till den del denna arbetsinkomst ersätter:

Om den försäkrade är befriad från försäkringsskyldighet enligt lagen om pension för företagare eller lagen om pension för lantbruksföretagare eller om den försäkrade inte enligt nämnda lagar är skyldig att teckna försäkring, fastställs sjukförsäkringens dagpenningssumma för honom eller henne utifrån den arbetsinkomst som avses i 3 mom. 1—8 punkten och den löneinkomst som inte ingår i denna arbetsinkomst.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2007.

Utan hinder av 11 kap. 2 § 1 mom. 2 punkten och 2 mom. tillämpas de bestämmelser som gällde fram till den 31 december 2005 på den arbetsinkomst som utgör grund för en dagpenningssumma, när arbetsförmågan eller rätten till förmånen inträder före den 1 januari 2008. Den fastställda arbetsinkomsten enligt 127 § i lagen om pension för företagare kan dock användas då den i 11 kap. 4 § avsedda arbetsinkomsten uppskattas, när arbetsförmågan eller rätten till förmånen inträder den 1 januari 2007 eller därefter.

6.

Lag**om ändring av 2 a § i lagen om tillämpning av lagstiftningen om bosättningsbaserad social trygghet**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen av den 30 december 1993 om tillämpning av lagstiftningen om bosättningsbaserad social trygghet (1573/1993) 2 a § 3 punkten sådan den lyder i lag 635/2004, som följer:

Gällande lydelse

2 a §

Definitioner

I denna lag avses med:

3) företagare en person som är skyldig att teckna försäkring enligt lagen om pension för företagare (468/1969) eller lagen om pension för lantbruksföretagare (467/1969),

Föreslagen lydelse

2 a §

Definitioner

I denna lag avses med:

3) företagare en person som är skyldig att teckna försäkring enligt lagen om pension för företagare (xx/2006) eller enligt lagen om pension för lantbruksföretagare (xx/2006),

—————
 Denna lag träder i kraft den 1 januari 2007.
 —————

7.

Lag**om ändring av 1 kap. 6 § i lagen om utkomstskydd för arbetslösa**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen av den 30 december 2002 om utkomstskydd för arbetslösa (1290/2002)
 1 kap. 6 § som följer:

Gällande lydelse

1 kap.

Allmänna bestämmelser

6 §

Företagare

Som företagare betraktas i denna lag en person som för sin huvudsyssla är skyldig att uppta försäkring enligt lagen om pension för företagare (468/1969) eller lagen om pension för lantbruksföretagare (467/1969).

Föreslagen lydelse

1 kap.

Allmänna bestämmelser

6 §

Företagare

Som företagare betraktas i denna lag en person som för sin huvudsyssla är skyldig att uppta försäkring enligt lagen om pension för företagare (xx/2006) eller enligt lagen om pension för lantbruksföretagare (xx/2006).

 Denna lag träder i kraft den 1 januari
 2007.

8.

Lag**om ändring av 1 kap. 3 § i företagshälsovårdslagen**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i företagshälsovårdslagen av den 21 december 2001 (1383/2001) 1 kap. 3 § 1 mom.
6 punkten som följer:

Gällande lydelse

1 kap.

Allmänna bestämmelser

3 §

Definitioner

I denna lag avses med:

6) företagare och andra som utför eget arbete en person som avses i lagen om pension för företagare (468/1969) eller lagen om pension för lantbruksföretagare (467/1969), samt med

Föreslagen lydelse

1 kap.

Allmänna bestämmelser

3 §

Definitioner

I denna lag avses med:

6) företagare och andra som utför eget arbete en person som avses i lagen om pension för företagare (xx/2006) eller i lagen om pension för lantbruksföretagare (xx/2006), samt med

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2007.